

T.C.
SINOP ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
DİSİPLİNLERARASI ARKEOMETRİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ
SINOP BALATLAR KİLİSESİ AMPHORA
BULUNTULARI: TİPOLOJİK VE ARKEOMETRİK
BİR İNCELEME
YAZAR
EBRU BATMAZ
DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ GÜLSEREN KAN ŞAHİN

T.C.
SİNOP ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
DISİPLİNLERARASI ARKEOMETRI ANABİLİM DALI

SİNOP BALATLAR KİLİSESİ AMPHORA
BULUNTULARI: TİPOLOJİK VE ARKEOMETRİK
BİR İNCELEME

EBRU BATMAZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ GÜLSEREN KAN ŞAHİN

SİNOP-2023

TEZ KABUL

EBRU BATMAZ tarafından hazırlanan “**SİNOP BALATLAR KİLİSESİ AMPHORA BULUNTULARI: TİPOLOJİK VE ARKEOMETRİK BİR İNCELEME**” başlıklı bu çalışma, 23.10.2023 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak, jürimiz tarafından **YÜKSEK LİSANS tezi** olarak kabul edilmiştir.

Başkan

Prof.Dr. Gülgün KÖROĞLU
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi / Fen Edebiyat
Fakültesi

İmza

**Üye
(Danışman)**

Dr. Öğr.Üyesi Gülseren KAN ŞAHİN
Sinop Üniversitesi/ Fen Edebiyat Fakültesi

İmza

Üye

Dr. Öğr.Üyesi Zeki Mete AKSAN
Sinop Üniversitesi/ Fen Edebiyat Fakültesi

İmza

Enstitü Müdürü

Prof. Dr. Fadime DİRİK

.....

ETİK BEYANI

Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Ebru Batmaz

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SİNOP BALATLAR KİLİSESİ AMPHORA BULUNTULARI: TİPOLOJİK VE ARKEOMETRİK BİR İNCELEME

EBRU BATMAZ
SİNOP ÜNİVERSİTESİ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
DİSİPLİNLERARASI ARKEOMETRİ ANABİLİM DALI
DANIŞMAN: DR. ÖĞR. ÜYESİ GÜLSEREN KAN ŞAHİN

Bu çalışma Türkiye'nin en kuzeyinde Batı Karadeniz Bölgesi'nde yer alan Sinop ili kent merkezindeki Balatlar Kilisesi'nde 2010-2021 yıllarında yürütülen kazılarda ele geçen amphora buluntularını kapsamaktadır. Amphoralar ele geçtikleri yapının kullanımı ile bağlantılı olarak Klasik, Helenistik, Roma, Geç Roma ve Bizans Dönemleri'ne tarihlenmiştir. Amphoraların ele geçtikleri tabakalarla değerlendirildiğinde yapının kullanım evreleri ile ana kronolojik tabakalaşma ile ilgili veriler elde edilmiştir. Kentin bu dönemlerdeki bağlantılarının ve üretim geleneğinin açıklanmasına katkı sağlamak amacıyla yerel olarak üretilen ve ithal edilen amphoralar üretim merkezlerine göre tiplere ayrılarak incelenmiştir. Tiplerin form ve hamur özellikleri incelenerek yerel ve ithal üretim özellikleri belirlenmiş olup ithal kökenli amphora tiplerinin çeşitlilik gösterdiği tespit edilmiştir. Geç Klasik Dönem'den itibaren kentin yerel olarak üretim gerçekleştirdiği, ayrıca Karadeniz, Akdeniz ve Ege kıyıları ile bağlantılı olduğu aynı zamanda görülmektedir. Tipolojik olarak sınıflandırılan yerel amphoraların hammadde içeriklerinin karşılaştırılması amacıyla farklı tiplere ait 20 adet numune (19 adet Sinope, 1 adet Herakleia Pontika) XRF (X-ışını floresans) yöntemi kullanılarak arkeometrik olarak değerlendirilmiştir. Belirlenen numuneler üzerinde yapılan analizlerle yerel üretim atölyelerinde üretildiği hammadde (kil) ve hammaddenin mineralojik ve petrografik yapısı hakkında detaylı bilgi elde edilmiştir.

ANAHTAR KELİMELEER; Karadeniz; Sinope; Balatlar Kilisesi; Amphora; Tipoloji; Arkeometrik Analiz.

Ekim 2023, 177.

ABSTRACT

MSC THESIS

THE AMPHORA FINDS FROM SINOP BALATLAR CHURCH: A TYPOLOGICAL AND ARCHAOMETRICAL ANALYSIS

EBRU BATMAZ

SINOP UNIVERSITY INSTITUTE OF GRADUATE PROGRAMS

DEPARTMENT OF INTERDISCIPLINARY ARCHEOMETRY

SUPERVISOR: ASST. PROF. DR. GÜLSEREN KAN ŞAHİN

This study covers the amphorae recovered during the excavations carried out between 2010-2021 at the Balatlar Church in the city centre of Sinop, located in the western Black Sea Region in the northernmost part of Turkey. The amphorae were dated to the Classical, Hellenistic, Roman, Late Roman and Byzantine periods, depending on to the use of the building in which they were found. When the amphorae are evaluated with the layers they were recovered from, data on the phases of use of the building and the main chronological stratification were obtained. In order to contribute to the explanation of the connections and production tradition of the city during these periods, locally produced and imported amphorae were examined by dividing them into types according to their production centres. By analysing the form and fabric characteristics of the types, local and imported production characteristics were determined and it was identified that the imported amphora types show diversity. It is also seen that the city has been producing locally since the Late Classical Period and was also connected with the Black Sea, Mediterranean and Aegean coasts. In order to compare the raw material content of local amphorae classified typologically, 20 samples of different types (19 from Sinope and 1 from Herakleia Pontica) were archaeometrically evaluated using XRF (X-ray fluorescence) method. The analyses performed on the samples provided detailed information about the raw material (clay) used in the local production workshops, the mineralogical and petrographic structure of the raw material.

KEYWORDS; Black Sea; Sinope; Balatlar Church; Amphora; Typology; Archaeometry.

October 2023, 246

TEŞEKKÜR

2017 yılından itibaren ekip üyesi olarak yer aldığım Sinop Balatlar Kilisesi kazı başkanı Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Sanat Tarihi Bölümü Öğretim Üyesi Prof.Dr. Gülgün Köroğlu'na, kazı çalışmaları sırasında ele geçen amphora buluntularını tez konusu olarak çalışmama izin verdiği ve birçok konuda sağladığı destekleri için çok teşekkür ederim. Lisans eğitimimden bu yana bana destek veren, Sinop Balatlar Kilisesi kazılarında ele geçen amphoraları bilimsel olarak çalışma yöntemleri konusunda beni yönlendiren, tez çalışması sırasında yol gösterip yardımcı olan değerli hocam ve danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Gülseren Kan Şahin'e çok teşekkür ederim.

Bu tez çalışmasına, 222K118 numaralı proje kapsamında vermiş oldukları desteklerden dolayı, Prof. Dr. Ali Akın Akyol ve Sinop Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinatörlüğü'ne teşekkür ederim.

Değerli yorumları ve katkılarından dolayı Dr. Andrei Opait'e, çalışmalarımda yardımlarını esirgemeyen Balatlar Kilisesi Kazı ekibine, Sedef Hetto'ya, Ozan Hetto'ya, Aslı Kılıçoğlu'na, her zaman yanımda olan eşim Ersin Batmaz'a, çocuklarıma ve sevgili aileme çok teşekkür ederim.

Ebru Batmaz

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
TEZ KABUL	ii
ETİK BEYANI.....	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
TEŞEKKÜR	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar DİZİNİ.....	x
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xi
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	xvi
GİRİŞ	1
AMAÇ	3
YÖNTEM	4
1. SİNOPE VE BALATLAR KİLİSESİ	6
1.1. Sinope Kenti	6
1.2 Balatlar Kilisesi.....	7
1.3. Sinope Amphora Tipolojisi Araştırmaları ve Amphoraların Dağılımları.....	10
2. BALATLAR KİLİSESİ'NDE BULUNAN AMPHORA TİPLERİ.....	17
2.1. Sinope Üretimi Amphoralar.....	17
2.1.1. Hellenistik dönem Sinope üretimi amphora tipleri.....	17
2.1.1.1. Monakhov tip I.....	17
2.1.1.2. Monakhov tip II	27
2.1.1.3. Monakhov tip III.....	57
2.1.2. Roma Dönemi Sinope üretimi amphora tipleri.....	67
2.1.2.1. Vnukov Sin II.....	68
2.1.2.2. Vnukov Sin III	72
2.1.2.3. Vnukov Sin IV	75
2.1.2.4. Vnukov Sin V	83
2.1.3. Geç Roma-Bizans Dönemi Sinope üretimi amphoralar	85

2.1.3.1. Kassab Tezgör tip B SNP	86
Tip B SNP I.....	86
Tip B SNP II	95
Tip B SNP III.....	102
2.1.2.1. Kassab Tezgör tip C SNP	104
Tip C SNP I.....	104
Tip C SNP II	126
Tip C SNP III.....	134
2.1.2.3. Kassab Tezgör tip D SNP	140
Tip D SNP I	141
Tip D SNP II.....	151
Tip D SNP III.....	157
2.2. İthal Amphoralar.....	162
2.2.1. Herakleia Pontika üretimi amphoralar	162
2.2.2. Thasos amphoraları.....	202
2.2.3. Khios amphoraları.....	212
2.2.4. Knidos amphoraları.....	222
2.2.5. Kapitan II	230
2.2.6. Mende amphoraları	235
2.2.7. Kos amphoraları.....	242
2.2.8. Rhodos amphoraları.....	246
2.2.9. Kolkhis amphoraları	259
2.2.10. Charax amphoraları.....	283
2.2.11. Khersonesos amphoraları.....	286
2.2.12. Kuzey Afrika Amphoraları	292
2.2.13 Dressel 24 amphoraları	301
2.2.14. Dressel 24 Similis amphoraları.....	305
2.2.15. Agora G 199 (Zemer 41) amphorası.....	308
2.2.16. Geç Roma amphoraları (LRA)	310
2.2.16.1. LRA 1	310
2.2.16.2. LRA 2	323

2.2.16.3. LRA 3	328
2.2.16.4. LRA 4	335
2.2.17. Ganos (Günsenin) amphoraları	341
2.2.18. Testi amphoralar	352
2.2.19. Tanımlanamayan amphoralar	359
2.3. Amphora Tıpaları	361
3. AMPHORALARIN ARKEOMETRİK İNCELENMESİ	367
4. SONUÇ	374
KAYNAKLAR	382
ÖZGEÇMİŞ	391

TABLÖLAR DİZİNİ

Sayfa

Tablo 3.1 Balatlar Kilisesi Kazısı amphora örnekleri.....	368
Tablo 3.2 Sinop Balatlar Kilisesi Kazısı amphora örnekleri XRF analizi sonuçları ...	370

ŞEKİLLER DİZİNİ

	Sayfa
Şekil 1.1 Sinop Kentinin Konumu.....	1
Şekil 1.1.1 Sinope Haritası (Kassab Tezgör, 2010c, fig.1)	7
Şekil 1.2.1 a) Balatlar Kilisesi Kazısı 2020 Sezonunda Ele Geçen MS 95-98 Tarihlerine Ait Sikke Örneği (Hetto, 2021) ve b) Balatlar Kilisesi Geç Klasik Dönem mozaikli andron	8
Şekil 1.2.2 Sinop Balatlar Kilisesi (Balatlar Kilisesi Kazı Arşivi).....	8
Şekil 1.2.3 Balatlar Kilisesi Roma Dönemi Hamam Planı (Hetto, 2021)	9
Şekil 1.3.1 Sinop Amphoralarının Karadeniz ve Doğu Akdeniz'deki Dağılımı (Kassab Tezgör, 2010b, pl. 4).....	11
Şekil 1.3.2 Pseudo-Kos Amphoraları (Dobrev, 2018, fig. 1)	14
Şekil 1.3.3 Pseudo-Kos amphoraları MÖ 1.-MS 2. yüzyıl dağılımı (Dobrev, 2018, fig. 4)	14
Şekil 1.3.4 Sinope amphoralarının, MS 2.-3. yüzyıl dağılımları (Dobrev, 2018, fig. 5)	15
Şekil 1.3.5 Sinope amphoralarının, MS 4. ve 6. yüzyıl sonu arasındaki dağılımları (Dobrev, 2018, fig. 6).....	15
Şekil 1.3.6 Sinop Demirci Üretimi Amphoraları Genel Dağılım Haritası (Demirel, 2020, harita 8).....	16
Şekil 2.1.1 MÖ 4.-2. yüzyıl Sinope amphoraları (Monakhov, 1993, s. 128, fig. 11).....	17
Şekil 2.1.2 Sinope Tip I amphoraları (Çağnis, 2019, fig. 16; Monokhov, 1993, s. 108-110)	18
Şekil 2.1.3 Soldan sağa Tip IIA-1, IIA-2, IIC, IID Amphoraları (Çağnis, 2019, fig. 17)	28
Şekil 2.1.4 Soldan sağa üstte Tip IID-IIE, altta Tip IIE-IIG (Monakhov, 1993, 120, fig. 8).....	28
Şekil 2.1.5 Soldan sağa, Tip III amphoraları, Tip IIIA, Tip IIIB, Tip IIIC, Tip IIID, Tip IIIE (Çağnis, 2019, fig. 18 ve Monakhov, 2003, fig. 105)	58
Şekil 2.1.6 Sinope Amphoralarının Vnukov'a Göre Tipolojisi (Vnukov, 2010, fig. 1).....	67
Şekil 2.1.7 Vnukov'a göre Sin II (Vnukov, 2003, fig. 52)	68

Şekil 2.1.8 Vnukov’a göre Sin III tipi amphoralar (Vnukov, 2003, fig. 57)	72
Şekil 2.1.9 Vnukov’a göre Sin IVa (1), Sin IVb (2) ve geçiş tipi (3) (Vnukov, 2003, fig. 60)	75
Şekil 2.1.10 Sin V (Vnukov, 2003, fig. 64)	83
Şekil 2.1.11 Kassab-Tezgör’e göre Sinop amphoraları tipolojisi (Akkaş, 2020a, şekil 3.4.5; Kassab Tezgör 2010a’dan)	85
Şekil 2.1.12 B SNP I (Kassab Tezgör, 2020, pl. IV, kat. 4)	86
Şekil 2.1.13 B SNP II (Kassab Tezgör, 2020, pl. IV, kat. 5)	95
Şekil 2.1.14 B SNP III (Kassab Tezgör, 2020, pl. IV, kat. 6)	102
Şekil 2.1.15 C Snp I-1 Tipi L Modülü Amphora (Kassab Tezgör, 2020, pl. V, kat. 8/9/10)	105
Şekil 2.1.16 C Snp I-1 Tipi M Modülü Amphora (Kassab Tezgör, 2020, pl. VI, kat. 14/15)	106
Şekil 2.1.17 C Snp I-1 Tipi S Modülü Amphora (Kassab Tezgör, 2020, pl. VI, kat. 16/17)	106
Şekil 2.1.18 C Snp I-2 Tipi Amphora (Kassab Tezgör, 2020, pl. VI, kat. 18/19)	107
Şekil 2.1.19 C Snp I-2 Tipi S Modülü Amphora (Kassab Tezgör, 2020, pl. VII, kat. 22/23)	107
Şekil 2.1.20 C Snp II-1 Tipi Amphora (Kassab Tezgör, 2020, pl. VII, kat. 26/27)	126
Şekil 2.1.21 C Snp II-2 Tipi Amphora (Kassab Tezgör, 2020, pl. IX, kat. 32)	127
Şekil 2.1.22 C Snp II-3a ve C Snp II-3b Tipi Amphora (Kassab Tezgör, 2020, pl. XI, kat. 41/43)	127
Şekil 2.1.23 C Snp III-1a ve C Snp III-1b Tipi Amphora (Kassab Tezgör, 2020, pl. XIV, kat. 54-56)	136
Şekil 2.1.24 C Snp III-2a ve C Snp III-2b Tipi Amphora (Kassab Tezgör, 2020, pl. XIV, kat. 59-60)	136
Şekil 2.1.25 D Snp I Tipi Amphora (Kassab Tezgör, 2020, pl. XVI, kat. 73)	141
Şekil 2.1.26 D Snp II Tipi Amphora (Kassab Tezgör, 2020, pl. XVI, kat. 77)	151
Şekil 2.1.27 D Snp III Tipi Amphora (Kassab Tezgör, 2020, pl. XVI, kat. 79)	157
Şekil 2.2.1 Herakleia Pontika Konumu (http://www.arkeolojidunyasi.com)	162
Şekil 2.2.2 Monakhov’a göre Herakleia Pontika amphora tipleri (Üstte soldan sağa; Tip I, I-1, I-2, I-3, I-4 Altta soldan sağa; I-5, I-6, I-A-1, I-A-2, I-A-3, I-A-4) (Monakhov, 2003)	163

Şekil 2.2.3 Monakhov'a göre Herakleia Pontika amphora tipleri (Üstte soldan sağa; II-1, II-2, II-3, II-4, II-A-1, II-A-2 Altta soldan sağa; II-A-3, III-1, III-2, III-3, IV-1, IV-2) (Monakhov, 2003)	164
Şekil 2.2.4 Vnukov'a göre Herakleia Amphoralarının tipleri (SI , S Ia, SIb) (Vnukov, 2003, fig. 14).....	165
Şekil 2.2.5 Vnukov'a göre Herakleia Amphoralarının tipleri (S II, S IIIa, S IIIb) (Vnukov 2003, fig. 34; 2016, fig. 1).....	166
Şekil 2.2.6 Herakleia Pontika Amphoralarının form tipolojisi (Vnukov, 2016, fig. 1)	167
Şekil 2.2.7 Herakleia Pontika S IVB Amphora (Kassab Tezgör, 2020, pl. XIX, kat. 95-96).....	168
Şekil 2.2.8 S V amphora (Vnukov, 2003, fig. 50).....	169
Şekil 2.2.9 Thasos Konumu (http://www.arkeolojidunyasi.com)	202
Şekil 2.2.10 Thasos amphoraları tipolojisi (Monakhov ve Rogov, 1990, tablo 1).....	202
Şekil 2.2.11 Thasos amphorası (Ceylan, 2019, kat. 5)	203
Şekil 2.2.12 Khios Konumu (http://www.arkeolojidunyasi.com)	212
Şekil 2.2.13 Khios amphora tipolojisi (Doğer, 1990, s. 84-86).....	213
Şekil 2.2.14 Khios Amphora Dağılımı (Şenol, 2003, s. 52).....	213
Şekil 2.2.15 Knidos Konum (http://www.arkeolojidunyasi.com)	222
Şekil 2.2.16 Knidos Amphoraları (Monakhov, 2003; Cankardeş Şenol vd., 2019, fig. 4a)	223
Şekil 2.2.17: Knidos Amphora Dağılımı (Şenol, 2003, s. 34)	223
Şekil 2.2.18 Kapitan II formu (Akkaş, 2020a, şek. 3.3.8).....	230
Şekil 2.2.19 Mende konumu (Ceylan, 2019).....	235
Şekil 2.2.20 Mende Amphoraları Tipolojisi (Monakhov, 2003, tablo 59-66).....	236
Şekil 2.2.21 Kos (İstanköy) konumu	242
Şekil 2.2.22 Klasik Dönem Kos amphoraları Tip I-II-III (Papuci-Wladyka, 1997, fig. 1)	243
Şekil 2.2.23 Hellenistik Dönem Kos amphoraları (Papuci-Wladyka, 1997, fig. 2)	243
Şekil 2.2.24 Rhodos Konumu.....	246
Şekil 2.2.25 Rhodos amphoraları Geç klasik ve Hellenistik Dönem tipolojisi. Soldan sağa 1A, 1B, 1C, 1D, 1E1, 1E2, 1F ve Tip 2 (Monakhov, 2005, fig. 1-8).....	247
Şekil 2.2.26 Geç Rhodos Amphoraları (Tip 1 ve Tip 2) (Aslan vd., 2018; Sezgin vd., 2022, kat. 25)	248
Şekil 2.2.27 Kolkhis'in konumu (Erol ve Tamer, 2020)	259

Şekil 2.2.28 Kolkhis Amphoralarının Tipolojik Değişimi (Vnukov, 2011, s. 277 fig. 8)	260
Şekil 2.2.29 Kassab Tezgör'e göre Kolkhis Amphora Tipolojisi (Kassab Tezgör, 2020, pl. XX, kat. 109; pl. XXI, kat. 112-113 ve 115, pl. XXII kat. 123, pl. XXIII, kat. 126)	260
Şekil 2.2.30 Charax Amphorası (Kassab Tezgör, 2022, fig. 10)	283
Şekil 2.2.31 Khersonesos Konumu (Klenina, 2012, fig.1)	286
Şekil 2.2.32 Khersonesos Amphora tipolojisi (Monakhov, 1989, tablo 17)	287
Şekil 2.2.33 Tip Afrika 1 Örnekleri (https://archaeologydataservice.ac.uk/)	292
Şekil 2.2.34 Dressel 24 Amphorası (Opait, 2007, fig.1)	301
Şekil 2.2.35 Dressel 24 similis amphoraları (A, B, C, D) (Opait, 2007, fig. 5-8)	305
Şekil 2.2.36 Agora G 199 (Zemer 41) amphoraları (Bilir, 2017, şekil 3)	308
Şekil 2.2.37 Riley'e göre LRA amphora tipolojisi (Pieri, 1998, şekil 1)	310
Şekil 2.2.38 LRA 1 tipolojisi (Akkaş, 2020a, sek. 3.5.6.)	311
Şekil 2.2.39 LRA 2 Amphora Tipolojisi (Akkaş, 2020a, sek. 3.3.13)	323
Şekil 2.2.40 LRA 3 tipolojisi (Akkaş, 2020b, sek. 3.3.17)	328
Şekil 2.2.41 Pieri'ye göre LRA 4 amphora tipolojisi (Pieri, 1998, sek. 5)	335
Şekil 2.2.42 Ganos Konumu (Ceylan, 2019)	341
Şekil 2.2.43 Günsenin (Ganos) tipleri (https://www.nautarch.org/cms/camalti-burnu-i-wreck-excavation)	341
Şekil 2.2.44 Günsenin amphoralarının tipolojik değişimi (Günsenin, 2018, fig. 1)	342
Şekil 2.2.45 Testi amphora (Morozova ve Albertson, 2012, fig. 5)	352
Şekil 2.2.46: Testi amphora (Kassab Tezgör, 2022, fig. 20)	352
Şekil 2.3.1 Amphora tıpa örnekleri (http://kenchreai.org/kaa/typology/p-small-handled-stopper-http://kenchreai.org/kaa/typology/p-sherd-stopper-lra2)	361
Şekil 3.1 Sinop Balatlar Kilisesi Kazısı amphora örneklerinin XRF analizi ile belirlenen ana element içeriklerine göre yapılan gruplandırmalar (Triangle Plotting) (a) SiO ₂ – CaO+LOI – MgO+Al ₂ O ₃ +K ₂ O+TiO ₂ +Fe ₂ O ₃ ve (b) SiO ₂ – Al ₂ O ₃ – MgO+K ₂ O+TiO ₂ +Fe ₂ O ₃	373
Şekil 4.1: Amphoraların Üretim Kökenlerine Göre Dağılımı	374
Şekil 4.2 İthal Amphora Tiplerinin Sayısal Dağılımı	375
Şekil 4.3 Yerel Amphora Tiplerinin Sayısal Dağılımı	376
Şekil 4.4 Amphoraların Dönemlere Göre Dağılımı	377
Şekil 4.5 İthal Amphoraların Dönemlere Göre Dağılımı	377

Şekil 4.6 Yerel Amphoraların Dönemlere Göre Dağılımı.....	378
Şekil 4.7 İthal Amphoraların Buluntu Mekanlarına Göre Dağılımı	379
Şekil 4.8 Yerel Amphoraların Buluntu Mekanlarına Göre Dağılımı	379
Şekil 4.9 Amphoraların Dönemlere Göre Mekansal Dağılımları.....	380
Şekil 4.10 Helenistik dönemde Karadeniz ve Akdeniz'deki Sinope amphora ticaret yolları (De Boer, 2006, fig. 5)	380
Şekil 4.11 Amphoraların Üretim Merkezleri Dağılım Haritası.....	381

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

Kısaltmalar

AD	: Anno Domini (MÖ)
BC	: Before Chirist (MS)
Cat	: Katalog
cm	: Santimetre
ÇM	: Çanakkale Müzesi
Eds/ed	: Editör
fig	: Figür
kat	: Katalog
km	: kilometre
L	: Large
lev	: Levha
LRCW	: Late Roman Coarse Wares
lt	: Litre
LRA	: Late Roman Amphora
mm	: Milimetre
M	: Medium
MÖ	: Milattan Önce
MS	: Milattan Sonra
No/no	: numara
PATABS	: Production and trade of amphorae in the Black Sea.
pl.	: Plate/Planche
pp	: Pages
Prof.Dr.	: Profesör Doktor
R	: Yarıçap
s	: Sayfa
S	: Small
SBK	: Sinop Balatlar Kilisesi Kazısı

Sin-Snp	: Sinop
SSSR	: Soyuz Sovetskikh Sotsialisticheskikh Respublik
SSCB	: Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
TÜBA-KED	: Türkiye Bilimler Akademisi Kùltür Envanteri Dergisi
URSS	: Union of Soviet Socialist Republics
vd	: ve diğerleri
XRF	: X-Işınları Floresans
XRD	: X-ışını difraksiyon

GİRİŞ

Türkiye'nin en kuzeyinde orta Karadeniz bölgesinde yer alan Sinop ilinin şehir merkezi, Boztepe denilen ada ile anakaranın birleştiği kıstak üzerinde yer alır (Şekil 1.1). Doğu ve batı kıyılarında doğal limanlarının bulunması, sarp ve engebeli sahili, ideal bir tarım hinterlandının olması, elverişli bitki örtüsü ve ekolojisinin yanında doğal kaynakları, Sinop'un tarih öncesi dönemden bu yana yerleşim görmesinde etkili olmuştur. MÖ 8. yüzyılla birlikte Karadeniz'de Yunan kolonistlerce başlayan kolonizasyon faaliyetleri kapsamında MÖ 7. yüzyılın sonlarında Miletoslu'lar tarafından Sinop kent merkezinde Sinope isimli yerleşim kurulduğu ve bu süreçten itibaren yerleşimde kentleşmenin başladığı görülmektedir. Bazı Antik kaynaklar Sinope kentinin kuruluşunu aynı zamanda Amazonlara dayandırmakta, Anadolu'nun kuzeyinde Thermedon (Terme) Irmağı yakınlarında yaşayan Amazonların yerleştikleri bu bölgenin batı sınırını belirlemek için amazon kraliçesi Sinope adına bu kenti kurduklarından bahsetmektedir (Diodorus, II. 45; Yıldırım, 2020).

Şekil 1.1 Sinop Kentinin Konumu

Karadeniz çevresindeki ve özellikle de kuzeyindeki Rus stepleri ile İç Anadolu'dan getirilen her türlü gemi yapımında kullanılan kereste, miltos denen kırmızı aşı boyası (genelde reçine ile karıştırılıp ahşap üzerine uygulandığında zararlı mikroorganizmaların büyümesini engellemek amacıyla kullanılan madde) gibi

hammadeler, deniz ürünleri ve Sinope, üretimini yaptığı amphoralar içinde ihraç ettiği, zeytinyağı ve şarap gibi ürünlerin alınıp satılarak el değiştirdiği bir ticaret kentidir (Strabon XII.3.11; Hiebert vd. 1997; Bryer ve Winfield, 1985, Köroğlu, 2010).

Yunanca bir kelime olan amphora (Yunanca: ἀμφορεύς; Latince: amphoreús) çift taraflı anlamındaki Amphi kelimesiyle, taşımak anlamında kullanılan Pherein fiilinden türetilmiş Phoros kelimesinin birleşiminden oluşmaktadır (Akkurnaz, 2016, s. 45). Sivri dipli, yukarıya doğru genişleyen gövdeli, geniş karınlı, dar/kısa veya silindirik boyunlu amphoraların en belirgin özellikleri çift kulplu olmalarıdır. Boyut ve tip olarak farklılıklar göstermekle birlikte Neolitik Dönem'den itibaren kullanılan amphoralar belirgin olarak MÖ 15. yüzyılda Lübnan-Suriye kıyılarında üretilmeye başlanmış ve geç amphoralar ise MS 7. yüzyıla tarihlenmektedir (Er, 2012, s. 28). Amphoralar su altı ve kara kazılarında çok sık rastlanan, Antik Çağlarda çok yaygın kullanım alanı olan taşıma kaplarıdır. Ticaretin yürütülmesi için oldukça önemli olan bu kap formları ilk deniz aşırı ticaretinde kullanılması için Güney Levant Bölgesi'nde üretimi yapılmıştır. Bu kap formları ilk olarak MÖ 1600-1500 tarihlerinde Kuzey Lübnan ve Suriye kıyılarında görülmeye başlamıştır (Doğer, 1990, s. 9). Amphoralar, kapatılmaya elverişli dar ağızlı, taşımaya ve kolayca kaldırmaya yarayan, karşılıklı olarak yerleştirilmiş iki dikey kulplu; depolama kapları için düz dipli, taşıma kapları için ise kabın içindeki maddeyi kolayca boşaltmaya yarayan, üçüncü kulp olarak kullanılan dibe sahip kap formudur. Amphoraların zeytinyağı ve şarap taşımak için kullandıkları bilinmekle birlikte yapılan araştırmalar bu ürünler dışında bal, incir, balık sosu ve tahılda taşıdıkları da ortaya çıkarılmıştır. Antik Çağ ticaretinin arkeolojik kanıtlarından olan amphoralar, bulundukları alanların ekonomik durumu hakkında bilgi sahibi olmamızı sağlar.

Karadeniz'deki en önemli temsilcilerinden biri olarak Sinop'un da MÖ 4. yüzyıldan başlayarak MS 7. yüzyıl sonuna kadar mühürlü/mühürsüz kendine özgü form ve hamur yapısına sahip ticari amphora ürettiği ve dağıtımını yaptığı birçok bilimsel çalışma sayesinde ortaya çıkarılmıştır (Garlan ve Kara, 2004). Ayrıca Karadeniz dışında Ege ve Akdeniz dünyasında da hızla genişleyen ve giderek entegre bir ekonominin parçası olan Herakleia Pontika, Rhodos, Khios, Knidos ve Thasos gibi birçok farklı kentte üretimi yapılan amphoralar kullanılarak çeşitli ticari materyal Sinop'a getirilmiştir (Akkaş, 2020; Arsen'eva vd., 1997; Dündar, 2012a; 2012b; Cankardeş Şenol vd., 2019; Kırkanlı, 2021; Kızıl ve Yaman, 2017; Özbay, 2019; Şenol, 2003; Zoroğlu ve Doksanaltı, 2020).

Kuzey rüzgârlarından etkilenmeyen, Karadeniz bölgesindeki en büyük doğal iç limana sahip olmasının avantajı ile kentte deniz ticaretinin geliştiği, zenginleştiği ve özellikle Karadeniz Bölgesi'nin en önemli metropollerinden biri haline geldiğini, günümüze ulaşan arkeolojik buluntularla ispatlamak mümkün olmuştur (Brashinsky, 1963; Csiky, 2015; Hiebert vd., 1997).

Modern deniz taşımacılığında konteynerlere karşılık gelen ticari amphoralar, Antik Dönem ekonomik yapısı, sosyo-ekonomik koşulları, denizaşırı ağlar ve bağlantılar, bölgeler arası ve uzun mesafeli ticaret, ticaret ürünleri, ticaret limanları gibi birçok konuda doğrudan kanıt sağlayan önemli veri kaynaklarıdır. Ayrıca gıda maddelerinin üretimi, nakliyesi ve tedariki hakkında hazır bilgiler sunarlar. Bu bakımdan birçok bilimsel çalışmaya konu olmuştur.

AMAC

Dominique Kassab Tezgör danışmanlığında 1993-2000 yıllarındaki Sinop kent merkezine 15 km uzaklıkta yer alan Demirci amphora atölye kazılarında yürütülen arkeolojik ve arkeometrik faaliyetler sonucunda Sinope kentindeki amphora üretimi, dağılımı, amphora tipleri, teknik özellikleri hakkında çeşitli bilgilere ulaşmamızı sağlamıştır. Bununla birlikte farklı kazılarda ele geçen Sinope üretimi amphora buluntularının benzer ve farklı yönlerinin olup olmadığı bilinmezliğini korumaktadır. Ayrıca farklı bir coğrafyaya ait ürünün Sinope'ye getirildiğini işaret eden ithal üretim amphoraların tip ve teknik (hamur ve katkı maddesi) özellikleri üzerine henüz çalışmalar yürütülmemiştir. Bundan dolayı Sinop Balatlar Kilisesi kazılarında ele geçen amphoraların tipolojik ve arkeometrik olarak değerlendirilmesi amaçlanmıştır. T.C. Bakanlar Kurulu Kararı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün izinleriyle Prof.Dr. Gülgün Köroğlu başkanlığında 2010 yılında başlayan ve halen devam eden, Sinop ili, Merkez ilçesi, Ada mahallesinde bulunan Balatlar Kilisesi kazılarında 2010-2021 yılı sezonlarında ele geçen Klasik, Hellenistik, Roma ve Bizans Dönemlerine ait Sinope ve ithal üretim amphora buluntularının tümü değerlendirilmiştir.

Bugüne kadar Sinope üretimi amphora atölyeleri kazıları, müze ve özel koleksiyonlardaki eserler ve Sinop'tan Karadeniz, Ege ve Akdeniz kıyılarına gönderilen amphoralar dışında Sinop kent merkezi kazılarından ele geçen amphoralar bilimsel

olarak değerlendirilmemiştir. Bu durum Sinop kentinin kuruluşundan bu yana var olan ticari faaliyetleri ile ilgili bilgilerin eksik kalmasına neden olmuştur. Bu tez ile ilk defa Sinop kent merkezinde ele geçen ticari amphoralar üzerine tipolojik ve arkeometrik bir çalışma yürütülmesi amaçlanmıştır. Bu çalışma ile Balatlar Kilisesi'nde ele geçen farklı dönemlere amphoraların tanımlanması ve belgelenmesi yapılmaya çalışılmıştır. Sinop Balatlar Kilisesi'nde tespit edilebilecek amphora tipleri sayesinde bu tiplerin Ege, Akdeniz ve Karadeniz coğrafyasındaki dağılım ağının açıklanmasına katkı sunulacak ve karşılaştırmalı bir değerlendirme imkânı sağlanacaktır. Bu çalışma birçok yeni araştırmaya temel oluşturacaktır.

Değerlendirilen amphoralar, MÖ 4.-MS 7. yüzyıllar arasında Sinope kentindeki yerel üretimin durumunu netleştirilmesine katkı sunacak ve ayrıca kente getirilen ithal tiplerin açıklanmasını sağlayacaktır. Ayrıca, tipolojik özellikleri göz önünde bulundurularak Sinop Balatlar Kilisesi ticari amphoralarının tipleri ve alt tiplerinin tespit edilecektir.

Karadeniz Bölgesi'nin diğer kentlerinde üretilen amphora tiplerinin ithal edilip edilmediğinin belirlenmesi oldukça önem arz etmektedir. Bu sayede Sinop Balatlar Kilisesi özelinde nasıl bir ithalat ve yerel üretim geleneği benimsendiği, olası ithalatın yoğunluğu ve belirlenen tipler sayesinde ithalatın süresi, ithal ve yerel ürünlerin sayısal analizi, yapının mekânlarına göre tiplerin dağılımı, tiplerin değişen özelliklerinin tespiti sayesinde kentteki siyasi ve ticari hareketlilik analiz edilebilecektir. Sinop Balatlar Kilisesi mekânlardaki sikke, mimari kalıntılar ve diğer küçük buluntuların ticari amphoralarla ilişkilendirilmesi sağlanacaktır. Buluntuların tiplerindeki çeşitliliğe bakarak ithalatta veya yerel üretimde kademeli bir genişleme veya daralma olduğunu söylemesi açısından önem arz etmektedir. Amphora buluntuların tipolojik ve arkeometrik olarak incelenmesinden yola çıkarak yapının tüm bu kullanım evrelerinin kronolojisinin açıklanmasına katkıda bulunulacaktır.

YÖNTEM

Balatlar Kilisesi kazılarında ele geçen seramiklerin bulunduğu toplam 140 kasa seramik incelenmiş, 25 kasa bilimsel çalışma yürütmek üzere ayrılmış, 2372 adet buluntu ağız, gövde, kulp ve dip olarak gruplandırılmış, bunlardan formu tanımlanabilecek nitelikte olan 282 adet buluntu tipolojik, 20 adet buluntu arkeometrik açıdan incelenip değerlendirilmiştir.

Tez kapsamında ilk olarak Sinop Balatlar Kilisesi'nin çeşitli mekânlarından ele geçen amphora buluntularının tespit edilmesi için Kazı Evi Deposu'na girilmiş ve 140 kasa içinde depolanan farklı dönemlere ait seramik parçaları arasından tez konusu olarak belirlenen amphora buluntuları genel olarak incelenmiştir. Bu amphora buluntuları arasından tipolojik sınıflandırması hatasız biçimde yapılmasına izin verecek tipolojik özellikleri tanımlanabilecek nitelikteki profil veren her bir parça değerlendirilmek üzere seçilerek ayrılmıştır. İlk olarak ağız, gövde, kulp, dip parçaları olarak gruplandırılmıştır. Her bir parça için fişler hazırlanarak ağız, gövde, kulp, dip, kapak parçaları olmak üzere gruplandırılmıştır. Tipolojik özellikleri belirlenebilen amphoralar üzerinde ihtiyaç olan mekanik temizliğin yapılması ve tüm buluntuların detaylı incelenerek birbirini tamamlayan parçaların restorasyonu yapılmıştır. Sonrasında tipolojik özelliklerin belirlenmesi amacıyla her bir amphoranın ana hammaddesi olan hamur (kil) rengi, hamurun niteliği ve yapısı, hamur içindeki katkı maddelerinin cinsi, pişirim ve üretim teknikleri, astar ve yüzey işlemleri belgelenmiştir. Amphora buluntularının renk tanımlamaları için Munsell Soil Color Charts (1998) kullanılmıştır. Amphora parçalarının teknik çizimi iki boyutlu olarak kâğıda aktarılmış, çizimi yapılan amphora parçaları ölçekli olarak bilgisayar ortamına aktararak Macromedia FreeHands programı kullanılarak tüm teknik el çizimleri çizilmiş, ölçekli fotoğrafları PhotoShop programında düzenlenmiştir. Her bir amphora parçası için bir katalog hazırlanmıştır. Analoji yöntemi kullanılarak ulusal ve uluslararası literatür ile amphora tipleri belirlenmiştir. Oluşturulan tipler, yerel ve ithal tipler olmak üzere ikiye ayrılmış, sonrasında dönemsel kronoloji göz önünde bulundurarak tipler sıralanmıştır.

Çalışmanın ikinci aşamasında belirlenen tipler üzerinde arkeometrik çalışmalar yürütülmüştür. Spektroskopik yöntem olarak XRF (X-ışını floresans) yöntemi kullanılmıştır. Tespit edilen amphora tiplerinden bir örnek alınarak (20 örnek) hamur ve astar yapısı, hamur içindeki katkı maddelerinin cinsi, pişirim tekniklerinin belirlenmesi amacıyla arkeometrik yönden incelenmiştir. Amphora numuneleri üzerinde yapılan analizlerle üretildiği hammadde (kil) ve hammaddenin mineralojik ve petrografik yapısı, kimyasal malzeme karakteri hakkında detaylı bilgi edinilmiştir. Farklı tiplerden alınan numunelerinin doku, mineral bileşimleri, matriks bileşimi hakkında tanımlamalar yapılmış, ayrıca elementel içeriği incelenip ham madde içeriklerinin benzerlikleri ve farklılıkları ortaya çıkarılmasının yanında üretim özelliklerine ışık tutmak mümkün olmuştur.

Sonuç bölümünde ise tespit edilen tip gruplarının yoğunluk oranı saptanmıştır. Bu işlemde renkli grafikler kullanılmıştır. Ayrıca tiplerin dağılım haritası oluşturma ve tipleri harita üzerine işaretleme yöntemi uygulanmıştır. Tiplerin sayısal istatistiğinin çıkarılması yöntemi, hangi dönemde ve hangi tipi üreten merkezle ticaret yapıldığı bilgisine ulaşılmasına yardımcı olmuştur. Sinop'un içinde bulunduğu Karadeniz Bölgesi başta olmak üzere, Ege ve Akdeniz bölgesinde üretilen tiplerin kültürel ve ekonomik ilişkilerinin ortaya konulması ve Sinop'un Antik Dönem ticaretindeki yerinin belirlenmesinde tezimiz uluslararası önem arz etmektedir. Sinop Balatlar Kilisesi mekânlarına ait plankare haritasından faydalanarak amphora tiplerinin mekanlara göre dağılımı tespit edilmiş ve bu dağılım da renkli grafikler kullanılarak gösterilmiştir. Amphoraların daha iyi irdelenmesi adına tüm amphora buluntularını kapsayan ve tiplerin birbiri ile benzerlik ve farklılıklarının ortaya koyulmasına dayanan yöntemle bir değerlendirme yapılmıştır. Bu değerlendirmede Sinop ve bölge genelinde üretimi yapılan tiplerin karşılaştırılmasına ve değerlendirilmesine öncelik verilmiştir.

1. SİNOPE VE BALATLAR KİLİSESİ

1.1. Sinope Kenti

Modern Sinop kent merkezinde bulunan Sinope, Anadolu'nun en kuzey ucunda, Karadeniz'in güney kıyısında, Boztepe adı verilen yarımada üzerinde yer almaktadır (Şekil 1.1.1). Yüzey araştırmaları ve kazılar Sinop'un yerleşiminin Neolitik Dönem'e kadar uzandığını göstermektedir (Doonan, 2004). Kentin Yunan kolonizasyonunun başlangıç tarihini belirlemek, Kimmerler, Frigler ve Hititlerle ilgili izlerin olup olmadığını tespit etmek için yapılan ilk kapsamlı çalışma, 1951 yılında Ekrem Akurgal, Ludwig Budde, Afif Erzen tarafından yüzey araştırmaları ve kazılarla başlanmıştır. MÖ 610-600 yıllarına tarihlendirdikleri Yunan seramiklerinden aryballos ve vazo parçalarından daha eski buluntuya ulaşmamış olmaları nedeniyle, kentteki Yunan kolonizasyonun, MÖ 7. yüzyılın son çeyreğinde gerçekleştiğini ifade etmişlerdir (Akurgal, 1956, s. 47-48).

Şekil 1.1.1 Sinope Haritası (Kassab Tezgör, 2010c, fig.1)

MÖ 4. yüzyılda Pers egemenliği altına giren Sinope'nin MÖ 328 yıllarında sikke darp etmesi, kentin bağımsızlık girişimlerinde olduğunu göstermektedir. Kent, Pontos Krallığı'nın başkenti konumuna yükselmiş fakat MÖ 70 yılında Roma hâkimiyetine girmiştir (Koçak, 1993). MS 395 yılına kadar Romalıların hâkimiyeti altında kalan kent, Roma İmparatorluğu'nun ikiye ayrılması sonucu Doğu Roma (Bizans)'nın sınırlarında kalmıştır. Türklerin Anadolu hakimiyeti ile Selçuklu ve Osmanlı himayesine girmiştir. Kent kuruluşundan Osmanlı Dönemi'ne kadar önemli bir liman olma özelliğini sürdürmüş fakat sonrasında önemini kaybetmiştir (Hetto, 2021). Kentin önemli ihrac maddesi zeytinyağıdır. Değerli kaynakları arasında dağlardan gelen kereste, miltos adı verilen boyalar ve gemi yapımında kullanılan bir tür kırmızı tebeşirli mermer yer almaktadır. Ayrıca balıkçılık ekonominin önemli bir parçası olmuştur (Gates, 2012, s. 402).

1.2 Balatlar Kilisesi

Kentte 1985 yılında A. Bryer ve D. Winfield, 2006 yılında Claire Barat ve 2010 yılında Gülgün Köroğlu tarafından yapılan çalışmalarda Balatlar Kilisesi kalıntılarının Geç Roma- Erken Bizans Dönemi'ne ait olduğu tespit edilmiştir (Köroğlu, 2010). Balatlar Kilisesi ile ilgili yapılmış olan en kapsamlı çalışma Prof. Dr. Gülgün Köroğlu başkanlığında 2010 yılında başlanan ve halen devam etmekte olan kazı çalışmalarıdır (Hetto, 2021, s. 24; Köroğlu, 2010). 2020 yılında yapılan kazıda ele geçen MS 95-98 tarihlerine ait sikke göz önüne alındığında yapının Roma Dönemi'nde İmparatorluk hamamı olarak inşa edildiğini söylemek mümkündür (Hetto, 2021, s. 25) (Şekil 1.2.1a). Fakat 2022 yılı kazılarında Geç Klasik Dönem'e (MÖ 4. yüzyıl) tarihlendirilen villaya

ait mozaikli andron ortaya çıkarılmıştır.¹ Bu buluntu yapının kullanımının Klasik Dönem'e kadar uzandığını göstermektedir (Şekil 1.2.1b).

Şekil 1.2.1 a) Balatlar Kilisesi Kazısı 2020 Sezonunda Ele Geçen MS 95-98 Tarihlerine Ait Sikke Örneği (Hetto, 2021) ve b) Balatlar Kilisesi Geç Klasik Dönem mozaikli andron

Sinop ili Ada mahallesinde yer alan “Balatlar Kilisesi” olarak adlandırılan yapının çevresi yoğun biçimde modern yapılaşmaya maruz kalmıştır (Şekil 1.2.2).

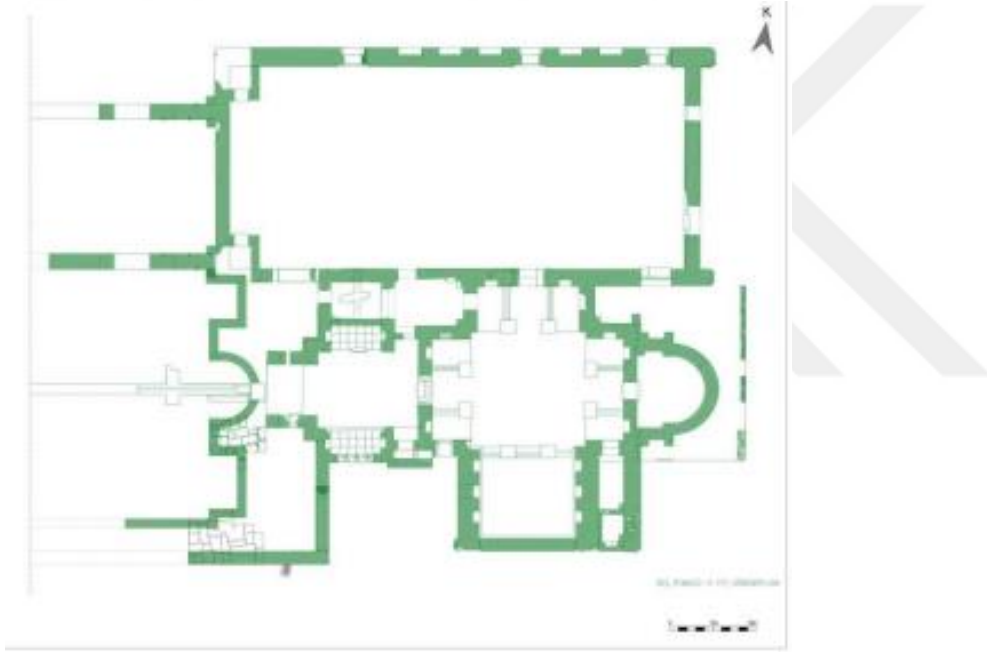

Şekil 1.3.2 Sinop Balatlar Kilisesi (Balatlar Kilisesi Kazı Arşivi)

Roma döneminde hamam olarak inşa edilen yapı MS 4. yüzyıla kadar hamam olarak kullanılmış ve Bizans döneminde farklı bölümleri kiliseye ya da şapele

¹ Balatlar Kilise Kazısı 2022 yılı yayımlanmamış kazı raporu

dönüştürülmüştür İlk inşa edildiği MS 2. yüzyıldan 4. yüzyıla kadar hamam işlevini sürdüren yapı 20. yüzyıla kadar kilise, manastır ve manastıra bağlı mezarlık olarak sürekli kullanılmıştır. (Köroğlu vd., 2022, s. 75-86; Hetto, 2021, s. 26; Gündoğdu, 2012). Yapının bazı bölümleri Bizans'ın farklı evrelerinde tuğla ve seramik üretim atölyeleri olarak kullanılmıştır (Köroğlu, 2018, s. 130). Balatlar Kilisesi, Roma Hamamı Sıralı Plan Tipi olarak sınıflandırılan, Pompei Hamamlarında görülen yapıdır ve açık-kapalı olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Açık mekân olan Palaestra, Roma dönemi hamamlarının önemli bir mekânıdır. Kapalı mekân ise Apoditarium (Soyunma), Frigidarium (Soğukluk), Tepidarium (Ilıklık), Caldarium (Sıcaklık) ve Laconicumdan (Terleme, Buhar Odası) oluşan sıralı mekânlardır (Hetto, 2021, s. 29) (Şekil 1.2.3).

Şekil 1.4.3 Balatlar Kilisesi Roma Dönemi Hamam Planı (Hetto, 2021)

Sinop ve çevresinin 1214 yılında Selçuklu hâkimiyetine geçmesinden 1924 yılındaki mübadeleye kadar kilise işlevini sürdürmüştür. 17. yüzyılda kilisenin onarım geçirdiğine işaret eden yazıt, öncesindeki dönemde de buradaki Rum ahaliye bırakılmış bir kilisenin varlığına işaret etmektedir (Köroğlu, 2018, s.133). Kent idaresindeki değişiklik döneminde yapı, âtıl duruma düşmüş ve mekânın malzemeleri devşirme olarak kullanılmak üzere sökülmüş, surlardaki imar faaliyetlerinde kullanılmıştır (Hetto, 2021, s. 52). 18. yüzyıldan sonra bütün manastır alanı ve çevresi Rum Ortodoks Mezarlığı olarak kullanılmıştır (Köroğlu ve Tok, 2018, s. 123). 1924 kadar varlığını sürdüren manastır ve mezarlık bu tarihten sonra kaderine terk edilmiştir.

1.3. Sinope Amphora Tipolojisi Araştırmaları ve Amphoraların Dağılımları

Sinope Antik kenti amphora atölyeleri ile ilgili yapılan ilk çalışma 1993 yılında Sinop Müzesi başkanlığında, Fransa Dışışleri Bakanlığı desteğıyle yapılmıştır (Garlan ve Tatlıcan, 1998, s.407). Jeofizik araştırmaları içeren bu çalışmada altı (Demirci, Zeytinlik, Yalı Plajı, Şerif Ağa Çeşmesi, Çiftlikköy ve Nisiköy) farklı adet atölye tespit edilmiştir (Garlan ve Tatlıcan, 1998; Garlan ve Kassab Tezgör, 1996).

Nisiköy de yapılan kazılarda deniz seviyesinde 20m yukarıda tespit edile atölyede ele geçen 4 mühürlü amphora ve mühürlü kiremit parçasına dayanarak, seramik fırını MÖ 3. yüzyıl sonu 2. yüzyıl başına tarihlemektedir (Garlan ve Tatlıcan, 1998, s. 409).

Zeytinlik atölyesi kazılarında ele geçen mühürlü amphoralardan beş tanesi Hèrakteidès adına aittir. Ayrıca burada üzerinde yengeç şekli bulunan Thasos amphorası, atölyenin inşasını MÖ 3. yüzyıl başlarına tarihler (Garlan ve Tatlıcan, 1998, s. 421).

İçinde piroksen katkı maddesi bulunan özel bir hamur ve form yapısına sahip Sinope kentine özgü amphoraların Karadeniz, Ege ve Akdeniz ekonomisindeki yerinin aşılması amacıyla 1993-2000 yıllarında Sinop'un amphora üretimi ve dağılımı üzerine D. Kassab Tezgör başkanlığında Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Fransız Araştırmaları Enstitüsü desteğıyle yapılan araştırma ve kazı faaliyetleri yürütölmüştür (Kassab Tezgör, 1995, 1996, 1998, 2010a, 2010b, 2010c, 2020; Kassab Tezgör ve Tatlıcan, 1996, 1998; Kassab Tezgör ve Dereli, 2002) (Şekil 1.3.1).

Şekil 5.3.1 Sinop Amphoralarının Karadeniz ve Doğu Akdeniz’deki Dağılımı (Kassab Tezgör, 2010b, pl. 4)

Sinop’ta 1994-1997 yılları arasında D. Kassab Tezgör danışmanlığında gerçekleştirilen kazı çalışmalarında çok sayıda amphora fırını ortaya çıkarılmasının yanında Roma-Erken Bizans Dönemlerine tarihlenen Sinope üretimi amphoralar ele geçmiştir. Kazı çalışmaları esnasında ele geçen bu amphoralar 2000’li yılların başına kadar tipolojik (biçimsel) ve teknik (hamur rengi, hamurun içerdiği katkı maddeleri, katkı cinsi, katkı boyutu, renk vb.) özelliklerine bakılarak tanımlanmış; sonrasında ortak özelliklerine göre sınıflandırılmıştır (Kassab Tezgör, 2010b, 2011, 2020). Daha sonraki yıllarda Sinop, Samsun, Ereğli, Amasra, Ordu, Giresun, Amasya ve Trabzon Arkeoloji Müzeleri koleksiyonlarındaki Sinope kökenli amphoralar incelenerek bu tipolojik sınıflandırmaya göre gruplandırılmıştır (Kassab Tezgör, 2020).

Özellikle amphora üretim atölye ve fırınları üzerine yapılan kazı faaliyetleri sonucunda Sinop kent merkezi ve çevresinde Hellenistik-Roma ve Bizans Dönemi'nde Demirci, Zeytinlik, Yalı Plajı, Şerif Ağa Çeşmesi, Çiftlikköy ve Nisiköy olarak isimlendirilen atölyelerde amphora üreten önemli bir ticaret merkezi olduğu ispatlanmıştır (Garlan ve Kassab Tezgör, 1996; Garlan ve Tatlıcan, 1998; Kassab Tezgör, 1995, 1996, 1997, 1998, 2001, 2002, 2006, 2010a, 2010b, 2010c, 2011, 2020; Kassab Tezgör ve Tatlıcan 1996, 1998; Kassab Tezgör ve Dereli, 2002; Kassab Tezgör, Lemaître ve Pieri, 2003; Kassab Tezgör vd., 2007; Tatlıcan, 1996). Ayrıca bu amphoraların kulpları üzerinde bulunan dikdörtgen formlu mühürlerde tespit edilen *astynomos*'un (yönetici) adı ve üreticiye ait isimlerin tespit edildiği çalışmalar mevcuttur (Garlan, 1990; Conovici ve Alexandrescu, 1998, 50-51; Garlan ve Kara, 2004, 95-98; Cankardeş Şenol, 2006). Sinop Demirci atölyesinde ele geçen örneklerin kökenlerinin bulunmasında elementel kompozisyonlar, temel bileşenlerine ayırma ve kümeleme metotları ile değerlendirilmiştir (Demirci ve Akyol 1996; Demirci, Akyol ve Türkmenoğlu, 1997). Bununla birlikte Sinope üretimi amphoralar üzerine oldukça sınırlı arkeometrik çalışma mevcuttur.

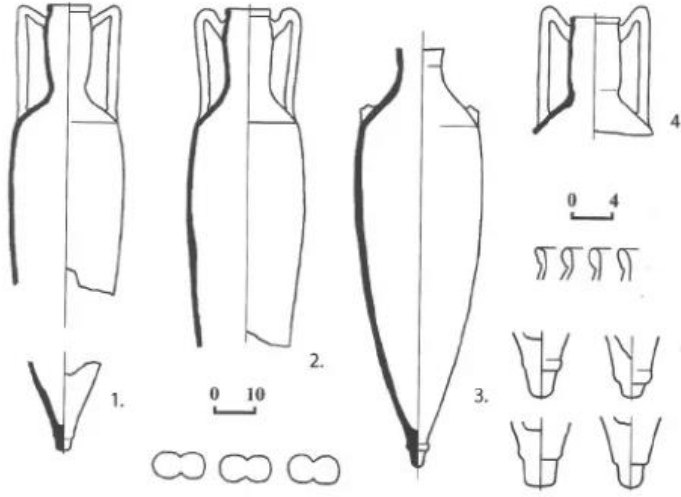
Farklı bilim insanları tarafından yürütülen bilimsel araştırmalarda ticari faaliyetler sebebi ile Karadeniz, Ege ve Akdeniz coğrafyasında birçok merkeze taşınan Hellenistik ve Roma Dönemleri'ne (MÖ 3.-MS 3. yüzyıllar) ait Sinope üretimi amphoralar da tipolojik olarak sınıflandırılarak gruplara ayrılmıştır. Bu tipolojik sınıflandırmalar sayesinde Sinop üretimi olup farklı coğrafyalara ihraç edilen amphora çeşitliliği ve dağılımı tespit edilmeye çalışılmıştır. Ayrıca bu sınıflandırmalarda her bir gruba farklı isimler verilerek arkeoloji terminolojisinde amphora çalışmalarında kolaylıklar sağlanmıştır. Sinope amphoraları kronolojisini ilk çalışan B.N. Grakov'u takiben pek çok araştırmacı tarafından Sinope ihracatını değerlendirmeye ve diğer üretim merkezleriyle karşılaştırmaya çalışmıştır. Bu değerlendirmede mühürler kullanılmıştır. Mühür kullanmayan merkezler olması nedeniyle de tipolojinin de incelenmesi gerektiği düşünülmüştür (Monakhov, 1993, s. 107). Zeest tarafından 1940-1950 yıllarında yapılan çalışma, Karadeniz'in kuzeyinde ele geçen buluntular üzerine yürütülmüş, fakat bu çalışmada örneklemin azlığı nedeniyle yapılan tipolojik sınıflandırma oldukça sınırlı kalmıştır (Zeest, 1951, 1960; Brashinsky, 1963; Zeest ve Marchenko, 1962; Kırkanlı, 2021). Sonrasında Brashinsky ve Monakhov çalışmalar yürütmüştür. Sinop üretimi ticari amphoraların morfolojik özellikleri ile Khersonesos amphoraları arasındaki benzerliğe dikkat çekmiştir (Monakhov, 1993). S.J. Monakhov'a göre Sinope

amphoraları MÖ 4. yüzyıldan 2. yüzyılın ortalarına kadar, 4 ila 6 alt tipi olan 4 tip altında toplanmıştır (Monakhov, 2003, s. 145). Vnukov tarafından MÖ 1. yüzyıl ile MS 3. yüzyıl başlarına tarihlenen Sinope amphoraları Tip Sin I-VI olarak sınıflandırılmıştır (Vnukov, 2010, s. 362). Monakhov tarafından tipolojisi yapılan Hellenistik Sinope amphoralarını Vnukov, Sin I grubu altında toplamıştır (Vnukov, 2003, s. 130-133; Vnukov, 2010, s. 361-362).

Sinop'ta 1994-1997 yılları arasında D. Kassab Tezgör başkanlığında gerçekleştirilen kazı çalışmalarında amphoralar tipolojik özelliklerine, hamur rengine, seramiğin içerdiği katkı maddelerine bakılarak tanımlanmış ve tipolojisi oluşturulmuştur. Sinope antik kentinde üretilen amphoralar, formlarına ve kil hamuru renklerine göre A, B, C ve D olmak üzere dört grup ile tanımlanmıştır (Kassab Tezgör, 2010a). Sinop'ta Kassab Tezgör'ün Demirci atölyesinde yaptığı kazılar sonucunda, burada MS 2.-3. yüzyıllar ile MS 6. yüzyıl arasında yoğun bir amphora üretimi olduğunu bizlere göstermiştir.

Klasik Dönem sonunda (MÖ 4. yüzyıl) amphora üretimine başlanan Sinope kentinde, üretim çok çeşitli amphora tiplerinin üretimi ile devam etmiştir.

Antik Çağda Sinope'nin zenginliği, Pontos ticaret yolları üzerindeki tek güvenli liman olmasından, zengin tarım ve balıkçılık faaliyetlerinden gelmektedir. Kentteki Roma hakimiyeti ile birlikte MÖ 1. yüzyıl ortaları ve MS 2. yüzyıl başları arasında üretimi gerçekleştirilen Pseudo-Kos amphoraları, birbirinin neredeyse aynısı olan; kulp, silindirik boyun, yuvarlak omuz ve silindirik dip şeklindedir (Şekil 1.3.2). Yerel ticaret talebini karşılamak amacıyla Sinope antik kentinin sakinleri tarafından üretilen bu üretim şekli bazı Herakleia ve Khersonesos atölyeleri tarafından da kullanılmıştır. Fakat Herakleia ve Khersonesos atölyeleri tarafından üretilen amphoraların hamurları farklılık göstermektedir (Dobrev, 2018, s. 310).

Şekil 6.3.2 Pseudo-Kos Amphoraları (Dobрева, 2018, fig. 1)

Sinope amphoralarının Klasik ve Hellenistik Dönem’de dağılımları ile ilgili araştırmalar oldukça yoğun olmakla birlikte, Roma ve Geç Antik Çağ için Anadolu ve Karadeniz kıyılarındaki dağılımları konusu çok araştırılmamıştır (Demirel, 2020). Batı Karadeniz sahillerinde yapılan kazılarda ortaya çıkan sonuçlara göre Sinope amphora ithalatının ilk varlığı MÖ 1. yüzyıl sonlarına tarihlendirilmektedir (Dobрева, 2018, s. 312) (Şekil 1.3.3).

Şekil 7.3.3 Pseudo-Kos amphoraları MÖ 1.-MS 2. yüzyıl dağılımı (Dobрева, 2018, fig.

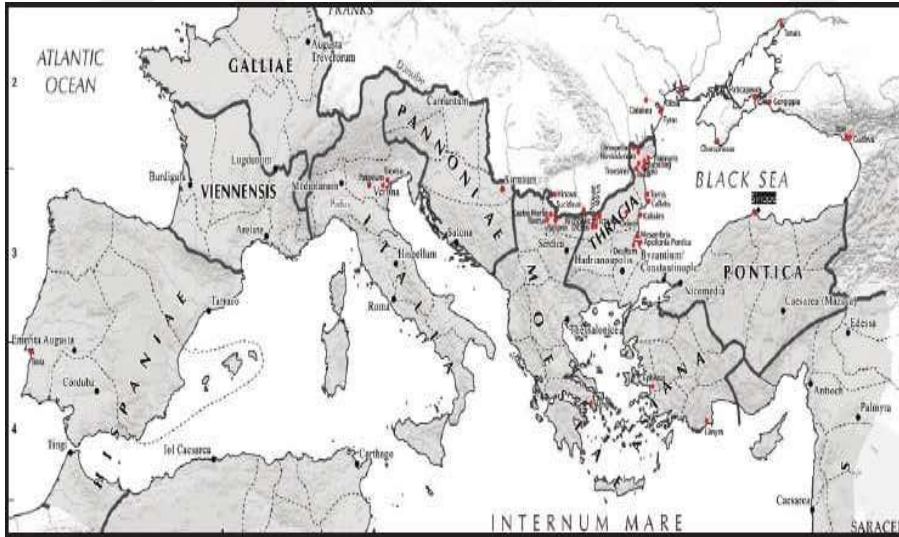
4)

Sinope'nin MS 2.-3. yüzyıllarda amphora ithalatında Batı Karadeniz'de artış gözlenmektedir (Şekil 1.3.4).

Şekil 8.3.4 Sinope amphoralarının, MS 2.-3. yüzyıl dağılımları (Dobrev, 2018, fig. 5)

Sinope'nin MS 4.-6. yüzyıllarda amphora ithalatının Batı Karadeniz'de azaldığını görmekteyiz (Şekil 1.3.5).

Şekil 9.3.5 Sinope amphoralarının, MS 4. ve 6. yüzyıl sonu arasındaki dağılımları (Dobrev, 2018, fig. 6)

Sinope'nin ticari rotası sadece Karadeniz kıyıları ile sınırlı kalmayıp Doğu Akdeniz ve Kuzey İtalya'ya kadar devam etmiştir. MS 2.-3. yüzyılda B SNP grubu, MS 4.-5. yüzyılda C SNP grubu MS 6. yüzyılda D SNP grubu amphoraları ile Karadeniz, Kuzey

İtalya ve Doğu Akdeniz’e kadar ulaşan bir ticaret rotası oluşmuştur (Demirel, 2020) (Şekil 1.3.1 ve 1.3.6).

Şekil 10.3.6 Sinop Demirci Üretimi Amphoraları Genel Dağılım Haritası (Demirel, 2020, harita 8)

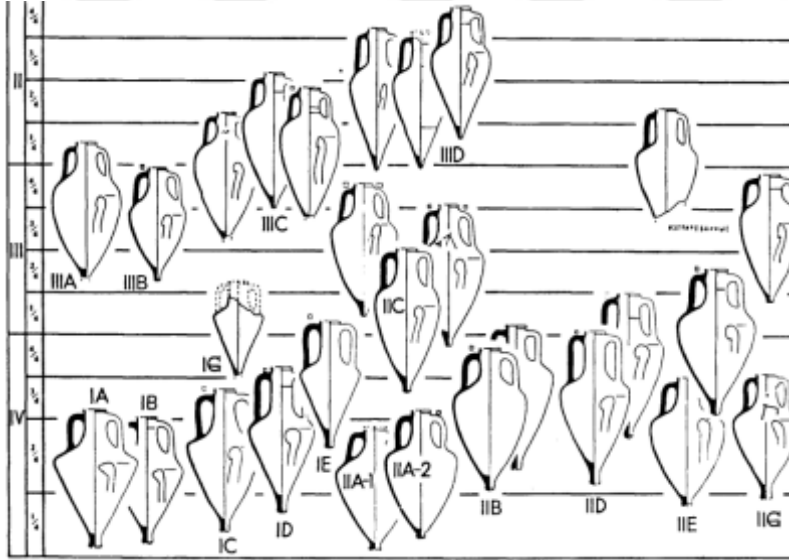
Dobrev a ve Demirel'in yaptığı bu çalışmalar Roma ve Geç Antik dönemlerdeki Sinop amphoraları dağılımı hakkında bilgi edinmemizi sağlamıştır.

2. BALATLAR KİLİSESİ'NDE BULUNAN AMPHORA TİPLERİ

2.1. Sinope Üretimi Amphoralar

2.1.1. Hellenistik dönem Sinope üretimi amphora tipleri

S.J. Monakhov Kuzey Karadeniz’de ele geçen 80’den fazla Sinope amphorası üzerine yaptığı çalışmada, birçok amphoranın mevcut tipolojiye uymadığını görerek yeni bir sınıflandırma yapmıştır. Bu sınıflandırmada ağız ve dip gibi bölümlerin incelenmesinin tipoloji ve kronolojinin oluşturulmasında önemli olduğunu belirtmiştir. S.J. Monakhov’a göre Sinope amphoraları MÖ 4. yüzyıldan 2. yüzyılın ortalarına kadar 4 ila 6 varyantı olan 4 tip altında toplanmıştır (Monakhov, 2003, s. 145) (Şekil 2.1.1).

Şekil 2.1.1 MÖ 4.-2. yüzyıl Sinope amphoraları (Monakhov, 1993, s. 128, fig. 11)

2.1.1.1. Monakhov tip I

Tip I adı verilen en erken Sinope amphoraları; silindirik boyna sahip, neredeyse düz hatlı, silindirik ve aşağı doğru hafif genişleyen boyunlu, omuzda keskin geçişli, konik gövdelidir. Tipolojisi ve kapasitelerine göre altı alt gruba ayırmıştır (Şekil 2.1.2). IA, IB, IC, ID, IE, IG olan alt gruplardan ilk örnek olan Tip IA amphoraları, beraberinde ele geçen buluntulara göre, MÖ 4. yüzyılın ikinci çeyreğinin başlarına tarihlenmektedir (Monakhov, 1993, s. 109). Büyük kapasiteli olmasıyla dikkat çeken Tip IA amphoraları, dışa çekik üçgen kesitli ağızlı, geniş keskin omuzlu, merkezinde bir oyuk olan uzun,

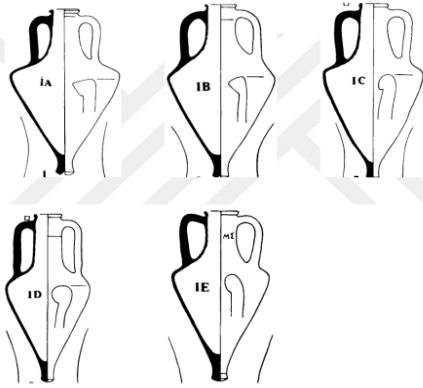
keskin kenarlı dipleriyle karakterize olan Thasos amphoralarının kopyası olduğu izlenimini verir. Keskin kenarlı dip ve ortadaki boşluğun yanında yamuk ağız kenarı ile karakterizedir (Monakhov, 2003, 146). IB tipi amphoralar MÖ 4. yüzyılın ikinci çeyreğine tarihlenmektedir ve IA ile tipolojik olarak aynıdır fakat daha küçük boyuttadır (Monakhov, 2003, 146).

MÖ 4. yüzyılın ikinci yarısı ve MÖ 3. yüzyıla tarihlenen karakteristik Sinope amphorası olan Tip IC amphoraları, şişkin yuvarlak ağızlı, silindirik daha uzun boyunlu ve içi oyuk daha uzun diplidir. Sağlam şekilde örneği bulunan Tip IC amphorası, aynı zamanda en erken tarihli Sinope amphora mührünü taşıyan örnektir. Kontekste ele geçen diğer buluntulara bakarak, MÖ 360-350 yılları arasına tarihlendirilen mühür üzerinde, yönetici adıyla, erken mühürlerde görülen ve kente ait sikkelerde de karşımıza çok çıkan, yunus üzerinde kartal sembolü birlikte verilmiştir (Çağnis, 2019, s. 28).

MÖ 4. yüzyılın üçüncü çeyreğine tarihlenen Tip ID amphoraları, Sinope Tip I amphoralarının gelişimini tamamlamış örneği olarak kabul edilmektedir. Önceki örneklerde görünen içi oyuk dip yerine, oyuksuz silindirik şekilde aşağıya inen formda dip görülmektedir. Ağız kenarı yuvarlaktır ve hacim önemli ölçüde azalmıştır (Monakhov, 1993, s. 111).

Tip IE amphoraları MÖ 4. yüzyılın sonu ve MÖ 3. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenir. Morfolojik olarak benzer, hafif genişleyen düz dip ve silindirik kulp görülmektedir (Monakhov, 2003, s. 148).

IG varyantından sadece varsayımsal olarak bahsedilmiştir. Oldukça parçalı olan örnekler profil vermemektedir fakat gövde çapına bakılırsa önceki varyantın küçültülmüş kopyasıdır ve MÖ 3. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenir (Monakhov, 1993, s. 113).

Şekil 2.1.2 Sinope Tip I amphoraları (Çağnis, 2019, fig. 16; Monokhov, 1993, s. 108-110)

Katalog No: 001

Çizim-Fotoğraf No: 189

Kazı Buluntu No: SBK.11.628

Buluntu Mekanı: VIII no.lu mekan

Korunan Genişlik: 7,4 cm

Korunan Yükseklik: 9,2 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/6 (kırmızımsı sarı)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit, kum ve piroksen

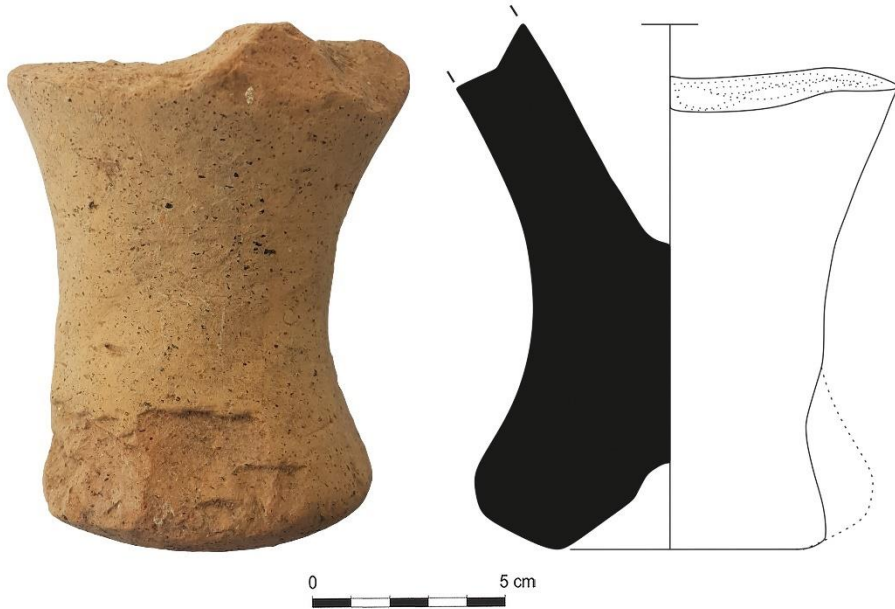
Astar Rengi: 7.5YR 7/4 (pembe)

Tanım: Dip kısmı korunmmuştur. Merkezinde bir oyuk bulunan keskin kenarlı formdadır.

Tip: Tip IA

Tarihleme: MÖ 4. yüzyılın ikinci çeyreğinin başları

Benzerleri: Monakhov, 1992, tablo 3; 1993, fig. 1; 2003, tablo 100; Monakhov ve Kuznetsova, 2021, tablo 1, no. 5.

Katalog No: 002

Çizim-Fotoğraf No: 049

Kazı Buluntu No: SBK. yok

Ağız Çapı: 10,6 cm

Korunan Yükseklik: 8,0 cm

Kulp Kalınlığı: 4,5 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/8 (kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, gözeneksiz, iyi pişmiş

Katkı Maddeleri: Kalsit, taşçık ve mika

Astar Rengi: 5 YR 7/4 (pembe)

Tanım: Ağız kenarı ve tek kulpun bir kısmı korunmuştur. Ağız kenarı dışa çekik üçgen kesitlidir. Kulplar yivsiz olup, ağız kenarının hemen bitiminde başlamaktadır.

Tip: Tip IA

Tarihleme: MÖ 4. yüzyılın ikinci çeyreğinin başları

Benzerleri: Monakhov, 1992, tablo 3; 1993, fig. 1; 2003, tablo 100; Monakhov ve Kuznetsova, 2021, tablo 1, no. 5.

Katalog No: 003

Çizim-Fotoğraf No: 216

Kazı Buluntu No: SBK.13.1402

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Dip Çapı: 4,4 cm

Korunan Genişlik: 9,2 cm

Korunan Yükseklik: 10,3 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/6 (açık kırmızı)

Hamur Yapısı: İyi pişmiş, orta sert ve çok seyrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Kalsit, mika, kum ve piroksen

Astar Rengi: 5YR 7/4 (pembe)

Tanım: Sağlam kalan dip kısmının merkezinde bir oyuk bulunmakta olup keskin kenarlı bir profile sahiptir. Yüzeyde aşınmalar görülmektedir.

Tip: TİP IC

Tarihleme: MÖ 4. yüzyılın 2. yarısı-MÖ 3. yüzyıl

Benzerleri: Monakhov, 1992, tablo 4, no. 7; 1993, fig. 1, no. 7; 2003, tablo 100, no. 6; Monakhov ve Kuznetsova, 2021, tablo 1, no. 5.

Katalog No: 004

Çizim-Fotoğraf No: 061

Kazı Buluntu No: SBK.17.416

Buluntu Mekanı: XVI no.lu mekan

Dip Çapı: 5,3 cm

Korunan Genişlik: 6,7 cm

Korunan Yükseklik: 9,9 cm

Hamur Rengi: 5YR 8/3 (pembe)

Hamur Yapısı: Sert, gözeneksiz ve iyi pişmiş

Katkı Maddeleri: Piroksen, taşçık, kum ve kalsit katkılı

Astar Rengi: Astarsız

Tanım: Dip kısmı sağlam kalmıştır. Oyuksuz bir profile sahip dip, aşağıya doğru silindirik biçimde sonlanır.

Tip: Tip ID

Tarihleme: MÖ 4. yüzyılın üçüncü çeyreği

Benzerleri: Monakhov, 1992, tablo 4, no:8; 1993, fig.2, no. 8; 2003, tablo 101, no. 2; Monakhov ve Kuznetsova, 2022a, pl.V, no. 3.

Katalog No: 005

Çizim-Fotoğraf No: 085

Kazı Buluntu No: SBK.12.419

Buluntu Mekanı: V no.lu mekan

Dip Çapı: 4,2 cm

Korunan Genişlik: 4,4 cm

Korunan Yükseklik: 6,0 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/4 (açık kırmızımsı kahverengi)

Hamur Yapısı: Sert iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Taşçık ve piroksen?

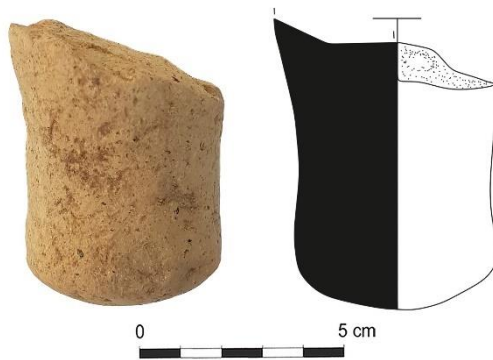
Astar Rengi: Astarsız

Tanım: Dip kısmı sağlam kalmıştır. Oyuksuz bir profile sahip dip, aşağıya doğru silindirik biçimde sonlanır.

Tip: Tip ID

Tarihleme: MÖ 4. yüzyılın üçüncü çeyreği

Benzerleri: Monakhov, 1992, tablo 4, no:8; 1993, fig.2, no. 8; 2003, tablo 101, no. 2; Monakhov ve Kuznetsova, 2022a, pl.V, no. 3.

Katalog No: 006

Çizim-Fotoğraf No: 079

Kazı Buluntu No: SBK.17.214

Buluntu Mekanı: XVI no.lu mekan

Dip Çapı: 4,7 cm

Korunan Genişlik: 5,6 cm

Korunan Yükseklik: 8,3 cm

Hamur Rengi: 5YR 7/4 (pembe)

Hamur Yapısı: İyi pişmiş, sert ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Taşçık, kalsit ve piroksen

Astar Rengi: Astarsız

Tanım: Dip kısmı sağlam kalmıştır. Oyuksuz bir profile sahip dip, aşağıya doğru silindirik biçimde sonlanır.

Tip: Tip ID

Tarihleme: MÖ 4. yüzyılın 3. çeyreği

Benzerleri: Monakhov, 1992, tablo 4, no:8; 1993, fig.2, no. 8; 2003, tablo 101, no. 2; Monakhov ve Kuznetsova, 2022a, pl.V, no. 3.

Katalog No: 007

Çizim-Fotoğraf No: 026

Kazı Buluntu No: SBK.21.18

Buluntu Mekanı: XX no.lu mekan

Dip Çapı: 4,3 cm

Korunan Genişlik: 5,2 cm

Korunan Yükseklik: 6,2 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 7/4 (açık kırmızımsı kahverengi)

Hamur Yapısı: Orta sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit, taşçık ve quartz katkılı

Astar Rengi: 5YR 7/4 (pembe)

Tanım: Dip kısmı sağlam kalmıştır. Oyuksuz bir profile sahip dip, aşağıya doğru silindirik biçimde sonlanır.

Tip: Tip ID

Tarihleme: MÖ 4. yüzyılın üçüncü çeyreği

Benzerleri: Monakhov, 1992, tablo 4, no:8; 1993, fig.2, no. 8; 2003, tablo 101, no. 2; Monakhov ve Kuznetsova, 2022a, pl.V, no. 3.

Katalog No: 008

Çizim-Fotoğraf No: 239

Kazı Buluntu No: SBK.13.1467

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Ağız Çapı: 10,0 cm

Korunan Yükseklik: 8,2 cm

Kulp Kalınlığı: 2,6 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/4 (açık kırmızımsı kahverengi)

Hamur Yapısı: Sert, gözeneksiz ve iyi pişmiş

Katkı Maddeleri: Kalsit, kum ve mika

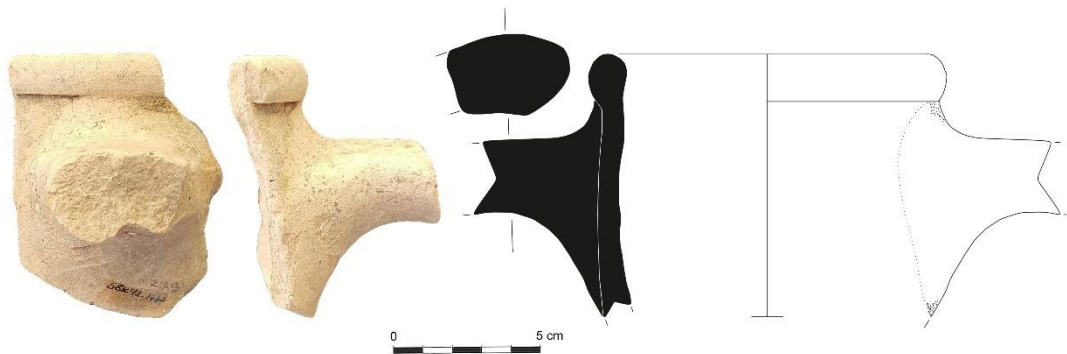
Astar Rengi: 5YR 6/6 (kırmızımsı sarı) renkte kendinden astarlıdır.

Tanım: Ağız kenarı ve kulbun bir kısmı korunmuştur. Hafif dışa yuvarlatılmış ağız kenarının altında belirgin girinti görünmektedir.

Tip: TİP IE

Tarihleme: MÖ 4. yüzyılın sonu-MÖ 3. yüzyılın ilk çeyreği

Benzerleri: Monakhov, 1992, tablo 4; 1993, fig. 2/13; 2003, tablo 101; Monakhov ve Kuznetsova, 2022a, pl.II, no.7.

2.1.1.2. Monakhov tip II

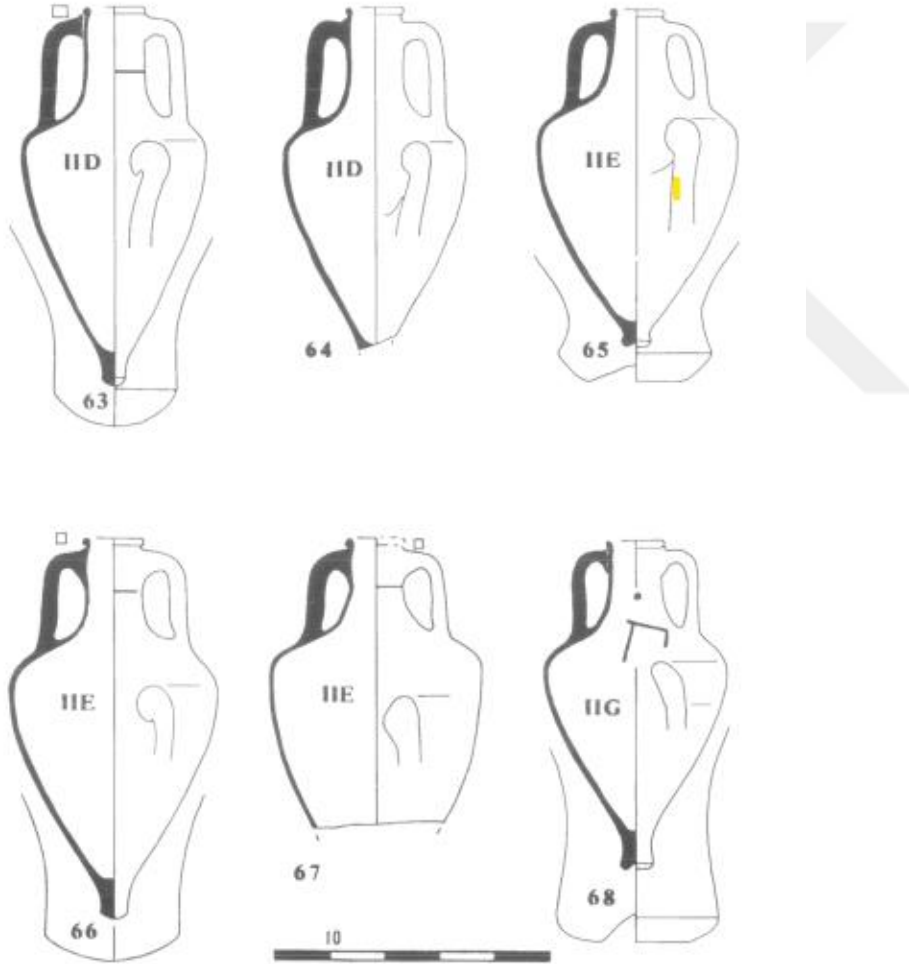
MÖ 4. yüzyılın başından MÖ 3. yüzyılın üçüncü çeyreğine kadar uzun süre üretilen, tipolojik olarak küçük farklılıklara sahip Tip II amphoraları, kendi içinde yedi alt gruptan (Tip IIA-1, IIA-2, IIB, IIC, IID, IIE, IIG) oluşmaktadır (Şekil 2.1.3 ve 2.1.4).

Bu amphoralar bugüne kadar bilinen Sinop amphoralarının büyük çoğunluğunu içerdiği için klasik tip olarak tanımlanabilir. Erken dönem Tip I amphoralarına benzeyen silindirik gövdenin çapı yüksekliğin yarısına eşit olan bu grup amphoralar, daha şişkin gövdeli, dışa çekik yuvarlak ağız kenarlı, silindirik boyunlu, omuzdan gövdeye daha yumuşak profil ile bağlıdır (Monakhov, 1993, s. 113). Silindirik düz dip, bazı örneklerde içi oyuk, bazı örneklerde oyuksuz gözlemlenmiştir (Çağnis, 2019, s. 30). MÖ 4. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenen Tip IIA kapasite olarak Tip IA'ya benzemektedir. Dibinde girinti bulunmaktadır. Tip IIB MÖ 4. yüzyılın ikinci çeyreğinde ortaya çıkmıştır. Tip IIA'ya göre daha yüksek ve hacmi azdır. Tip II'yi en iyi temsil eden grup IIC varyantıdır (Monakhov, 1993, s. 113). Kısa şişkin boyunlu, uzayan gövdenin hacmi küçülmüştür ve konik diplidirler. MÖ 4. yüzyılın sonu MÖ 3. yüzyılın başına tarihlenmektedir (Monakhov, 2003, 150).

MÖ 4. yüzyılın ikinci çeyreğinden MÖ 3. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenen Tip IID amphoralarının boyun yüksekliği 20 cm' e kadar olup, mükemmel bir silindirik şekle sahiptir (Monakhov, 1993, s. 118). Tip IIE amphoraları, Tip IIC amphoralarının büyütülmüş formudur. Geniş gövdeli, kısa konik boyunlu amphoralar MÖ 4. yüzyılın 2 çeyreğine tarihlenir (Monakhov, 2003, 151). Ele geçen tek bir örnek ile temsil edilen, Tip IIG amphoraları, Tip II grubu amphoraların genel karakteristiğini taşımaktadır. Kapasite açısından, grup içindeki en küçük hacimli amphora olduğu görülmektedir (Çağnis, 2019, s. 30).

Şekil 3.1.3 Soldan sağa Tip IIA-1, IIA-2, IIC, IID Amphoraları (Çağnis, 2019, fig. 17)

Şekil 4.1.4 Soldan sağa üstte Tip IID-IIE, altta Tip IIE-IIG (Monakhov, 1993, 120, fig. 8)

Katalog No: 009

Çizim-Fotoğraf No: 046

Kazı Buluntu No: SBK.yok

Dip Çapı: 4,8 cm

Korunan Genişlik: 9,3 cm

Korunan Yükseklik: 9,6 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 6/8 (açık kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit, kum ve taşçık katkılı

Astar Rengi: Astarsız

Tanım: Bir kısmı kırık olan dip kısmı sağlam kalmıştır. Oyuklu bir profile sahip dip, aşağıya doğru silindirik biçimde sonlanır.

Tip: Tip IIA-1

Tarihleme: MÖ 4. yüzyılın ilk çeyreği

Benzerleri: Monakhov, 1992, tablo 5; 1993, fig. 3; 2003, tablo 101; Monakhov vd., 2019, s. 221; Monakhov ve Kuznetsova, 2021, tablo 3-2/4/6.

Katalog No: 010

Çizim-Fotoğraf No: 210

Kazı Buluntu No: SBK.14.754

Dip Çapı: 6,7 cm

Korunan Genişlik: 9,1 cm

Korunan Yükseklik: 8,7 cm

Hamur Rengi: 10YR 6/4 (açık sarımsı kahverengi)

Hamur Yapısı: Sert, kötü pişmiş, çok seyrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Piroksen, taşçık ve kum

Astar Rengi: 10YR 7/3 (soluk kahverengi) ve 2Y 7/3 (soluk kahverengi) alacalı astarlı

Tanım: Üretim hatası mevcut. Dip kısmı sağlam kalmıştır. Oyuklu formda keskin kenarlı dip görülmektedir.

Tip: Tip IIA-1

Tarihleme: MÖ 4. yüzyılın ilk çeyreği

Benzerleri: Monakhov, 1992, tablo 5; 1993, fig. 3; 2003, tablo 101; Monakhov vd., 2019, s. 221; Monakhov ve Kuznetsova, 2021, tablo 3-2/4/6.

Katalog No: 011

Çizim-Fotoğraf No: 195

Kazı Buluntu No: SBK.14.725

Dip Çapı: 4,6 cm

Korunan Genişlik: 9,6 cm

Korunan Yükseklik: 8.5 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 (pembe) ve 7.5YR6/4 (açık kahverengi)

Hamur Yapısı: Sert, gözeneksiz ve iyi pişmiş

Katkı Maddeleri: Piroksen

Astar Rengi: 7.5YR 7/4 (pembe) ve 7.5YR 8/3 (pembe) renkte kendinden astarlıdır.

Tanım: Dip kısmı sağlam kalmıştır. Oyuksuz dip, silindirik düz bir profile sahiptir.

Tip: Tip IIA-2

Tarihleme: MÖ 4. yüzyılın ilk çeyreği

Benzerleri: Monakhov, 1992, tablo 5, no. 21; 1993, fig. 3, no. 21; 2003, tablo 101; Monakhov ve Kuznetsova, 2021, tablo 5-3; 2022a, pl. II, no. 7.

Katalog No: 12

Çizim-Fotoğraf No: 259

Kazı Buluntu No: SBK.12.515

Buluntu Mekanı: XVI no.lu mekan

Korunan Yükseklik: 14,8 cm

Korunan Genişlik: 11,5 cm

Kulp Kalınlığı: 2,9 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/6 (kırmızı)

Hamur Yapısı: İyi pişmiş, sert, çok seyrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Kalsit, taşçık ve kum

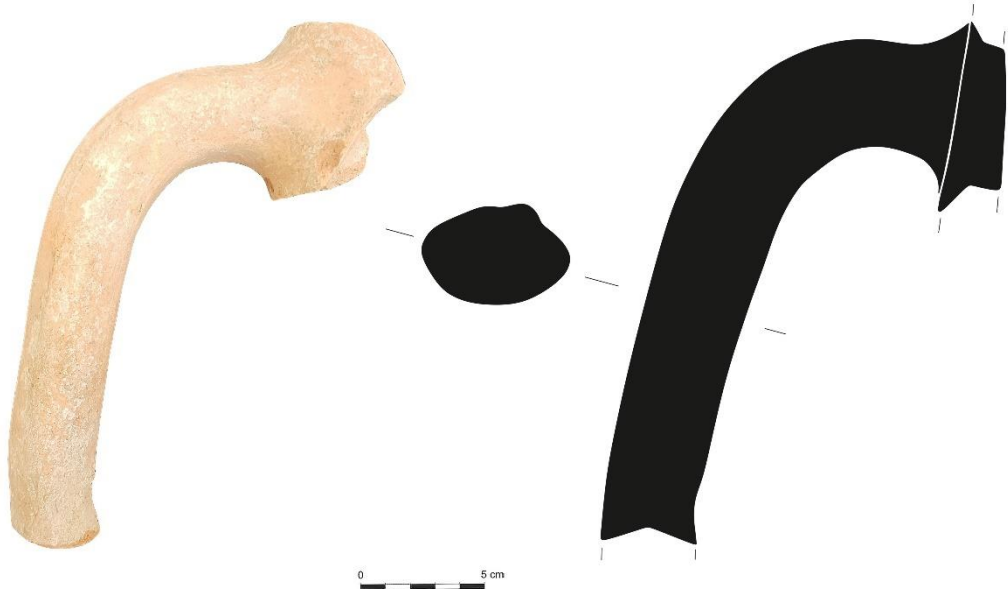
Astar Rengi: 2.5YR 6/6 (açık kırmızı)

Tanım: Hafif yivli kulp boyundan omuza bağlanmaktadır.

Tip: Tip IIA-2

Tarihleme: MÖ 4. yüzyılın ilk çeyreği

Benzerleri: Monakhov, 1992, tablo 5; 1993, fig. 3; 2003, tablo 101; Monakhov vd., 2019, s. 221; Monakhov ve Kuznetsova, 2022a, pl. II, no.4.

Katalog No: 013

Çizim-Fotoğraf No: 023

Kazı Buluntu No: SBK.20.427

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Dip Çapı: 3,8 cm

Korunan Genişlik: 6,8 cm

Korunan Yükseklik: 8,5 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 7/4 (açık kırmızımsı kahverengi)

Hamur Yapısı: Kötü pişmiş, sert ve çok seyrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Kalsit, taşçıkve kum katkılı

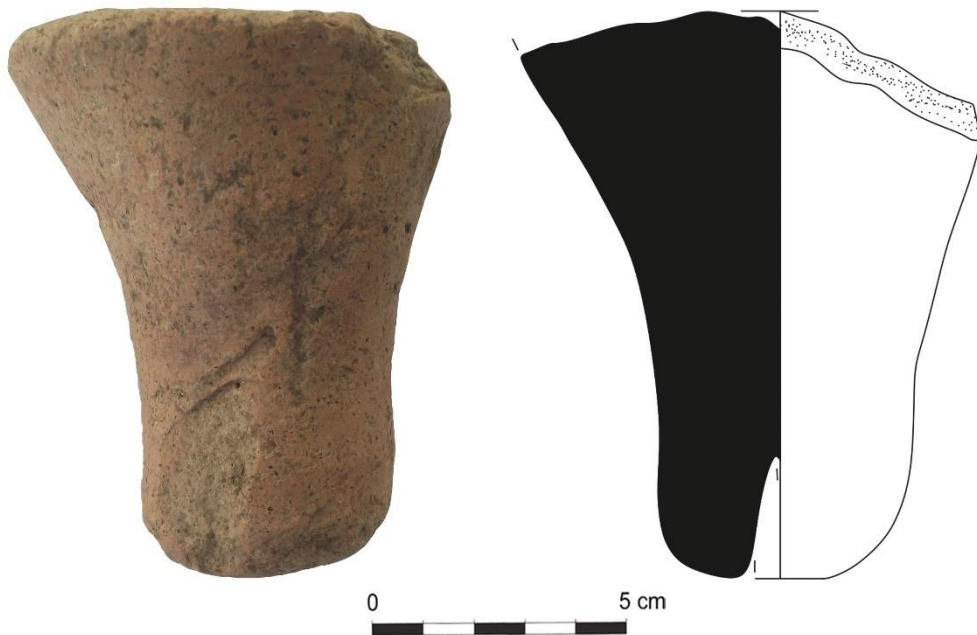
Astar Rengi: 2.5YR 5/4 (kırmızımsı kahverengi)

Tanım: Dip kısmı sağlam kalmıştır. Silindirik düz formda dip görülmektedir. Alt kısmı aşınmıştır.

Tip: Tip IIB

Tarihleme: MÖ 4. yüzyılın ikinci çeyreği

Benzerleri: Monakhov, 1992, tablo 5; 1993, fig. .3; 2003, tablo 102; Monakhov ve Kuznetsova, 2021, tablo 2, no. 6-7.

Katalog No: 014

Çizim-Fotoğraf No: 077

Kazı Buluntu No: SBK.21.03

Buluntu Mekanı: XX no.lu mekan

Dip Çapı: 4,0 cm

Korunan Genişlik: 4,8 cm

Korunan Yükseklik: 6,0 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/6 (kırmızımsı sarı)

Hamur Yapısı: İyi pişmiş, sert ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Taşçık, kalsit ve piroksen

Astar Rengi: Astarsızdır.

Tanım: Korunma durumu açısından dip kısmı sağlam kalmıştır. Silindirik dibin altında oyuk bulunmaktadır.

Tip: TİP IIB

Tarihleme: MÖ 4. yüzyılın 2. çeyreği

Benzerleri: Monakhov, 1992, tablo 5; 1993, fig. 3; 2003, tablo 102; Monakhov ve Kuznetsova, 2021, pl. II

Katalog No: 015

Çizim-Fotoğraf No: 096

Kazı Buluntu No: SBK.12.479

Buluntu Mekanı: V no.lu mekan

Dip Çapı: 3,6 cm

Korunan Genişlik: 4,7 cm

Korunan Yükseklik: 6,7 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/4 (açık kırmızımsı kahverengi)

Hamur Yapısı: Sert, gözeneksiz ve iyi pişmiş

Katkı Maddeleri: Kalsit, kum ve piroksen

Astar Rengi: Astarsızdır.

Tanım: Dış yüzey kireç katkılıdır. Dip kısmı sağlam kalmıştır. Silindirik bir profile sahip dibin altında oyuk bulunmaktadır.

Tip: TİP IIB

Tarihleme: MÖ 4. yüzyılın ikinci çeyreği

Benzerleri: Monakhov, 1992, tablo 5; 1993, fig. 3; 2003, tablo 102; Monakhov ve Kuznetsova, 2021, pl. II

Katalog No: 016

Çizim-Fotoğraf No: 010

Kazı Buluntu No: SBK.18.258

Korunan Yükseklik: 13,9 cm

Genişlik: 8,1 cm

Kulp Kalınlığı: 2,2 cm

Hamur Rengi: 5YR 5/6 (sarımsı kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, gözeneksiz, iyi pişmiş

Katkı Maddeleri: Kalsit ve kum

Astar Rengi: 2.5 YR 6/6 (açık kırmızı)

Tanım: Ağız kenarı ile tek kulpun bir kısmı korunmuştur. Ağız kenarı dışa çekik üçgen kesitlidir. Kulplar yivli olup, ağız kenarının altından başlamaktadır.

Tip: Tip IIC

Tarihleme: MÖ 4. yüzyılın sonu-MÖ 3. yüzyılın başı

Benzerleri: Monakhov, 1992, tablo 6; 1993, fig. 4. no. 29; 2003, tablo 102; Monakhov vd., 2019, Sn.3

Katalog No: 017

Çizim-Fotoğraf No: 011

Kazı Buluntu No: SBK.20.677

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Dip Çapı: 3,6 cm

Korunan Genişlik: 6,6 cm

Korunan Yükseklik: 6,5 cm

Hamur Rengi: 5YR 7/4 (pembe)

Hamur Yapısı: Kötü pişmiş, sert, çok seyrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Taşçık, kalsit ve piroksen katlılı

Astar Rengi: 7.5YR 7/4 (pembe) renkte kendinden astarlıdır.

Tanım: Dip kısmı sağlam kalmıştır. Konik formda dip görülmektedir. Dibi aşınmış, yüzeyde çark izleri var.

Tip: Tip IIC

Tarihleme: MÖ 4. yüzyılın sonu-MÖ 3. yüzyılın başı

Benzerleri: Monakhov, 1992, tablo 6; 1993, fig. 4, no. 29; 2003, tablo 102; Monakhov ve Kuznetsova, 2022a, pl. V, no. 6.

Katalog No: 018

Çizim-Fotoğraf No: 029

Kazı Buluntu No: SBK.20.51

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Dip Çapı: 3,4 cm

Korunan Genişlik: 7,9 cm

Korunan Yükseklik: 8,4 cm

Hamur Rengi: 5YR 7/4 (pembe)

Hamur Yapısı: Kötü pişmiş, syrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Kum, kalsit ve siyah taşçık, piroksen

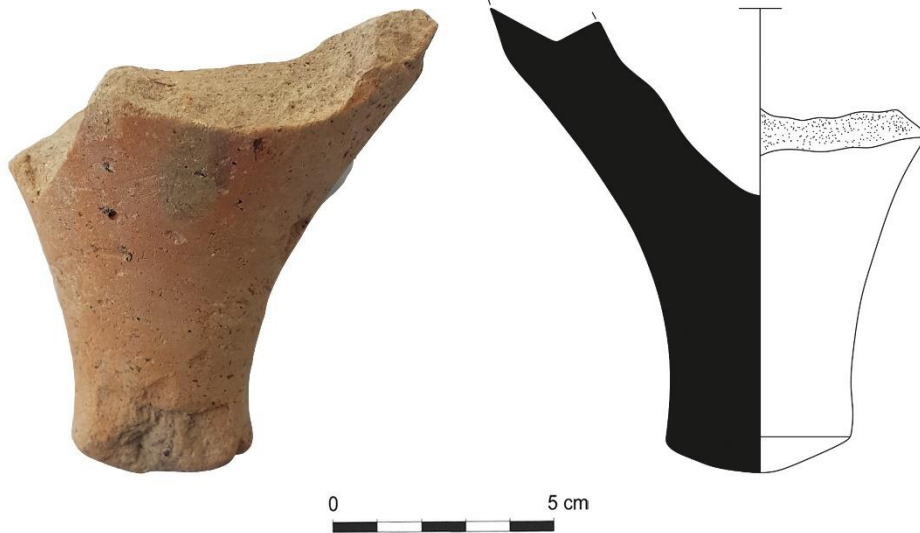
Astar Rengi: 7.5YR7/4 (pembe) renkte kendinden astarlıdır.

Tanım: Dip kısmı sağlam kalmıştır. Konik bir profile sahiptir.

Tip: Tip IIC

Tarihleme: MÖ 4. yüzyılın sonu-MÖ 3. yüzyılın başı

Benzerleri: Monakhov, 1992, tablo 6; 1993, fig. 6, no. 57; 2003, tablo 102; Monakhov ve Kuznetsova, 2022a, pl. V, no. 6.

Katalog No: 019

Çizim-Fotoğraf No: 036

Kazı Buluntu No: SBK.20.682

Buluntu Tabakası: X no.lu mekan

Dip Çapı: 3,2 cm

Korunan Genişlik: 7,5 cm

Korunan Yükseklik: 8,9 cm

Hamur Rengi: 5YR 7/4 (pembe)

Hamur Yapısı: Kötü pişmiş

Katkı Maddeleri: Piroksen, kalsit, taşçık ve mika katkılı

Astar Rengi: 5YR 7/4 (pembe) renkte kendinden astarlıdır.

Tanım: Dip kısmı sağlam kalmıştır. Konik bir profile sahiptir.

Tip: Tip IIC

Tarihleme: MÖ 4. yüzyılın sonu-MÖ 3. yüzyılın başı

Benzerleri: Monakhov, 1992, tablo 6; 1993, fig. 6, no. 48; 2003, tablo 102; Monakhov ve Kuznetsova, 2022a, pl. V, no. 6.

Katalog No: 020

Çizim-Fotoğraf No: 051

Kazı Buluntu No: SBK.14.746

Dip Çapı: 3,6 cm

Korunan Genişlik: 7,8 cm

Korunan Yükseklik: 7,9 cm

Hamur Rengi: 5YR 7/4 (pembe)

Hamur Yapısı: Kötü pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Taşçık, kalsit, kum ve piroksen

Astar Rengi: 5YR 7/4 ve 7/3 alacalı (pembe) renkte kendinden astarlıdır.

Tanım: Dip kısmı sağlam kalmıştır. Konik bir profile sahiptir.

Tip: Tip IIC

Tarihleme: MÖ 4. yüzyılın sonu-MÖ 3. yüzyılın başı

Benzerleri: Monakhov, 1992, tablo 6; 1993, fig. 6, no. 47; 2003, tablo 102; Monakhov ve Kuznetsova, 2022a, pl. V, no. 6.

Katalog No: 021

Çizim-Fotoğraf No: 052

Kazı Buluntu No: SBK.21.166

Buluntu Mekanı: XVI no.lu mekan

Dip Çapı: 3,0 cm

Korunan Genişlik: 8,0 cm

Korunan Yükseklik: 9,0 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 4/2 (hafif kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, kötü pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit ve kum katkılı

Astar Rengi: 2.5YR 5/4 (kırmızımsı kahverengi)

Tanım: Dip kısmı sağlam kalmıştır. Konik bir profile sahiptir.

Tip: Tip IIC

Tarihleme: MÖ 4. yüzyılın sonu-MÖ 3. yüzyılın başı

Benzerleri: Monakhov, 1992, tablo 6; 1993, fig. 6, mo. 47-53; 2003, tablo 102;

Monakhov ve Kuznetsova, 2021, tablo 2, no. 6-7.

Katalog No: 022

Çizim-Fotoğraf No: 071

Kazı Buluntu No: SBK.18.51

Buluntu Mekanı: XVI no.lu mekan

Dip Çapı: 3,1 cm

Korunan Genişlik: 7,7 cm

Korunan Yükseklik: 9,9 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 6/4 (açık kahverengi)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Piroksen, kalsit ve kum katkılı

Astar Rengi: 7.5YR 7/3 (pembe)

Tanım: Dip kısmı sağlam kalmıştır. Konik bir profile sahiptir.

Tip: Tip IIC

Tarihleme: MÖ 4. yüzyılın sonu-MÖ 3. yüzyılın başı

Benzerleri: Monakhov, 1992, tablo 6; 1993, fig. 6, no. 53; 2003, tablo 102; Monakhov ve Kuznetsova, 2021, tablo 2, no. 6-7.

Katalog No: 023

Çizim-Fotoğraf No: 078

Kazı Buluntu No: SBK.17.84

Buluntu Mekanı: XV no.lu mekan

Dip Çapı: 3,9 cm

Korunan Genişlik:6,2 cm

Korunan Yükseklik: 10,0 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/6 (kırmızımsı sarı)

Hamur Yapısı: İyi pişmiş, orta sert ve çok seyrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Taşçık, kalsit ve piroksen?

Astar Rengi: 2.5YR 6/4 (açık kırmızımsı kahverengi)

Tanım: Dip kısmı sağlam kalmıştır. Konik bir profile sahiptir.

Tip: Tip IIC

Tarihleme: MÖ 4. yüzyılın sonu-MÖ 3. yüzyılın başı

Benzerleri: Monakhov, 1992, tablo 6; 1993, fig. 6, no. 52; 2003, tablo 102; Monakhov ve Kuznetsova, 2021, tablo 2, no. 6-7.

Katalog No: 024

Çizim-Fotoğraf No: 128

Kazı Buluntu No: SBK.18.349

Dip Çapı: 3,3 cm

Korunan Genişlik: 8,6 cm

Korunan Yükseklik: 9,0 cm

Hamur Rengi: 5YR 7/4 (pembe)

Hamur Yapısı: Kötü pişmiş, sert, gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit, taşçık ve piroksen

Astar Rengi: Astarsızdır.

Tanım: Dip kısmı sağlam kalmıştır. Konik bir profile sahiptir.

Tip: Tip IIC

Tarihleme: MÖ 4. yüzyılın sonu-MÖ 3. yüzyılın başı

Benzerleri: Monakhov, 1992, tablo 6; 1993, fig. 6, no. 52; 2003, tablo 102; Monakhov ve Kuznetsova, 2021, tablo 2, no. 6.

Katalog No: 025

Çizim-Fotoğraf No: 220

Kazı Buluntu No: SBK.13.1173

Buluntu Mekanı: XVI no.lu mekan

Dip Çapı: 3,4 cm

Korunan Genişlik: 8,0 cm

Korunan Yükseklik: 9,1 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/6 (kırmızımsı sarı)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve çok seyrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Piroksen, kalsit, mika ve taşçık

Astar Rengi: 5YR 7/4 (pembe)

Tanım: Dip kısmı sağlam kalmıştır. Konik bir profile sahiptir.

Tip: Tip IIC

Tarihleme: MÖ 4. yüzyılın sonu-MÖ 3. yüzyılın başı

Benzerleri: Monakhov, 1992, tablo 6; 1993, fig. 4/28; 2003, tablo 102; Monakhov ve Kuznetsova, 2021, tablo 2, no. 6.

Katalog No: 026

Çizim-Fotoğraf No: 016

Kazı Buluntu No: SBK.yok

Dip Çapı: 2,6 cm

Korunan Genişlik: 8,6 cm

Korunan Yükseklik: 8,5 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 7/4 (açık kırmızımsı kahverengiye)

Hamur Yapısı: İyi pişmiş, seyrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Piroksen, taşçık, kum ve kalsit katkılı

Astar Rengi: Aşınmış durumdadır.

Tanım: Dip kısmı sağlam kalmıştır. Konik bir profile sahiptir.

Tip: Tip IIC

Tarihleme: MÖ 4. yüzyılın sonu MÖ 3. yüzyılın başı

Benzerleri: Monakhov, 1992, tablo 6; 1993, fig. 4, no. 27; 2003, tablo 102; Monakhov ve Kuznetsova, 2021, tablo 2, no. 6.

Katalog No: 027

Çizim-Fotoğraf No: 006

Kazı Buluntu No: SBK.17.336

Buluntu Mekanı: XVI no.lu mekan

Dip Çapı: 2,9 cm

Korunan Genişlik: 8,9 cm

Korunan Yükseklik: 10,3 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 (pembe)

Hamur Yapısı: Orta sert, gözenekli ve seyrek

Katkı Maddeleri: Taşçık, mika ve piroksen katkılı

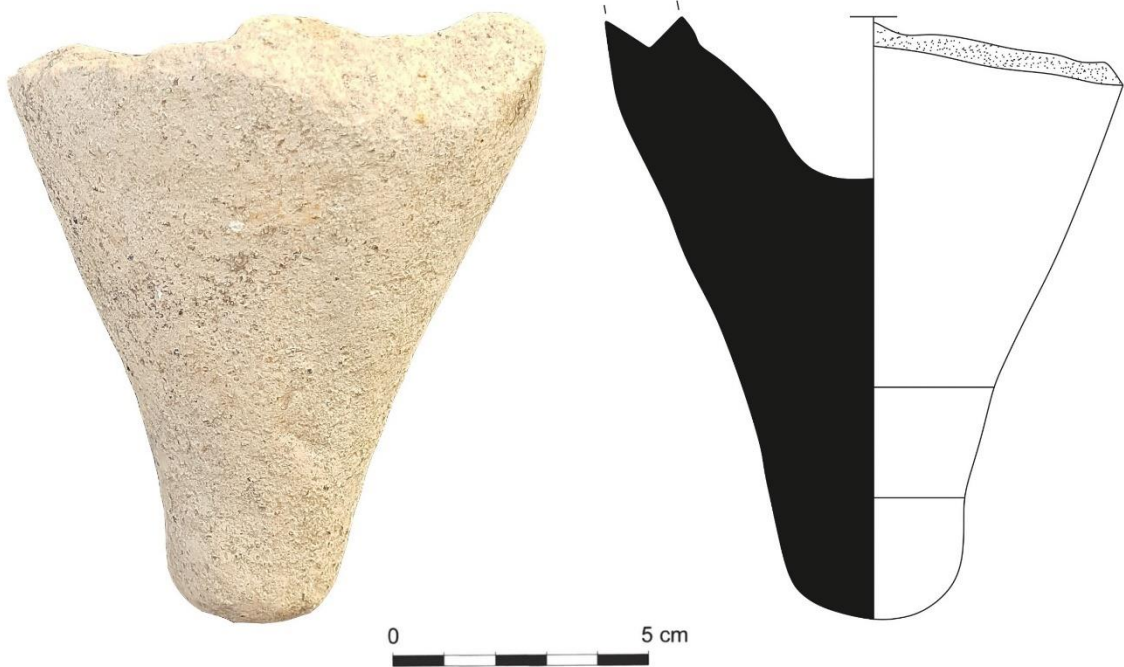
Astar Rengi: 7.5YR 7/3 (pembe)

Tanım: Dip kısmı sağlam kalmıştır. İçi dolu sivri diplidir.

Tip: Tip IIC

Tarihleme: MÖ 4. yüzyılın sonu-MÖ 3. yüzyılın başı

Benzerleri: Monakhov, 1992, tablo 6; 1993, fig. 4, no. 28; 2003, tablo 102; Monakhov ve Kuznetsova, 2021, tablo 2, no. 6.

Katalog No: 028

Çizim-Fotoğraf No: 040

Kazı Buluntu No: SBK.17.214

Buluntu Mekanı: XVI no.lu mekan

Ağız Çapı: 8,4 cm

Korunan Yükseklik: 8,1 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/6 (kırmızımsı sarı)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit ve kum katkılı

Astar Rengi: Astarsızdır.

Tanım: Ağız kenarının bir kısmı korunmuştur. Dışa katlanmış yuvarlak ağızlıdır.

Tip: Tip IID

Tarihleme: MÖ 4. yüzyılın ikinci çeyreği-MÖ 3. yüzyılın ilk çeyreği

Benzerleri: Monakhov, 1992, tablo 9; 1993, fig. 7, no. 58; 2003, tablo 102; Monakhov ve Kuznetsova, 2021, tablo 5, no. 3.

Katalog No: 029

Çizim-Fotoğraf No: 058

Kazı Buluntu No: SBK.20.482

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Dip Çapı: 2,8 cm

Korunan Genişlik: 3,7 cm

Korunan Yükseklik: 6,2 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 (pembe)

Hamur Yapısı: Orta sert, iyi pişmiş ve çok seyrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Kalsit ve mika katkılı

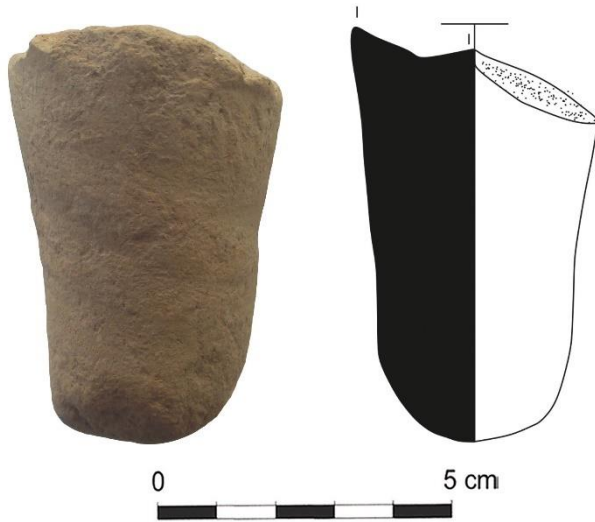
Astar Rengi: 10YR 7/4 (soluk kahverengi)

Tanım: Dip kısmı sağlam kalmıştır. İçi dolu dip sivri bir profile sahiptir.

Tip: Tip IID

Tarihleme: MÖ 4. yüzyılın ikinci çeyreği-MÖ 3. yüzyılın ilk çeyreği

Benzerleri: Monakhov, 1992, tablo 9; 1993, fig. 7, no. 58; 2003, tablo 102.

Katalog No: 030

Çizim-Fotoğraf No: 159

Kazı Buluntu No: SBK.12.170

Buluntu Mekanı: XVI no.lu mekan

Dip Çapı: 3,2 cm

Korunan Genişlik: 6,3 cm

Korunan Yükseklik: 9,4 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 6/6 (açık kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Piroksen ve kalsit

Astar Rengi: 10YR 8/2 (soluk kahverengi)

Tanım: Dip kısmı sağlam kalmıştır. Konik bir profile sahiptir.

Tip: Tip IID

Tarihleme: MÖ 4. yüzyılın ikinci çeyreği-MÖ 3. yüzyılın ilk çeyreği

Benzerleri: Monakhov, 1992, tablo 9; 1993, fig. 7, no. 8; 2003, tablo 102.

Katalog No: 031

Çizim-Fotoğraf No: 012

Kazı Buluntu No: SBK.21.152

Buluntu Mekanı: XVI no.lu mekan

Dip Çapı: 4,8 cm

Korunan Genişlik: 12,4 cm

Korunan Yükseklik: 15,2 cm

Hamur Rengi: 5YR 7/4 (pembe)

Hamur Yapısı: Sert, kötü pişmiş ve gözeneksiz.

Katkı Maddeleri: Taşçık ve piroksen katkılı

Astar Rengi: 10YR 7/3 (soluk kahverengi)

Tanım: Dip kısmı sağlam kalmıştır. Silindirik bir profile sahiptir.

Tip: Tip IID

Tarihleme: MÖ 4. yüzyılın ikinci çeyreği-MÖ 3. yüzyılın ilk çeyreği

Benzerleri: Monakhov, 1992, tablo 9; 1993, fig. 7, no. 58; 2003, tablo 102.

Katalog No: 032

Çizim-Fotoğraf No: 060

Kazı Buluntu No: SBK.13.1581

Dip Çapı: 4,3 cm

Korunan Genişlik: 9,2 cm

Korunan Yükseklik: 11,6 cm

Hamur Rengi: 5YR 7/4 (pembe)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Taşçık, kum, kalsit ve piroksen

Astar Rengi: Astarsızdır.

Tanım: Dip kısmı sağlam kalmıştır. Silindirik bir profile sahiptir.

Tip: Tip IID

Tarihleme: MÖ 4. yüzyılın ikinci çeyreği-MÖ 3. yüzyılın ilk çeyreği

Benzerleri: Monakhov, 1992, tablo 9; 1993, fig. 7, no. 58-62; 2003, tablo 102.

Katalog No: 033

Çizim-Fotoğraf No: 074

Kazı Buluntu No: SBK.?.230

Dip Çapı: 3,8 cm

Korunan Genişlik:10,5 cm

Korunan Yükseklik: 14,0 cm

Hamur Rengi: 10YR 7/2 (açık gri)

Hamur Yapısı: Sert, kötü pişmiş

Katkı Maddeleri: Kalsit, taşçık ve piroksen

Astar Rengi: 10YR 8/2 (soluk kahverengi) renkte kendinden astarlıdır.

Tanım: Dip kısmı sağlam kalmıştır. Silindirik bir profile sahiptir.

Tip: Tip IID

Tarihleme: MÖ 4. yüzyılın ikinci çeyreği-MÖ 3. yüzyılın ilk çeyreği

Benzerleri: Monakhov, 1992, tablo 9; 1993, fig. 7, no. 58-62; 2003, tablo 102.

Katalog No: 034

Çizim-Fotoğraf No: 062

Kazı Buluntu No: SBK.17.66

Buluntu Mekanı: XV no.lu mekan

Dip Çapı: 5,4 cm

Korunan Genişlik: 11,7 cm

Korunan Yükseklik: 11,2 cm

Hamur Rengi: 10YR 7/4 (çok soluk kahverengi)

Hamur Yapısı: Çok seyrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Taşçık, kalsit, ve kum katkılı

Astar Rengi: Astarsız

Tanım: Dip kısmı sağlam kalmıştır. Merkezinde bir oyuk bulunan köşeli kenarları aşınmış durumdadır.

Tip: Tip IIE

Tarihleme: MÖ 4. yüzyılın ikinci çeyreği

Benzerleri: Monakhov, 1992, tablo 10; 1993, fig. 8, no. 66; 2003, tablo 102; Monakhov vd., 2019, s.224.

Katalog No: 035

Çizim-Fotoğraf No: 217

Kazı Buluntu No: SBK.14.776

Dip Çapı: 4,6 cm

Korunan Genişlik: 7,8 cm

Korunan Yükseklik: 9,1 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/6 (kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve çok seyrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Kalsit, kum ve taşçık

Astar Rengi: 7.5YR 7/4 (pembe)

Tanım: Dip kısmı sağlam kalmıştır. Silindirik bir profile sahiptir.

Tip: Tip IIE

Tarihleme: MÖ 4. yüzyılın ikinci çeyreği

Benzerleri: Monakhov, 1992, tablo 10; 1993, fig. 8, no. 66; 2003, tablo 102; Monakhov vd., 2019, s.224.

Katalog No: 036

Çizim-Fotoğraf No: 171

Kazı Buluntu No: SBK.14.830

Dip Çapı: 4,3 cm

Korunan Genişlik: 7,6 cm

Korunan Yükseklik: 8,3 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/3 (açık kırmızımsı kahverengi)

Hamur Yapısı: Orta sert, kötü pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit, kum, piroksen ve mika

Astar Rengi: 10YR 8/3 (soluk kahverengi)

Tanım: Dip kısmı sağlam kalmıştır. Silindirik bir profile sahiptir.

Tip: Tip IIE-3

Tarihleme: MÖ 4. yüzyılın ikinci çeyreği

Benzerleri: Monakhov, 1992, tablo 10; 1993, fig. 8; 2003, tablo 103/4; Monakhov vd., 2019, s.224

2.1.1.3. Monakhov tip III

MÖ 3. yüzyılın ikinci çeyreğinden MÖ 2. yüzyılın sonuna kadar üretilmiş olan Tip III amphoraları (Şekil 2.1.5), kil yapısına ve tipolojisine göre beş alt grupta incelenmiştir.

(Monakhov, 2003, 152). (IIIA, IIIB, IIIC, IIID, IIIE) Tip II'ye benzer özellikleri olan amphoralar, daha düz ağız kenarlı, eğik ve daha ince kulplu, yumuşak profile sahip daha uzun omuzlu, konik diplidir. Cidar kalınlıklarının 5 mm'ye kadar incelendiği bilinen Tip III amphoralarının, killerin kolay dağıldığı gözlemlenmiştir (Çağnis, 2019, s. 31).

MÖ 3. yüzyılın ikinci yarısının başından MÖ 2. yüzyılın başına kadar üretimlerine devam edilen Tip IIIA amphoraları, ağız kenarı basık çıkıntı şeklinde, şişkin boyunlu, yumuşak

bir geçişle omzun gövdeye bağlandığı, oval gövdelidir. Oval gövdenin boyuna uyumlu geçişiyle ayırt edilir (Monakhov, 1993, s. 121).

Tip IIIA'nın minyatürü olarak tanımlanan Tip IIIB amphoraları, MÖ 3. yüzyılın ikinci yarısına tarihlenmektedir (Monakhov, 2003, s. 153).

Daha önce Tip IIIA amphoralarının biraz farklı varyasyonlarını içeren grup olarak tanımlanan Tip IIIC, yeni buluntuların ortaya çıkmasıyla kendi içinde de üç varyanta ayrılmıştır (Monakhov, 2003, s. 153). Tip IIIC-1, IIIC-2 ve IIIC-3 olarak tanımlanan alt tipler, tipolojik olarak benzer, kapasite olarak farklılıklar göstermektedir (Monakhov, 2003, s. 153).

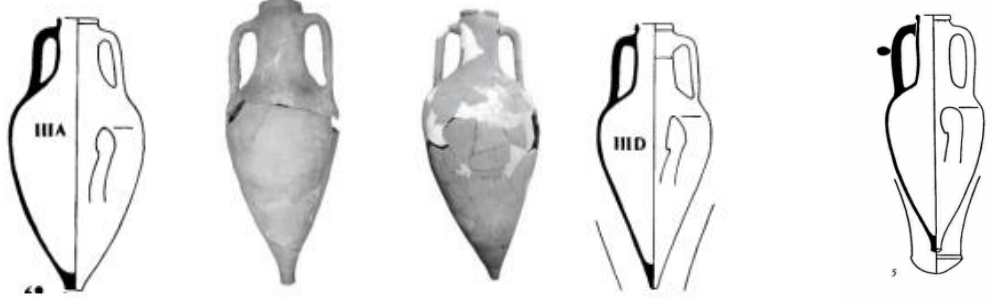
MÖ 3. yüzyılın ikinci çeyreğinden, MÖ 2. yüzyılın üçüncü çeyreğinin başına kadar üretilen Tip IIIC amphoraları, düz ağız profilleri altından derin bir çizgiyle belirginleştirilmiş, daha ince kulplu ve konik diplidir (Monakhov, 2003, s. 154).

Tip IIID amphoraları, yüksek omuzlu, şişkin boyunlu dudaklar basık ve altta düz derin bir çizgi görülmektedir (Monakhov, 2003, s. 155). Kulplar ince ve daha ince ve konik gövdelidir.

MÖ 3. yüzyılın sonundan MÖ 2. yüzyılın sonuna kadar üretimleri devam etmiş amphoralardır (Çağnis, 2019, s. 31).

Tip IIIE tipolojik olarak IIIC-3 ile IIID arasındadır. Bu amphoralar Tip IIID gibi uzun silindirik boyuna sahip ve aynı zamanda Tip IIIC-3 gibi hafif konik dipole biten gövde yuvarlaktır. Kendi içinde kapasite farklılıkları nedeniyle IIIE-1, IIIE-2 ve IIIE-3 varyanta

ayrılmıştır. MÖ 3. yüzyıl sonundan MÖ 2. yüzyılın son çeyreğinin başlarına tarihlenmektedir (Monakhov, 2003, s. 155).

Şekil 5.1.5 Soldan sağa, Tip III amphoraları, Tip IIIA, Tip IIIB, Tip IIIC, Tip IIID, Tip IIIE (Çağnis, 2019, fig. 18 ve Monakhov, 2003, fig. 105)

Katalog No: 037

Çizim-Fotoğraf No: 004

Kazı Buluntu No: SBK.17.232

Buluntu Mekanı: XVI no.lu mekan

Dip Çapı: 3,2 cm

Korunan Genişlik: 4,8 cm

Korunan Yükseklik: 7,0 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 7/2 (açık kırmızımsı kahverengi)

Hamur Yapısı: Sert ve kötü pişmiş.

Katkı Maddeleri: Kalsit, taşçık ve quartz katkılı.

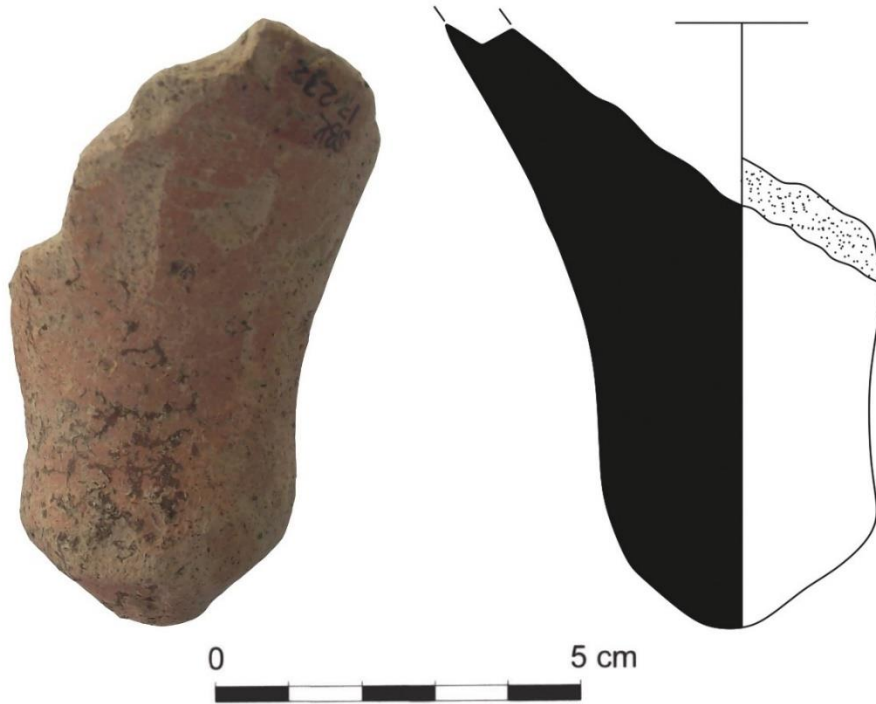
Astar Rengi: 2.5YR 6/4 (açık kırmızımsı kahverengi)

Tanım: Dip kısmı sağlam kalmıştır. İçi dolu dip sivri bir profile sahiptir.

Tip: Tip IIIB

Tarihleme: MÖ 3. yüzyılın ikinci yarısı

Benzerleri: Monakhov, 1992, tablo 10; 1993, fig. 9; 2003, tablo 103/7

Katalog No: 038

Çizim-Fotoğraf No: 095

Kazı Buluntu No: SBK.20.520

Buluntu Mekanı: XX no.lu mekan

Dip Çapı: 3,0 cm

Korunan Genişlik: 6,6 cm

Korunan Yükseklik: 6,6 cm

Hamur Rengi: 5YR 7/4 (pembe)

Hamur Yapısı: İyi pişmiş, orta sert ve çok seyrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Kalsit, taşçık, mika ve piroksen

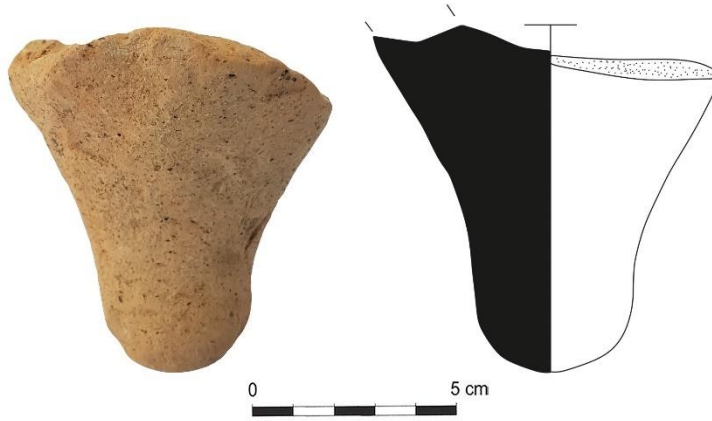
Astar Rengi: Astarsızdır.

Tanım: Dip kısmı sağlam kalmıştır. İçi dolu dip sivri bir profile sahiptir.

Tip: Tip IIIB

Tarihleme: MÖ 3. yüzyılın ikinci yarısı

Benzerleri: Monakhov, 1992, tablo 10; 1993, fig. 9; 2003, tablo 103

Katalog No: 039

Çizim-Fotoğraf No: 212

Kazı Buluntu No: SBK.13.179

Buluntu Mekanı: XVI no.lu mekan

Dip Çapı: 2,8 cm

Korunan Genişlik: 10,5 cm

Korunan Yükseklik: 10,6 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 (pembe)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve çok seyrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Piroksen, taşçık ve kalsit

Astar Rengi: 7.5YR 7/4 (pembe)

Tanım: Aşınmış olan dip kısmı sağlam kalmıştır. Konik bir profile sahiptir.

Tip: Tip IIIC

Tarihleme: MÖ 3. yüzyılın ikinci çeyreği-MÖ 2. yüzyılın üçüncü çeyreğinin başı

Benzerleri: Monakhov, 1992, tablo 11; 1993, fig. .9; 2003, tablo 104/1

Katalog No: 040

Çizim-Fotoğraf No: 203

Kazı Buluntu No: SBK.12.45

Buluntu Mekanı: VIII no.lu mekan

Dip Çapı: 2,3 cm

Korunan Genişlik: 7,6 cm

Korunan Yükseklik: 9,1 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 (pembe)

Hamur Yapısı: Gözeneksiz, iyi pişmiş ve sert

Katkı Maddeleri: Kalsit ve kum

Astar Rengi: 7.5YR 7/4 (pembe)

Tanım: Dip kısmı sağlam kalmıştır. Konik bir profile sahiptir.

Tip: Tip IIID

Tarihleme: MÖ 3. yüzyılın sonu-MÖ 2. yüzyılın sonu

Benzerleri: Monakhov, 1992, tablo 11, no. 71; 1993, fig. 10/78; 2003, tablo 105

Katalog No: 041

Çizim-Fotoğraf No: 032

Kazı Buluntu No: SBK.20.436

Buluntu Mekanı: XVIII no.lu mekan

Dip Çapı: 2,0 cm

Korunan Genişlik: 6,6 cm

Korunan Yükseklik: 10,4 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/6 (kırmızımsı sarı)

Hamur Yapısı: Sert, kötü pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Siyah taşçık, piroksen?

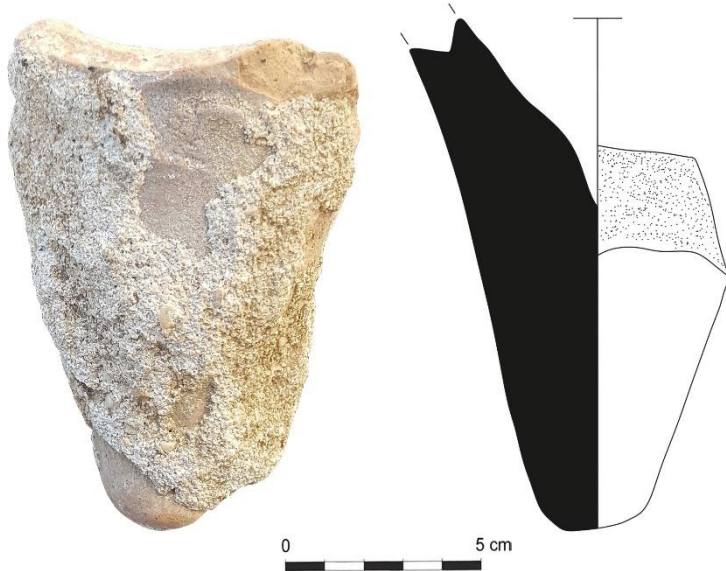
Astar Rengi: 5YR 7/3 (pembe)

Tanım: Üzerinde harç bulunan dip kısmı sağlam kalmıştır. İçi dolu dip sivri bir profile sahiptir.

Tip: Tip IIID

Tarihleme: MÖ 3. yüzyılın sonu-MÖ 2. yüzyılın sonu

Benzerleri: Monakhov, 1992, tablo 11, no. 71; 1993, fig. 10/78; 2003, tablo 105

Katalog No: 042

Çizim-Fotoğraf No: 180

Kazı Buluntu No: SBK.11.533

Buluntu Mekanı: V no.lu mekan

Dip Çapı: 1,7 cm

Korunan Genişlik: 8,4 cm

Korunan Yükseklik: 11,0 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/4 (açık kırmızımsı kahverengi)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözenekli

Katkı Maddeleri: Kalsit, kum ve piroksen

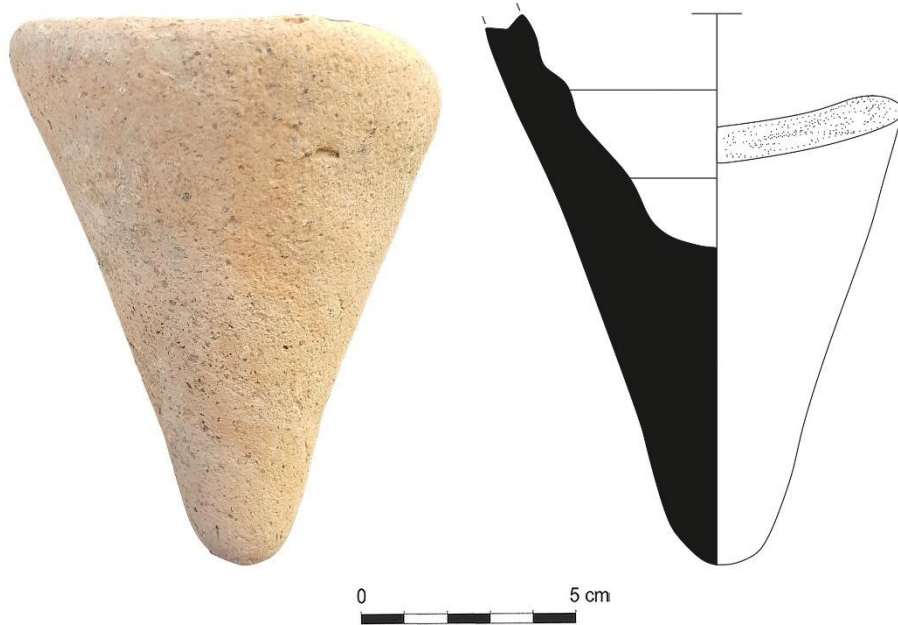
Astar Rengi: 5YR 7/4 (pembe) renkte astarı aşınmış durumdadır.

Tanım: Dip kısmı sağlam kalmıştır. İçi dolu dip sivri bir profile sahiptir.

Tip: Tip IIID

Tarihleme: MÖ 3. yüzyılın sonu-MÖ 2. yüzyılın sonu

Benzerleri: Monakhov, 1992, tablo 11, no. 71; 1993, fig. 10; 2003, tablo 105

Katalog No: 043

Çizim-Fotoğraf No: 197

Kazı Buluntu No: SBK.13.1488

Buluntu Mekanı: II no.lu mekan

Dip Çapı: 2,6 cm

Korunan Genişlik: 8,5 cm

Korunan Yükseklik: 10,0 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/6 (kırmızımsı sarı)

Hamur Yapısı: İyi pişmiş, sert ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Taşçık, kum ve piroksen

Astar Rengi: 7.5YR 8/3 (pembe)

Tanım: Dip kısmı sağlam kalmıştır. Tabana doğru sivrililen bir profile sahiptir.

Tip: Tip IIID

Tarihleme: MÖ 3. yüzyılın sonu-MÖ 2. yüzyılın sonu

Benzerleri: Monakhov, 1992, tablo 11; 1993, fig. 10; 2003, tablo 105

Katalog No: 044

Çizim-Fotoğraf No: 099

Kazı Buluntu No: SBK.20.51

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Dip Çapı: 3,0 cm

Korunan Genişlik: 6,4 cm

Korunan Yükseklik: 8,2 cm

Hamur Rengi: 10YR 7/2 (açık gri)

Hamur Yapısı: Kötü pişmiş, sert ve çok seyrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Kalsit ve piroksen

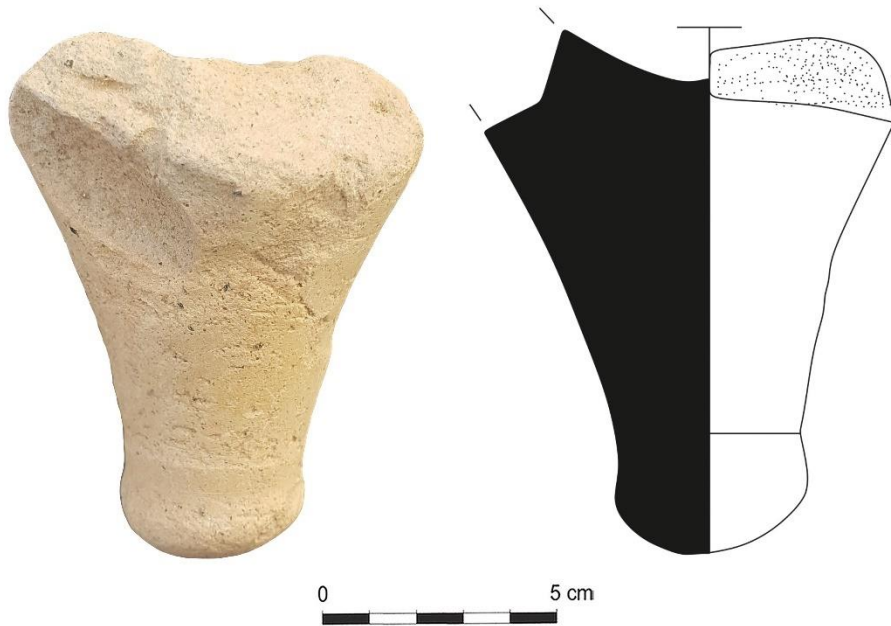
Astar Rengi: 7/5 YR 7/4 (pembe)

Tanım: Dip kısmı sağlam kalmıştır. Tabana doğru sivrilen bir profile sahip dibin ucu hafif yuvarlak sonlanmaktadır.

Tip: Tip IIIE

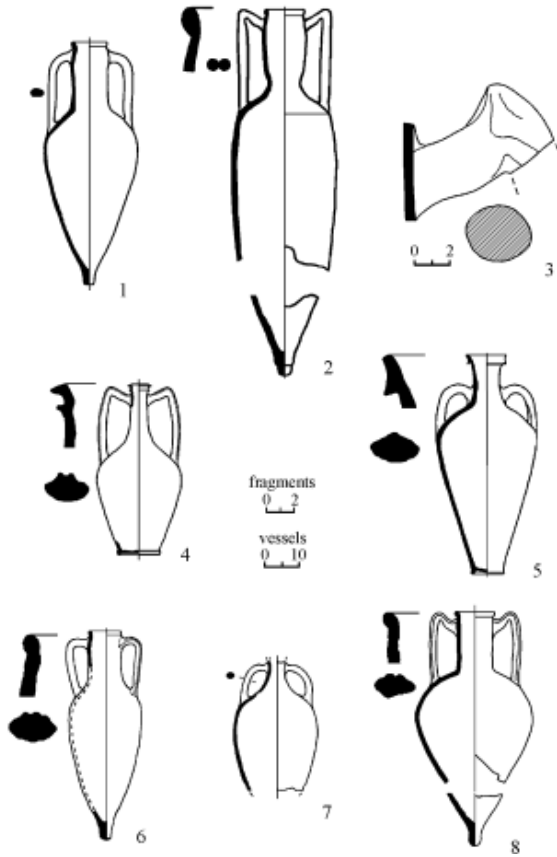
Tarihleme: MÖ 3. yüzyılın sonu-MÖ 2. yüzyılın son çeyreği başı

Benzerleri: Monakhov, 2003, tablo 105/5; Monakhov vd., 2019, s. 226; Monakhov vd., 2020, s. 185

2.1.2. Roma Dönemi Sinope üretimi amphora tipleri

S. Vnukov tarafından yapılan araştırmalara göre Sinope amphoralarını iki grup altında değerlendirmiştir. Benzer dokuya sahip birincisi yerel Helenistik Dönem amphora üretim tiplerini geliştirilmesiyle in gelişmesi şeklinde devam eden ve ikincisi Pan-Roman sınıfına ait olduğu düşünülen üretim şekli olmak üzere iki üretim geleneğinden oluşmaktadır. MS 1. yüzyıla ait olan Helenistik Dönem amphora üretim geleneği MS 2. ve 3. yüzyılların amphora üretim geleneklerini etkilediği düşünülmektedir. İlk gelenek, yerel Helenistik amphoraların tipolojik gelişimini sürdürmüştür (Vnukov, 2010, s. 362). Pan-Roman sınıfına ait ve Sinope antik kenti için yeni olduğu düşünülen ikinci amphora üretim geleneği Julia Felix'in Roma kolonisinde kullanılmıştır. Bu amphoralar; MÖ 1. yüzyıl ortaları ve MS 1. yüzyıl ortalarına tarihlendirilen Pseudo-Rhodos ile MÖ 1. yüzyıl ortaları ve MS 2. yüzyıl başlarına tarihlendirilen Pseudo-Kos amphoralarıdır (Vnukov, 2010, s. 362). Vnukov tarafından MÖ 1. yüzyıl ile MS 3. yüzyıl başlarına tarihlenen Sinope amphoraları Tip Sin I-V olarak sınıflandırılmıştır (Vnukov, 2010, s. 362) (Şekil 2.1.6).

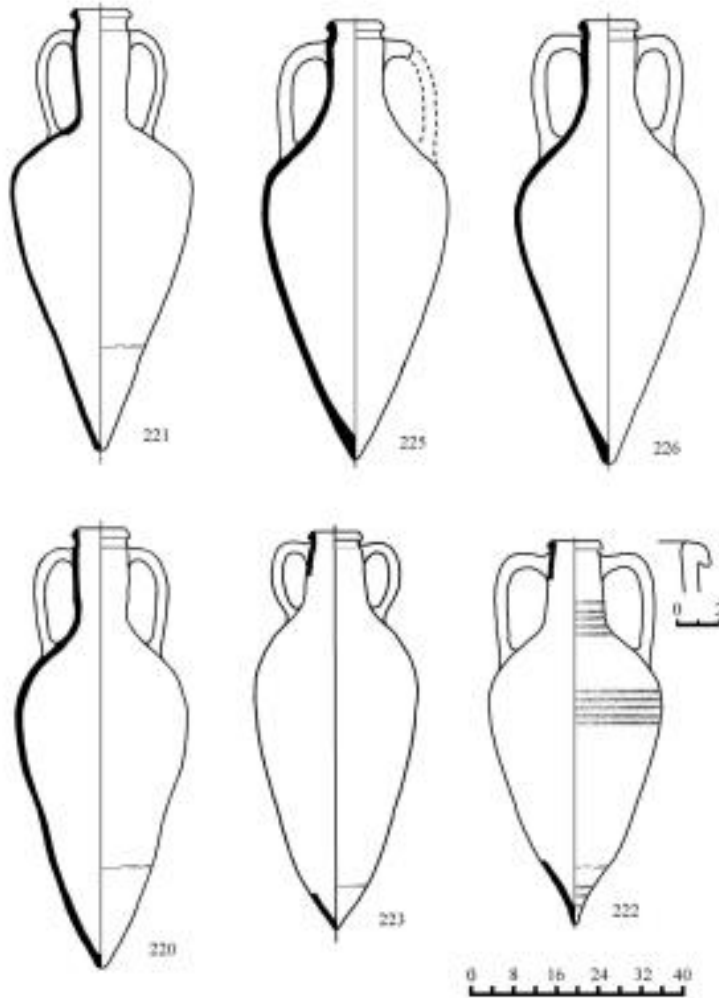

Şekil 6.1.6 Sinope Amphoralarının Vnukov'a Göre Tipolojisi (Vnukov, 2010, fig. 1)

Monakhov tarafından tipolojisi yapılan Hellenistik Sinope amphoralarını Vnukov, Sin I grubu altında toplamıştır (Vnukov, 2003, s. 130-133; 2010, s. 361-362). Vnukov'un Sin Ib olarak tanımladığı amphoralar, Monakhov tarafından Tip II ve Tip III A-C olarak tanımlamıştır ve bu amphoralara ait verilen özelliklere karşılıklı gelmektedir (Vnukov 2003, s. 130). Tip Sin I a-b-c olarak üç alt grupta incelenmiştir.

2.1.2.1. Vnukov Sin II

Tip Sin II, 10-20 litre hacme sahip geniş ağızlı amphoralar, uzatılmış oval gövdeli, belirli bir şekle sahip yarı üçgen ağız kenarlı, ağız kenarının altına ve omuzların orta veya üst kısmına tutturulmuş yuvarlatılarak bükülmüş oval kulplu, düz veya hafif şişkin boyunlu ve kısa konik diplidir. Buluntularda Sin II tipi yerleşik bir biçimde karşımıza çıkmaktadır ve MÖ 1. yüzyılın ikinci yarısına tarihlenmektedir (Vnukov, 2003, s. 133) (Şekil 2.1.7).

Şekil 7.1.7 Vnukov'a göre Sin II (Vnukov, 2003, fig. 52)

Katalog No: 045

Çizim-Fotoğraf No: 084

Kazı Buluntu No: SBK.20.35

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Korunan Genişlik:6,1 cm

Korunan Yükseklik: 7,4 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/6 (kırmızımsı sarı)

Hamur Yapısı: Sert, ince ve gözenekli

Katkı Maddeleri: Kalsit ve taşçık

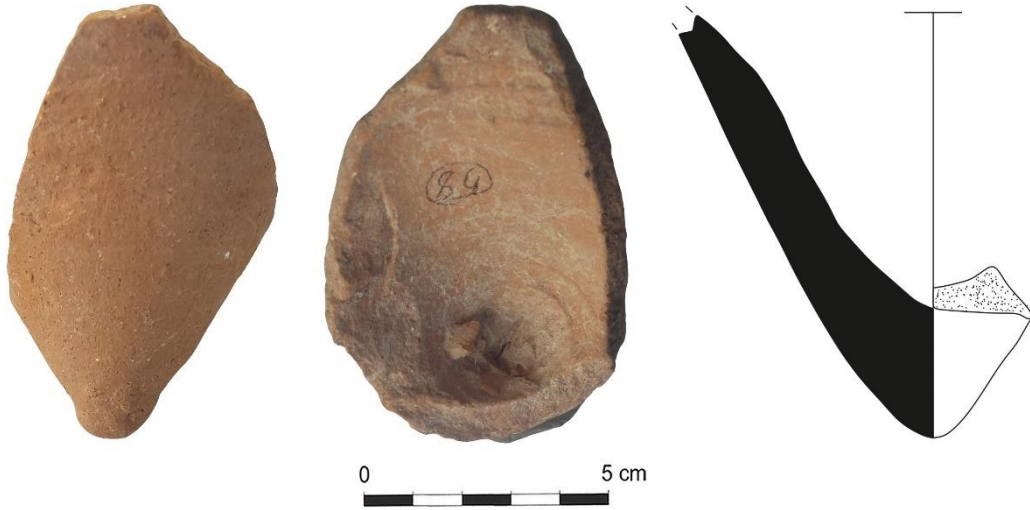
Astar Rengi: Astarsızdır.

Tanım: Dip kısmı sağlam durumdadır. Kısa konik diplidir.

Tip: Sin II

Tarihleme: MS 1. yüzyılın ikinci yarısı

Benzerleri: Vnukov, 1993, s. 206, fig. 3; 2003, fig. 52 ve 56

Katalog No: 046

Çizim-Fotoğraf No: 103

Kazı Buluntu No: SBK.17.336

Buluntu Mekanı: XVI no.lu mekan

Korunan Genişlik:3,8 cm

Korunan Yükseklik: 4,8 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/8 (kırmızı)

Hamur Yapısı: Orta sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit, taşçık, şamot ve az piroksen

Astar Rengi: Astarsızdır.

Tanım: Dip kısmı sağlam durumdadır. Kısa konik diplidir.

Tip: Sin II

Tarihleme: MS 1. yüzyılın 2. yarısı

Benzerleri: Vnukov, 1993, s. 206, fig. 3; 2003, fig. 52 ve 56

Katalog No: 047

Çizim-Fotoğraf No: 247

Kazı Envanter No: SBK.12.204

Buluntu Mekanı: XVI no.lu mekan

Korunan Yükseklik: 14,8 cm

Korunan Genişlik: 8,0 cm

Kulp Kalınlığı: 1,9 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/6 (kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, gözeneksiz ve iyi pişmiş

Katkı Maddeleri: Kalsit ve kum

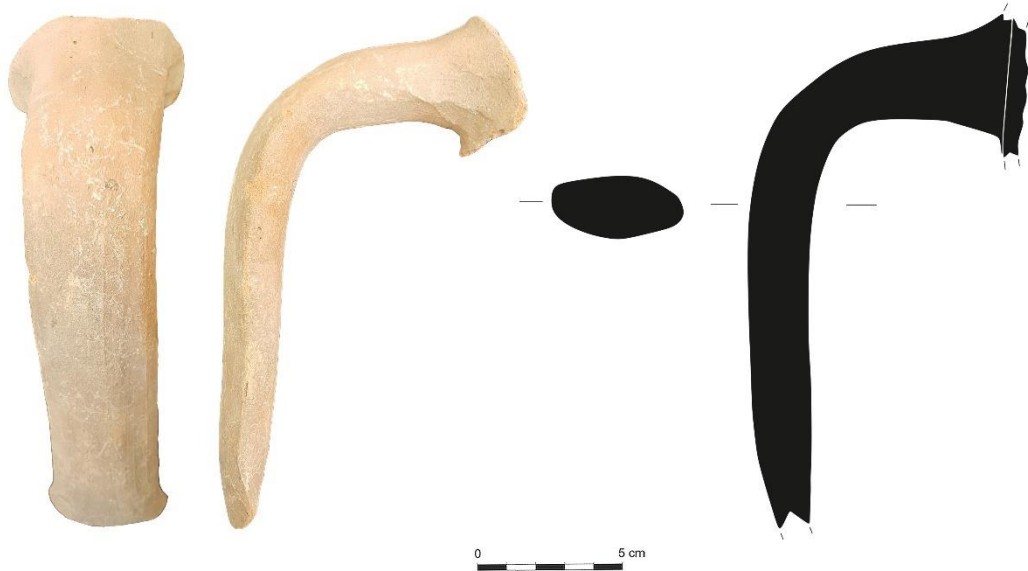
Astar Rengi: 2.5YR 6/6 (açık kırmızı)

Tanım: Sağlam kalmış olan kulp, ağız kenarının altından ve omuzların orta veya üst kısmına tutturulmuş düzgünce bükülmüş oval şekildedir.

Tip: Sin II

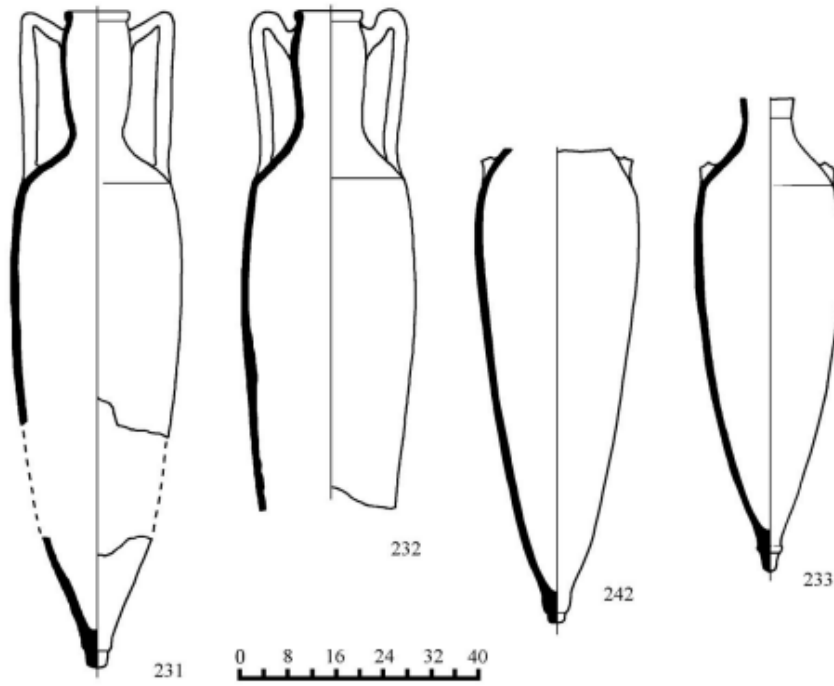
Tarihleme: MS 1. yüzyılın 2. yarısı

Benzerleri: Vnukov, 1993, s. 206, fig. 3; 2003, fig. 52 ve 56

2.1.2.2. Vnukov Sin III

Tip Sin III amphoraları, Pseudo-Kos amphoraları olarak bilinmektedir ve MÖ 1. yüzyılın ortalarından MS 1. yüzyılın üçüncü çeyreğine kadar tarihlenmektedir (Vnukov, 2010, s. 164). Genel olarak, Sin III tipi amphoralar, büyük hacimli, uzun gövdeli, şişkin boyunlu, keskin kıvrık kulplu ve meşe palamudu biçimli diplidir (Vnukov, 2003) (Şekil 2.1.8).

Şekil 8.1.8 Vnukov'a göre Sin III tipi amphoralar (Vnukov, 2003, fig. 57)

Katalog No: 048

Çizim-Fotoğraf No: 191

Kazı Buluntu No: SBK.11.430

Buluntu Mekanı: Xf

Dip Çapı: 2,8 cm

Korunan Genişlik: 9,3 cm

Korunan Yükseklik: 9,1 cm

Hamur Rengi: 5YR 7/4 (pembe)

Hamur Yapısı: Orta sert, gözeneksiz ve iyi pişmiş

Katkı Maddeleri: Kum ve kalsit

Astar Rengi: 5YR 7/4 (pembe)

Tanım: Dip kısmı sağlam durumdadır. Meşe palamudu şeklinde diplidir.

Tip: Sin III

Tarihleme: MÖ 1. yüzyılın ortaları-MS 1. yüzyılın 3. çeyreği

Benzerleri: Vnukov, 1993, s. 208, fig. 4; Vnukov, 2003, fig. 57; 2010, fig. 1, no. 2;

Dobrev, 2018, fig. 1

Katalog No: 049

Çizim-Fotoğraf No: 221

Kazı Buluntu No: SBK.14.728

Dip Çapı: 1,4 cm

Korunan Genişlik: 7,7 cm

Korunan Yükseklik: 10,8 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/6 (kırmızımsı sarı)

Hamur Yapısı: İyi pişmiş, sert ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit, kum ve taşçık

Astar Rengi: 5YR 7/4 (pembe) renkte kendinden astarlıdır.

Tanım: Dip kısmı sağlam durumdadır. Meşe palamudu şeklinde diplidir.

Tip: Sin III

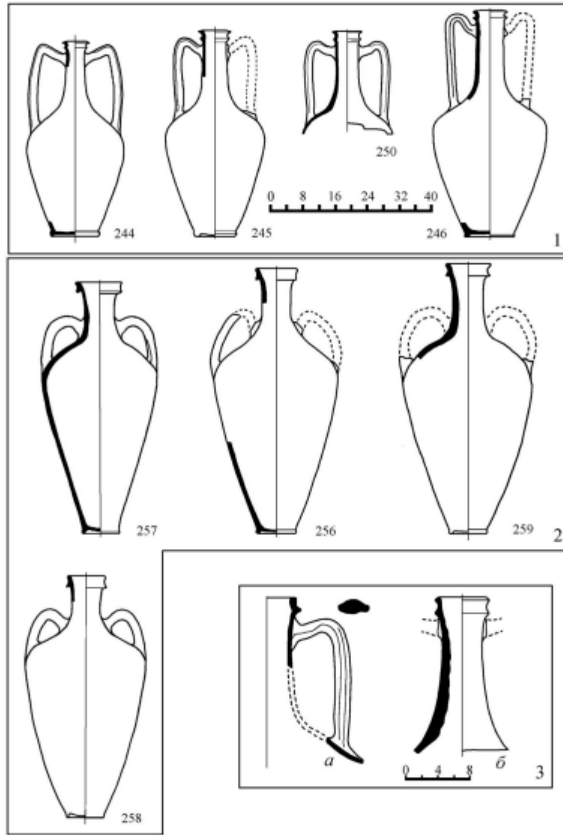
Tarihleme: MÖ 1. yüzyılın ortaları-MS 1. yüzyılın 3. çeyreği

Benzerleri: Vnukov, 1993, s. 208, fig. 4; Vnukov, 2003, fig. 57; 2010, fig. 1, no. 2; Dobrev, 2018, fig. 1

2.1.2.3. Vnukov Sin IV

Pan-Roma grubuna ait, tip Sin IV kapları düz dipli, dar boyunlu ve farklı ağız formuna sahiptir. Bu gruba ait örnekler MÖ 1. yüzyılın sonlarından MS 4. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenmektedir. Sin IV ampholarının kronolojik olarak iki varyantını ayırt etmek mümkündür. Daha önceki varyant olan Sin IVa, MÖ 1. yüzyılın sonları ile MS 2. yüzyılın ortaları arasına tarihlenmektedir. Bu çeşidin kapları nispeten küçüktür. Oldukça dar ve uzun bir boyunlu, oval gövdeli, geniş omuzlu, yüzeyinde bir yivle işaretlenmiş alçak bir düz dipli ve yivli kulpları vardır. Sin IVa kaplarının ağızlarında alt alta yerleştirilmiş iki çıkıntı ve aralarında bir oluk vardır (Vnukov, 2010, s. 364; 2003, s. 149). Sin IVb, daha geniş uzun bir gövdeye ve kısa bir boyuna sahiptirler. Çapı artırılırken şekli basitleştirilmiştir. Kulplar oval kesitlidir ve genellikle temel bir yiv vardır. Dip halkasının çapı biraz daha dar ve yüksekliği daha kısadır. Sin IVb varyantı MS 2. yüzyılın ikinci yarısı ile MS 4. yüzyılın ilk çeyreği arasına tarihlenmektedir (Vnukov, 2010, s. 364) (Şekil 2.1.9).

Şekil 9.1.9 Vnukov’a göre Sin IVa (1), Sin IVb (2) ve geçiş tipi (3) (Vnukov, 2003, fig. 60)

Katalog No: 050

Çizim-Fotoğraf No: 367

Kazı Buluntu No: SBK.14.177

Ağız Çapı: 11,0 cm

Korunan Yükseklik: 5,1 cm

Hamur Rengi: 5YR 7/4 (pembe)

Hamur Yapısı: Sert, gözeneksiz, iyi pişmiş

Katkı Maddeleri: Kum ve taşçık

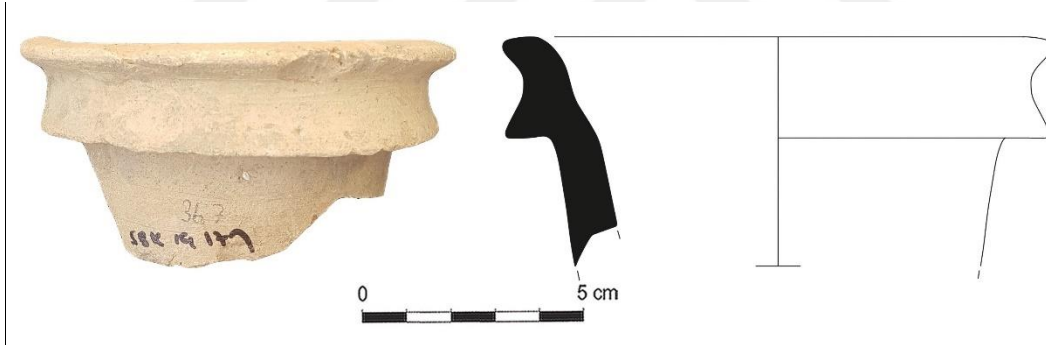
Astar Rengi: 5YR 6/6 (kırmızımsı sarı)

Tanım: Ağız kenarının bir kısmı sağlam kalmıştır. Ağız kenarında alt alta yerleştirilmiş iki çıkıntı ve aralarında bir oluk vardır.

Tip: Sin IVa

Tarihleme: MÖ 1. yüzyılın sonu-MS 2. yüzyılın ortası

Benzerleri: Vnukov, 1993, s. 210, fig. 5; 2003, fig. 60-61; 2010, fig. 1

Katalog No: 051

Çizim-Fotoğraf No: 368

Kazı Buluntu No: SBK.19.171

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Ağız Çapı: 9,4 cm

Korunan Yükseklik: 6,2 cm

Hamur Rengi: 5YR 7/4 (pembe)

Hamur Yapısı: Orta sert, gözeneksiz, iyi pişmiş

Katkı Maddeleri: Kum ve taşçık

Astar Rengi: 10YR 7/4 (soluk kahverengi)

Tanım: Ağız kenarının bir kısmı sağlam kalmıştır. Ağız kenarında alt alta yerleştirilmiş iki çıkıntı ve aralarında bir oluk vardır.

Tip: Sin IVa

Tarihleme: MÖ 1. yüzyılın sonu-MS 2. yüzyılın ortası

Benzerleri: Vnukov, 1993, s. 210, fig. 5; 2003, fig. 60-61; 2010, fig. 1

Katalog No: 052

Çizim-Fotoğraf No: 230

Kazı Buluntu No: SBK.13.35

Buluntu Mekanı: IV no.lu mekan

Ağız Çapı: 9,6 cm

Korunan Yükseklik: 9,4 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 6/4 (açık kahverengi)

Hamur Yapısı: Orta sert, iyi pişmiş ve çok seyrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Kalsit, kum ve mika

Astar Rengi: 7.5YR 7/4 (pembe) renkte kendinden astarlıdır.

Tanım: Korunma durumu açısından ağız kenarı korunmuştur. Ağız kenarında alt alta yerleştirilmiş iki çıkıntı ve aralarında bir oluk vardır.

Tip: Sin IVb

Tarihleme: MS 2. yüzyılın ikinci yarısı-MS 4. yüzyılın ilk çeyreği

Benzerleri: Vnukov, 1993, s. 210, fig. 5; 2003, fig. 60-61; 2010, fig. 1

Katalog No: 053

Çizim-Fotoğraf No: 070

Kazı Buluntu No: SBK.13.19

Buluntu Mekanı: IV no.lu mekan

Ağız Çapı: 9,8 cm

Korunan Yükseklik: 7,1 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 6/4 (açık kahverengi)

Hamur Yapısı: Orta sert ve iyi pişmiş

Katkı Maddeleri: Kum ve piroksen

Astar Rengi: 7.5YR 7/4 (pembe) renkte kendinden astarlıdır.

Tanım: Sağlam kalan ağız kenarında, alt alta yerleştirilmiş iki çıkıntı ve aralarında bir oluk vardır.

Tip: Sin IVb

Tarihleme: MS 2. yüzyılın ikinci yarısı-MS 4. yüzyılın ilk çeyreği

Benzerleri: Vnukov, 1993, s. 210, fig. 5; 2003, fig. 60-61; 2010, fig. 1

Katalog No: 054

Çizim-Fotoğraf No: 198

Kazı Buluntu No: SBK.21.205

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Ağız Çapı: 11,4 cm

Korunan Yükseklik: 10,7 cm

Hamur Rengi: 5YR 7/4 (pembe)

Hamur Yapısı: Sert, kötü pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Mika, kalsit ve taşçık

Astar Rengi: 7.5YR 7/4 (pembe) renkte kendinden astarlıdır.

Tanım: Sağlam kalan ağız kenarında, alt alta yerleştirilmiş iki çıkıntı ve aralarında bir oluk vardır.

Tip: Sin IVb

Tarihleme: MS 2. yüzyılın ikinci yarısı-MS 4. yüzyılın ilk çeyreği

Benzerleri: Vnukov, 1993, s. 210, fig. 5; 2003, fig. 60-61; 2010, fig. 1

Katalog No: 055

Çizim-Fotoğraf No: 246

Kazı Buluntu No: SBK.18.232

Ağız Çapı: 11,0 cm

Korunan Yükseklik: 6,0 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/6 (kırmızımsı sarı)

Hamur Yapısı: Orta sert, iyi pişmiş ve çok seyrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Taşçık, kum ve quartz

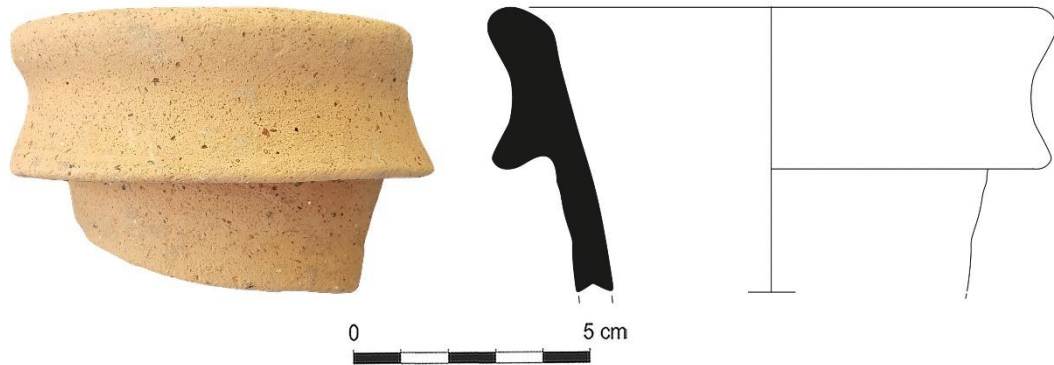
Astar Rengi: 5YR 7/6 (kırmızımsı sarı) renkte kendinden astarlıdır.

Tanım: Sağlam kalan ağız kenarında, alt alta yerleştirilmiş iki çıkıntı ve aralarında bir oluk vardır.

Tip: Sin IVb

Tarihleme: MS 2. yüzyılın ikinci yarısı-MS 4.yüzyılın ilk çeyreği

Benzerleri: Vnukov, 1993, s. 210, fig. 5; 2003, fig. 60-61; 2010, fig. 1

Katalog No: 056

Çizim-Fotoğraf No: 271

Kazı BuluntuNo: SBK.20.605

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Korunan Yükseklik: 17,1 cm

Korunan Genişlik: 11,0 cm

Kulp Kalınlığı: 2,2 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 6/6 (açık kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, gözeneksiz ve iyi pişmiş

Katkı Maddeleri: Kalsit ve kum

Astar Rengi: 5YR 7/4 (pembe)

Tanım: Sağlam kalmış olan kulp, boynun aşağısından ve omuzlara tutturulmuş hafif yukarı bükülmüş oval şekildedir.

Tip: Sin IVb

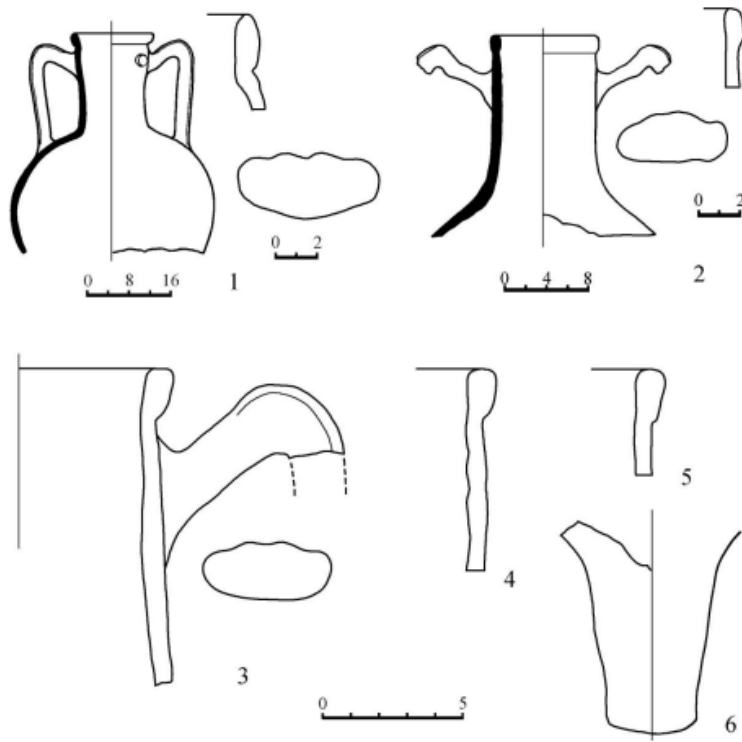
Tarihleme: MS 2. yüzyılın ikinci yarısı-MS 4.yüzyılın ilk çeyreği

Benzerleri: Vnukov, 1993, s. 210, fig. 5; 2003, fig. 60-61; 2010, fig. 1

2.1.2.4. Vnukov Sin V

Sin V amphoraları, ovoid gövdeli, dışbükey omuzlu, silindirik geniş boyunlu, sivri dipli, genellikle ağız kenarının dış ve üst yüzeyleri hafifçe basık ve keskince kıvrık yivli kulpludur. Kulplar özensiz bir şekilde üç yuvarlatılmış yivle şekillendirilmiş ve ağız kenarının altına ve omuzların orta kısmına tutturulmuştur (Vnukov, 2017, s. 331). Bu tipe ait tüm amphoraların prototipi yeterli buluntu olmaması nedeniyle belirsizdir. Yaklaşık olarak MS 1. yüzyılın ortaları ve ikinci yarısına tarihlendirilmektedir (Vnukov, 2010, s. 365) (Şekil 2.1.10).

Şekil 10.1.10 Sin V (Vnukov, 2003, fig. 64)

Katalog No: 057

Çizim-Fotoğraf No: 158

Kazı Buluntu No: SBK.13.1419

Buluntu Mekanı: II no.lu mekan

Dip Çapı: 2,0 cm

Korunan Genişlik: 8,9 cm

Korunan Yükseklik: 9,2 cm

Hamur Rengi: 10YR 6/3 (soluk kahverengi)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve çok seyrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Piroksen, kalsit ve taşçık

Astar Rengi: 10YR 7/4 (soluk kahverengi) renkte kendinden astarlıdır.

Tanım: Saplam kalan dip kısmı sivri profillidir.

Tip: Sin V

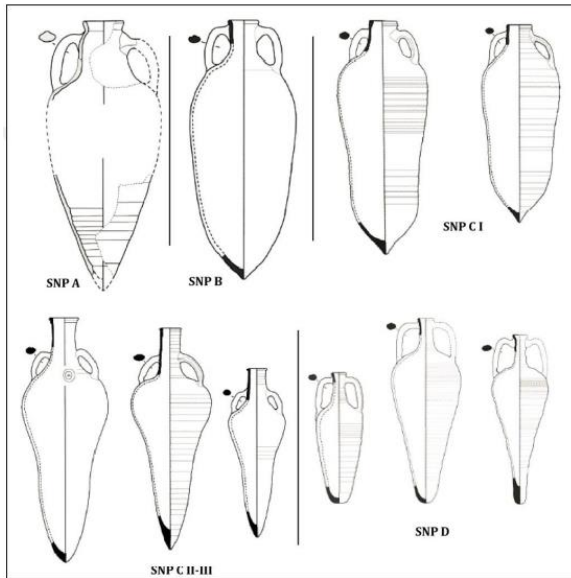
Tarihleme: MS 1. yüzyılın ortaları ve ikinci yarısı

Benzerleri: Vnukov, 2003, fig. 64; 2010, fig. 1/8

2.1.3. Geç Roma-Bizans Dönemi Sinope üretimi amphoralar

D. Kassab Tezgör Sinope antik kentinde üretilen amphoraları, formlarına ve kil hamuru renklerine göre; A, B, C ve D olmak üzere dört grup ile tanımlamıştır (Şekil 2.1.11). Ayrıca her grup kendi içinde alt tipolojilerine ve bazı ayırt edici özelliklerine göre; I, II ve III olmak üzere türlere ayrılmıştır. Örneğin C grubunun I tipolojisi “C Snp I” şeklinde adlandırılmaktadır. Grupların ayırt edici özellikleri genelde dudak şekli veya kil hamuru rengi olmasına karşın gruplardaki tiplerin belirlenmesi için seçilen özellikler birbirinden farklıdır. Örneğin bazı aynı grup içinde olan amphoralar boyutlarına göre L (large), M (medium), S (small) harfleri ile gösterilen gruplar olarak da türlere ayrılmıştır (Kassab Tezgör, 2010a, s. 122). Ayrıca buluntular tüm olmadığından bir tipoloji oluşturmak zor olmuştur. Yapılan bu tipoloji için D. Kassab Tezgör tarafından, hem Sinop Müzesi deposunda saklanan 400’den fazla amphora, hem de Karadeniz’in bölgesindeki diğer müzelerde Sinop’tan sonra ikinci büyük koleksiyona sahip olan Samsun Müzesi ile Ereğli, Amasra, Ordu, Giresun ve Trabzon müzelerinde çalışmalar yürütülmüştür (Kassab Tezgör, 2010a, s. 121). Yapılmış olan çalışmalar neticesinde A, B, C ve D olarak dört ana grupta toplanan tipler, kendi içinde Type A: A Snp I; Type B: B Snp I, II ve III; Type C: C Snp I-1, 1L-M-S, I-2, 2S, C Snp II-1.2.3, C Snp III-1a-b, 2a-b, D Snp I, II, III olarak alt tiplere ayrılarak sınıflandırılmıştır (Kassab Tezgör, 2010a).

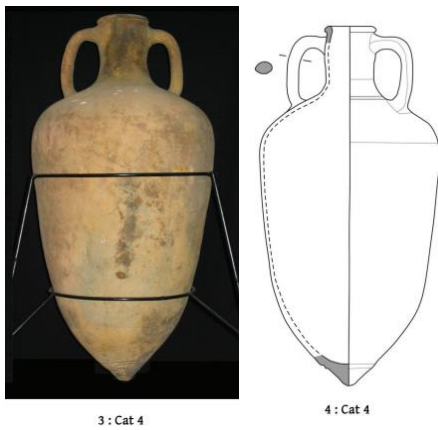
Şekil 11.1.11 Kassab-Tezgör’e göre Sinop amphoraları tipolojisi (Akkaş, 2020a, şekil 3.4.5; Kassab Tezgör 2010a’dan)

2.1.3.1. Kassab Tezgör tip B SNP

Karadeniz'deki müzelerde B grubuna dâhil edilen amphora sayısı yalnız dört tanedir, fakat diğer yerleşimlerde bulunan tüm halde ve parça halindeki örnekler bilinenlerle örtüşmektedir (Kassab Tezgör, 2010a, s. 125). B grubu amphoralar Demirci atölyesinde tüm ya da boyun parçalarıyla temsil edilir fakat sayıca C ve D grubu kadar yoğun değildir. B grubu amphoralar tip ayrımı yapılmaksızın şarap ve yağ için kaplar olarak kabul edilmiştir (Kassab Tezgör, 2020, s. 19). Sinope antik kentinde üretilen B grubu amphoraların ortak özellikleri; ağız kenarının dışında belirgin biçimde dışta katlanmış dudaklı, geniş gövdeli, aşağıya doğru daralan geniş gövdeli, sona doğru sivrileşen dip ile dudak altına yerleştirilmiş hafif oval kulpludur. Genellikle kulpların alt ve üst birleşme kısımlarında oluk yer alır (Kassab Tezgör, 2010a, s. 125). Ayrıca B grubu amphoraların hamuru içeriğinde boyun, kulp ve gövde kısmına dağılmış piroksen bulunmaktadır (Kassab Tezgör, 2020, s. 18). Hamur rengi açık turuncudan sarıya dönük renk ve bazen açık pembe. İç kısım bazen soluk mor renk ile kaplıdır (Kassab Tezgör, 2010a, s. 125) Omuz geçişleri B tipinin alt tiplerini oluşturur. B grubu amphoralar kendi içinde B Snp I, B Snp II, B Snp III olarak gruplandırılmış ve 2.-3. yüzyıllara tarihlendirilmiştir (Kassab Tezgör, 2010a, s. 126; Kassab Tezgör, 2020, s. 18).

Tip B SNP I

“B SNP I” tipi amphoraların; dudak belirgin, boyun kısmı silindirik, yüksek ve geniş, omuz kısmı dışa açık ve neredeyse köşeli, dip geniş ve sivridir (Kassab Tezgör, 2010a, s. 126) (Şekil 2.1.12).

Şekil 12.1.12 B SNP I (Kassab Tezgör, 2020, pl. IV, kat. 4)

Katalog No: 058

Çizim-Fotoğraf No: 005

Kazı Buluntu No: SBK.14.216

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Ağız Çapı: 10,8 cm

Korunan Yükseklik: 8,3 cm

Kulp Kalınlığı: 3,5 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/6 (kırmızımsı sarı)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözeneksizdir.

Katkı Maddeleri: Kalsit, kum, mika ve quartz katkılıdır.

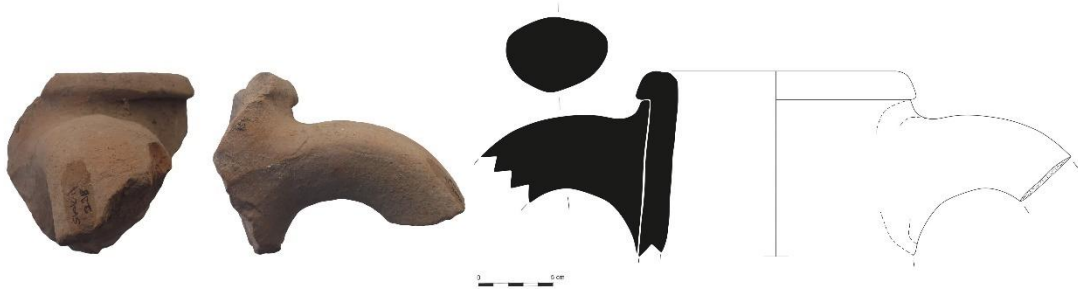
Astar Rengi: 5YR 7/4 (pembe)

Tanım: Ağız kenarının ve tek kulpunun bir kısmı sağlam kalmıştır. Dışbükey belirgin dudak altından başlayan kulp hafif oval görünümündedir.

Tip: B SNP I

Tarihleme: MS 2.-3. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010a, pl. 15-1; 2010b, pl. 98-1; 2020, pl. IV, kat. 4

Katalog No: 059

Çizim-Fotoğraf No: 021

Kazı Buluntu No: SBK.20.87

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Ağız Çapı: 12,6 cm

Korunan Yükseklik: 5,4 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 7/4 (açık kırmızımsı kahverengi)

Hamur Yapısı: Gözenekli, seyrek ve kötü pişmiş

Katkı Maddeleri: Kalsit, quartz, kum ve yaşçık katkılı

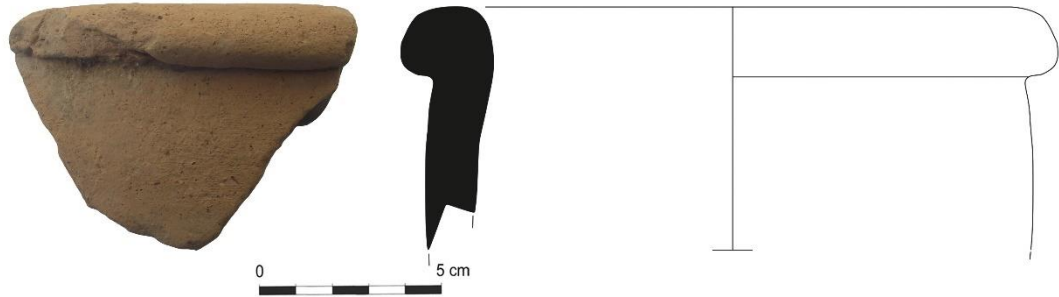
Astar Rengi: 7.5YR 7/4(pembe)

Tanım: Ağız kenarının bir kısmı sağlam kalmıştır. Dışbükey belirgin dudak altından başlayan boyun hafif silindirik görünümündedir.

Tip: B SNP I

Tarihleme: MS 2.-3. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010a, pl. 15-1; 2010b, pl. 98-1; 2020, pl. IV, kat. 4

Katalog No: 060

Çizim-Fotoğraf No: 127

Kazı Buluntu No: SBK.21.114

Buluntu Mekanı: XX no.lu mekan

Ağız Çapı: 11,2 cm

Korunan Yükseklik: 12,8 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 6/4 (açık kırmızımsı kahverengi)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş, gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit, piroksen, mika ve taşçık

Astar Rengi: 7.5YR 7/3 (pembe)

Tanım: Ağız kenarı ve boynun bir kısmı sağlam kalmıştır. Dışbükey belirgin dudak altından başlayan kulp ve boyun silindirik görünümündedir.

Tip: B SNP I

Tarihleme: MS 2.-3. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010a, pl. 15-1; 2010b, pl. 98-1; 2020, pl. IV, kat. 4; Alekseeva 1997, 504, pl. 222.6 (type Snp I)

Katalog No: 061

Çizim-Fotoğraf No: 276

Kazı Buluntu No: SBK.11.185

Buluntu Mekanı: XI no.lu mekan

Ağız Çapı: 14,6 cm

Korunan Yükseklik: 5,8 cm

Kulp Kalınlığı: 2,0 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/4 (açık kırmızımsı kahverengi)

Hamur Yapısı: İyi pişmiş, orta sert ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Piroksen, kum ve kalsit

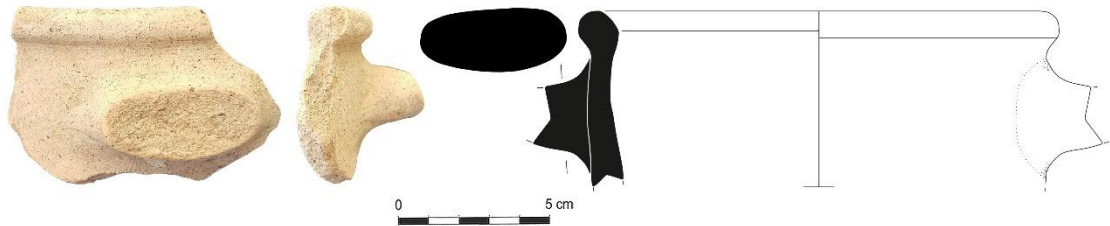
Astar Rengi: 7.5YR 7/4 (pembe)

Tanım: Ağız kenarı ve kulbun bir kısmı sağlam kalmıştır. Dışbükey belirgin dudak altından başlayan kulpludur.

Tip: B SNP I

Tarihleme: MS 2.-3. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010a, pl. 15-1; 2010b, pl. 98-1; 2020, pl. IV, kat. 4

Katalog No: 062

Çizim-Fotoğraf No: 301

Kazı Buluntu No: SBK.13.381

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Ağız Çapı: 12,8 cm

Korunan Yükseklik: 7,4 cm

Kulp Kalınlığı: 2,8 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 (pembe)

Hamur Yapısı: Orta sert, gözeneksiz ve iyi pişmiş

Katkı Maddeleri: Taşçık, kum ve kalsit

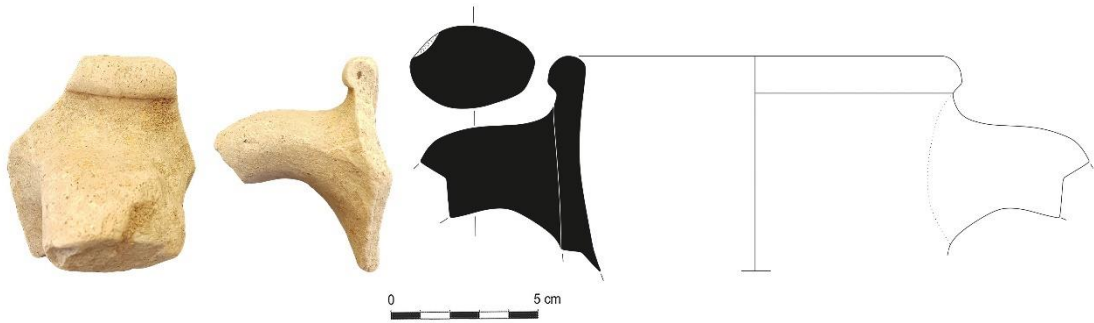
Astar Rengi: 7.5YR 6/4 (açık kahverengi)

Tanım: Ağız kenarı ve kulbun bir kısmı sağlam kalmıştır. Dışbükey belirgin dudak altından başlayan kulpludur.

Tip: B SNP I

Tarihleme: MS 2.-3. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010a, pl. 15-1; 2010b, pl. 98-1; 2020, pl. IV, kat. 4.

Katalog No: 063

Çizim-Fotoğraf No: 102

Kazı Buluntu No: SBK.20.236

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Korunan Genişlik: 6,0 cm

Korunan Yükseklik: 3,8 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/6 (kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, gözeneksiz ve iyi pişmiş

Katkı Maddeleri: Kum, kalsit ve mika

Astar Rengi: Astarsızdır.

Tanım: Yüzeyi kalsit kaplıdır. Geniş ve sivri dip korunmuştur.

Tip: B SNP I

Tarihleme: MS 2.-3. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010a, pl. 15-1; 2010b, pl. 98-1; 2020, pl. IV, kat. 4.

Katalog No: 064

Çizim-Fotoğraf No: 235

Kazı Buluntu No: SBK.13.1425

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Korunan Yükseklik: 18,4cm

Korunan Genişlik: 6,5 cm

Kulp Kalınlığı: 2,7 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4(pembe)

Hamur Yapısı: Orta Sert, çok seyrek gözenekli ve iyi pişmiş

Katkı Maddeleri: Kalsit, taşçık ve kum

Astar Rengi: 7.5YR 7/4(pembe) renkte kendinden astarlıdır.

Tanım: Omuza bağlantısı bulunan kulp oval görünümündedir.

Tip: B SNP I

Tarihleme: MS 2.-3. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010a, pl. 15-1; 2010b, pl. 98-1; 2020, pl. IV, kat. 4.

Katalog No: 065

Çizim-Fotoğraf No: 295

Kazı Buluntu No: SBK.14.663

Korunan Yükseklik: 7,0 cm

Korunan Genişlik: 10,4 cm

Kulp Kalınlığı: 3,1 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 6/6 (kırmızımsı sarı)

Hamur Yapısı: Sert, çok seyrek gözenekli ve iyi pişmiş

Katkı Maddeleri: Kalsit, taşçık ve kum

Astar Rengi: 7.5YR 7/4 (pembe) renkte kendinden astarlıdır.

Tanım: Dudak altına yerleştirilmiş hafif oval kulpludur.

Tip: B SNP I

Tarihleme: MS 2.-3. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010a, pl. 15-1; 2010b, pl. 98-1; 2020, pl. IV, kat. 4.

Tip B SNP II

“B Snp II” tipi amphoraların; boyun kısmı silindirik ve geniş, orta yükseklikte, omuz kısmı hafif yuvarlatılmış belirgin değildir ve dip geniş ve sivridir (Kassab Tezgör, 2020, s. 19) (Şekil 2.1.13).

Şekil 13.1.13 B SNP II (Kassab Tezgör, 2020, pl. IV, kat. 5)

Katalog No: 066

Çizim-Fotoğraf No: 314

Kazı Buluntu No: SBK.yok

Ağız Çapı: 10,0 cm

Korunan Yükseklik: 7,2 cm

Kulp Kalınlığı: 1,8 cm

Hamur Rengi: 5YR 5/4 (kırmızımsı kahverengi)

Hamur Yapısı: Sert, kötü pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit, kum ve taşçık

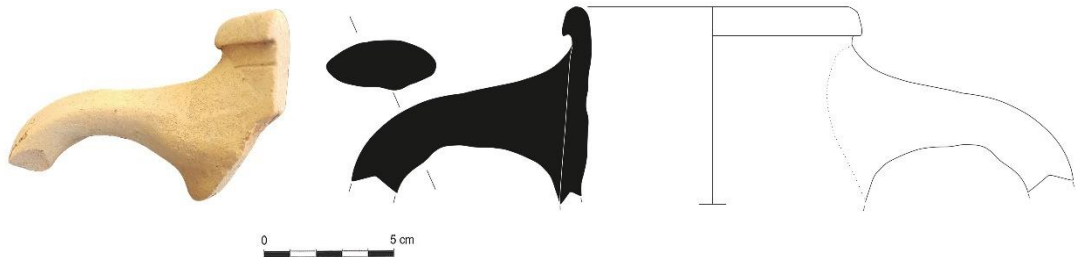
Astar Rengi: 7.5YR 7/4 (pembe)

Tanım: Aşınmış astarlıdır. Korunma durumu açısından ağız kenarının ve kulbun bir kısmı sağlam kalmıştır. Dışbükey belirgin dudaklı ve kulplar hemen altından başlamaktadır.

Tip: B SNP II

Tarihleme: MS 2.-3. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010a, pl. 15-2; 2010b, pl. 98-2; 2020, pl. IV, kat. 5; Dobrev, 2018, fig. 2-1.

Katalog No: 067

Çizim-Fotoğraf No: 209

Kazı Buluntu No: SBK.?.142

Ağız Çapı: 8,2 cm

Korunan Yükseklik: 7,3 cm

Kulp Kalınlığı: 2,3 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 6/6 (açık kırmızı) ve 5YR 7/3 (pembe)

Hamur Yapısı: Sert, gözeneksiz ve kötü pişmiş

Katkı Maddeleri: Taşçık, kalsit, piroksen ve mika

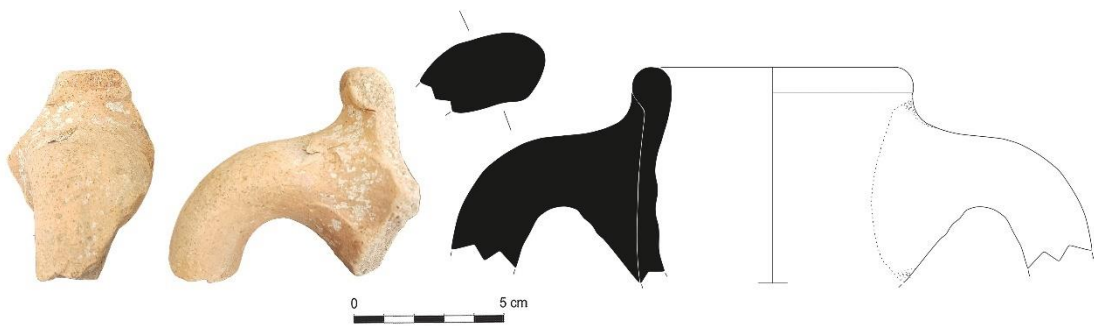
Astar Rengi: 5YR 7/4 (pembe) renkte kendinden astarlıdır.

Tanım: Ağız kenarının ve tek kulbunun bir kısmı sağlam kalmıştır. Dışbükey belirgin dudak altından başlayan kulp hafif oval görünümündedir.

Tip: B SNP II

Tarihleme: MS 2.-3. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010a, pl. 15-2; 2010b, pl. 98-2; 2020, pl. IV, kat. 5; Dobrev, 2018, fig. 2-1.

Katalog No: 068

Çizim-Fotoğraf No: 059

Kazı Buluntu No: SBK.12.499

Buluntu Mekanı: XVI no.lu mekan

Ağız Çapı: 8,4 cm

Korunan Yükseklik: 7,6 cm

Kulp Kalınlığı: 3,2 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/6 (kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, gözeneksiz, iyi pişmiş

Katkı Maddeleri: Kalsit, kum

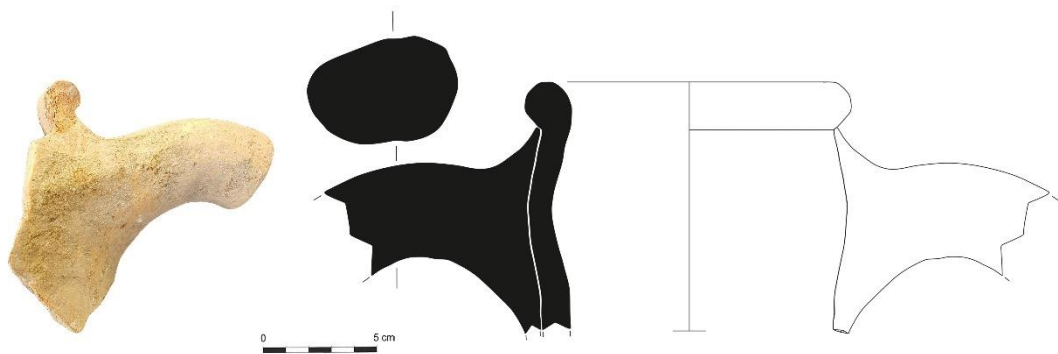
Astar Rengi: 7.5YR 7/6 (kırmızımsı sarı)

Tanım: Ağız kenarı ve tek kulpun bir kısmı korunmuştur. Ağız kenarı yuvarlak formdadır. Dışbükey belirgin ağız kenarı altından başlayan kulp hafif oval görünümündedir.

Tip: B SNP II

Tarihleme: MS 2.-3. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010a, pl. 15-2; 2010b, pl. 98-2; 2020, pl. IV, kat. 5; Dobrev, 2018, fig. 2-1.

Katalog No: 069

Çizim-Fotoğraf No: 146

Kazı Buluntu No: SBK.14.271

Buluntu Mekanı: XVI no.lu mekan

Ağız Çapı: 8,2 cm

Korunan Yükseklik: 3,5 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/6 (kırmızımsı sarı)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve çok seyrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Kalsit ve kum

Astar Rengi: 5YR 7/4 (pembe) renkte kendinden astarlıdır.

Tanım: Ağız kenarının bir kısmı sağlam kalmıştır. Dışbükey belirgin dudaklıdır.

Tip: B SNP II

Tarihleme: MS 2.-3. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010a, pl. 15-2; 2010b, pl. 98-2; 2020, pl. IV, kat. 5; Dobrev, 2018, fig. 2-1.

Katalog No: 070

Çizim-Fotoğraf No: 144

Kazı Bukuntu No: SBK.14.883

Korunan Yükseklik: 17,4 cm

Korunan Genişlik: 8,2 cm

Kulp Kalınlığı: 1,9 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/6 (kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve çok seyrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Kalsit ve kum

Astar Rengi: 5YR 7/4 (pembe) renkte kendinden astarlıdır.

Tanım: Sağlam kalan kulp ağızdan omuza bağlanmakta, yivli ve oval bir profile sahiptir.

Tip: B SNP II

Tarihleme: MS 2.-3. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010a, pl. 15-2; 2010b, pl. 98-2; 2020, pl. IV, kat. 5; Dobrev, 2018, fig. 2-1.

Katalog No: 071

Çizim-Fotoğraf No: 236

Kazı Buluntu No: SBK.11.54

Korunan Yükseklik: 12,2 cm

Korunan Genişlik: 9,8 cm

Kulp Kalınlığı: 2,3 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/6 (kırmızımsı sarı)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit, kum

Astar Rengi: 10YR 7/3 (çok soluk kahverengi) renkte kendinden astarlıdır.

Tanım: Sağlam kalan kulbun gövdeye bağlandığı yer görülmektedir. Kulp oval bir profile sahiptir.

Tip: B SNP II

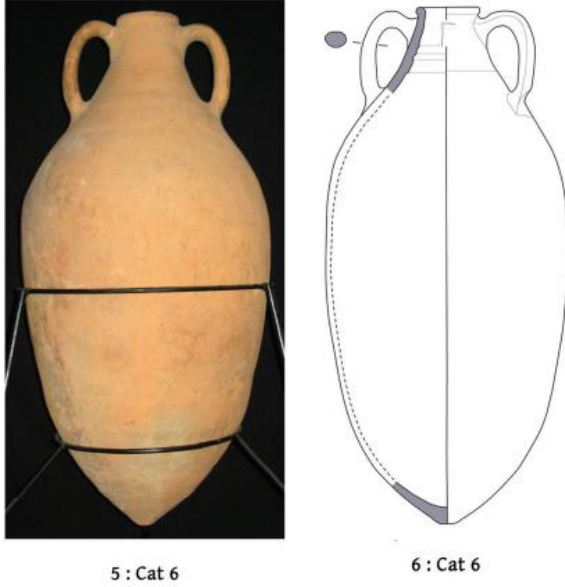
Tarihleme: MS 2.-3. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010a, pl. 15-2; 2010b, pl. 98-2; 2020, pl. IV, kat. 5; Dobrev, 2018, fig. 2-1.

Tip B SNP III

“B Snp III” tipi amphoraların; boyun kısmı konik, yüksek ve geniş, omuz kısmı gövdenin ortasına doğru genişlemektedir ve normalden daha aşağıda bulunur, dip genişleyen konik şeklindedir (Kassab Tezgör, 2020, s. 19) (Şekil 2.1.14).

Şekil 14.1.14 B SNP III (Kassab Tezgör, 2020, pl. IV, kat. 6)

B grubu amphoralar uzun bir zanaat geleneğinin sonunu işaret etmektedir. Çünkü kendinden önceki üretime yakın teknik ve morfolojik özellikler göstermektedir. B Snp I ve B Snp II, Helenistik amphoralara ve Sin Ic varyantında görülen benzer boyuna sahiptir, ayrıca B Snp I tipinin köşeli omzu bazı Helenistik amphoraları hatırlatmaktadır (Kassab Tezgör, 2020, s. 20).

Sinop'ta Balatlar Kilisesi'nde yaklaşık 30 parça bilinmekte ve bunlardan ikisi B Snp II biri tanesi de B Snp III tipine ait olduğu açıkça tanımlanmıştır. (Kassab Tezgör, 2020, s. 20).

Katalog No: 072

Çizim-Fotoğraf No: 238

Kazı Buluntu No: SBK.17.293

Buluntu Mekanı: XVI no.lu mekan

Korunan Yükseklik: 8,7 cm

Korunan Genişlik: 9,3 cm

Kulp Kalınlığı: 2,1 cm

Hamur Rengi: 5YR 5/6 (sarımsı kırmızı)

Hamur Yapısı: Orta Sert, gözeneksiz ve iyi pişmiş

Katkı Maddeleri: Kalsit, kum ve qartz

Astar Rengi: 5YR 7/4 (pembe) renkte kendinden astarlıdır.

Tanım: Ağız kenarından omuza bağlanan kulp yivli ve oval bir profile sahiptir.

Tip: B SNP III

Tarihleme: MS 2.-3. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010a, pl. 15-3/4; 2020 pl. IV, kat. 6; Dobрева, 2018, fig. 2-2.

2.1.2.1. Kassab Tezgör tip C SNP

Sinope antik kentinde amphora atölyelerine yönelik yapılan araştırmalar C grubu amphoraların diğer amphoralardan daha fazla üretildiğini göstermektedir. Bu nedenle C grubu amphoralar tarihsel süreç içinde Karadeniz Bölgesi'nde bulunan müze koleksiyonlarında en iyi temsil edilen gruptur. Fakat C grubu amphoralar tip ve boyut olarak sabit bir standart göz önünde bulundurularak tasarlanmadığı için en karmaşık tipolojiye sahip olan grup olma özelliğine de sahiptir (Kassab Tezgör, 2010a, s. 127). Bu gruptaki amphoraların sınıflandırılmasında boyun ve karın yüksekliği ile genişliği ve kulpların üstündeki boyun yüksekliğine göre yapılmıştır (Kassab Tezgör, 2010a, s. 128). İnceltilecek gövde konik hale getirilir ve üçgen form verilir, boyun çapı daralırken boyun yüksekliği artar (Kassab Tezgör, 2020, s. 22).

C grubu amphoraların hamur rengi; turuncumsu kırmızı (5YR 6/8-7/8) ile açık kırmızı (5YR 7/4-7/6) arasında değişmektedir. C grubu amphoraların kulp ve boyun kısımlarında katkı maddesi olarak bol miktarda piroksen, omuz ve gövde kısımlarında ise az miktarda piroksen kullanılmıştır. Bu durum C grubu amphoraların kulp ve boyun kısımları ile omuz ve gövde kısımlarında doku farkı oluşmasına neden olmuştur. Çünkü bol miktarda piroksen kullanılması durumunda hamur yumuşaktır ve rengi turuncu-kırmızıdır; az miktarda piroksen kullanılması durumunda hamur iyi pişmiş, serttir ve rengi pembedir (Kassab Tezgör, 2010a, s. 127).

C grubu amphoralar boyun uzunluğu ve genişliği, kulpların omuz üzerindeki yüksekliği gibi özellikler göz önünde bulundurularak sınıflandırılmış ve sınıflandırma yapılırken amphoraların farklı bölümlerinin boyutlarının birbiriyle orantılı olarak değiştiği tespit edilmiştir. Bu kapsamda aynı tipolojik özelliklere sahip olan amphoralar bir araya getirilmiş ve geniş bir kategoride sınıflandırma yapılmıştır (Kassab Tezgör, 2010a, s. 128).

Tip C SNP I

“C Snp I” tipi amphoraların; boyun kısmı konik, ağız kenarı trapez şeklinde geniştir. Kulp üstü boyun yüksekliği 7cm'yi geçmez. Karnın üst bölümü daha geniş ve devamında sona doğru daralan üçgen dip yer alır. Bu amphoraların; kulpları ağız kısmına yakındır ve boyundan omuza geçiş keskin açılı değildir. Boyun kısmında yivler görülürken, karın kısmında yivler geniş ve belirgin değildir (Kassab Tezgör, 2010a, s.

128). Bu tip boyutlarının yanı sıra morfolojik farklılıklarıyla S-M ve L olarak 3 modül olarak sınıflandırılmıştır.

C Snp I-1 tipi amphoraların L tipinin; dudak kısmı üst tarafta iç bükey, değişik kalınlıkta, çift çıkıntı oluşturmak için yeterli yivden oluşur. Gövde yamuk ve sona doğru daralır, dip kısmı sona gelmeden oyuk bir yuvarlak ve üçgendir (Kassab Tezgör, 2020, s. 23) (Şekil 2.1.15).

Şekil 15.1.15 C Snp I-1 Tipi L Modülü Amphora (Kassab Tezgör, 2020, pl. V, kat. 8/9/10)

C Snp I-1 tipi amphoraların M modülünün; dudak kalınlığı değişken ve çift çıkıntı netleşmeye başlamış, gövde yamuk gövde aşağı doğru sivrilmekte, dip kısmı sivri ve dışbükeydir. Dudak kısmı çok fazla ayırt edilememesine rağmen çift katlıdır (Kassab Tezgör, 2020, s. 23) (Şekil 2.1.16).

Şekil 16.1.16 C Snp I-1 Tipi M Modülü Amphora (Kassab Tezgör, 2020, pl. VI, kat. 14/15)

C Snp I-1 tipi amphoraların S modülünün tipolojisi M modülü ile aynıdır. Fakat S modülü M modülüne göre daha küçük boyuttadır. S modülünde; amphoranın hacmi azaldıkça amphora daralmakta ve üçgen şekle dönüşmektedir. Ayrıca S modülünde dip kısmı iç bükey değildir (Kassab Tezgör, 2010a, s. 129) (Şekil 2.1.17).

Şekil 17.1.17 C Snp I-1 Tipi S Modülü Amphora (Kassab Tezgör, 2020, pl. VI, kat.16/17)

L Modülü amphoralarda boyun yüksekliği ve genişliği değişmemekte fakat karın boyutu bağımsızdır. Amphora hacmi küçüldükçe karın yamuk şekli sıkılaşır ve form yapısı dairesel üçgen biçime dönüşür. Dip daha az açık açı oluşturur ve eğimini kaybetmektedir (Kassab Tezgör, 2010a, s. 129).

C grubunun bulunduğu Demirci atölyesi örnekleri benzer özelliktedir ve bulunan çok sayıda sikke sayesinde üretim 4. ve 5. yüzyıla tarihlendirilebilmektedir (Kassab Tezgör, 2010a, s. 133). C Snp I amphoralar ise 4. yüzyılın başından üçüncü çeyreğine kadar tarihlenmiştir (Sazanov, 2021, s.246). Boyun geniş ve nispeten alçaktır ve bu tür boyun sıvı formda ürün için uygun görünmemektedir. Yerini daha uzun boyunlu C Snp II formuna bırakmıştır.

C Snp I-2 tipi amphoralarda; gövde son üçte birlik kısımda daha dar olduğu için konik şekle daha yakındır. Dudak kısmı çift çıkıntılı, kulpların biraz üzerinde boyun cidarı ve dip kısmı üçgene yakın bir tip özelliği gösterir (Kassab Tezgör, 2020, s. 23) (Şekil

2.1.18). C Snp I-2 amphoraların morfolojisi aynı olup, boyutlarına göre modül S ve modül M olarak gruplandırılmıştır.

Şekil 18.1.18 C Snp I-2 Tipi Amphora (Kassab Tezgör, 2020, pl. VI, kat.18/19)

C Snp I-2 tipi amphoraların S modülünün tipolojisi C Snp I-2 M tipi ile aynıdır fakat C Snp I-2 tipi S modülü daha küçüktür. C Snp I-2 tipi amphoraların S modülü ile C Snp I-1 M modülü aynı boyutta olmasına rağmen gövde şekilleri farklıdır. C Snp I-2 tipi S modülünün gövde kısmı üçgen şeklinde dip ile devam etmektedir (Kassab Tezgör, 2010a, s. 128) (Şekil 2.1.19).

Şekil 19.1.19 C Snp I-2 Tipi S Modül Amphora (Kassab Tezgör, 2020, pl. VII, kat. 22/23)

Katalog No: 073

Çizim-Fotoğraf No: 234

Kazı Buluntu No: SBK.12.445

Buluntu Mekanı: VIII no.lu mekan

Korunan Genişlik: 11,3 cm

Korunan Yükseklik: 7,3 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/4 (açık kırmızımsı kahverengi)

Hamur Yapısı: Sert gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit, kum, mika ve taşçık

Astar Rengi: 5YR 6/4 (açık kırmızımsı kahverengi)

Tanım: Dip kısmı sağlam kalmıştır. İçi dolu dip üçgen formdadır.

Tip: C SNP I-1 L

Tarihleme: MS 4. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010b, pl. 98-4; 2020: pl. V, kat. 8/9; Opait, 2010, fig. 1, 1-2; Çibuk, 2019, kat. 40; Akkaş, 2020a, kat. 233; Kassab Tezgör vd., 2003, pl. IV, 15.

Katalog No: 074

Çizim-Fotoğraf No: 086

Kazı Buluntu No: SBK.17.307

Buluntu Mekanı: XXIII no.lu mekan

Korunan Genişlik: 5,6 cm

Korunan Yükseklik: 5,4 cm

Hamur Rengi: 10YR 7/3 (soluk kahverengi)

Hamur Yapısı: İyi pişmiş, sert ve çok seyrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Taşçık, kalsit ve piroksen?

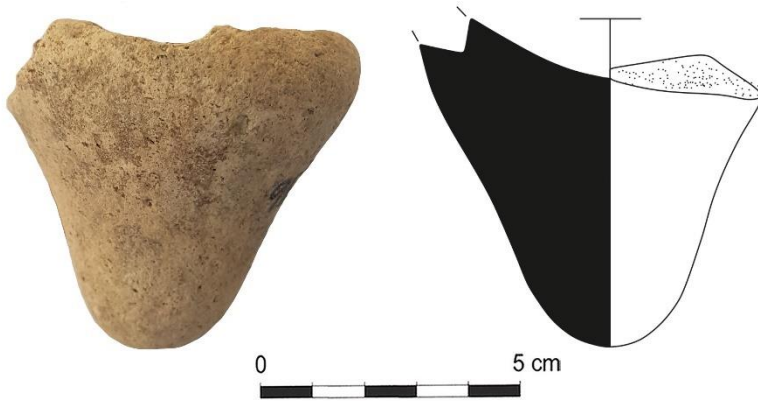
Astar Rengi: Astarsız

Tanım: Dip kısmı sağlam kalmıştır. Dip, içi dolu dairesel üçgen formla sonlanmaktadır.

Tip: C SNP I-1-L

Tarihleme: MS 4. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010b, pl. 98-4; 2020: pl. V, kat. 8/9; Opait, 2010, fig. 1, 1-2; Çibuk, 2019, kat. 40; Akkaş, 2020a, kat. 233; Kassab Tezgör vd.,2003, pl. IV, 15.

Katalog No: 075

Çizim-Fotoğraf No: 027

Kazı Buluntu No: SBK.20.677

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Korunan Genişlik: 8,4 cm

Korunan Yükseklik: 5,8 cm

Hamur Rengi: 5YR 7/4 (pembe)

Hamur Yapısı: Sert, kötü pişmiş ve çok seyrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Taşçık ve kalsit katkılı

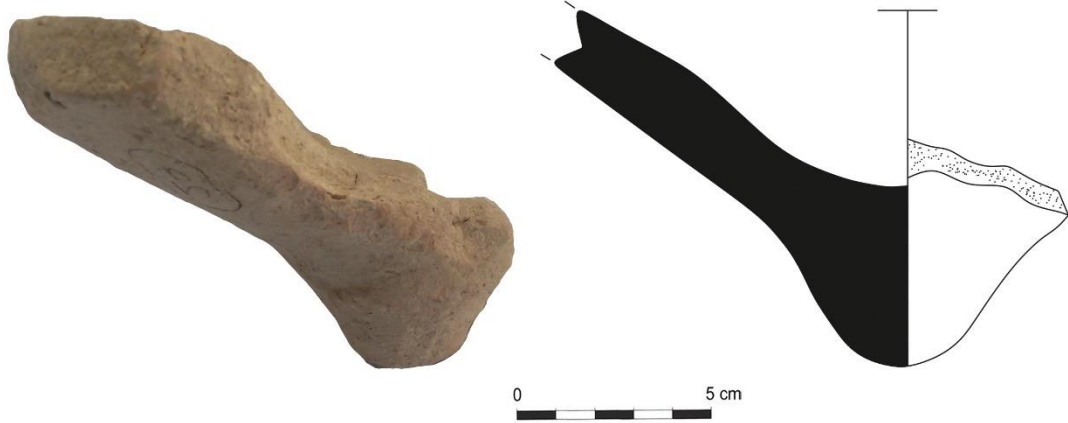
Astar Rengi: 5YR 7/4 (pembe)

Tanım: Sağlam kalan dip kısmı, içi dolu üçgen profillidir.

Tip: C SNP I-1 L

Tarihleme: MS 4. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010b, pl. 98-4; 2020: pl. V, kat. 8/9; Opait, 2010, fig. 1, 1-2; Çibuk, 2019, kat. 40; Akkaş, 2020a, kat. 233; Kassab Tezgör vd., 2003, pl. IV, 15.

Katalog No: 076

Çizim-Fotoğraf No: 361

Kazı Buluntu No: SBK.15.202

Buluntu Mekanı: VIII no.lu mekan

Korunan Genişlik: 23,5 cm

Korunan Yükseklik: 17,3 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 6/6 (açık kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit, kum ve piroksen

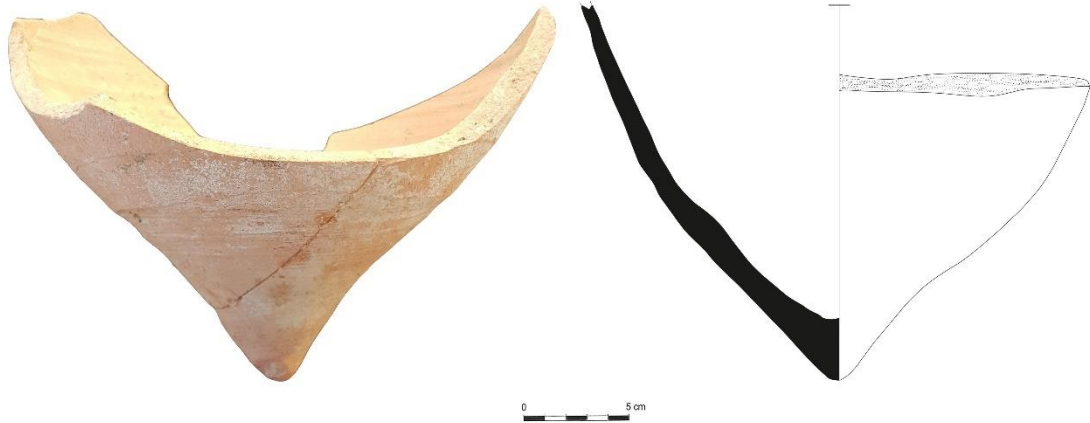
Astar Rengi: 2.5YR 6/6 (açık kırmızı)

Tanım: Sağlam kalan dip kısmı, içi dolu üçgen profillidir.

Tip: C SNP I-1 L

Tarihleme: MS 4. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010b, pl. 98-4; 2020: pl. V, kat. 8/9; Opait, 2010, fig. 1, 1-2; Çibuk, 2019, kat. 40; Akkaş, 2020a, kat. 233; Kassab Tezgör vd., 2003, pl. IV, 15.

Katalog No: 077

Çizim-Fotoğraf No: 254

Kazı Buluntu No: SBK.13.1284

Buluntu Mekanı: XVI no.lu mekan

Genişlik: 7,5 cm

Yükseklik: 15,2 cm

Kulp Kalınlığı: 2,5 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 7/6 (açık kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve çok seyrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Kalsit ve kum

Astar Rengi: 7.5YR 7/4 (pembe)

Tanım: Kulbun omuzdan bağlandığı kısmı sağlam kalmıştır. Üzerinde tortulaşma görünmektedir.

Tip: C SNP I-1 L

Tarihlleme: MS 4. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010b, pl. 98-4; 2020: pl. V, kat. 8/9; Opait, 2010, fig. 1, 1-2; Çibuk, 2019, kat. 40; Akkaş, 2020a, kat. 233; Kassab Tezgör vd., 2003, pl. IV, 15.

Katalog No: 078

Çizim-Fotoğraf No: 266

Kazı Buluntu No: SBK.14.343

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Genişlik: 10,5 cm

Yükseklik: 10,1 cm

Kulp Kalınlığı: 3,2 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/8 (kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve çok seyrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Taşçık, kalsit ve kum

Astar Rengi: 2.5YR 5/8 (kırmızı)

Tanım: Kulbun ağzın altından bağlandığı kısmı sağlam kalmıştır. Kalın kulpludur.

Tip: C SNP I-1 L

Tarihleme: MS 4. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010b, pl. 98-4; 2020: pl. V, kat. 8/9; Opait, 2010, fig. 1, 1-2; Çibuk, 2019, kat. 40; Akkaş, 2020a, kat. 233; Kassab Tezgör vd., 2003, pl. IV, 15.

Katalog No: 079

Çizim-Fotoğraf No: 279

Kazı Buluntu No: SBK.13.1035

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Korunan Genişlik: 7,5 cm

Korunan Yükseklik: 13,2 cm

Kulp Kalınlığı: 2,5 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 6/6 (açık kırmızı)

Hamur Yapısı: Orta sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit

Astar Rengi: 5YR 6/4 (açık kırmızımsı kahverengi)

Tanım: Kulp kısmı sağlam kalmıştır. Ağız kenarı kırıktır ve yivli kulp gövdeye dik bağlanmaktadır.

Tip: C SNP I-1 L

Tarihleme: MS 4. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010b, pl. 98-4; 2020: pl. V, kat. 8/9; Opait, 2010, fig. 1, 1-2; Çibuk, 2019, kat. 40; Akkaş, 2020a, kat. 233; Kassab Tezgör vd., 2003, pl. IV, 15.

Katalog No: 080

Çizim-Fotoğraf No: 298

Kazı Buluntu No: SBK.16.263

Buluntu Mekanı: XVI no.lu mekan

Genişlik: 7,8 cm

Yükseklik: 16,5 cm

Kulp Kalınlığı: 2,4 cm

Hamur Rengi: 5YR 7/4 (pembe)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve çok seyrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Kalsit, kum ve taşçık

Astar Rengi: 7.5YR 8/3 (pembe)

Tanım: Kulp kısmı sağlam kalmıştır. Ağız kenarı kırıktır ve yivli kulp gövdeye dik bağlanmaktadır.

Tip: C SNP I-1 L

Tarihleme: MS 4. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010b, pl. 98-4; 2020: pl. V, kat. 8/9; Opait, 2010, fig. 1, 1-2; Çibuk, 2019, kat. 40; Akkaş, 2020a, kat. 233; Kassab Tezgör vd., 2003, pl. IV, 15.

Katalog No: 081

Çizim-Fotoğraf No: 363A/B

Kazı Buluntu No: SBK.21.72

Buluntu Mekanı: VIII no.lu mekan

Korunan Yükseklik: A: 27,3 cm; B: 27, 9 cm.

Kalınlık: 0,8 cm

Hamur Rengi: A-5YR 6/6 (kırmızımsı sarı) B-5YR 7/4 (pembe)

Hamur Yapısı: İyi pişmiş, sert, çok seyrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Kalsit, kum ve piroksen

Astar Rengi: 10YR 8/3 (soluk kahverengi)

Tanım: İki parça gövde korunmuştur. Yivli gövde aşağı doğru daralmaktadır.

Tip: C SNP I-1-L

Tarihleme: MS 4. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010b, pl. 98-4; 2020: pl. V, kat. 8/9; Opait, 2010, fig. 1, 1-2; Çibuk, 2019, kat. 40; Akkaş, 2020a, kat. 233; Kassab Tezgör vd., 2003, pl. IV, 15.

Katalog No: 082

Çizim-Fotoğraf No: 366

Kazı Buluntu No: SBK.YOK

Korunan Genişlik: 28,0 cm

Korunan Yükseklik: 24,4 cm

Hamur Rengi: 10YR 5/8 (Orta koyu kahverengi)

Hamur Yapısı: İyi pişmiş, orta sert ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit ve kum

Astar Rengi: 5YR 6/3 (açık kırmızımsı kahverengi)

Tanım: Gövdenin alt kısmı korunmuştur. Aşağı doğru daralan gövdenin dibi yoktur.

Tip: C SNP I-1-L

Tarihleme: MS 4. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010b, pl. 98-4; 2020: pl. V, kat. 8/9; Opait, 2010, fig. 1, 1-2; Çibuk, 2019, kat. 40; Akkaş, 2020a, kat. 233.

Katalog No: 083

Çizim-Fotoğraf No: 319

Kazı Buluntu No: SBK.15.202

Buluntu Mekanı: VIII no.lu mekan

Ağız Çapı: 10,8 cm

Korunan Yükseklik: 16,9 cm

Kulp Kalınlığı: 3,1 cm

Hamur Rengi: 5YR 7/4 (pembe)

Hamur Yapısı: Orta sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit, kum, taşçık ve piroksen

Astar Rengi: 7.5YR 8/2 (pembemsi beyaz)

Tanım: Ağız kenarı ve tek kulp korunmuştur. Dudak kısmı üst tarafta iç bükey, çift çıkıntılı şeritten oluşur. Kulp ağız kenarının hemen altından gövdeye birleşmektedir.

Tip: C SNP I-2

Tarihleme: MS 4. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010a, pl. 16, kat. 7; Kassab Tezgör, 2020: pl. VI-VIII; Opait, 2010, fig. 1, 1-2; Çibuk, 2019, kat. 40; Akkaş, 2020a, kat. 233.

Katalog No: 084

Çizim-Fotoğraf No: 224

Kazı Buluntu No: SBK.13.1136

Buluntu Mekanı: VIII no.lu mekan

Ağız Çapı: 8,6 cm

Korunan Yükseklik: 15,7 cm

Kulp Kalınlığı: 2,4 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/8 (kırmızı)

Hamur Yapısı: Orta sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit, mika ve kum

Astar Rengi: 2.5YR 7/4 (açık kırmızımsı kahverengi)

Tanım: Ağız kenarı ve tek kulbun bir kısmı korunmuştur. Dudak çift çıkıntılı şeritten oluşur.

Tip: C SNP I-2

Tarihleme: MS 4. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010a, pl. 16, kat. 7; Kassab Tezgör, 2020: pl. VI-VIII; Opait, 2010, fig. 1, 1-2; Çibuk, 2019, kat. 40; Akkaş, 2020a, kat. 233.

Katalog No: 085

Çizim-Fotoğraf No: 277

Kazı Buluntu No: SBK.13.33

Buluntu Mekanı: V no.lu mekan

Ağız Çapı: 11,0 cm

Korunan Yükseklik: 5,6 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/6 (kırmızı)

Hamur Yapısı: İyi pişmiş, orta sert ve gözeneksiz.

Katkı Maddeleri: Taşçık, kum ve kalsit

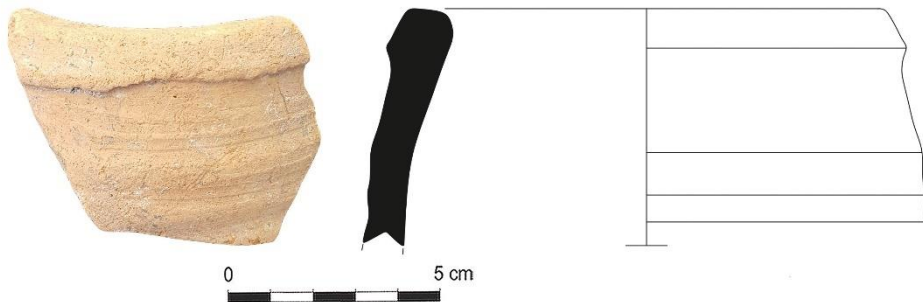
Astar Rengi: 2.5YR 6/6 (açık kırmızı)

Tanım: Ağız kenarının bir kısmı korunmuştur. Dudak kısmı üst tarafta iç bükey, çift çıkıntılı şeritten oluşur.

Tip: C SNP I-2

Tarihleme: MS 4. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010a, pl. 16, kat. 7; Kassab Tezgör, 2020: pl. VI-VIII; Opait, 2010, fig. 1, 1-2; Çibuk, 2019, kat. 40; Akkaş, 2020a, kat. 233.

Katalog No: 086

Çizim-Fotoğraf No: 278

Kazı Buluntu No: SBK.13.33

Buluntu Mekanı: V no.lu mekan

Ağız Çapı: 18,2 cm

Korunan Yükseklik: 8,9 cm

Hamur Rengi: 5YR 7/4 (pembe)

Hamur Yapısı: İyi pişmiş, sert ve gözeneksiz.

Katkı Maddeleri: Kum, kalsit ve piroksen?

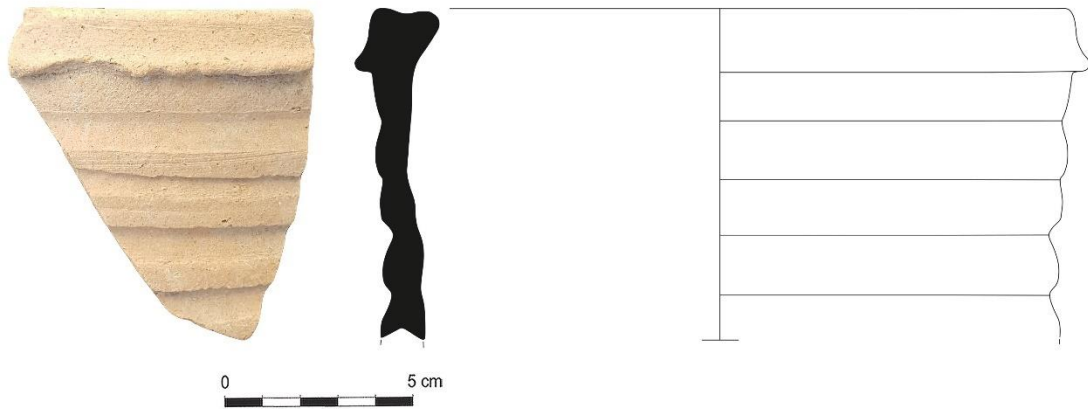
Astar Rengi: 5YR 7/4 (pembe)

Tanım: Ağız kenarının bir kısmı korunmuştur. Dudak kısmı üst tarafta iç bükey, çift çıkıntılı şeritten oluşur.

Tip: C SNP I-2

Tarihleme: MS 4. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010a, pl. 16, kat. 7; Kassab Tezgör, 2020: pl. VI-VIII; Opait, 2010, fig. 1, 1-2; Çibuk, 2019, kat. 40; Akkaş, 2020a, kat. 233.

Katalog No: 087

Çizim-Fotoğraf No: 281

Kazı Buluntu No: SBK.13.33

Buluntu Mekanı: V no.lu mekan

Ağız Çapı: 8,4 cm

Korunan Yükseklik: 9,7 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/8 (kırmızı)

Hamur Yapısı: İyi pişmiş, sert ve gözeneksiz.

Katkı Maddeleri: Kum ve kalsit

Astar Rengi: Dış yüzeyi 2.5YR 6/6 (açık kırmızı) astarlıdır.

Tanım: Ağız kenarının bir kısmı korunmuştur. Dudak kısmı üst tarafta iç bükey, çift çıkıntılı şeritten oluşur.

Tip: C SNP I-2

Tarihleme: MS 4. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010a, pl. 16, kat. 7; Kassab Tezgör, 2020: pl. VI-VIII; Opait, 2010, fig. 1, 1-2; Çibuk, 2019, kat. 40; Akkaş, 2020a, kat. 233.

Katalog No: 088

Çizim-Fotoğraf No: 315

Kazı Buluntu No: SBK.13.51

Buluntu Mekanı: IV no.lu mekan

Ağız Çapı: 7,0 cm

Korunan Yükseklik: 5,0 cm

Kulp Kalınlığı: 2,5 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/8 (kırmızı)

Hamur Yapısı: Orta sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit, kum ve az piroksen

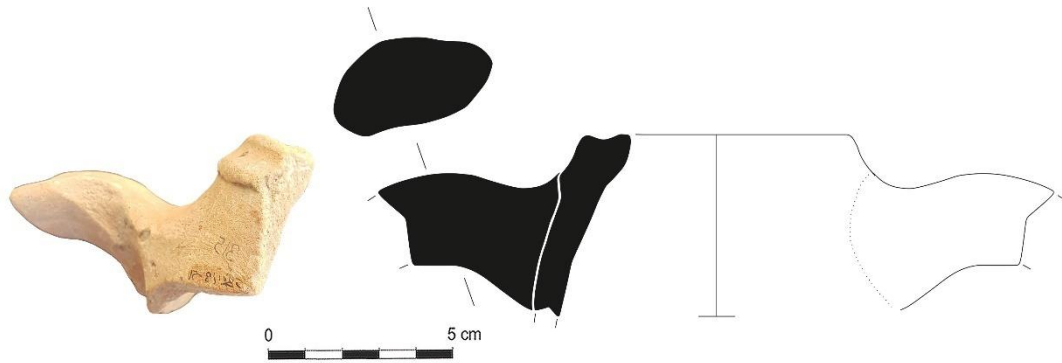
Astar Rengi: 2.5YR 6/6 (açık kırmızı)

Tanım: Ağız kenarı ve tek kulpun bir kısmı korunmuştur. Dudak kısmı üst tarafta iç bükey, çift çıkıntılı şeritten oluşur.

Tip: C SNP I-2

Tarihleme: MS 4. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010a, pl. 16, kat. 7; Kassab Tezgör, 2020: pl. VI-VIII; Opait, 2010, fig. 1, 1-2; Çibuk, 2019, kat. 40; Akkaş, 2020a, kat. 233.

Katalog No: 089

Çizim-Fotoğraf No: 323

Kazı Buluntu No: SBK.13.1136

Buluntu Mekanı: VIII no.lu mekan

Ağız Çapı: 9,4 cm

Korunan Yükseklik: 9,1 cm

Kulp Kalınlığı: 2,1 cm

Hamur Rengi: 10R 5/8 (kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit ve kum

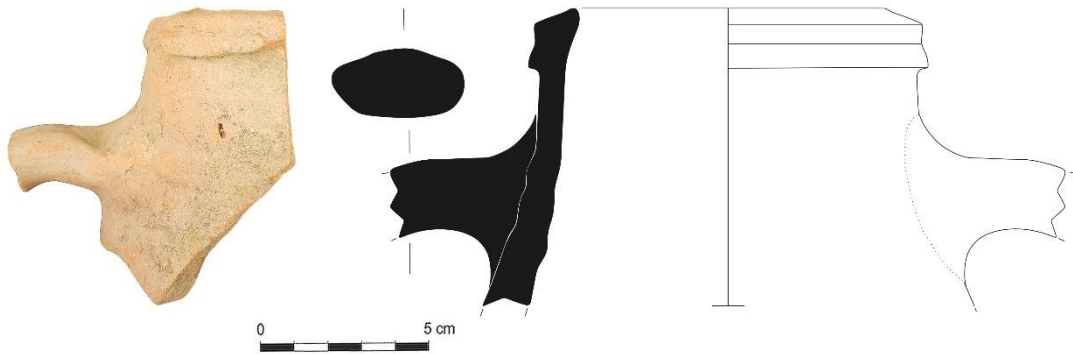
Astar Rengi: 2.5YR 5/6 (kırmızı)

Tanım: Ağız kenarı ve tek kulbun bir kısmı korunmuştur. Dudak çift çıkıntılı şeritten oluşur.

Tip: C SNP I-2

Tarihleme: MS 4. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010a, pl. 16, kat. 7; Kassab Tezgör, 2020: pl. VI-VIII; Opait, 2010, fig. 1, 1-2; Çibuk, 2019, kat. 40; Akkaş, 2020a, kat. 233.

Katalog No: 090

Çizim-Fotoğraf No: 017

Kazı Buluntu No: SBK.21.21

Buluntu Mekanı: XX no.lu mekan

Korunan Genişlik: 8,8 cm

Korunan Yükseklik: 7,5 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 6/4 (açık kırmızımsı kahverengi)

Hamur Yapısı: Sert/orta, iyi pişmiş

Katkı Maddeleri: Kalsit ve taşçık katkılı

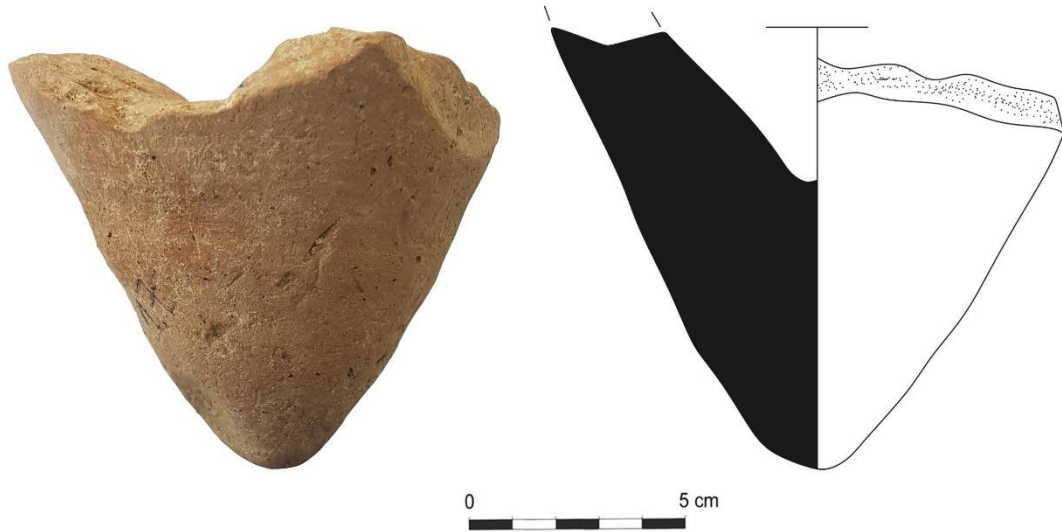
Astar Rengi: 5YR 7/4 (pembe)

Tanım: Dip kısmı sağlam kalmıştır. İçi dolu üçgen formla sonlanmaktadır. Dipte parmak izleri ve küçük damga bulunmaktadır.

Tip: C SNP I-2

Tarihleme: MS 4. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010a, pl. 16, kat. 7; Kassab Tezgör, 2020: pl. VI-VIII; Opait, 2010, fig. 1, 1-2; Çibuk, 2019, kat. 40; Akkaş, 2020a, kat. 233.

Tip C SNP II

“C Snp II” tipi amphoraların; boyun kısmı yüksek ve silindiriktir. Kulpları omuz kısmının üstünden boyun kısmına doğru uzanmaktadır ve en fazla 8 cm’dir. Kulplarda bir ya da iki yiv bulunabilir. Dibe doğru sıkılaştan üçgen formlu geniş karına sahiptir ve sivri diplidir (Kassab Tezgör, 2010a, s. 128). C Snp II-2 varyantının boyutları, C Snp II-1 varyantının boyutlarının devamıdır. C Snp II-3 amphoraları C Snp II-1 ile aynı yüksekliğe fakat C Snp II-2 ile aynı omuz çapına sahiptir. Kulpların üzerindeki boyun yüksekliği değişkendir. Dudak çapı ayırt edilebilir çünkü daha dardır ve C Snp III-2 amphoralarına benzemektedir (Kassab Tezgör, 2020, s. 24). Dudak genellikle çift çıkıntı (b varyantında) oluşturur, C Snp II-3 tipinin belirli örneklerinde üçgen (a varyantında) şekildedir (Kassab Tezgör, 2020, s. 24).

C Snp II-1 tipi amphoraların; boyun kısmı silindirik ve geniş olup kulpları boyun kısmına dik biçimde, dudak kısmı ise çift kat tasarlanmıştır (Kassab Tezgör, 2010a, s. 129) (Şekil 2.1.20).

Şekil 20.1.20 C Snp II-1 Tipi Amphora (Kassab Tezgör, 2020, pl. VII, kat. 26/27)

C Snp II-2 tipi amphoraların; silindirik şekildeki boyun kısmı daha geniş ve yüksektir. Boyun duvarı kesinlikle kulp üstünden başlar ve kulpları boyun kısmına dik biçimde tasarlanmıştır. Ayrıca dudak kısmı çift çıkıntılıdır (Kassab Tezgör, 2010a, s. 129) (Şekil 2.1.21).

Şekil 21.1.21 C Snp II-2 Tipi Amphora (Kassab Tezgör, 2020, pl. IX, kat. 32)

C Snp II-3a ve C Snp II-3 b tipi amphoraların; boyun kısmı silindirik ve yüksek ve dardır. Kulpların üst kısmında eğimli geçiş olmadan direkt omuz kısmına eklenmiştir (Kassab Tezgör, 2010a, s. 129). “a” ve “b” ayrımı dudak yapısına göre belirlenmiştir. C Snp II-3a’da dudak yapısı oval iken, C Snp II-3 b’de çift çıkıntılıdır (Şekil 2.1.22).

Şekil 22.1.22 C Snp II-3a ve C Snp II-3b Tipi Amphora (Kassab Tezgör, 2020, pl. XI, kat. 41/43)

C Snp II-1 ve C Snp II-2 tiplerinin yükseklikleri, omuz çapları, kulp üstü boyun yükseklikleri ve dudak çaplarının boyutları belirli bir oranda arttıklarından tipolojik özellikleri kolayca ayırt edilebilmektedir. Aynı durum C Snp III tipi amphoralarda da görülmektedir. C Snp II-3 amphoraların yükseklikleri C Snp II-1 ile aynı, omuz çapları C II-2 ile aynıdır, ancak boyun yükseklikleri değişebilmektedir (Kassab Tezgör, 2010a, s. 130).

Katalog No: 091

Çizim-Fotoğraf No: 313

Kazı Buluntu No: SBK.13.16

Buluntu Mekanı: IV no.lu mekan

Ağız Çapı: 9,0 cm

Korunan Yükseklik: 10,7 cm

Kulp Kalınlığı: 2,5 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/6 (kırmızımsı sarı)

Hamur Yapısı: Orta sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit, kum ve mika

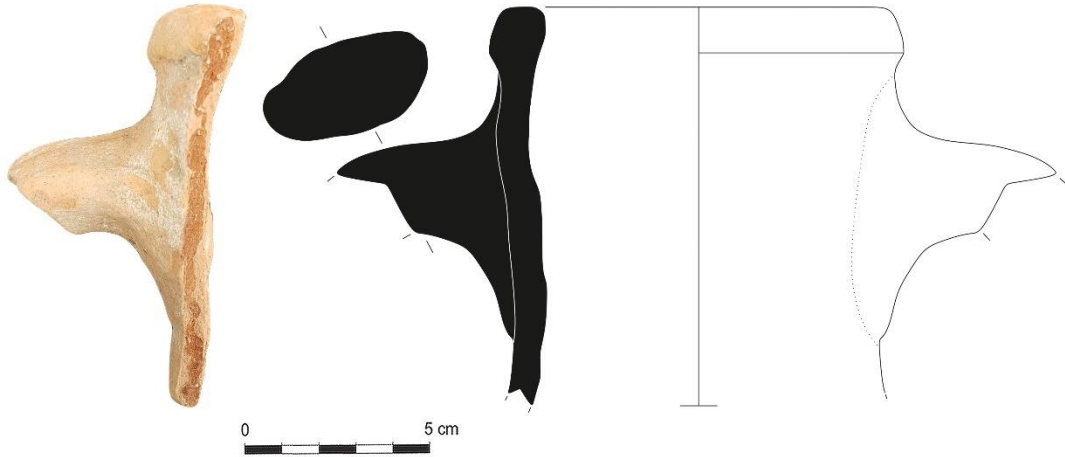
Astar Rengi: 5YR 6/6 (kırmızımsı sarı) renkteki astar aşınmış durumdadır.

Tanım: Ağız kenarı ve tek kulbun bir kısmı korunmuştur. Dudak çift çıkıntılı şeritten oluşur.

Tip: C SNP II-1

Tarihleme: MS 4.-5. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010a, pl. 17, kat. 1/2; 2020, pl. VIII, kat. 28-29

Katalog No: 092

Çizim-Fotoğraf No: 092

Kazı Buluntu No: SBK.13.36

Buluntu Mekanı: IV no.lu mekan

Korunan Yükseklik: 11,5 cm

Ağız Çapı: 7,0 cm

Hamur Rengi: 5YR 5/6 (sarımsı kırmızı)

Hamur Yapısı: İyi pişmiş ve gözeneksizdir.

Katkı Maddeleri: Kalsit ve kum

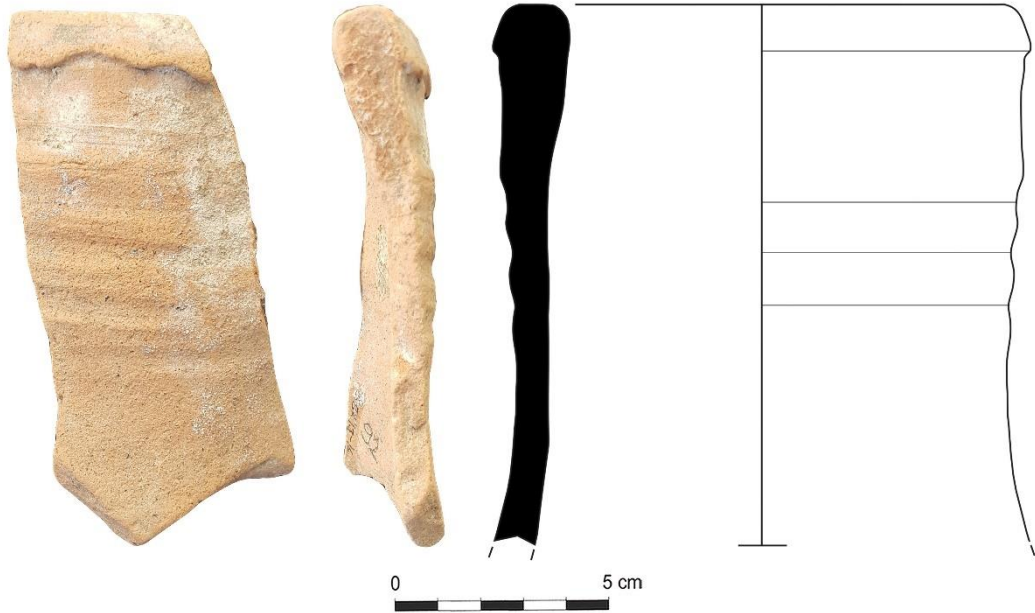
Astar Rengi: 5YR 6/4 (açık kırmızımsı kahverengi)

Tanım: Ağız kenarının bir kısmı korunmuştur. Dudak çift çıkıntı, uzun, silindirik ve yivli boyun görülmektedir.

Tip: C SNP II-1

Tarihleme: MS 4.-5. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010a, pl. 17, kat. 1/2; 2020, pl. VIII, kat. 28-29

Katalog No: 093

Çizim-Fotoğraf No: 039

Kazı Buluntu No: SBK.13.53?

Buluntu Mekanı: IV no.lu mekan

Ağız Çapı: 9,4 cm

Korunan Yükseklik: 13,6 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/6 (kırmızı)

Hamur Yapısı: İyi pişmiş, gözeneksiz ve serttir.

Katkı Maddeleri: Kalsit ve kum katkılıdır.

Astar Rengi: 2.5YR 6/6 (açık kırmızı)

Tanım: Ağız kenarının bir kısmı korunmuştur. Dudak çift çıkıntı, uzun, silindirik ve yivli boyun görülmektedir.

Tip: C SNP II-1

Tarihleme: MS 4.-5. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010a, pl. 17, kat. 1/2; 2020, pl. VIII, kat. 28/29

Katalog No: 094

Çizim-Fotoğraf No: 194

Kazı Buluntu No: SBK.14.682

Ağız Çapı: 10,2 cm

Korunan Yükseklik: 5,8 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/8 (kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, gözeneksiz ve iyi pişmiş

Katkı Maddeleri: Kalsit, taşçık ve kum

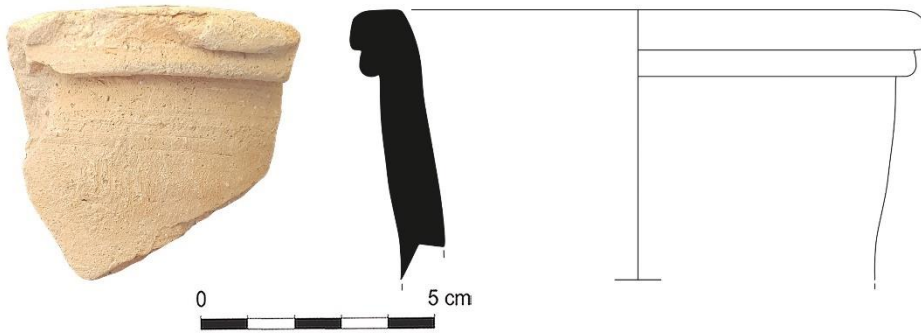
Astar Rengi: 5YR 7/4 (pembe)

Tanım: Ağız kenarının bir kısmı korunmuştur. Dudak çift çıkıntılıdır.

Tip: C SNP II-2

Tarihleme: MS 4.-5. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010a, pl. 17, kat. 5; 2020, pl. VIII-XI, kat. 30-39

Katalog No: 095

Çizim-Fotoğraf No: 054

Kazı Buluntu No: SBK.21.87

Buluntu Mekanı: XX no.lu mekan

Korunan Genişlik: 7,4 cm

Korunan Yükseklik: 7,6 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 6/8 (açık kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, fine ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit, taşçık ve piroksen?

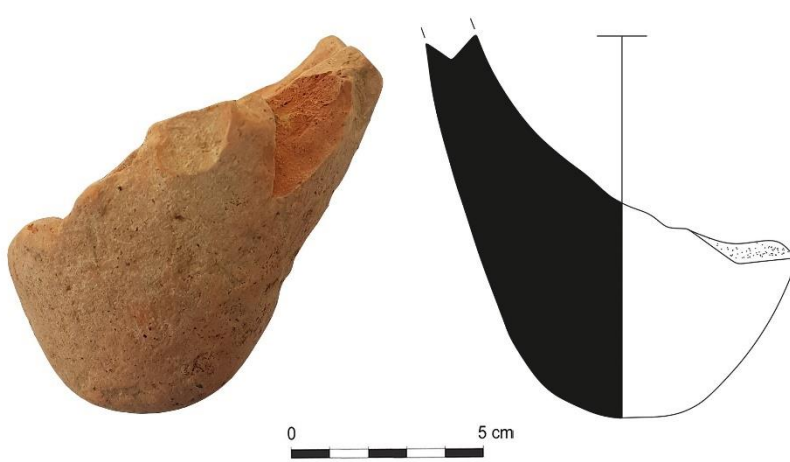
Astar Rengi: Astarsızdır.

Tanım: Dip kısmı sağlam kalmıştır. İçi dolu dip sivri biçimde sonlanmaktadır.

Tip: C SNP II-3

Tarihleme: MS 4.-5. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010a, pl. 17, kat. 6; 2020, pl. XI-XII, kat. 40-44

Katalog No: 096

Çizim-Fotoğraf No: 200

Kazı Buluntu No: SBK.13.1173

Buluntu Mekanı: XVI no.lu mekan

Korunan Genişlik: 10,4 cm

Korunan Yükseklik: 9,3 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/6 (kırmızımsı sarı)

Hamur Yapısı: Kötü pişmiş, sert ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit ve piroksen

Astar Rengi: 5YR 7/4 (pembe)

Tanım: Dip kısmı sağlam kalmıştır. İçi dolu dip sivri biçimde sonlanmaktadır.

Tip: C SNP II-3

Tarihleme: MS 4.-5. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010a, pl. 17, kat. 6; 2020, pl. XI-XII, kat. 40-45

Tip C Snp III

C Snp III tipi amphoralar Karadeniz müzeleri koleksiyonlarında en iyi şekilde temsil edilmektedir. 170'i Karadeniz müzelerinde olmak üzere yaklaşık 205 amphoranın korunması, ayrıntılı bir sınıflandırma yapılabilmesine imkân sağlamıştır. Kaydedilen en küçük amphora 64,8 cm en büyük ise 90,6 cm'dir fakat bu amphoraların yükseklikleri genellikle 67-80 cm, boyun yükseklikleri 8-14,5 cm ve omuz çapı 19,5-25 cm arasında değişmektedir. Amphoraların boyutlarına göre sınıflandırarak boyun yüksekliği ve omuz çapının orantılı değiştiği ve bir kıvrım tasarlamının mümkün olduğu gözlenmektedir (Kassab Tezgör, 2020, s. 25). 7-9 cm arasında değişen dudak çapının diğer ölçümlerle ilgisi olmadığı ortaya çıkmıştır (Kassab Tezgör, 2010a, s. 130).

Tipolojik olarak değişim gösteren amphoraların ilk grubu C Snp III-1 varyantı, ikinci grup ise C Snp III-2 varyantı olarak sınıflandırılmıştır ve bu grup havuç formu amphora olarak adlandırılmıştır (Kassab Tezgör, 2020, s. 25). C Snp III-1 ve 2 amphoraları, ortalama 6-7 litre kapasitesiyle, C Snp II S modülü içinde sınıflandırılabilir, C Snp III-1 varyantı C Snp II-1'in, C Snp III-2 de C Snp II-2'nin küçük bir modülüdür. Fakat bu grupların ayrılma sebebi sayıları ve yapılarındaki orantı nedeniyledir (Kassab Tezgör, 2010a, s. 131).

C Snp III tipi amphoralarda boyun ve kulplarda bol miktarda piroksen bulunurken, omuz ve gövdede nadirdir (Kassab Tezgör, 2020, s. 26). C Snp III tipi örneklerinde, omuzlara eklenen boynun alt kısmında cidar belirgin biçimde bırakıldığından belirgin bir oluşturulması karakteristiktir. Diğer boyunlarda, ustanın hamur kalınlığını düzleyerek iki kısmı birbirine bağlamak için kavisli ve sistematik ufak hareketlerinin izleri korunur ve bu izler D grubu amphoralarının boynunda da rastlanır. Bu teknikler farklı çalışma stillerine sahip farklı ustalara işaret etmektedir (Kassab Tezgör, 2010a, s. 132). Omuz, kulplar, karın ve dip kısımlarından oluşan amphora, genel olarak kulplarla şekillendirilmiş ve boyunda değişik yükseklikte yerleştirilmiştir. Aynı zamanda kulplar; dudak altında değişen yüksekliklerde başlarlar ve bazen yüzeyinde çıkıntı şeklinde yivler bulunur (Demirel, 2020, s. 22).

Kuzey Karadeniz'den Gorgippia'da bulunan C Snp I tipi buluntular 3. yüzyılın ikinci yarısına tarihlenmekte ve C Snp I tipinin görünümünün diğer tiplerden önce geldiğini düşündürmektedir. Gorgippia'da C Snp II ve III tipinin örnekleri görülmemektedir. C Snp I tipinin boyun şekli B Snp grubuna yakın olmasına rağmen omuz daha belirgindir. C Snp I tipinin parçaları Boğaziçi Krallığı'ndaki 240 tarihinde Gotlar'ın gelişine kadar

kullanımda olan evlerde bulunmuştur. Bu nedenle B grubu üretimdeyken C Snp I tipinin yeni başlamış olduğu söylenebilir. C Snp I tipi, C Snp II ve III amphoralarını barındıran Demirci Atölyesi'nde nispeten az sayıdadır. Yeni tiplerin çıkması C Snp I tipinin üretiminin durduğunu ya da yavaşladığını düşündürmektedir. Fakat Karadeniz ve diğer bölgelerde yapılan keşifler üretimin 5. yüzyıla kadar sürdüğünü göstermektedir. C grubunun bulunduğu Demirci atölyesi buluntuları aynı niteliktedir ve ele geçen çok sayıda sikke sayesinde üretim 4. ve 5. yüzyıla tarihlendirilebilmektedir (Kassab Tezgör, 2010a, s. 132-133). C Snp I boyun geniş ve nispeten kısadır ve bu tür boyun sıvı formda ürün için uygun görünmemektedir. Buna karşılık C Snp II ve III tipi amphoralarının uzun ve dar boyunları sıvı ve akışkan ürün için uygun görünmektedir. Karın daralması C Snp I ve II tipi amphoralarda görülür. Biçimleri itibarıyla dışa eğik omuzlu ve içe eğik karınlı amphoraların aksine, aralarında az mesafe bırakarak istiflenebileceklerinden gemilerde rahatça stoklanabileceklerdir (Kassab Tezgör, 2010a, s. 133-134). C Snp III tipi amphoraların; gövdesi üçgen, daha küçük, uzun ve dardır. Yükseklikleri 67-80 cm'i geçmez ve omuz çapı en fazla 25 cm'dir. Bu amphoraların bazılarının kulplarında yivler bulunmaktadır ve boyun kısımları silindirik, ağız kısımları ise dardır (Kassab Tezgör, 2010a, s. 130). Dudak çift çıkıntılı ya da düz (a ve b varyantı) olabilir (Kassab Tezgör, 2020, s. 26).

C Snp III-1a ve C Snp III-1b tipi amphoralar alt tip amphoralar olup karın kısmının genişliği 67 ila 74-75 cm arasında, boyun kısmının yüksekliği 8-10,5 cm arasında ve omuz kısmının çapı 22-25 cm arasında değişmektedir. C Snp III-1a tipi amphoraların ayırt edici özelliği dudak kısımlarının oval olması ve C Snp III-1b tipi amphoraların ayırt edici özelliği dudak kısımlarının çift çıkıntılı olmasıdır (Kassab Tezgör, 2010a, s. 130) (Şekil 2.1.23).

Şekil 23.1.23 C Snp III-1a ve C Snp III-1b Tipi Amphora (Kassab Tezgör, 2020, pl. XIV, kat. 54-56)

C Snp III-2a ve C Snp III-2b tipi amphoraların karın kısmının genişliği 74-75 ila 80 cm arasında, boyun kısmının yüksekliği 10-14,5 cm arasında ve omuz kısmının çapı 19,5-21 cm arasında değişmektedir. Boyun daha uzun gövde sonunda keskin konik bir taban, kulplar boyun ve omuz ortasına tuturulmuştur. C Snp III-2a tipi amphoraların ayırt edici özelliği dudak kısımlarının oval olması ve C Snp III-2b tipi amphoraların ayırt edici özelliği dudak kısımlarının çift çıkıntılı olmasıdır (Kassab Tezgör, 2010a, s. 130) (Şekil 2.1.24).

Şekil 24.1.24 C Snp III-2a ve C Snp III-2b Tipi Amphora (Kassab Tezgör, 2020, pl. XIV, kat. 59-60)

Katalog No: 097

Çizim-Fotoğraf No: 213

Kazı Buluntu No: SBK.13.248

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Korunan Genişlik: 11,8 cm

Korunan Yükseklik: 11,6 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/6 (kırmızımsı sarı)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit ve taşçık

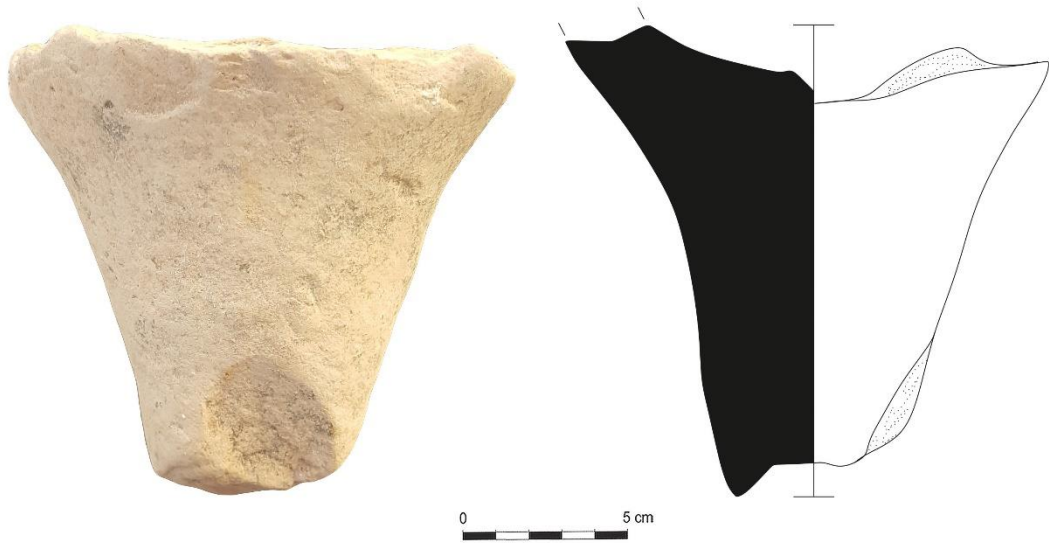
Astar Rengi: 7.5YR 7/4 (pembe) renkte kendinden astarlıdır.

Tanım: Yüzeyde tozlanma var. Sağlam kalan içi dolu dip, konik biçimde sonlanmaktadır.

Tip: C SNP III-1

Tarihleme: MS 4.-5. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010a, pl. 17, kat. 3-4; 2020, pl. XIV, kat. 54-56

Katalog No: 098

Çizim-Fotoğraf No: 091

Kazı Buluntu No: SBK.20.636

Buluntu Mekanı: XVIII no.lu mekan

Korunan Genişlik: 7,1 cm

Korunan Yükseklik: 10,4 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/6 (kırmızımsı sarı)

Hamur Yapısı: İyi pişmiş, orta sert ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Taşçık, kalsit ve piroksen

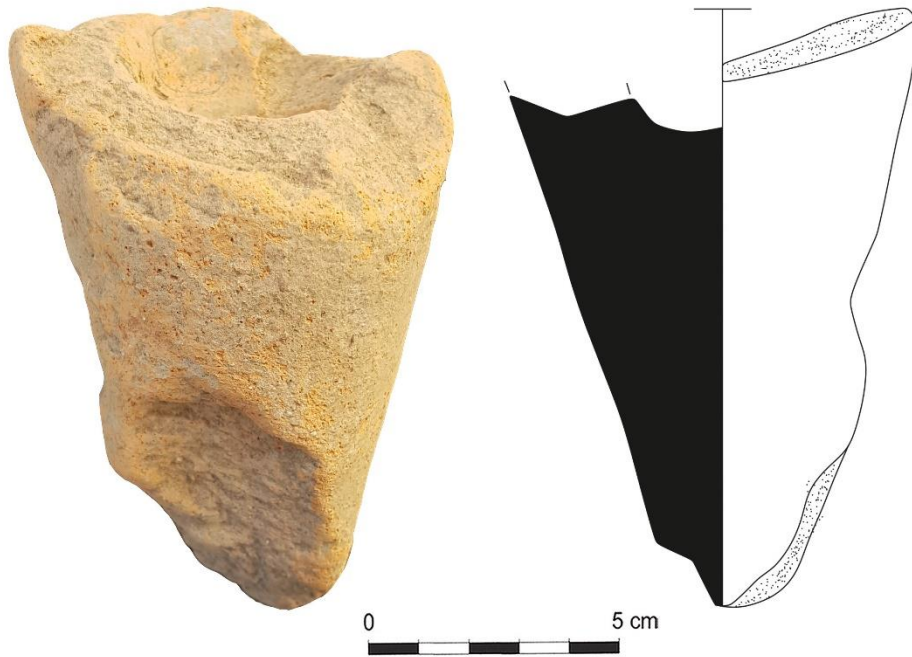
Astar Rengi: Astarsızdır.

Tanım: Dip kısmı sağlam kalmıştır. İçi dolu dip konik biçimde sonlanmaktadır.

Tip: C SNP III-2

Tarihleme: MS 4.-5. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010a, pl. 17, kat. 7-8; 2020, pl. XIV, kat. 57-65

Katalog No: 099

Çizim-Fotoğraf No: 219

Kazı Buluntu No: SBK.11.205

Buluntu Mekanı: Xf

Korunan Genişlik: 7,5 cm

Korunan Yükseklik: 11,8 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/6 (kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Piroksen, mika, taşçık ve kum

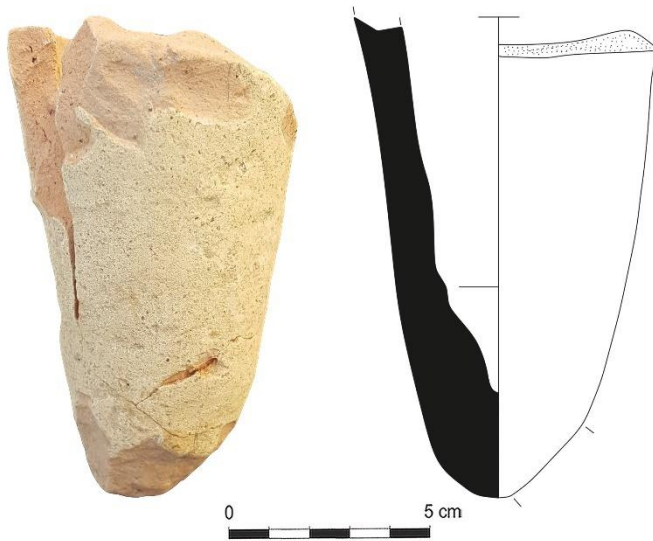
Astar Rengi: 10YR 8/2 (soluk kahverengi)

Tanım: İnce astarlı. İçi oyuk sivri dip görülmektedir.

Tip: C SNP III-2

Tarihleme: MS 4.-5. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010a, pl. 17, kat. 7-8; 2020, pl. XIV, kat. 57-65

2.1.2.3. Kassab Tezgör tip D SNP

Sinop antik kentinde üretilen D grubu amphoralar, açık renkli amphoralar olarak bilinmektedir ve Rus arkeologlara göre üretimleri Karadeniz'in güney kısımlarında yani Sinope antik kenti ile Herakleia Pontika'da gerçekleştirilmektedir (Kassab Tezgör, 2010a, s. 134). Sinop'ta Demirci Köyü'ünde, Ereğli yakınlarında Alaplı'da bir evin altında atölye çöplüğü bulunmuştur. Sinop üretimi amphoraların Herakleia Pontika amphoralarına göre farkı daha yumuşak hamurlu olmasıdır (Arsen'eva vd., 1997, s. 187). D Snp I tipi Sinop Müzesi'nde (12 adet) daha fazladır. D Snp III tipinden iki tanesi korunmuştur. D Snp II tipi nadiren bulunmaktadır. Birden fazla merkezde üretilmiş kimliği belirlenemeyen ve müze koleksiyonlarında bulunan D Snp I tipleri bulunmaktadır. Bu nedenle bu form Pan-Roman olarak da değerlendirilebilir (Kassab Tezgör, 2020, s. 34).

D grubu amphoraların hamur rengi; açık sarı (2.5Y 8/2-8/4), yeşilimsi (5Y 8/2) ve çok açık kahverengi (10YR 8/4-8/6) ve hatta pembe (5YR 8/3-8/4) arasında değişir (Kassab Tezgör, 2010a, s. 134). C grubu amphoralardan farklı olarak boyun ve gövde hamurları daha az piroksen içerir ve kulpları ise piroksen yönünden daha zengindir (Kassab Tezgör, 2010a, s. 134). D Snp I tipi amphoralar sıvı ürünlerin (yağ ve şarap) dökülmesini kolaylaştıran yüksek ve dar boyuna sahiptir (Kassab Tezgör, 2020, s. 34).

D Snp I ve II tipi amphoralar LRA 1 in popüler amphorasıyla benzer tipolojiye sahiptir. Ayrıca D. Pieri LRA 1B varyantının alt grubu olarak sınıflandırılmıştır (Kassab Tezgör, 2010a, s. 134; Pieri, 2007, s. 307). Demirci atölyesinde üretimi yapılan amphoralar Akdeniz'e yoğun olarak ihraç edilmiştir. Sinope Tip D I tipi koni biçimdeki amphoralar Akdeniz bölgesinde çok sayıda mevcuttur (Kassab Tezgör, 2010b, s. 171).

Benzer kil hamurları yanında D Snp grubunun üç tipi ortak tipolojiye sahiptir. Dudak badem şeklinde, hafif kalın, dışbükey bir profile sahiptir (Kassab Tezgör, 2010a, s. 134). Boyun yüksek ve dar, yivli kulplar, kulplar dudağın altından omuz üzerine eklenmiş, omuz ve karın bir dizi yatay yivle kaplıdır. Gövdenin alt bölümünde ise genişliği azalan oluklar görülür. Omuzlardan dip kısmına doğru daralan bikonik gövde oval bir dip kısımla sonlanır (Kassab Tezgör, 2020, s. 35).

Demirci Atölyesi'nde farklı fırınlarda bulunan I. Justinianus'a ait iki, II. Justinus ve Sophie'ye ait iki sikke bulunması üretiminin 6. yüzyılın ikinci çeyreğinde gerçekleştiğini göstermektedir (Kassab Tezgör, 2020, s. 37).

Tip D SNP I

D Snp I ve D Snp I module L tipi amphoralar; yuvarlak veya konik olan gövde, omuz yuvarlak, düz bir dip ile sonlandırılmış, dar tabanlı başlık oluşturur ve gövde kısmında bulunan yiv şeklindeki çizgiler dip kısmına doğru daralmıştır (Garlan ve Kassab Tezgör, 1996) (Şekil 2.1.25).

Sinope antik kentinde üretilen D Snp I tipi amphoraların boyun kısmı C grubu amphoralar ile benzerlik göstermektedir ve C grubu amphoralarda olduğu gibi renkli kil hamuru kullanılarak yapılmıştır (Kassab Tezgör, 2010a). Piroksen kulplarda daha fazla görülmektedir. Bazen amphoraların yüzeyinde çoğunlukla D Snp II tipinin dip bölümlerinde görülmektedir (Kassab Tezgör, 2020, s. 37).

Şekil 25.1.25 D Snp I Tipi Amphora (Kassab Tezgör, 2020, pl. XVI, kat. 73)

Katalog No: 100

Çizim-Fotoğraf No: 126

Kazı Buluntu No: SBK.14.776

Ağız Çapı: 8,2 cm

Korunan Yükseklik: 6,7 cm

Korunan Genişlik: 7,5 cm

Kulp Kalınlığı: 2,9 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 (pembe)

Hamur Yapısı: Sert iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit, taşçık ve kum

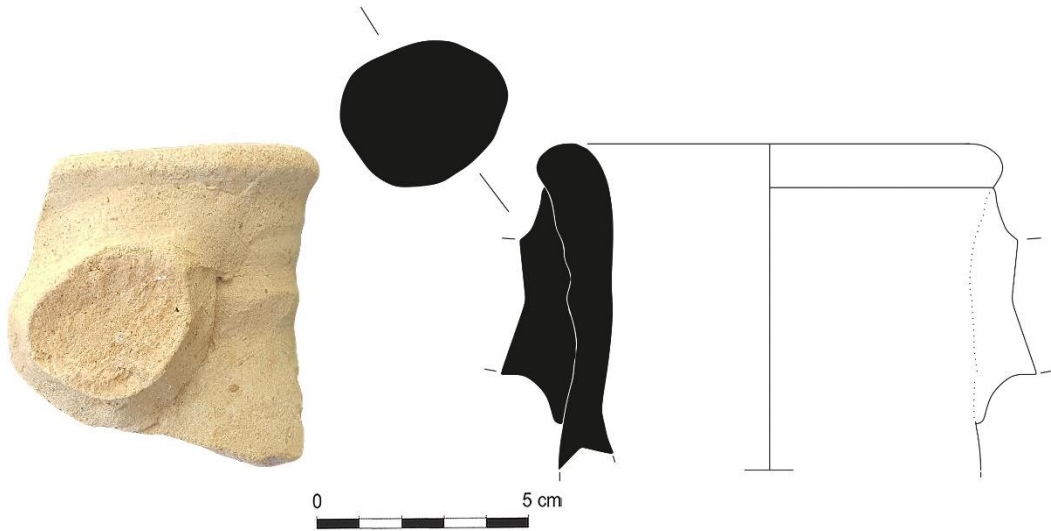
Astar Rengi: 10YR 7/4 (çok soluk kahverengi) renkte kendinden astarlıdır.

Tanım: Ağız kenarı ve kulp eklentisi sağlam kalmıştır. Kulp ağız kenarına yakındır.

Tip: D SNP I

Tarihleme: MS 6. yy

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010a, pl. 20; 2020, pl. XVI, kat. 71-75; 2022, şekil 19; Başdemir, 2019, ÇM. 061-065)

Katalog No: 101

Çizim-Fotoğraf No: 148

Kazı Buluntu No: SBK.14.740

Ağız Çapı: 10,6 cm

Korunan Yükseklik: 9,8 cm

Kulp Kalınlığı: 2,5 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 6/4 (açık kahverengi)

Hamur Yapısı: İyi pişmiş, orta sert ve çok seyrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Kalsit, kum ve piroksen

Astar Rengi: 7.5YR 7/4 (pembe)

Tanım: Ağız kenarı ve kulbun bir kısmı korunmuştur. Dudak badem şeklinde, hafif kalın, dışbükey bir profile sahiptir.

Tip: D SNP I

Tarihleme: MS 6. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010a, pl. 20; 2020, pl. XVI, kat. 71-75; 2022, şekil 19; Başdemir, 2019, ÇM. 061-065)

Katalog No: 102

Çizim-Fotoğraf No: 202

Kazı Buluntu No: SBK.12.445

Buluntu Mekanı: VIII no.lu mekan

Ağız Çapı: 13,4 cm

Korunan Yükseklik: 6,3 cm

Kulp Kalınlığı: 2,3 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/4 (açık kırmızımsı kahverengi)

Hamur Yapısı: Sert, gözeneksiz ve iyi pişmiş

Katkı Maddeleri: Kalsit, taşçık, kum ve az piroksen

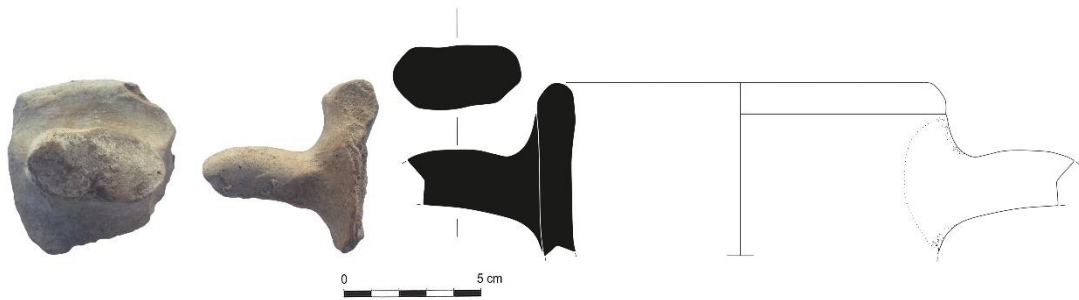
Astar Rengi: 5YR 7/4 (pembe) renkte kendinden astarlıdır.

Tanım: Ağız kenarı ve kulbun bir kısmı korunmuştur. Dudak badem şeklinde, hafif kalın, dışbükey bir profile sahiptir.

Tip: D SNP I

Tarihleme: MS 6. yy

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010a, pl. 20; 2020, pl. XVI, kat. 71-75; 2022, şekil 19; Başdemir, 2019, ÇM. 061-065)

Katalog No: 103

Çizim-Fotoğraf No: 130

Kazı Buluntu No: SBK.14.489

Buluntu Mekanı: II no.lu mekan

Ağız Çapı: 7,6 cm

Korunan Yükseklik: 9,9 cm

Kulp Kalınlığı: 2,4 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 6/6 (açık kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve çok seyrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Kalsit, taşçık ve kum

Astar Rengi: 2.5YR 6/6 (açık kırmızı) renkte kendinden astarlıdır.

Tanım: Dış yüzeyde ıslak sıvazlama görülmektedir. Ağız kenarı, boyun ve iki kulbun bir kısmı korunmuştur. Dudak badem şeklinde, hafif kalın, dışbükey bir profile sahiptir. Kulplar hemen ağız kenarının altından başlamaktadır.

Tip: D SNP I

Tarihleme: MS 6. yy

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010a, pl. 20; 2020, pl. XVI, kat. 71-75; 2022, şekil 19; Başdemir, 2019, ÇM. 061-065)

Katalog No: 104

Çizim-Fotoğraf No: 153

Kazı Buluntu No: SBK.17.555.2

Ağız Çapı: 8,6 cm

Korunan Yükseklik: 14,3

Kulp Kalınlığı: 2,8 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/6 (kırmızımsı sarı)

Hamur Yapısı: Sert, ince elenmiş, iyi pişmiş ve çok seyrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Kalsit ve kum

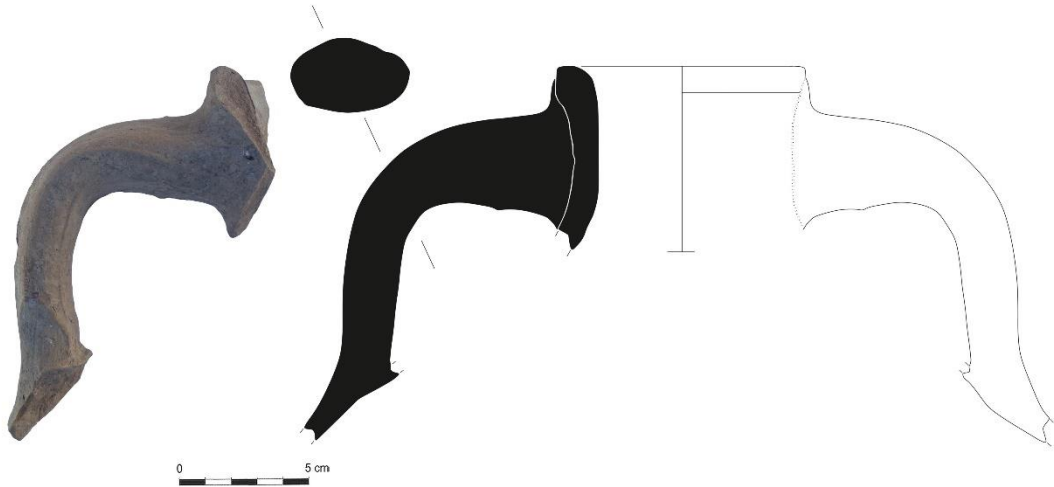
Astar Rengi: 7.5YR 7/4 (pembe)

Tanım: Dış yüzey kendinden astarlı ve ıslak sıvazlama yapılmıştır. Basit ağız kenarı altından başlayan kulp omuzda birleşmektedir.

Tip: D SNP I

Tarihleme: MS 6. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2020, pl. XXXVII, kat. 70

Katalog No: 105

Çizim-Fotoğraf No: 204

Kazı Buluntu No: SBK.18.217

Korunan Genişlik: 15,4 cm

Korunan Yükseklik: 11,4 cm

Hamur Rengi: 10YR 6/6 (kahverengimsi sarı)

Hamur Yapısı: Sert, kötü pişmiş ve çok seyrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Taşçık, kalsit ve kum

Astar Rengi: 2.5YR 6/6 (açık kırmızı) renkte kendinden astarlıdır.

Tanım: Dip kısmı korunmuştur. Oval diple sonlanmaktadır.

Tip: D SNP I

Tarihleme: MS 6. yy

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010a, pl. 20; 2020, pl. XVI, kat. 71-75; 2022, şekil 19; Başdemir, 2019, ÇM.061-065

Katalog No: 106

Çizim-Fotoğraf No: 133

Kazı Buluntu No: SBK.21.?

Korunan Yükseklik: 12,1 cm

Korunan Genişlik: 12,4 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/6 (kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve çok seyrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Kalsit ve kum

Astar Rengi: 10YR 7/3 (soluk kahverengi)

Tanım: Dip kısmı korunmuştur. Oval diple sonlanmaktadır. Yatay yivler görülmektedir.

Tip: D SNP I

Tarihleme: MS 6. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010a, pl. 20; 2020, pl. XVI, kat. 71-75; 2022, şekil 19; Başdemir, 2019, ÇM. 061-065)

Katalog No: 107

Çizim-Fotoğraf No: 176

Kazı Buluntu No: SBK.13.1474

Buluntu Mekanı: II no.lu mekan

Korunan Genişlik: 10,1 cm

Korunan Yükseklik: 8,4 cm

Hamur Rengi: 5YR 7/4 (pembe)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve çok seyrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Kalsit, kum ve piroksen

Astar Rengi: 2.5Y 8/3 (soluk kahverengi)

Tanım: Dip kısmı korunmuştur. Oval diple sonlanmaktadır. Yatay yivler görülmektedir.

Tip: D SNP I

Tarihleme: MS 6. yy

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010a, pl. 20; 2020, pl. XVI, kat. 71-75; 2022, şekil 19; Başdemir, 2019, ÇM. 061-065)

Katalog No: 108

Çizim-Fotoğraf No: 256

Kazı Buluntu No: SBK.yok

Korunan Yükseklik: 15,3 cm

Korunan Genişlik: 7,7 cm

Kulp Kalınlığı: 3,6 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/6 (kırmızımsı sarı)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve seyrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Yoğun taşçık ve kalsit

Astar Rengi: 2.5Y 8/3 (soluk kahverengi)

Tanım: Sağlam kalan kulp yivli ve dikey olarak omuza bağlanmaktadır.

Tip: D SNP I

Tarihleme: MS 6. yy

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010a, pl. 20; 2020, pl. XVI, kat. 71-75; 2022, şekil 19; Başdemir, 2019, ÇM. 061-065)

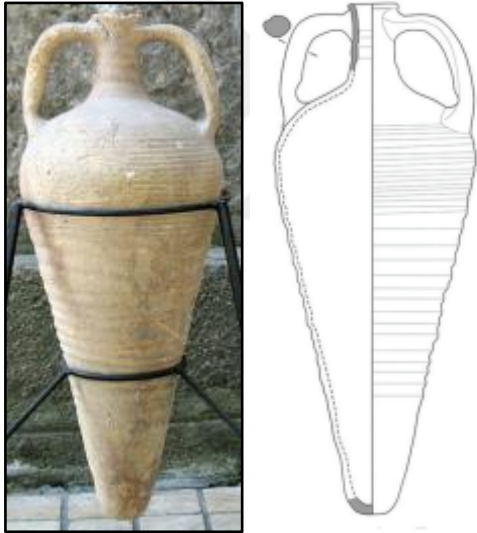

Tip D SNP II

D Snp II tipi amphoralar Sinop ve Amasra Müzeleri'nde birer örnekle temsil edilmektedir. Bu örneklerin silindirik bir boynu vardır. D Snp I tipinden daha büyük boyutludur (Kassab Tezgör, 2020, s. 36).

Gövde kısmı konik alt yarıda genişleyerek uzamaktadır ve dip kısmı yuvarlak bir başlık şeklindedir. Bu tip amphoraların omuz kısmı yuvarlaktır ve burada bulunan yivler düzdür ve gövde kısmında takip eden yivler ise dışbükey ve aralıklıdır, dip kısmında ise yiv bulunmamaktadır (Kassab Tezgör, 2010a, s.135).

D Snp II tipi amphoralar, D Snp I tipi amphoralar ile benzer özelliklere sahip olmasına karşın dip kısımlarındaki daralma nedeniyle D Snp III tipini andırır. Bu nedenle D Snp II tipi amphoralar, D Snp I tipi amphoralar ile D Snp III tipi amphoralar arasındaki ara tip olarak kabul edilmektedir (Kassab Tezgör vd., 2003) (Şekil 2.1.26).

Şekil 26.1.26 D Snp II Tipi Amphora (Kassab Tezgör, 2020, pl. XVI, kat. 77)

Katalog No: 109

Çizim-Fotoğraf No: 114

Kazı Buluntu No: SBK.13. 241

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Dip Çapı: 7,3 cm

Korunan Genişlik: 7,5 cm

Korunan Yükseklik: 4,9 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 6/6 (açık kırmızı)

Hamur Yapısı: İyi pişmiş, sert, çok seyrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Kalsit, taşçık ve kum

Astar Rengi: Astarsız.

Tanım: Korunma durumu açısından dip kısmı sağlamdır ve oval form daralmıştır.

Tip: D SNP II

Tarihleme: MS 6. yy

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010a, pl. 20; 2020, pl. XVI, kat. 77.

Katalog No: 110

Çizim-Fotoğraf No: 185

Kazı Buluntu No: SBK.14.432

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Korunan Genişlik: 9,8 cm

Korunan Yükseklik: 6,0 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 6/6 (açık kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Piroksen, taşçık ve kalsit

Astar Rengi: 5YR 7/4 (pembe)

Tanım: Korunma durumu açısından dip kısmı sağlamdır ve oval form daralmıştır.

Tip: D SNP II

Tarihleme: MS 6. yy

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010a, pl. 20; 2020, pl. XVI, kat. 76-77

Katalog No: 111

Çizim-Fotoğraf No: 193

Kazı Buluntu No: SBK.12.427

Buluntu Mekanı: XVI no.lu mekan

Korunan Genişlik: 10,6 cm

Korunan Yükseklik: 7,3 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/8 (kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit ve kum

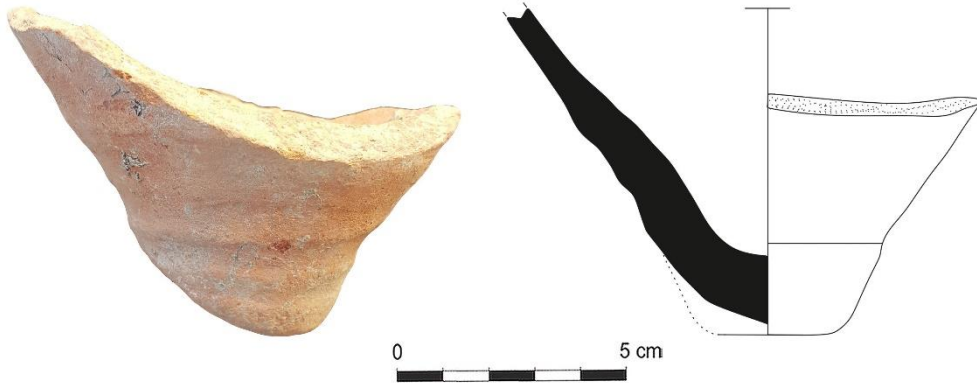
Astar Rengi: 2.5YR 6/6 (açık kırmızı) renkte kendinden astarlıdır.

Tanım: Dip kısmı sağlamdır ve oval form daralmıştır. Üzerinde yivler görülmektedir.

Tip: D SNP II

Tarihleme: MS 6. yy

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010a, pl. 20; 2020, pl. XVI, kat. 76-77

Katalog No: 112

Çizim-Fotoğraf No: 160

Kazı Buluntu No: SBK.14.493

Buluntu Mekanı: II no.lu mekan

Dip Çapı: 4,8 cm

Korunan Genişlik: 7,6 cm

Korunan Yükseklik: 10,2 cm

Hamur Rengi: 2.5Y 8/3 (soluk kahverengi)

Hamur Yapısı: İyi pişmiş, sert ve çok seyrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Kalsit, taşçık, piroksen ve kum

Astar Rengi: 10YR 8/3 (soluk kahverengi)

Tanım: Kendinden astarlı ve yanma izi var. Dip kısmı sağlamdır ve oval form daralmıştır.

Tip: D SNP II

Tarihleme: MS 6. yy

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010a, pl. 20; 2020, pl. XVI, kat. 76-77

Katalog No: 113

Çizim-Fotoğraf No: 362

Kazı Buluntu No: SBK.21.03

Buluntu Mekanı: XIX no.lu mekan

Korunan Yükseklik: 20,4 cm

Korunan Genişlik: 18,1 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 6/6 (açık kırmızı)

Hamur Yapısı: İyi pişmiş, sert, çok seyrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Kalsit, kum

Astar Rengi: 2.5YR 7/4 (açık kırmızımsı kahverengi)

Tanım: Karın ve omuzu kapsayan gövdenin bir kısmı sağlamdır. Yuvarlak omuzdan itibaren başlayan yatay sıg yivler tüm gövdeyi kaplar.

Tip: D SNP II

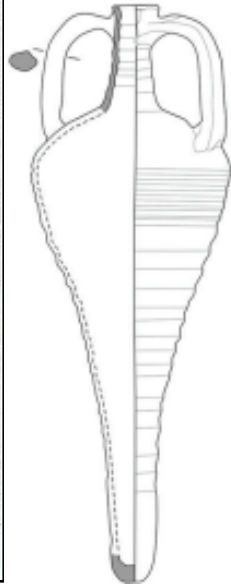
Tarihleme: MS 6. yy

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010a, pl. 20; 2020, pl. XVI, kat. 76-77

Tip D SNP III

D Snp III tipi amphoraları D Snp II tipinin karın bölümünün daralması ve uzaması sonucu oluşan bir tip özelliğine sahiptir. Müze koleksiyonlarında D Snp I tipine göre daha az, Sinope’de dört Amasra’da ise daha fazla sayıda temsil edilir. Konik gövde kısmı uzun, omuz kısmı geniş ve dip kısmı boru şeklinde, dar ve en altta doludur. Yüzeyi düzdür belirgin olmayan spiral dalgalanmalarla kaplıdır. Bu tip amphoralarda yivler D Snp II tipi amphoralar ile aynıdır ve aynı sırayı takip etmektedir. “D Snp III” tipi amphoraların kulp ağız kenarına yakındır ve dip kısmı pürüzsüzdür. Bu duruma gövde kısmının incelmesinin sebep olduğu düşünülmektedir (Kassab Tezgör, 2010a, s.136) (Şekil 2.1.27).

Şekil 27.1.27 D Snp III Tipi Amphora (Kassab Tezgör, 2020, pl. XVI, kat. 79)

Katalog No: 114

Çizim-Fotoğraf No: 184

Kazı Buluntu No: SBK.14.695

Ağız Çapı: 8,2 cm

Korunan Yükseklik: 7,4 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/6 (kırmızı)

Hamur Yapısı: İyi pişmiş, çok seyrek gözenekli ve orta sert

Katkı Maddeleri: Kum, kalsit ve taşçık

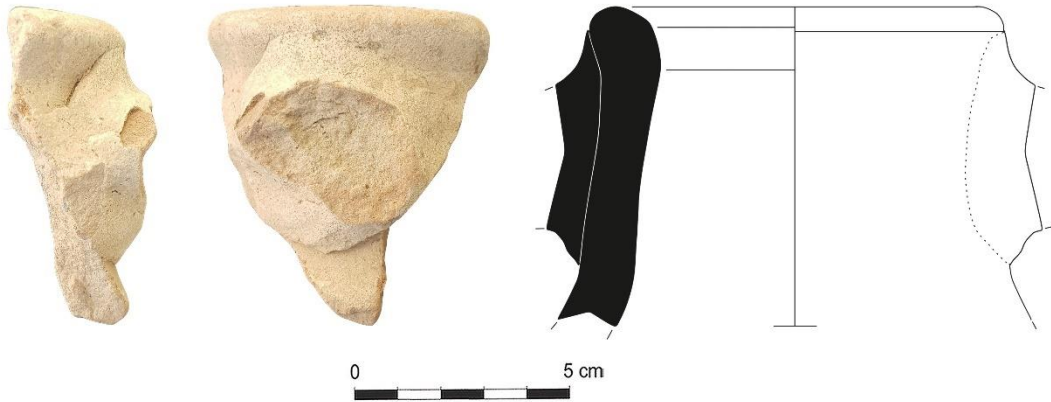
Astar Rengi: 7.5YR 8/2 (pembemsi beyaz)

Tanım: Ağız kenarı ve kulp eklentisi var. Kulp ağız kenarına yakındır.

Tip: D SNP III

Tarihleme: MS 6. yy

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010a, pl. 20; 2020, pl. XVI, kat. 78-79 ve pl. XVII.

Katalog No: 115

Çizim-Fotoğraf No: 330

Kazı Buluntu No: SBK.16.94

Buluntu Mekanı: XVI no.lu mekan

Boyun Çapı: 3,5 cm

Korunan Yükseklik: 8,6 cm

Kulp Kalınlığı: 2,6 cm

Hamur Rengi: 10R 5/8 (kırmızı)

Hamur Yapısı: İyi pişmiş, sert ve gözenekli

Katkı Maddeleri: Kum ve kalsit

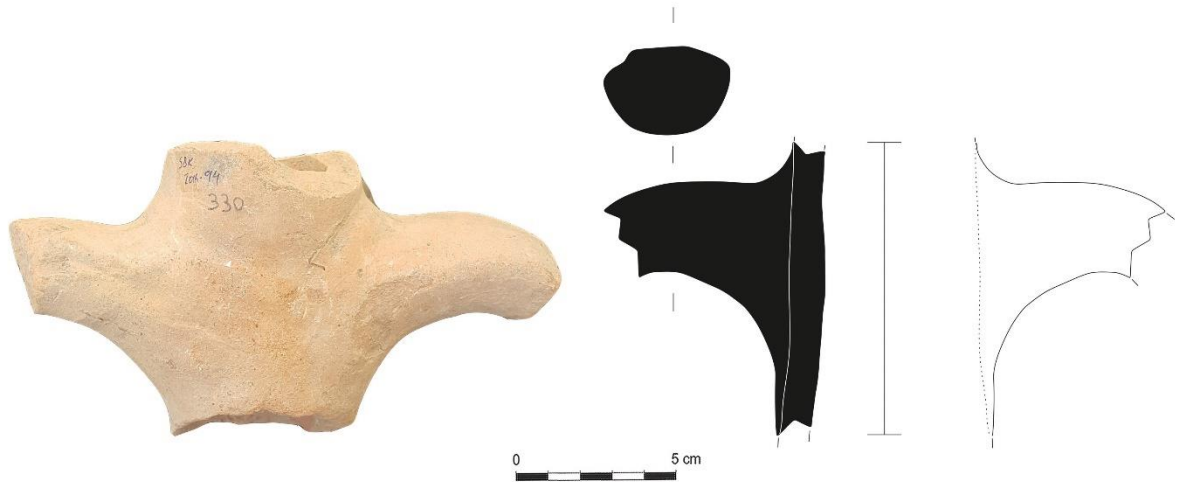
Astar Rengi: 2.5YR 6/6 (açık kırmızı)

Tanım: Boyun ve iki kulbun bir kısmı sağlam kalmıştır. Dar boyunludur.

Tip: D SNP III

Tarihlleme: MS 6. yy

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010a, pl. 20; 2020, pl. XVI, kat. 78-79 ve pl. XVII.

Katalog No: 116

Çizim-Fotoğraf No: 100

Kazı Buluntu No: SBK.17.106

Buluntu Mekanı: XVI nolu mekan

Dip Çapı: 4,7 cm

Korunan Genişlik: 5,7 cm

Korunan Yükseklik: 10,0 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/6 (kırmızımsı sarı)

Hamur Yapısı: İyi pişmiş, orta sert ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit ve kum katkılı

Astar Rengi: 10YR 7/3 (çok soluk kahverengi)

Tanım: Sağlam kalan dip kısmı boru şeklinde, dar ve en altta doludur.

Tip: D SNP III

Tarihleme: MS 6. yy

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010a, pl. 20; 2020, pl. XVII, kat. 84; 2022, fig. 13.

Katalog No: 117

Çizim-Fotoğraf No: 156

Kazı Buluntu No: SBK.14.776

Dip Çapı: 4,4 cm

Korunan Genişlik: 6,3 cm

Korunan Yükseklik: 9,9 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 6/6 (açık kırmızı)

Hamur Yapısı: Orta sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit, kum

Astar Rengi: 7.5YR 7/4 (pembe)

Tanım: Sağlam kalan dip kısmı boru şeklinde, içi dolu ve dardır.

Tip: D SNP III

Tarihleme: MS 6. yy

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010a, pl. 20; 2020, pl. XVI, kat. 78-79 ve pl. XVII; 2022, fig. 13.

2.2. İthal Amphoralar

2.2.1. Herakleia Pontika üretimi amphoralar

Antik dönemde Bithynia Bölgesi'nde, günümüzde Karadeniz'in güneyinde, Karadeniz Ereğlisi sınırları içinde yer alan Herakleia Pontika (Şekil 2.2.1) Miletoslular tarafından (Strabon, XII. 3. 4.), ya da Megaralılar tarafından kurulmuş bir kenttir (Ksenophon, VI. 2. 1.).

Şekil 28.2.1 Herakleia Pontika Konumu (<http://www.arkeolojidunyasi.com>)

Herakleia Pontika amphoraları D Snp grubu gibi açık renkte hamura sahiptir. Bu amphoraların üretim yeri Rus arkeologlar tarafından tartışma konusu olmuştur. Alaplı'da bulunan amphora çöplüğü piroksen içeren Sinop'a özgü açık renk amphoraların üretim yerlerinden biri olarak kabul edilmesine neden olmuştur. Amphoralarda gözlemlenen piroksen Sinope ve Kolkhis'ten farklı olarak taneleri ince öğütülmüş ve genellikle tüm yüzeye eşit dağılmıştır (Arsen'eva vd., 1997, s. 187). Sinope ile beraber Karadeniz'de önemli ticari amphora üreticisi olan Herakleia'nın amphoraları da Sinope amphoraları gibi MÖ 4. yüzyılın ilk çeyreğinde görülmeye başlar ve kayboluşlarına kadar (MÖ 3. yüzyılın ortaları) düzenli olarak boyunları üzerine mühürlere sahiptir (Doğer, 1990, s. 117).

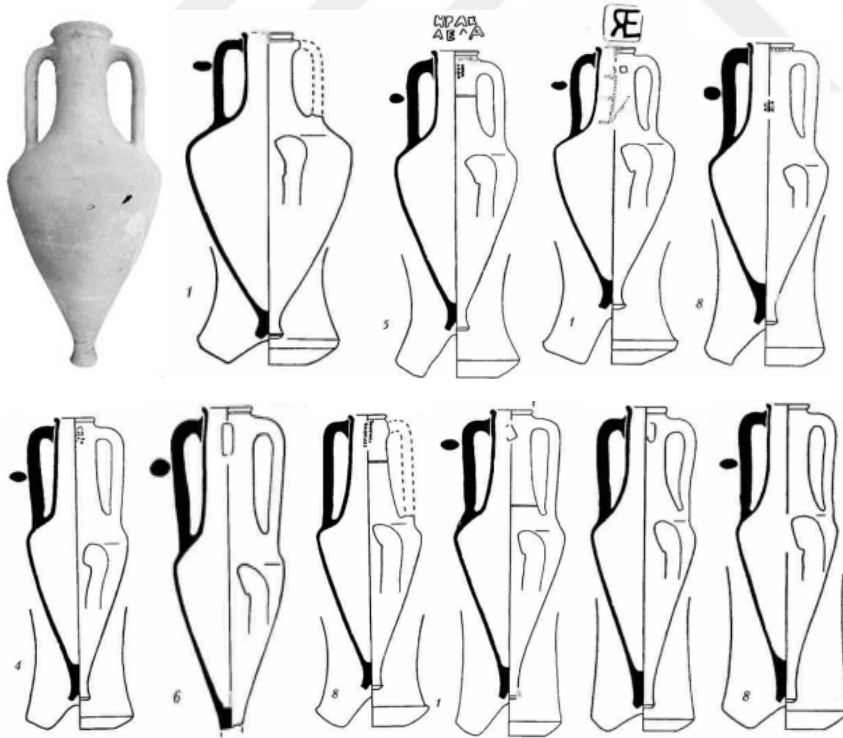
Monakhov, Hellenistik Dönem Herakleia Pontika amphoralarını dört ana tip altında toplamıştır (Monakhov, 2003, s. 124) (Şekil 2.2.2-2.2.3). Tip I amphoraları (pithoid), kendi içinde altı tip altında incelenmiştir. (I-1, I-2, I-3, I-4, I-5, I-6) Genel özellikleri; dışa çekik ağız kenarlı, gövdeye doğru genişleyen uzun boyunlu, keskin omuzlu, uzun gövdeli, içi oyuk uzun dip aşağıya doğru genişleyerek bitmektedir. Tip I amphoraları MÖ 4. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenmektedir (Monakhov, 2003, s. 127-131). Tip I amphoralarının alt grubunu oluşturan tip I-A amphoraları, daha uzun boylu, derinliği daha fazla, gövde çapı küçülmüştür. Tip I-A içinde yer alan Tip I-A-1, Tip I-A-2, Tip I-

A-3, Tip I-A-4 alt gruplarında, iyice küçülmüş gövde ince ve konik bir profil almış, dip uzayarak silindirik bir forma dönüşmüştür (Monakhov, 2003, s. 131-134).

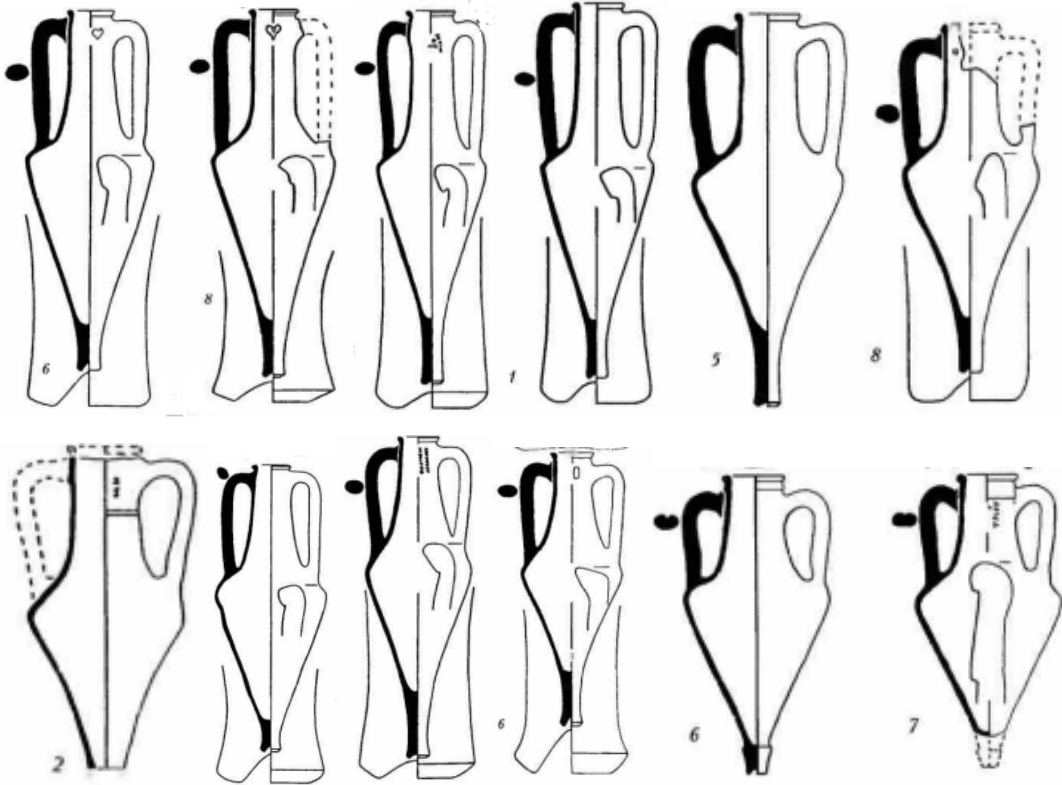
Tip II amphoraları (konik), tip I-A amphoralarına benzemektedir. Uzun boyunlu, keskin omuzlu, konik biçimli gövdeli, tabana doğru genişleyen, içi oyuk, silindirik diplidir. Tip II-1, II-2, II-3 ve II-4 olarak dört alt gruba ayrılan tip II amphoraları, yine benzer tipolojik özelliklere sahip olup kapasiteleri farklıdır. MÖ 4. yüzyılın ikinci çeyreğinden MÖ 3. yüzyılın başına tarihlenmektedir. (Monakhov, 2003, s. 134-136). Tip II-A amphoraları tip II-A-1, II-A-II ve II-A-3 olarak alt gruplara ayrılmıştır.

Thasos amphoralarına benzeyen tip III amphoraları (bikonik) MÖ 4. yüzyılın sonu ile MÖ 3. yüzyılın başına tarihlenmektedir. Tip III amphoraları, tip II amphoralarına benzer fakat daha keskin omuz profilli, uzun, konik gövdeli, dibe doğru incelen, içi hafif oyuk silindirik diplidir. Tip III-1, III-2 ve III-3 olarak üç alt gruba ayrılmıştır (Monakhov, 2003, s. 140-142).

Khios ve Kos amphoralarını taklit eden tip IV amphoralar tip IV-1 ve tip IV-2 olarak gruplandırılmıştır (Monakhov, 2003, s. 143).

Şekil 29.2.2 Monakhov'a göre Herakleia Pontika amphora tipleri (Üstte soldan sağa; Tip I, I-1, I-2, I-3, I-4 Altta soldan sağa; I-5, I-6, I-A-1, I-A-2, I-A-3, I-A-4) (Monakhov, 2003)

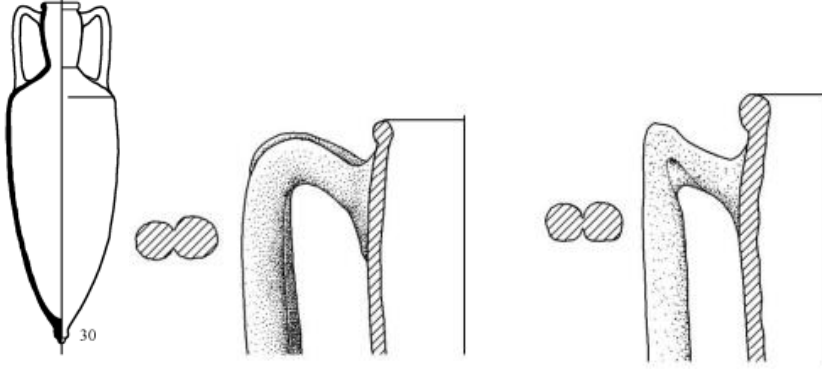

Şekil 30.2.3 Monakhov’a göre Herakleia Pontika amphora tipleri (Üstte soldan sağa; II-1, II-2, II-3, II-4, II-A-1, II-A-2 Altta soldan sağa; II-A-3, III-1, III-2, III-3, IV-1, IV-2) (Monakhov, 2003)

Fakat Vnukov yaptığı detaylı çalışmalar sonucunda açık renkte hamura sahip Roma Dönemi amphoraları MÖ 1. yüzyılın ortalarına tarihlemiştir ve beş grup olarak tanımlamıştır. SI ile SV arasında değişen tipler; Pseudo Kos amphoraları tip SI, Pseudo Rhodos amphoraları tip S II, sivri dipli geniş ağızlı, oval kesitli kulplu amphoralar tip S III, dar boyunlu amphoralar tip S IV ve huni formu ağızlı ender örnekler, tip SV olarak tanımlanır (Vnukov, 2016, s. 36).

SI tipi amphoraların MÖ 1. yüzyıl ortasına tarihlenmeleri nedeniyle benzer hamurlu ve MS 5.-6. yüzyıllara tarihlenen D SNP amphoralarından önce üretildiği yani Karadeniz’de ilk üretim yerinin Herakleia Pontika olduğu görülmüştür (Kassab Tezgör, 2020, s. 44). SI tipi amphoralar, altında ince bir çizgi şeklinde oluk bulunan dışa çekik ucu yuvarlatılmış biçimli ağız kenarlı, uzun gövdeli, geniş ve yüksek boyunlu, bitişik iki sosis görünümlü keskin ve kıvrık kulpludur. Kulplar doğrudan ağız kenarının altından başlar ve omuzun ucuna eklenir. Dip küçük bir çıkıntı ile sonlanır (Vnukov, 2003, s. 28; Kassab Tezgör, 2020, s. 45).

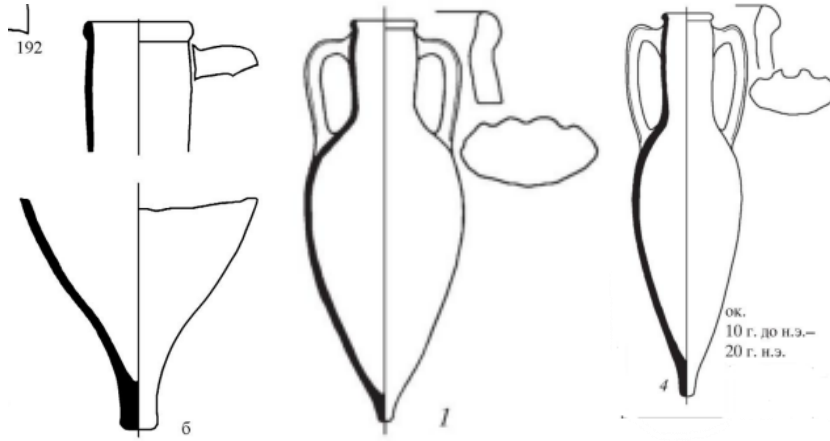
S Ia amphoraları S Ib varyantındaki amphoralardan daha büyük ve daha incedir. Ayrıca S Ib varyantındaki amphoraların kulpları daha keskin bir kıvrıma ve bazen ek tipolojik detaylara sahiptir (Vnukov, 2003) (Şekil 2.2.4).

Şekil 31.2.4 Vnukov’a göre Herakleia Amphoralarının tipleri (SI , S Ia, SIb) (Vnukov, 2003, fig. 14)

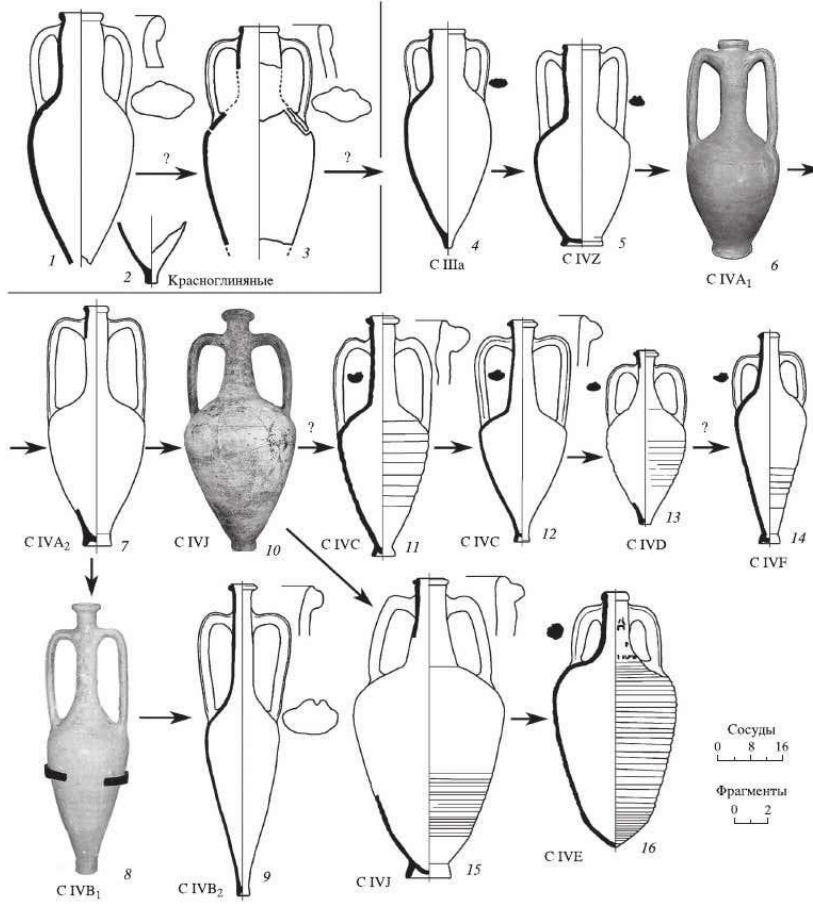
Açık renkte hamur rengine sahip Pseudo-Rhodos amphoraları (S II), Karadeniz bölgesinde çok daha nadir görülen bir erken Roma formudur. Masif yuvarlak kulplu, geniş boyunlu, silindir biçimli dipli ve oval gövdelidir. Dipler Rhodos amphoralarını taklit eder ve MÖ 1.yüzyıla tarihlenir (Vnukov, 2003, s. 99-101) (Şekil 2.2.5).

Tip S III amphoraları, orta boy geniş ağızlı, oval ya da konik gövdeli, düzgün bir şekilde bükülmüş kulplu, şişkin boyunlu, düzgün bir şekilde dışbükey veya düz omuzlu ve basit bir konik diplidir. MÖ 1. yüzyılın son çeyreğinden MS 1. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenir (Vnukov 2016, s. 44). Tip S III amphoralarının kulplarının çoğunluğu, belirgin dikey oluklarla şekillendirilmiştir. S IIIa varyantı S IIIb varyantına göre daha kısa bir oval gövdeye sahiptir (Vnukov, 2003, s. 102-117) (Şekil 2.2.5).

Şekil 32.2.5 Vnukov’a göre Herakleia Amphoralarının tipleri (S II, S IIIa, S IIIb)
(Vnukov 2003, fig. 34; 2016, fig. 1)

Balatlar Kazıları’nda ele geçen örnekleri olan SIV tipi de kendi içinde alt tiplere ayrılmıştır (S IVZ, S IVA, S IVB, S IV C, S IVJ, S IVD, S IVF ve S IVE) (Şekil 2.2.6). S I tipi amphoralarda olduğu gibi S IV amphoraları da şarap için kullanılmaktadır. (Kassab Tezgör, 2020, s. 46). Erken dar ağızlı ve geniş ağızlı amphoraları ayırt etmeyi mümkün kılan tek tipolojik özellik ağız kenarı çapıdır. Dar ağızlı amphoralarda 8 cm’yi geçmezken, geniş ağızlı amphoralarda 8 cm’den fazladır (Vnukov, 2016, s. 39).

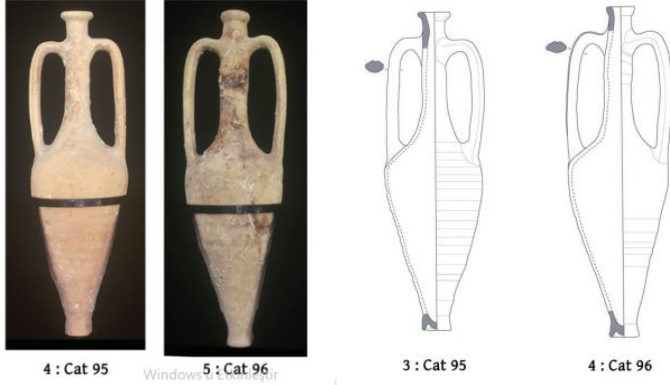
Şekil 33.2.6 Herakleia Pontika Amphoralarının form tipolojisi (Vnukov, 2016, fig. 1)

Tip S IVZ ile C III amphoralarının ana tipolojik özellikleri genellikle aynıdır, sadece düz dipli amphoraların kulpları daha çok iki yivli bir profile sahiptir. S IVZ bu türün en erken örneğidir, daha geniş boyunludur ve alt kısmı daha dardır, gövde küresel görünümündedir ve sabit yere oturma sağlayan dip ile ayırt edilir. Dışa dönük ağız kenarı yuvarlatılmış, ağzın alt bölümü keskin geçişlidir. MS 1. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenir (Kassab Tezgör, 2020, s. 46).

S IVA varyantı amphoralar, oval, nispeten kısa gövdeli, genellikle eğimli omuzlu, dar, düz veya şişkin boyunlu, yuvarlatılmış ağız kenarının altında belirgin çizgili, üç yivli profil kulplu ve düz dipli (halka şeklinde bir taban üzerinde) bir form yapısına sahiptir. MS 1. yüzyılın ikinci çeyreğine tarihlenir (Vnukov 2003, s. 120).

S IVB amphoraları daha küçük bir çapa, daha büyük bir yüksekliğe sahiptirler. Uzayan amphora dar bir taban üzerinde sabit duramaz hale gelir. Ağız kenarı yarım daire veya hafif kıvrık basık bir şekle sahiptir. Dar ve uzun boyunlu, kulpların birleştiği yerde şişkindir. Omuza doğru hafif genişleyen boyun konik gövdeye bağlanmaktadır. Halka şeklindeki dip dar ve yükseltilmiştir. İçi oyuk uzun dip tabana doğru genişleyerek

bitmektedir (Kassab Tezgör, 2020, s. 47). Erken alt tip S IVB₁ 'in gövdesi daha kısa ve dibi daha geniştir. S IVB₂ daha uzundur, çapı azalmıştır, Alt varyant S IVB₂ 'nin amphoraları oldukça dikkatsizce yapılmış, orantısız bir şekilde uzamış ve orantısız bir şekilde uzun bir boyuna sahiptir (Vnukov, 2016, s. 41; Vnukov, 2003, s. 124). MS 1.-2. yüzyıllara tarihlenmektedir (Vnukov, 2016, s. 38) (Şekil 2.2.7).

Şekil 34.2.7 Herakleia Pontika S IVB Amphora (Kassab Tezgör, 2020, pl. XIX, kat. 95-96)

Varyant S IVJ tipi amphoralar nadirdir (Vnukov, 2003, s. 118). Oldukça büyük, düz dipli, oval gövdeli, aşağı doğru genişleyen nispeten alçak boyunlu ve varyant S IVA kaplarına benzer bir kaideye sahip bu amphoralar dengeli oturuşa izin verir. Kulpları bazen tek yivlidir. Dışa dönük ağız kenarı bilezik formundadır. MS 2. yüzyıl ortasına tarihlenir (Vnukov, 2016, s. 41; Kassab Tezgör, 2020, s. 47).

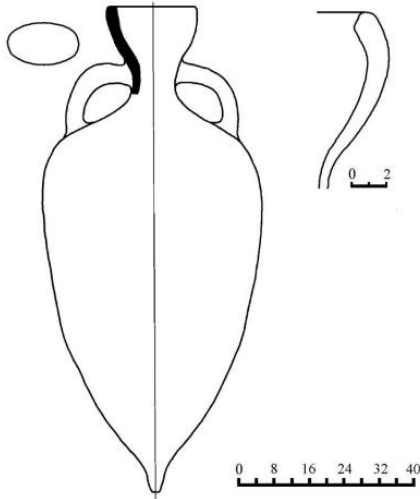
S IVC varyantı, kendilerinden önce gelen S IVB₂ amphoralarından çok daha kısadır ve oranları büyük ölçüde değişir. Ağız kenarı dışarı doğru çıkıntılı, belirgin üçgen kesitlidir. İç yüzeyde bir çıkıntı oluşturulmuştur. Bunlar oldukça büyük, düz dipli, konik gövdeli, aşağı doğru genişleyen nispeten alçak boyunlu ve varyant S IVA kaplarına benzer bir dibe sahip amphoralardır. Dip sabit durmaya izin vermeyen yükseltilmiş dar bir halka kaide sonlanır. Amphora S IVC, 2. yüzyılın ikinci çeyreğinde ortaya çıkar. Tüm amphoraların kulpları iki veya üç özensiz yivlidir. Alt tip S IVC önceki amphoralardan daha büyük olma eğilimindedir. Konik gövdeli, hafif eğimli omuzludur. Boyun neredeyse diktir veya aşağı doğru hafifçe genişler. Daha sonra S IVC₂ daha küçüktür. Yuvarlak bir gövdeye, gövdeyle düzgün bir şekilde birleşen dışbükey eğimli omuzlara ve yine aşağı doğru genişleyen oldukça kısa bir boyuna sahiptirler ve MS

2.yüzyılın sonlarına tarihlenirler (Vnukov, 2016, s. 43, pl. 4; Kassab Tezgör, 2020, s. 47).

S IVD varyantı, aşağıya doğru genişleyen kısa konik boyuna ve ovoidal gövdeye sahiptir. Birçok amphoranın gövdesi yivlidir. Kulplar özensiz şekillendirilmiştir. Ağız üzerindeki dikey çıkıntı daha az belirgindir. Dip küçülmüştür, ortasındaki çöküntü küçülür veya kaybolur. MS 2. yüzyılın son çeyreği-MS 3. yüzyıl ortalarına tarihlenir (Vnukov, 2016, s. 43).

S IVE amphoraları dışa dönük ağız kenarı bilezik formundadır. İç yüzeyde bir çıkıntı oluşturulmuştur. Boyun orta uzunlukta ve koniktir. Gövde oval ve kulplar hafif kavislidir. Omuz hariç tüm yüzeylerde dalgalanmalar görülebilir (Kassab Tezgör, 2020, s. 48). Dar boyunlu amphoralar S IVF ve S IVE'nin, MÖ 3. yüzyılının sonundan önce bölgeye ulaşmaya başlamıştır. 5. yüzyılın başına kadar ithal edilmiştir (Vnukov, 2016, s. 43).

S V tipi amphoralar, buluntulara dayanarak açık renkte hamurlu grubun sınıflandırmasına dahil edilmiştir. Ayırt edici özellikleri; büyük olmaları, yukarı doğru genişleyen boyunları, kalınlaştırılmış huni biçimli ağız kenarı, oval kulpları ve konik ayaklarıdır. Huni biçimli kenarlara sahip tüm “açık renkte hamurlu” amphoralar 1. yüzyıldan 5. yüzyıla kadar tarihlendirilmektedir (Vnukov, 2003, s. 128-129) (Şekil 2.2.8).

Şekil 35.2.8 S V amphora (Vnukov, 2003, fig. 50)

Katalog No: 118

Çizim-Fotoğraf No: 287

Kazı Buluntu No: SBK.21.71

Buluntu Mekanı: VIII no.lu mekan

Korunan Yükseklik: 5,8 cm

Korunan Genişlik: 7,3 cm

Kulp Kalınlığı: 2,3 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 (pembe)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit, piroksen ve taşçık

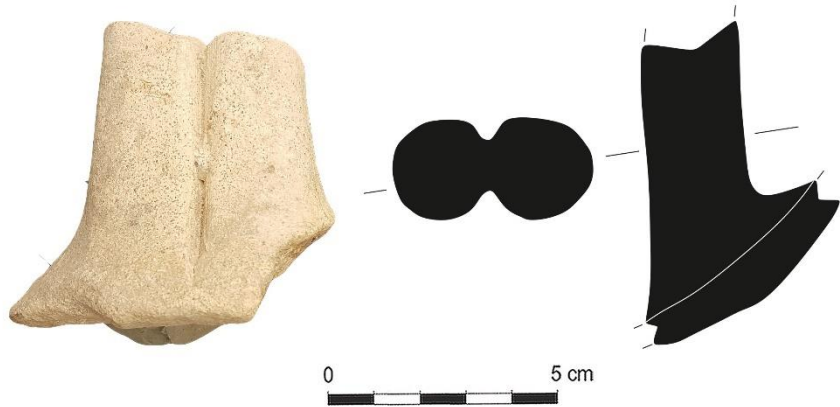
Astar Rengi: 7.5YR 8/3 (pembe)

Tanım: Sağlam kalan tek kulp parçası çift dilimli bir profile sahiptir.

Tip: Herakleia Pontika S I

Tarihleme: MÖ 1. yüzyıl

Benzerleri: Vnukov, 2003, fig. 14.

Katalog No: 119

Çizim-Fotoğraf No: 303

Kazı Buluntu No: SBK.13.255

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Ağız Çapı: 10,0 cm

Korunan Yükseklik: 7,0 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/4 (açık kırmızımsı kahverengi)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Taşçık, kum ve kalsit

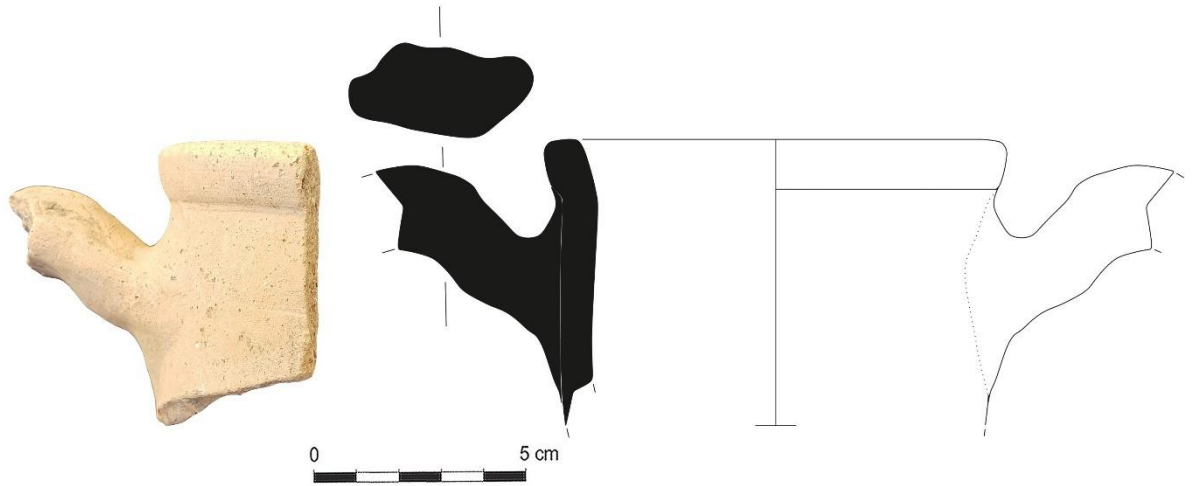
Astar Rengi: 7.5YR 7/4 (pembe)

Tanım: Ağız kenarı ve kulbun bir kısmı korunmuştur. Ağız kenarının dış ve üst yüzeyleri hafifçe basık, kulp özensiz bir şekilde üç yuvarlak yivle şekillendirilmiş ve ağız kenarının altına tutturulmuştur.

Tip: Herakleia Pontika S II

Tarihleme: MÖ 1. yüzyıl

Benzerleri: Vnukov, 2003, fig. 34.

Katalog No: 120

Çizim-Fotoğraf No: 310

Kazı Buluntu No: SBK.13.910

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Ağız Çapı: 9,2 cm

Korunan Yükseklik: 6,5 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 (pembe)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit, kum ve taşçık

Astar Rengi: 10YR 8/3 (çok soluk kahverengi)

Tanım: Ağız kenarı, sağlam kalmıştır. Dışa dönük ağız kenarı bilezik formundadır.

Tip: Herakleia Pontika S III

Tarihleme: MÖ 1. yüzyılın son çeyreği-MS 1. yüzyılın ilk çeyreği

Benzerleri: Vnukov 2003, fig. 38-39; 2016, fig. 1-2

Katalog No: 121

Çizim-Fotoğraf No: 229

Kazı Buluntu No: SBK.110

Ağız Çapı: 7,4 cm

Korunan Yükseklik: 8,1 cm

Kulp Kalınlığı: 2,5 cm

Hamur Rengi: 2.5Y 8/3 (soluk kahverengi)

Hamur Yapısı: Sert, miyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Piroksen, taşçık ve kum

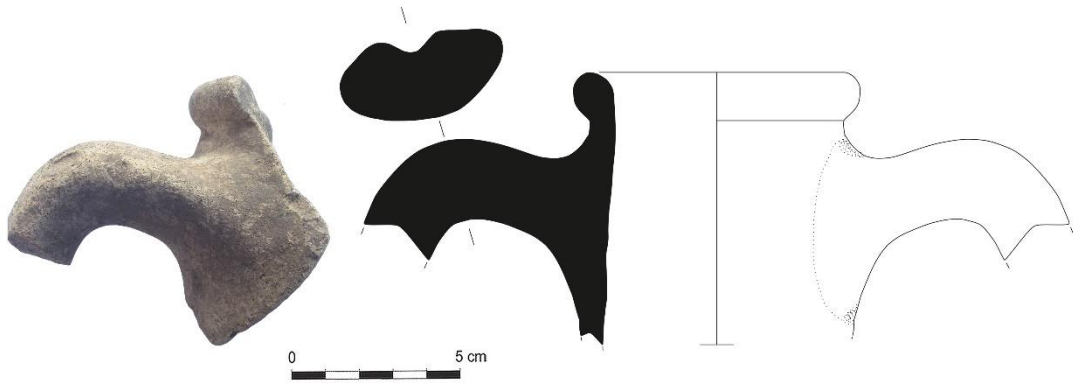
Astar Rengi: 2.5Y 8/3 (soluk kahverengi) renkte astarı aşınmış durumdadır.

Tanım: Ağız kenarı ve kulbun bir kısmı sağlam kalmıştır. Yuvarlatılmış ağız kenarının altında belirgin çizgili, iki yivli profil kulpludur.

Tip: Herakleia Pontika S III

Tarihleme: MÖ 1. yüzyılın son çeyreği-MS 1. yüzyılın ilk çeyreği

Benzerleri: Vnukov 2003, fig. 38-39; 2016, fig. 1-2.

Katalog No: 122

Çizim-Fotoğraf No: 142

Kazı Buluntu No: SBK.17.06

Buluntu Mekanı: XV no.lu mekan

Ağız Çapı: 7,6 cm

Korunan Yükseklik: 6,7 cm

Kulp Kalınlığı: 3,1 cm

Hamur Rengi: 10YR 7/4 (çok soluk kahverengi)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve çok seyrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Kalsit, mika ve taşçık

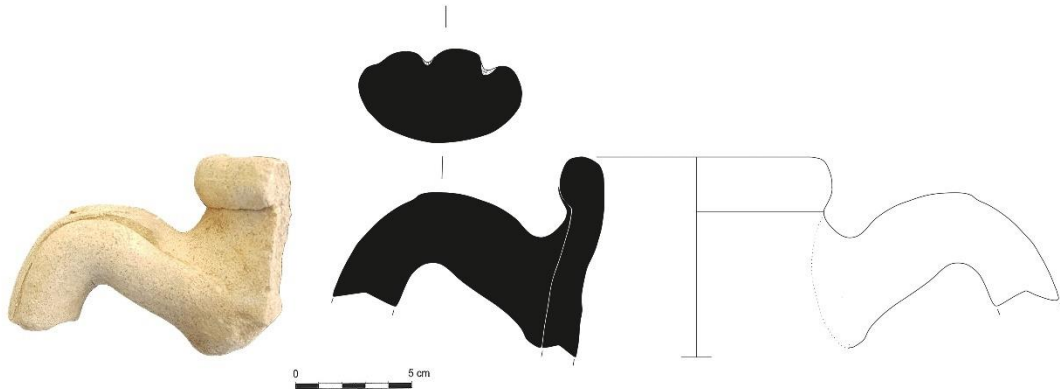
Astar Rengi: 10YR 8/3 (çok soluk kahverengi)

Tanım: Ağız kenarı ve kulbun bir kısmı sağlam kalmıştır. Ağız yuvarlatılmış, ağız kenarının altında belirgin bir çizgiye sahiptir ve dışbükey şekildedir. Kulp ağzın hemen altından başlamaktadır ve üç yivlidir.

Tip: Herakleia Pontika S IVZ

Tarihleme: MS 1. yüzyılın ilk çeyreği

Benzerleri: Vnukov, 2016, fig. 1-2; Kassab Tezgör, 2020, pl. XIX kat. 93-94.

Katalog No: 123

Çizim-Fotoğraf No: 181

Kazı Buluntu No: SBK.893

Ağız Çapı: 6,0 cm

Korunan Yükseklik: 6,8 cm

Kulp Kalınlığı: 2,8 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 (pembe)

Kulp Kalınlığı: 2,8 cm

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve çok seyrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Kalsit, mika ve taşçık

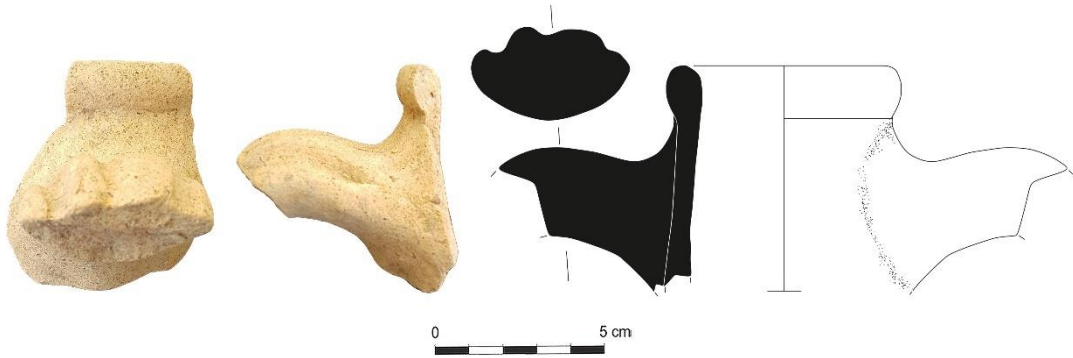
Astar Rengi: 7.5YR 7/4 (pembe)

Tanım: Ağız kenarı ve kulbun bir kısmı sağlam kalmıştır. Ağız alttan iyi işaretlenmiş dışbükey şekildedir. Kulp ağzın hemen altından başlamaktadır ve üç yivlidir.

Tip: Herakleia Pontika S IVZ

Tarihleme: MS 1. yüzyılın ilk çeyreği

Benzerleri: Vnukov, 2016, fig. 1-2; Kassab Tezgör, 2020, pl. XIX kat. 93-94.

Katalog No: 124

Çizim-Fotoğraf No: 008

Kazı Buluntu No: SBK.12.515

Buluntu Mekanı: XVI no.lu mekan

Ağız Çapı: 5,4 cm

Korunan Yükseklik: 11,1 cm

Kulp Kalınlığı: 2,8 cm

Hamur Rengi: 2.5Y 7/2 (açık gri)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit, taşçık ve kum katkılı

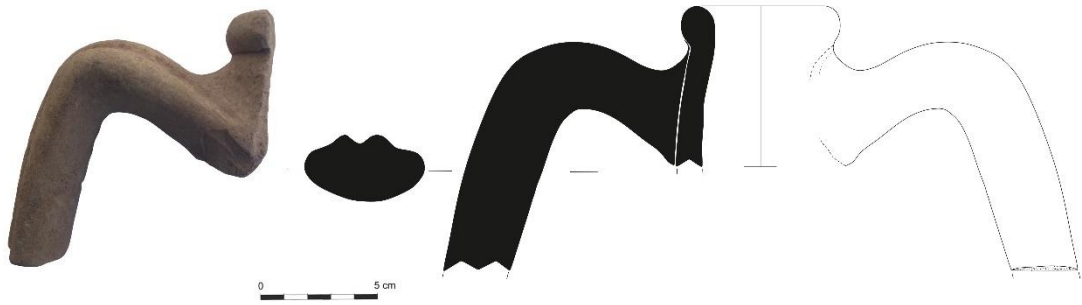
Astar Rengi: Astarsız

Tanım: Ağız kenarı ve kulbun bir kısmı sağlam kalmıştır. Ağız alttan iyi işaretlenmiş dışbükey şekildedir. Kulp ağzın hemen altından başlamaktadır ve üç yivlidir.

Tip: Herakleia Pontika S IVZ

Tarihleme: MS 1. yüzyılın ilk çeyreği

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2020, pl. XIX, kat. 93-94; Vnukov, 2016, fig. 1-2.

Katalog No: 125

Çizim-Fotoğraf No: 116

Kazı Buluntu No: SBK.17.308.4

Buluntu Mekanı: XXIII no.lu mekan

Dip Çapı: 8,3 cm

Korunan Yükseklik: 5,0 cm

Hamur Rengi: 10YR 7/3 (çok soluk kahverengi)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit ve kum

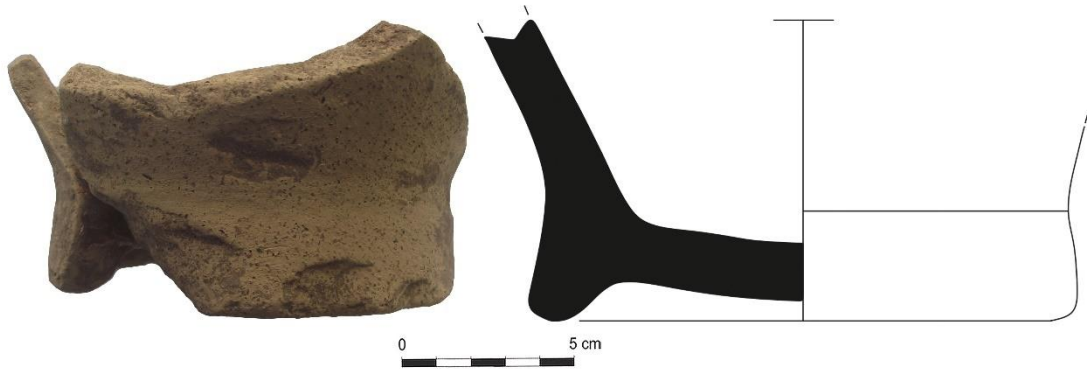
Astar Rengi: 2.5YR 8/2 (pembemsi beyaz)

Tanım: Dip kısmı kısmı sağlam kalmıştır. Halka şeklinde dip dengeli bir şekilde zemine oturmaktadır.

Tip: Herakleia Pontika S IVZ

Tarihleme: MS 1. yüzyılın ilk çeyreği

Benzerleri: Vnukov, 2016, fig. 1-2; Kassab Tezgör, 2020, pl. XIX, kat. 93-94.

Katalog No: 126

Çizim-Fotoğraf No: 117

Kazı Buluntu No: SBK.17.308.2

Buluntu Mekanı: XXIII no.lu mekan

Dip Çapı: 8,6 cm

Korunan Yükseklik: 10,3 cm

Hamur Rengi: 10YR 8/3 (çok soluk kahverengi)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit ve kum

Astar Rengi: 10YR 8/2 (çok soluk kahverengi)

Tanım: Dip kısmı kısmı sağlam kalmıştır. Halka şeklinde dip dengeli bir şekilde zemine oturmaktadır.

Tip: Herakleia Pontika S IVZ

Tarihleme: MS 1. yüzyılın ilk çeyreği

Benzerleri: Vnukov, 2016, fig. 1-2; Kassab Tezgör, 2020, pl. XIX, kat. 93-94.

Katalog No: 127

Çizim-Fotoğraf No: 242

Kazı Buluntu No: SBK.13.1425

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Korunan Yükseklik: 16,8 cm

Kulp Kalınlığı: 2,8 cm

Hamur Rengi: 10YR 8/3 (çok soluk kahverengi)

Hamur Yapısı: Sert, çok seyrek gözenekli ve iyi pişmiş

Katkı Maddeleri: Piroksen, kalsit, taşçık ve kum

Astar Rengi: 10YR 8/3 (çok soluk kahverengi) renkte kendinden astarlıdır.

Tanım: Kulbun bir kısmı sağlam kalmıştır ve kulp üç yivlidir.

Tip: Herakleia Pontika S IVZ

Tarihleme: MS 1. yüzyılın ilk çeyreği

Benzerleri: Vnukov, 2016, fig. 1-2; Kassab Tezgör, 2020, pl. XIX, kat. 93-94.

Katalog No: 128

Çizim-Fotoğraf No: 222

Kazı Buluntu No: SBK.13.1102

Buluntu Mekanı: XVI no.lu mekan

Ağız Çapı: 7,1 cm

Korunan Yükseklik: 8,6 cm

Kulp Kalınlığı: 2.6 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 (pembe)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Piroksen, kum, taşçık ve kalsit

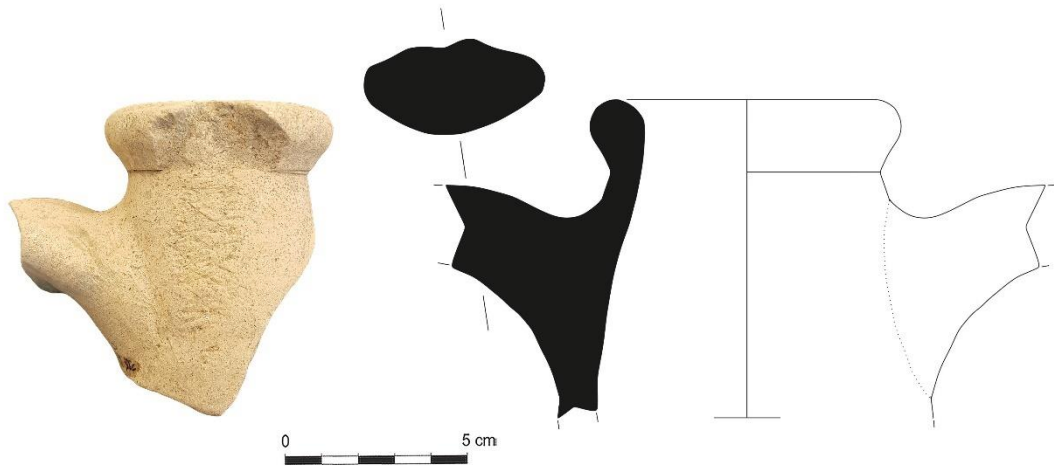
Astar Rengi: 10YR 8/3 (çok soluk kahverengi) Astarı aşınmış durumdadır.

Tanım: Kendinden astarlı, Astarı aşınmış durumdadır. Ağız kenarı, boyun ve kulbun bir kısmı sağlam kalmıştır. Yuvarlatılmış ağız kenarının altında belirgin çizgili, üç yivli profil kulpludur.

Tip: Herakleia Pontika S IVA₂

Tarihleme: MS 1. yüzyılın ikinci çeyreği

Benzerleri: Vnukov, 2003, fig. 45, no. 7-11; 2016, fig.1-3

Katalog No: 129

Çizim-Fotoğraf No: 001

Kazı Buluntu No: SBK yok.

Ağız Çapı: 6,8 cm

Korunan Yükseklik: 9,2 cm

Kulp Kalınlığı: 2,7 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 (pembe)

Hamur Yapısı: Kötü pişmiş, gözeneksiz ve serttir.

Katkı Maddeleri: Kalsit ve piroksen katkılıdır.

Astar Rengi: 10YR 8/2 (çok soluk kahverengi)

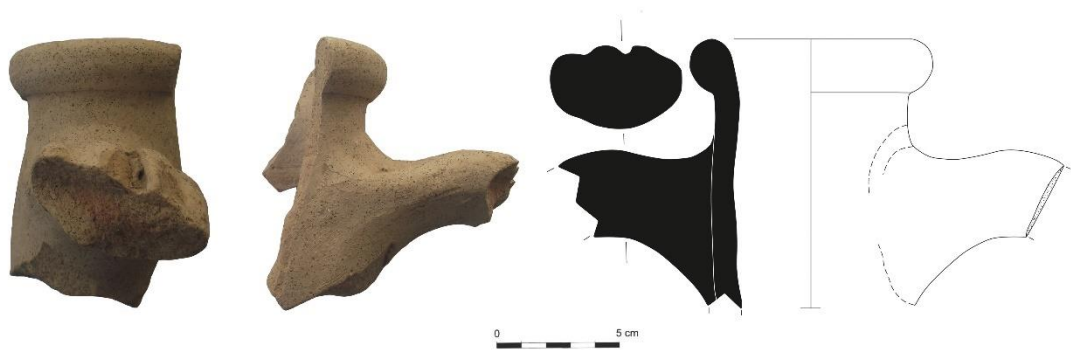
Tanım: Korunma durumu açısından ağız kenarı ve tek kulpun bir kısmı korunmuştur.

Yuvarlatılmış ağız kenarının altında belirgin çizgili, üç yivli profil kulpludur.

Tip: Herakleia Pontika S IVA

Tarihleme: MS 1. yüzyılın ikinci çeyreği

Benzerleri: Vnukov, 2003, fig. 45, no. 7-11; 2016, fig.1-3

Katalog No: 130

Çizim-Fotoğraf No: 312

Kazı Buluntu No: SBK yok.

Ağız Çapı: 5,6 cm

Korunan Yükseklik: 7,1 cm

Kulp Kalınlığı: 2,2 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/4 (açık kırmızımsı kahverengi)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Taşçık, kalsit ve piroksen

Astar Rengi: 10YR 8/2 (çok soluk kahverengi)

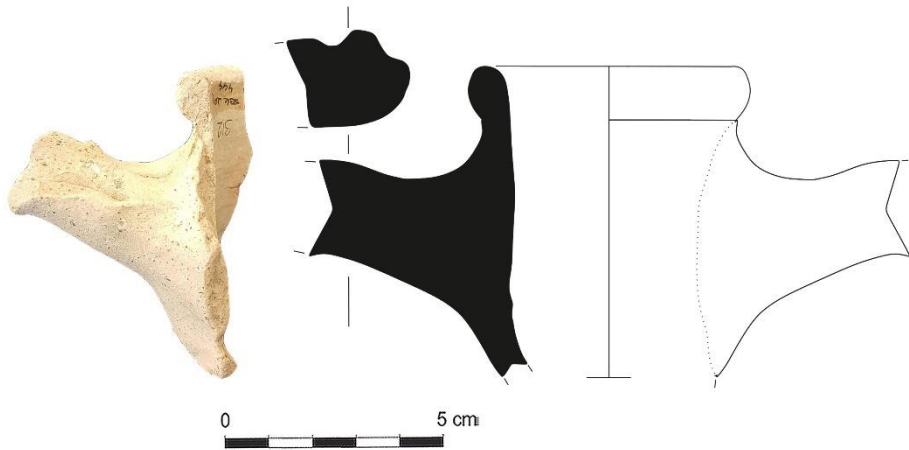
Tanım: Korunma durumu açısından ağız kenarı ve tek kulpun bir kısmı korunmuştur.

Yuvarlatılmış ağız kenarının altında belirgin çizgili, üç yivli profil kulpludur.

Tip: Herakleia Pontika S IVA

Tarihleme: MS 1. yüzyılın ikinci çeyreği

Benzerleri: Vnukov, 2003, fig. 45, no. 7-11; 2016, fig.1-3

Katalog No: 131

Çizim-Fotoğraf No: 020

Kazı Buluntu No: SBK.17.163

Buluntu Mekanı: XVI no.lu mekan

Ağız Çapı: 7,8 cm

Korunan Yükseklik: 4,1 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 7/4 (açık kırmızımsı kahverengi)

Hamur Yapısı: Kötü pişmiş, sert ve seyrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Kalsit ve quartz katkılı

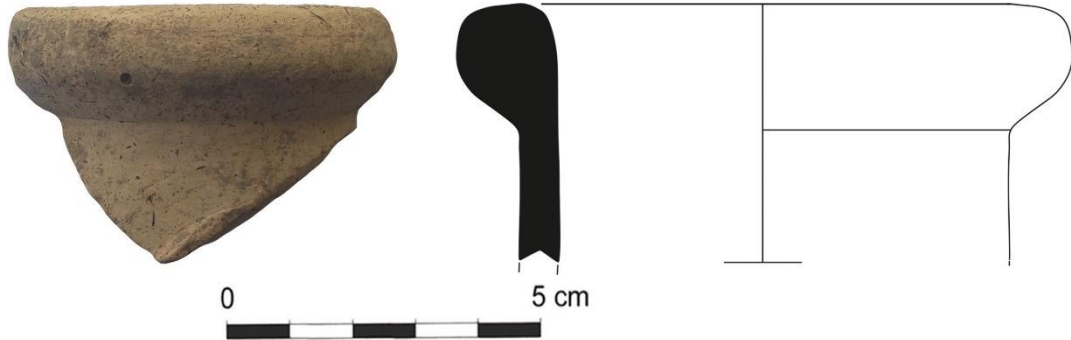
Astar Rengi: Astarsız

Tanım: Ağız kenarının bir kısmı korunmuştur. Ağız kenarı yarım daireye benzer, hafif kıvrık basık bir şekle sahiptir.

Tip: Herakleia Pontika S IVB

Tarihleme: MS 1. yüzyıl sonu-MS 2. yüzyıl başı

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2020, pl. XIX, kat. 95-96; Vnukov, 2016, fig. 1-3.

Katalog No: 132

Çizim-Fotoğraf No: 125

Kazı Buluntu No: SBK.21.144

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Ağız Çapı: 5,2 cm

Korunan Yükseklik: 6,7 cm

Hamur Rengi: 10YR 7/4 (çok soluk kahverengi)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit ve kum

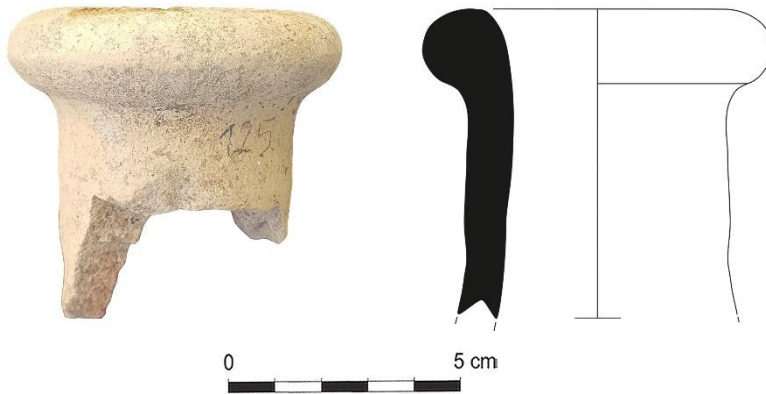
Astar Rengi: 7.5YR 7/4 (pembe)

Tanım: Kendinden astarlıdır. Ağız kenarı ve boynun bir kısmı korunmuştur. Ağız kenarı yarım daireye benzer, hafif kıvrık basık bir şekle sahiptir. Boyun uzun ve dar görünümündedir.

Tip: Herakleia Pontika S IVB

Tarihleme: MS 1. yüzyıl sonu-MS 2. yüzyıl başı

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2020, pl. XIX, kat. 95-96; Vnukov, 2016, fig. 1-3.

Katalog No: 133

Çizim-Fotoğraf No: 136

Kazı Buluntu No: SBK.14.178

Buluntu Mekanı: XVI no.lu mekan

Ağız Çapı: 5,1 cm

Korunan Yükseklik: 5,9 cm

Hamur Rengi: 10YR 8/2 (çok soluk kahverengi)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve çok seyrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Kalsit ve piroksen

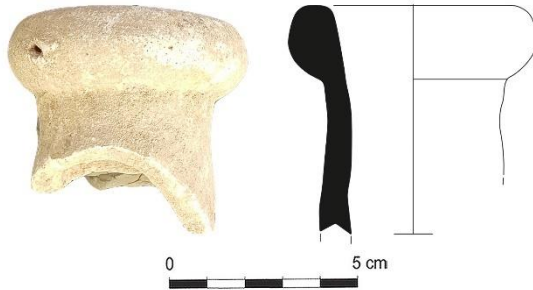
Astar Rengi: Astarsız

Tanım: Ağız kenarı ve boynun bir kısmı korunmuştur. Ağız kenarı yarım daireye benzer, hafif kıvrık basık bir şekle sahiptir. Boyun uzun ve dar görünümündedir.

Tip: Herakleia Pontika S IVB

Tarihleme: MS 1. yüzyıl sonu-MS 2. yüzyıl başı

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2020, pl. XIX, kat. 95-96; Vnukov, 2016, fig. 1-3.

Katalog No: 134

Çizim-Fotoğraf No: 135

Kazı Buluntu No: SBK. yok

Ağız Çapı: 5,0 cm

Korunan Yükseklik: 3,8 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 6/4 (açık kahverengi)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit ve kum

Astar Rengi: 7.5YR 8/2 (pembemsi beyaz) renkte ince astarlıdır.

Tanım: Ağız kenarının ve boynun bir kısmı korunmuştur. Ağız kenarı yarım daireye benzer, hafif kıvrık basık bir şekle sahiptir.

Tip: Herakleia Pontika S IVB

Tarihleme: MS 1. yüzyıl sonu-MS 2. yüzyıl başı

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2020, pl. XIX, kat. 95-96; Vnukov, 2016, fig. 1-3.

Katalog No: 135

Çizim-Fotoğraf No: 147

Kazı Buluntu No: SBK.17.271

Buluntu Mekanı: XXIII no.lu mekan

Ağız Çapı: 6,0 cm

Korunan Yükseklik: 11,6 cm

Hamur Rengi: 10YR 7/3 (çok soluk kahverengi)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kum, kalsit ve piroksen

Astar Rengi: 10YR 7/4 (çok soluk kahverengi)

Tanım: Ağız kenarı ve boyun kısmen korunmuştur. Kulbunp eklentisinden kırılmıştır kırılmış durumdadır. Ağız kenarı yarım daireye benzer, hafif kıvrık basık bir şekle sahiptir. Boyun ince uzun görünümündedir.

Tip: Herakleia Pontika S IVB

Tarihleme: MS 1. yüzyıl sonu-MS 2. yüzyıl başı

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2020, pl. XIX, kat. 95-96; Vnukov, 2016, fig. 1-3.

Katalog No: 136

Çizim-Fotoğraf No: 317

Kazı Buluntu No: SBK.13.1248

Buluntu Mekanı: XVI no.lu mekan

Ağız Çapı: 4,8 cm

Korunan Yükseklik: 5,0 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 (pembe)

Hamur Yapısı: Sert, gözeneksiz ve iyi pişmiş

Katkı Maddeleri: Kum, piroksen, kalsit ve kireç

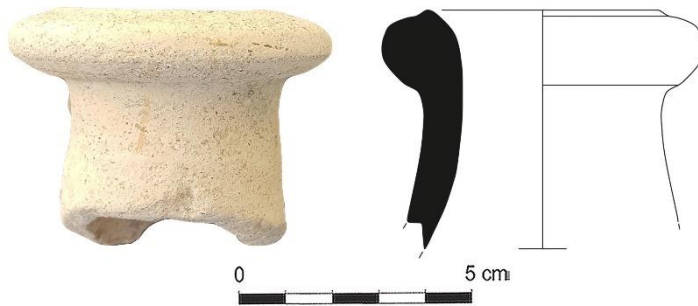
Astar Rengi: 10YR 8/2 (çok soluk kahverengi)

Tanım: Ağız kenarı ve boynun bir kısmı korunmuştur. Ağız kenarı yarım daireye benzer, hafif kıvrık basık bir şekle sahiptir.

Tip: Herakleia Pontika S IVB

Tarihleme: MS 1. yüzyıl sonu-MS 2. yüzyıl başı

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2020, pl. XIX, kat. 95-96; Vnukov, 2016, fig. 1-3.

Katalog No: 137

Çizim-Fotoğraf No: 113

Kazı Buluntu No: SBK.14.216

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Dip Çapı: 5,3 cm

Korunan Yükseklik: 9,7 cm

Hamur Rengi: 10YR 8/3 (çok soluk kahverengi)

Hamur Yapısı: İyi pişmiş, sert ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit, kum ve piroksen

Astar Rengi: Astarsız

Tanım: Halka kaide dar olup tam oturmamaktadır. Kaideden gövdeye genişleyen profile sahiptir.

Tip: Herakleia Pontika S IVB

Tarihleme: MS 1. yüzyıl sonu-MS 2. yüzyıl başı

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2020, pl. XIX, kat. 95-96; Vnukov, 2016, fig. 1-3.

Katalog No: 138

Çizim-Fotoğraf No: 283

Kazı Buluntu No: SBK.13.1337

Buluntu Mekanı: XVI no.lu mekan

Korunan Yükseklik: 7,7 cm

Korunan Genişlik: 8,2 cm

Kulp Kalınlığı: 2,9 cm

Hamur Rengi: 10YR 7/3 (çok soluk kahverengi)

Hamur Yapısı: Çok seyrek gözenekli ve iyi pişmiş

Katkı Maddeleri: Kum, kalsit ve piroksen

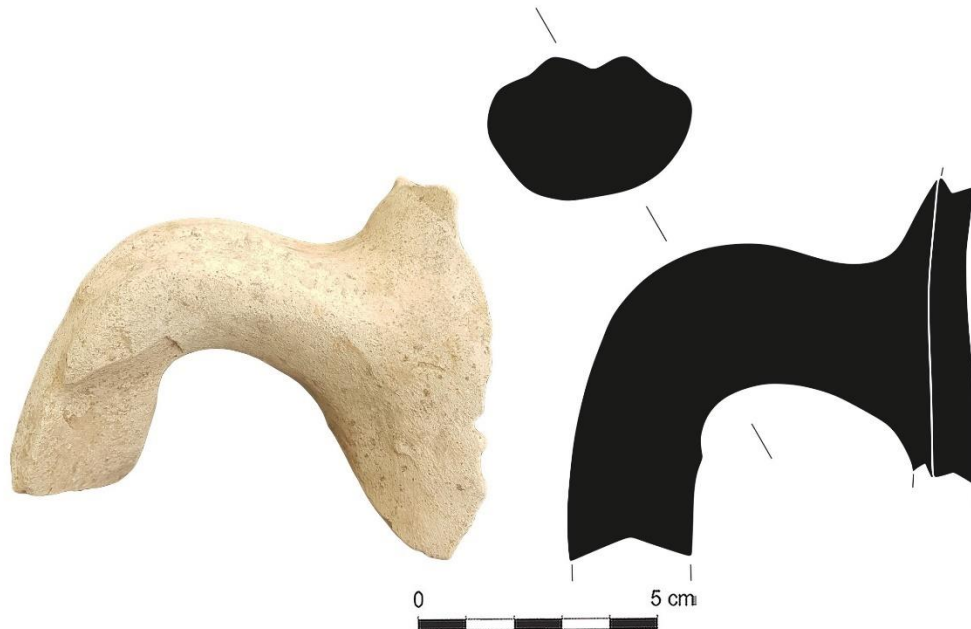
Astar Rengi: 10YR 8/3 (çok soluk kahverengi)

Tanım: Boyun ve kulp kısmen korunmuştur. Ağız kenarı kırıktır. Yuvarlak kesitli dikey kulp yivlidir.

Tip: Herakleia Pontika S IVB

Tarihleme: MS 1. yüzyıl sonu-MS 2. yüzyıl başı

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2020, pl. XIX, kat. 95-96; Vnukov, 2016, fig. 1-3.

Katalog No: 139

Çizim-Fotoğraf No: 328

Kazı Buluntu No: SBK.12.413

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Korunan Yükseklik: 15,6 cm

Kulp Kalınlığı: 2,9 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 (pembe)

Hamur Yapısı: Çok seyrek gözenekli ve iyi pişmiş

Katkı Maddeleri: Kum, kalsit ve piroksen

Astar Rengi: 7.5YR 7/4 (pembe)

Tanım: Uzun boyun ve kulp kısmen korunmuştur. Ağız kenarı kırıktır. Dikey kulp yivlidir.

Tip: Herakleia Pontika S IVB

Tarihleme: MS 1. yüzyıl sonu-MS 2. yüzyıl başı

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2020, pl. XIX, kat. 95-96; Vnukov, 2016, fig. 1-3.

Katalog No: 140

Çizim-Fotoğraf No: 285

Kazı Buluntu No: SBK.16.271

Buluntu Mekanı: XVI no.lu mekan

Korunan Yükseklik: 23,0 cm

Korunan Genişlik: 4,8 cm

Kulp Kalınlığı: 2,8 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 (pembe)

Hamur Yapısı: Sert, çok seyrek gözenekli ve iyi pişmiş

Katkı Maddeleri: Piroksen, kalsit, taşçık ve kum

Astar Rengi: 10YR 8/3 (çok soluk kahverengi)

Tanım: Kulp kısmen korunmuştur. Oval kesitli dikey kulp yivlidir.

Tip: Herakleia Pontika S IVB

Tarihleme: MS 1. yüzyıl sonu-MS 2. yüzyıl başı

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2020, pl. XIX, kat. 95-96; Vnukov, 2016, fig. 1-3.

Katalog No: 141

Çizim-Fotoğraf No: 069

Kazı Buluntu No: SBK.13.1248

Buluntu Mekanı: XVI no.lu mekan

Ağız Çapı: 5,0 cm

Korunan Yükseklik: 4,7 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 (pembe)

Hamur Yapısı: Sert, gözeneksiz ve iyi pişmiş

Katkı Maddeleri: Kalsit, kum ve piroksen

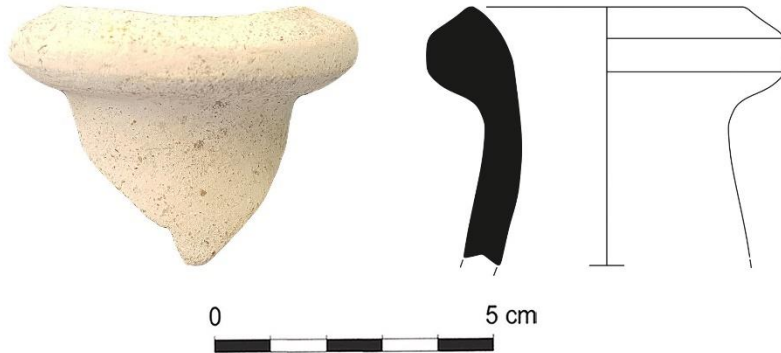
Astar Rengi: 7.5YR 8/3 (pembe)

Tanım: Ağız kenarının bir kısmı korunmuştur. Ağız kenarı dışarı doğru çıkıntılı, belirgin üçgen kesitlidir. İç kenar bir çıkıntıyla işaretlenmiş

Tip: Herakleia Pontika S IVC

Tarihleme: MS 2. yüzyıl sonu

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2020, pl. XIX, kat. 98-103; Vnukov, 2016, fig. 1-4.

Katalog No: 142

Çizim-Fotoğraf No: 241

Kazı Buluntu No: SBK.11.596

Buluntu Mekanı: IX no.lu mekan

Ağız Çapı: 5,2 cm

Korunan Yükseklik: 9,0 cm

Kulp Kalınlığı: 2,8 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 (pembe)

Hamur Yapısı: Orta sert, gözeneksiz ve iyi pişmiş

Katkı Maddeleri: Kalsit, kum ve piroksen

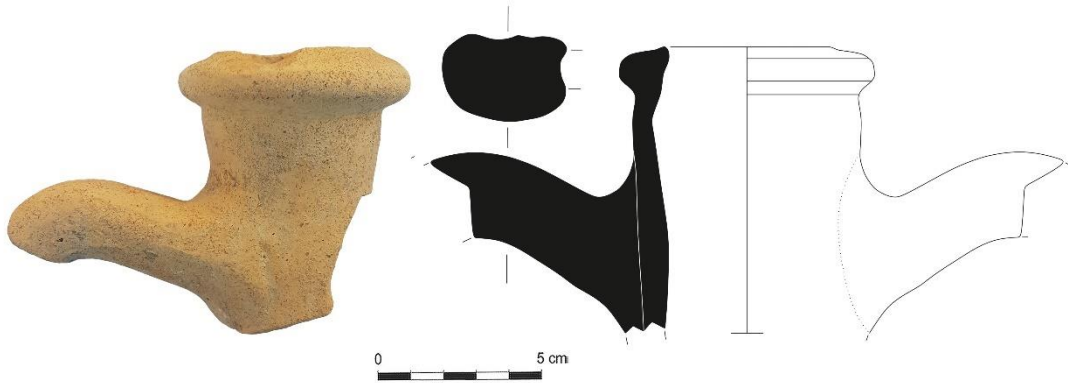
Astar Rengi: 7.5YR 7/4 (pembe)

Tanım: Kendinden astarlıdır. Ağız kenarı ve kulbun bir kısmı korunmuştur. Ağız kenarı dışarı doğru çıkıntılı, belirgin üçgen kesitlidir. İç yüzeyde bir çıkıntı oluşturulmuştur. Kulp yivleri daha az belirgin ve düzensizdir.

Tip: Herakleia Pontika S IVC

Tarihleme: MS 2. yüzyıl sonu

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2020, pl. XIX, kat. 98-103; Vnukov, 2016, fig. 1-4.

Katalog No: 143

Çizim-Fotoğraf No: 179

Kazı Buluntu No: SBK.12.951

Dip Çapı: 3,5 cm

Korunan Yükseklik: 3,5 cm

Korunan Genişlik: 5,1 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 (pembe)

Hamur Yapısı: İyi pişmiş, orta sert ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kum ve kalsit

Astar Rengi: 7.5YR 7/3 (pembe) renkte kendinden astarlıdır.

Tanım: İçi oyuk dip sabit durmaya izin vermeyen yükseltilmiş dar bir halka ile sonlanır.

Tip: Herakleia Pontika S IVC

Tarihleme: MS 2. yüzyıl sonu

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2020, pl. XIX, kat. 98-103; Vnukov, 2016, fig. 1-4.

Katalog No: 144

Çizim-Fotoğraf No: 155

Kazı Buluntu No: SBK.11.274

Buluntu Mekanı: IX no.lu mekan

Dip Çapı: 3,4 cm

Korunan Yükseklik: 6,3 cm

Korunan Genişlik: 7,8 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 (pembe)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Taşçık ve piroksen

Astar Rengi: 7.5YR 7/4 (pembe) renkte kendinden astarlıdır.

Tanım: İçi oyuk dip sabit durmaya izin vermeyen yükseltilmiş dar bir halka ile sonlanır.

Tip: Herakleia Pontika S IVC

Tarihleme: MS 2. yüzyıl sonu

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2020, pl. XIX, kat. 98-103; Vnukov, 2016, fig. 1-4.

Katalog No: 145

Çizim-Fotoğraf No: 289

Kazı Buluntu No: SBK.16.263

Buluntu Mekanı: XVI no.lu mekan

Korunan Yükseklik: 5,9 cm

Korunan Genişlik: 7,8 cm

Kulp Kalınlığı: 3,0 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/6 (kırmızımsı sarı)

Hamur Yapısı: Orta sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Piroksen, kalsit ve mika

Astar Rengi: 5YR 7/4 (pembe)

Tanım: Kulbun bir kısmı sağlam kalmıştır ve belirgin yivlidir.

Tip: Herakleia Pontika S IVC

Tarihleme: MS 2. yüzyıl sonu

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2020, pl. XIX, kat. 98-103; Vnukov, 2016, fig. 1-4.

Katalog No: 146

Çizim-Fotoğraf No: 335

Kazı Buluntu No: SBK.13.1337

Buluntu Mekanı: XVI no.lu mekan

Korunan Yükseklik: 13,5 cm

Hamur Rengi: 10YR 7/4 (çok soluk kahverengi)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kum, kalsit ve piroksen

Astar Rengi: 10YR 7/3 (çok soluk kahverengi)

Tanım: Ağız kenarı kırıktır, boynun kısmı korunmuştur. Uzun boyunlu ve boyun yivlidir.

Tip: Herakleia Pontika S IVB

Tarihleme: MS 1. yüzyıl sonu-MS 2. yüzyıl başı

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2020, pl. XIX, kat. 95-96; Vnukov, 2016, fig. 1-3.

Katalog No: 147

Çizim-Fotoğraf No: 336

Kazı Buluntu No: SBK.14.671

Boyun Çapı: 7,0 cm

Korunan Yükseklik: 14,6 cm

Hamur Rengi: 5YR 7/6 (kırmızımsı sarı)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kum, kalsit ve piroksen

Astar Rengi: 7.5YR 7/4 (pembe)

Tanım: Ağız kenarı kırıktır, boyun ve gövdeye bağlandığı bölüm korunmuştur. Uzun boyunludur.

Tip: Herakleia Pontika S IVB

Tarihleme: MS 1. yüzyıl sonu-MS 2. yüzyıl başı

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2020, pl. XIX, kat. 95-96; Vnukov, 2016, fig. 1-3.

Katalog No: 148

Çizim-Fotoğraf No: 334

Kazı Buluntu No: SBK.13.23

Buluntu Mekanı: IV no.lu mekan

Korunan Yükseklik: 8,4 cm

Korunan Genişlik: 13,2 cm

Kulp Kalınlığı: 2,2 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 6/4 (açık kahverengi)

Hamur Yapısı: Orta sert, gözeneksiz ve iyi pişmiş

Katkı Maddeleri: Kalsit, kum ve piroksen

Astar Rengi: 7.5YR 7/3 (pembe)

Tanım: Boyun, gövde ve kulbun bir kısmı korunmuştur. Dar boyun gövdeye bağlandığı yerde hafif genişlemektedir. Kulp omuzdan yukarı doğru yükselmektedir.

Tip: Herakleia Pontika S IVC

Tarihleme: MS 2. yüzyıl sonu

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2020, pl. XIX, kat. 98-103; Vnukov, 2016, fig. 1-4.

Katalog No: 149

Çizim-Fotoğraf No: 080

Kazı Buluntu No: SBK.14.224

Buluntu Mekanı: XVI no.lu mekan

Korunan Genişlik: 10,5 cm

Korunan Yükseklik: 4,5 cm

Hamur Rengi: 5YR 5/6 (sarımsı kırmızı)

Hamur Yapısı: İyi pişmiş ve çok seyrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Taşçık ve kalsit

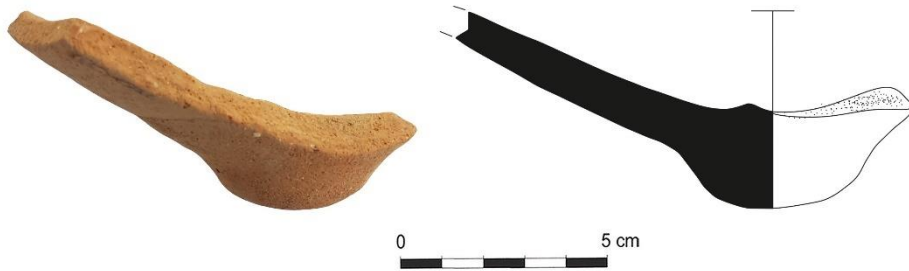
Astar Rengi: 5YR 7/4 (pembe) renkte kendinden astarlıdır.

Tanım: Sağlam kalan dip parçası küçük bir çıkıntı olarak sonlanmakta ve gövde hemen genişlemektedir.

Tip: Batı Karadeniz Amphorası Opait B-Id (Kuzmanov XVI)

Tarihleme: MS 5.-6. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2020, pl. XXVIII, kat. 152.

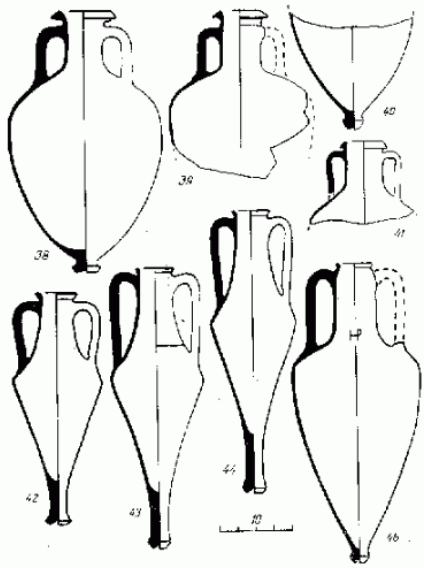
2.2.2. Thasos amphoraları

Ege Denizi'nin en kuzeyindeki ada olan Thasos, Trakya'nın da güney kısmında yer alır (Şekil 2.2.9).

Şekil 36.2.9 Thasos Konumu (<http://www.arkeolojidunyasi.com>)

Fransız arkeologların yaptığı kazılar ve yüzey araştırmaları sonuçlarına göre MÖ 5. yüzyılda Thasos amphoralarının üretimine başlanmış ve 2. yüzyıla kadar devam etmiştir (Sezgin ve Şenol 2022, s. 45; Doğer 1991, s. 112). Mühürleme sisteminin en erken uygulayıcısı olan Thasos (MÖ 6. yüzyıl sonu) sonraki dönemlerde Karadeniz'de kurulan Yunan kolonileri ve Rhodos, Knidos ve Kos gibi amphora üreticisi olduğu bilinen kentlerin de mühür kullanmalarının öncüsü olmuştur (Cankardeş Şenol, 2006, s. 83-84; Sezgin ve Şenol 2022, s. 45). Kırmızımsı renkli ve bol mika katkılı, kendine özgü formu ve kil yapılarıyla kolay tanınan Thasos amphoralarının formunun her on yılda bir değiştiği gözlenmektedir (Şekil 2.2.10).

Şekil 37.2.10 Thasos amphoraları tipolojisi (Monakhov ve Rogov, 1990, tablo 1)

Erken dönem Thasos amphoraları; yarım daire şeklinde dışa dönük ağızlı, silindirik boyunlu, yuvarlak omuzlu, oval ya da küresel formdan uzayan konik gövdeli ve oturma düzlemi alttan oyuk, hafif geçişli alçak halka diplidir (Ceylan, 2019, s. 19).

İncelme ve uzama eğilimi Thasos amphoraları için de geçerlidir (Ceylan, 2019, s. 20). MÖ 4. yüzyılın başından MÖ 3. yüzyılın başına kadar üretildiği bilenen ve bikonik olarak adlandırılan Thasos amphoraları, keskin köşeli üçgen formlu ağız kenarlı, gövdeye doğru genişleyen uzun silindirik boyunlu, içi dolu sivri ve uzun silindirik dipli ve ağız kenarının hemen altından başlayıp keskin omuzlar üzerinde sona eren uzun ve oval kulpa sahiptir (Monakhov, 2003, s.56; Akkaş, 2015, s. 55) (Şekil 2.2.11).

Şekil 38.2.11 Thasos amphorası (Ceylan, 2019, kat. 5)

Thasos amphoralarının Ege ve Akdeniz'deki kentlere ihraç edildikleri bilinmesine rağmen ele geçtiği tüketim yerleri ve oranları dikkate alındığında, coğrafi konumu ve ticari ilişkiler nedeniyle asıl ihraç yerleri Karadeniz kolonileridir (Cankardeş Şenol, 2006, s. 84).

Katalog No: 150

Çizim-Fotoğraf No: 003

Kazı Buluntu No: SBK.13.218

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Dip Çapı: 4,8 cm

Korunan Yükseklik: 15,6 cm

Korunan Genişlik: 6,2 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/6 (kırmızımsı sarı)

Hamur Yapısı: İyi pişmiş, gözeneksiz, sert ve yüzeyinde tozlanma var.

Katkı Maddeleri: Kalsit ve yoğun mika katkılıdır.

Astar Rengi: Astarsız

Tanım: Dip kısmı sağlam kalmıştır ve bikonik formdadır. İçi dolu sivri ve uzun silindirik dip hafif genişleyerek sonlanmaktadır.

Tip: Thasos Amphorası

Tarihlleme: MÖ 4.-3. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010a, pl. 29, no. 1-10, pl. 11, no. 3; Başdemir, 2019, ÇM. 22; Ceylan, 2019, kat. 5-6; Monakhov, 2003, s. 274, fig. 44; Kırkanlı, 2021, lev. 169-170; Çibuk, 2019, kat. 10; Temur ve Yeniay, 2021, s. 33, resim 10.

Katalog No: 151

Çizim-Fotoğraf No: 098

Kazı Buluntu No: SBK.17.29

Buluntu Mekanı: XVI no.lu mekan

Dip Çapı: 6,2 cm

Korunan Yükseklik: 7,0 cm

Korunan Genişlik: 3,6 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/6 (kırmızımsı sarı)

Hamur Yapısı: İyi pişmiş, orta sert ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit, kum ve mika katkılı

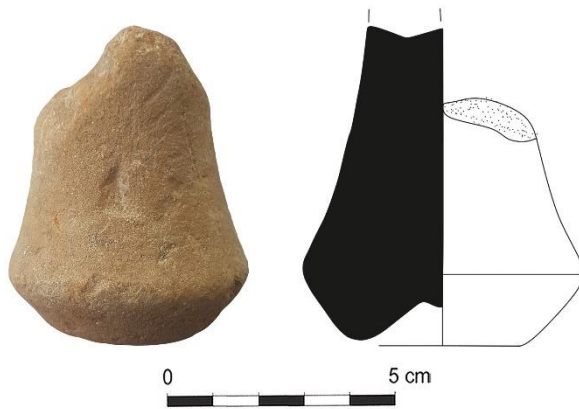
Astar Rengi: Astarsız

Tanım: Dip kısmı sağlam kalmıştır. İçi dolu silindirik dip hafif genişlemiştir ve alt kısmında bir girinti bulunmaktadır.

Tip: Thasos Amphorası

Tarihleme: MÖ 4.-3. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010a, pl. 29, no. 1-10, pl. 11, no. 3; Başdemir, 2019, ÇM. 22; Ceylan, 2019, kat. 5-6; Monakhov, 2003, s. 274, fig. 44; Kırkanlı, 2021, lev. 169-170; Çibuk, 2019, kat. 10; Temur ve Yeniay, 2021, s. 33, resim 10.

Katalog No: 152

Çizim-Fotoğraf No: 163

Kazı Buluntu No: SBK. yok

Dip Çapı: 6,8 cm

Korunan Yükseklik: 7,2 cm

Korunan Genişlik: 4,5 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 (pembe)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit ve kum

Astar Rengi: 7.5YR 7/4 (pembe)

Tanım: Dip kısmı sağlam kalmıştır. İçi dolu silindirik dip hafif genişlemiştir ve alt kısmında bir girinti bulunmaktadır.

Tip: Thasos Amphorası

Tarihleme: MÖ 4.-3. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010a, pl. 29, no. 1-10, pl. 11, no. 3; Başdemir, 2019, ÇM. 22; Ceylan, 2019, kat. 5-6; Monakhov, 2003, s. 274, fig. 44; Kırkanlı, 2021, lev. 169-170; Çibuk, 2019, kat. 10; Temur ve Yeniay, 2021, s. 33, resim 10.

Katalog No: 153

Çizim-Fotoğraf No: 174

Kazı Buluntu No: SBK.14.77

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Dip Çapı: 6,0 cm

Korunan Yükseklik: 5,9 cm

Korunan Genişlik: 4,9 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/6 (kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, gözeneksiz ve kötü pişmiş

Katkı Maddeleri: Kalsit, mika ve kum

Astar Rengi: 5YR 6/6 (kırmızımsı sarı)

Tanım: Dip kısmı sağlam kalmıştır. İçi dolu silindirik dip hafif genişlemiştir ve alt kısmında bir girinti bulunmaktadır.

Tip: Thasos Amphorası

Tarihleme: MÖ 4.-3. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010a, pl. 29, no. 1-10, pl. 11, no. 3; Başdemir, 2019, ÇM. 22; Ceylan, 2019, kat. 5-6; Monakhov, 2003, s. 274, fig. 44; Kırkanlı, 2021, lev. 169-170; Çibuk, 2019, kat. 10; Temur ve Yeniay, 2021, s. 33, resim 10.

Katalog No: 154

Çizim-Fotoğraf No: 188

Kazı Buluntu No: SBK.13.1426

Buluntu Mekanı: XVI no.lu mekan

Dip Çapı: 6,8 cm

Korunan Yükseklik: 14,3 cm

Korunan Genişlik: 6,3 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 6/6 (açık kırmızı)

Hamur Yapısı: İyi pişmiş, orta sert ve çok seyrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Kalsit ve taşçık

Astar Rengi: 5YR 7/4 (pembe)

Tanım: Dip kısmı sağlam kalmıştır ve bikonik formdadır. İçi dolu sivri ve uzun silindirik dip hafif genişlemiştir.

Tip: Thasos Amphorası

Tarihleme: MÖ 4.-3. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010a, pl. 29, no. 1-10, pl. 11, no. 3; Başdemir, 2019, ÇM. 22; Ceylan, 2019, kat. 5-6; Monakhov, 2003, s. 274, fig. 44; Kırkanlı, 2021, lev. 169-170; Çibuk, 2019, kat. 10; Temur ve Yeniay, 2021, s. 33, resim 10.

Katalog No: 155

Çizim-Fotoğraf No: 066

Kazı Buluntu No: SBK.14.196

Buluntu Mekanı: XVI no.lu mekan

Dip Çapı: 5,1 cm

Korunan Yükseklik: 8,9 cm

Korunan Genişlik: 5,0 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 6/4 (açık kahverengi)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş, gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Mika, kalsit

Astar Rengi: 7.5YR 7/4 (pembe)

Tanım: Dip kısmı sağlam kalmıştır ve bikonik formdadır. İçi dolu sivri ve uzun silindirik dip hafif genişlemiştir.

Tip: Thasos Amphorası

Tarihleme: MÖ 4.-3. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010a, pl. 29, no. 1-10, pl. 11, no. 3; Başdemir, 2019, ÇM. 22; Ceylan, 2019, kat. 5-6; Monakhov, 2003, s. 274, fig. 44; Kırkanlı, 2021, lev. 169-170; Çibuk, 2019, kat. 10; Temur ve Yeniay, 2021, s. 33, resim 10.

Katalog No: 156

Çizim-Fotoğraf No: 183

Kazı Buluntu No: SBK.13.1393

Buluntu Mekanı: XVI no.lu mekan

Korunan Genişlik: 12,0 cm

Korunan Yükseklik: 9.7 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/6 (kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, kötü pişmiş ve çok seyrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Taşçık, mika, kalsit

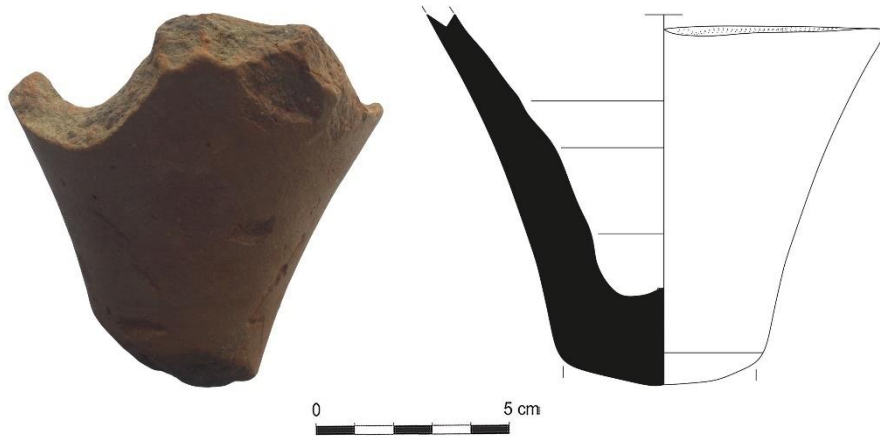
Astar Rengi: 2.5YR 6/6 (açık kırmızı)

Tanım: Gövdenin alt kısmı sağlam kalmıştır. İçi dolu dip konik biçimde sonlanmaktadır. İçi dolu dip kısım kırıktır.

Tip: Thasos

Tarihleme: MÖ 4.-3. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2010a, pl. 29, no. 1-10, pl. 11, no. 3; Başdemir, 2019, ÇM. 22; Ceylan, 2019, kat. 5-6; Monakhov, 2003, s. 274, fig. 44; Kırkanlı, 2021, lev. 169-170; Çibuk, 2019, kat. 10; Temur ve Yeniay, 2021, s. 33, resim 10.

Katalog No: 157

Çizim-Fotoğraf No: 325

Kazı Buluntu No: SBK.14.903

Korunan Yükseklik: 9,0 cm

Korunan Genişlik: 14,0 cm

Kulp Kalınlığı: 2,0 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 6/6 (açık kırmızı)

Hamur Yapısı: Orta sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit ve mika katkılı.

Astar Rengi: 7.5YR 8/3 (pembe)

Tanım: Kulp eklenti yerinden kırılmıştır. Kısa boyunludur ve boyundan gövdeye geçiş yerinde çift şerit görülmektedir.

Tip: Thasos I

Tarihleme: MÖ 5. yüzyıl

Benzerleri: Monakhov, 2003, tablo 34, no. 3.

2.2.3. Khios amphoraları

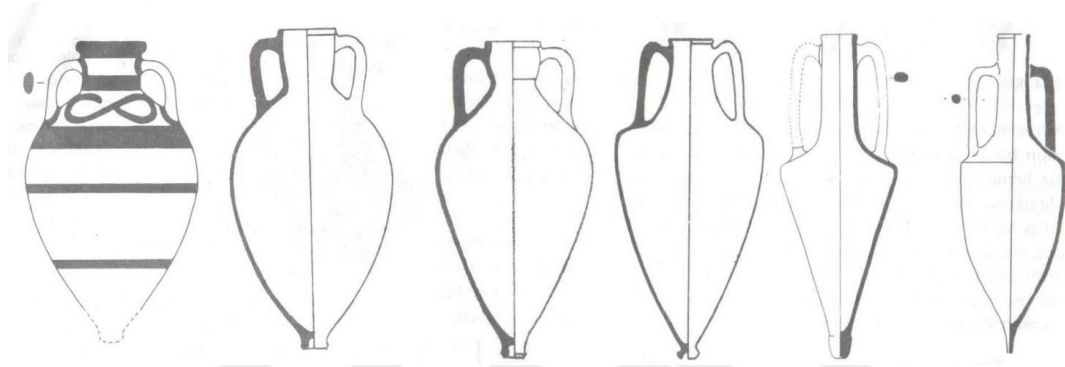
Ege Denizi'nin doğusunda bulunan Khios Adası (bugünkü Sakız), Anadolu'nun batısındaki Karaburun Yarımadası'nın 8 km. açığında yer alır (Şekil 2.2.12).

Şekil 39.2.12 Khios Konumu (<http://www.arkeolojidunyasi.com>)

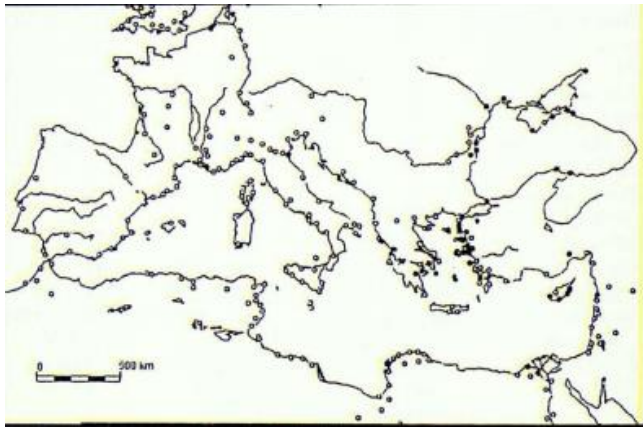
Önemli şarap üretim merkezlerinden biri olan Khios, MÖ 7. yüzyılın sonundan MS 2.-3. yüzyıla kadar amphora üretimini sürdürmüştür (Korkmaz, 2011, s. 22). Khios amphoralarının Rhodos ve Knidos amphoralarına nazaran sayısal azlığı, şarabının çok pahalı ve lüks bir tüketim malı olduğunu göstermektedir (Doğer, 1990, s. 82). Kendine özgü tipleri ve beyaz astarlarıyla tanınan Khios amphoraları zaman içinde gövde ve dip formları değişiklik göstermiştir. En erken tip Khios amphoraları beyaz astarlı ve omuzlarında büyük “S” şeklinde işaret bulunmaktadır. Geniş ve oval gövdeli, kalınlaştırılmış ağız kenarına ve aşağı doğru genişleyen silindirik bir boyna sahiptir. Omuz ve gövde boyunca kırmızı yatay şeritlerle süslenmiştir (Monakhov, 2003, s. 12). MÖ 6. yüzyıl ortalarından itibaren beyaz astar, yatık “S” süslemesi ve yatay şeritler kaybolmuştur. Yüksek huni boyunlu ve yumurta gövdelidirler. Daha yüksek omuzlu, dip ise halka şeklinde, silindirik ve içi boştur (Monakhov, 2003, s. 15; Doğer, 1990, s. 84). MÖ 6. yüzyılın sonlarında ortaya çıkan şişkin boyunlu amphoralar, ovoid gövdeli ve içi boş diplidir. Üç alt tipe ayrılmıştır ve şişkin boyun devam eder fakat uzayıp incilir (Doğer, 1990, s. 85). MÖ 5. yüzyıl ortalarında yeni stil amphoralar üreilmeye başlanmaktadır. Uzun silindirik boyunlu, keskin omuzlu ve konik gövdelidir. Gövde incelerek üçgen bir form alır, boyun ve kulplar uzamaya başlar ve dip eklentilerinden kurtularak sivrilmektedir (Çibuk, 2019, s. 29).

Balatlar Kilisesi'nde de karşımıza çıkan ve tip 5 (A ve B) olarak adlandırılan amphoralar, MÖ 5. yüzyılın sonu 4. yüzyılın başına tarihlenmektedir. Oldukça yüksek boyunlu, köşeli omuzlu, konik gövdeli, gövdeden net bir şekilde ayrılan kesik konik formu tutamaktır (Doğer, 1990, s. 86). Kozalak şekline yakın olan diplerin içi oyuktur. Karadeniz kıyılarında ve iç kesimlerde yer alan yerleşimlerde, Khios amphoraları MÖ geç 4. yüzyıldan itibaren görülmektedir (Alkaç, 2012, s. 49). MÖ 1. yüzyıl sonuna tarihlenen Khios amphoralarında farklı olarak, gövdenin dibe birleştiği yer uzayıp incelmektedir (Doğer, 1990, s. 87) (Şekil 2.2.13).

Şekil 40.2.13 Khios amphora tipolojisi (Doğer, 1990, s. 84-86)

MÖ 4. yüzyıl sonu ile 5. yüzyıl arasında kalan dönemde Khios amphoralarının Karadeniz'de bulunan kolonilerde yoğun olarak kullanıldığı bilinmektedir. Khios amphoralarının MÖ 5. yüzyılda yeni formlarıyla pazarlarda geniş yer bulduğu görülmektedir (Şekil 2.2.14).

Şekil 41.2.14 Khios Amphora Dağılımı (Şenol, 2003, s. 52)

Katalog No: 158

Çizim-Fotoğraf No: 168

Kazı Buluntu No: SBK.20.96

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Dip Çapı: 5,8 cm

Korunan Yükseklik: 7,7 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/6 (kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kum ve kalsit katkılı

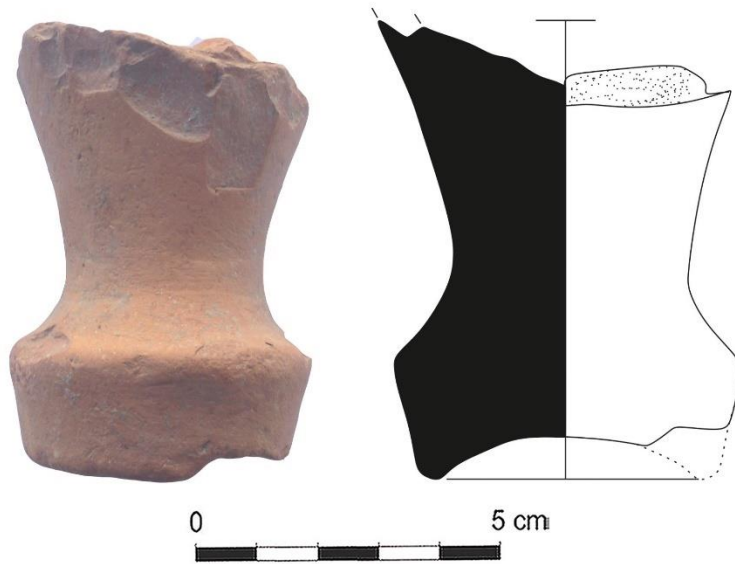
Astar Rengi: 5YR 6/6 (kırmızımsı sarı)

Tanım: Dip kısmı sağlam kalan buluntu, konik ayak üzerine oturmaktadır ve alt kısmında hafif bir girinti bulunmaktadır.

Tip: Khios Amphorası Tip 5 A

Tarihleme: MÖ 5. yüzyıl sonu

Benzerleri: Monakhov, 2003, s. 240, fig. 10; Monakhov vd., 2019, ch. 45.

Katalog No: 159

Çizim-Fotoğraf No: 038

Kazı Buluntu No: SBK.17.142

Buluntu Mekanı: XXIII no.lu mekan

Dip Çapı: 6,4 cm

Korunan Yükseklik: 9,6 cm

Korunan Genişlik: 6,5 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 6/6 (açık kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, kötü pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Taşçık ve kalsit katkılı

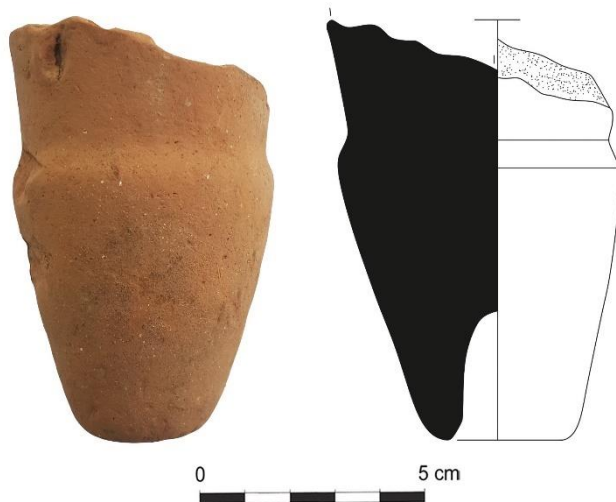
Astar Rengi: Astarı aşınmış durumdadır.

Tanım: Dip kısmı olan buluntu, kozalak görünümündedir ve altında delik bulunmaktadır ve kesik konik formdadır.

Tip: Khios Amphorası Tip 5 B

Tarihleme: MÖ 4. yüzyıl

Benzerleri: Başdemir, 2019, ÇM. 14 ve Smi. 02; Kırkanlı, 2021, lev. 141; Özbay, 2019, kat. 16; Temur ve Yeniay, 2021, s. 31, resim 3; Kassab Tezgör, 2010a, pl. 28; Doğer, 1990, resim 78; Gülsefa, 2015, kat. 73; Monakhov, 2003, s. 242, fig. 12; Monakhov vd., 2019, no. 48-54; Kızıl ve Yaman, 2017, s. 26, pl. 2, no. 3.

Katalog No: 160

Çizim-Fotoğraf No: 063

Kazı Buluntu No: SBK.12.439

Buluntu Mekanı: V no.lu mekan

Buluntu Tabakası: 2,6 cm

Dip Çapı: 5,8 cm

Korunan Yükseklik: 8,0 cm

Korunan Genişlik: 5,3 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 6/8 (açık kırmızı)

Hamur Yapısı: Orta sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kum ve kalsit katkılı

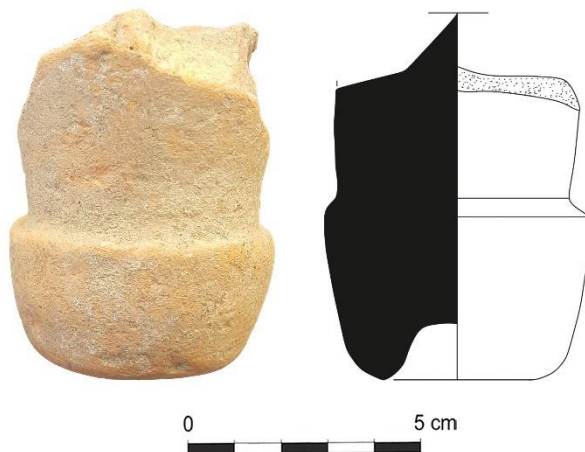
Astar Rengi: 5YR 7/4 (pembe)

Tanım: Dip kısmı olan buluntu, kozalak görünümündedir ve altında delik bulunmaktadır ve kesik konik formdadır.

Tip: Khios Amphorasi Tip 5 B

Tarihleme: MÖ 4. yüzyıl

Benzerleri: Başdemir, 2019, ÇM. 14 ve Smi. 02; Kırkanlı, 2021, lev. 141; Özbay, 2019, kat. 16; Temur ve Yeniay, 2021, s. 31, resim 3; Kassab Tezgör, 2010a, pl. 28; Doğer, 1990, resim 78; Gülsefa, 2015, kat. 73; Monakhov, 2003, s. 242, fig. 12; Monakhov vd., 2019, 94, no. 48-54; Kızıl ve Yaman, 2017, s. 26, pl. 2, no. 3.

Katalog No: 161

Çizim-Fotoğraf No: 151

Kazı Buluntu No: SBK.14.581

Buluntu Mekanı: XVI no.lu mekan

Korunan Genişlik: 6,0 cm

Korunan Yükseklik: 6,4 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/6 (kırmızı)

Hamur Yapısı: Orta sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kum, taşçık ve kalsit katkılı

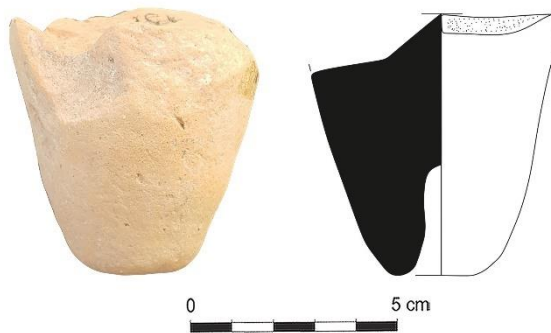
Astar Rengi: 7.5YR 7/4 (pembe)

Tanım: Dip kısmı olan buluntu, kozalak görünümündedir ve altında delik bulunmaktadır ve kesik konik formdadır.

Tip: Khios Amphorasi Tip 5 B

Tarihleme: MÖ 4. yüzyıl

Benzerleri: Başdemir, 2019, ÇM. 14 ve Smi. 02; Kırkanlı, 2021, lev. 141; Özbay, 2019, kat. 16; Temur ve Yeniay, 2021, s. 31, resim 3; Kassab Tezgör, 2010a, pl. 28; Doğer, 1990, resim 78; Gülsefa, 2015, kat. 73; Monakhov, 2003, s. 242, fig. 12; Monakhov vd., 2019, 94, no. 48-54; Kızıl ve Yaman, 2017, s. 26, pl. 2, no. 3.

Katalog No: 162

Çizim-Fotoğraf No: 208

Kazı Buluntu No: SBK.13.1479

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Buluntu Tabakası: 4,8 m

Dip Çapı: 5,8 cm

Korunan Yükseklik: 13,0 cm

Korunan Genişlik: 8,2 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/6 (kırmızı)

Hamur Yapısı: Orta sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit ve kum

Astar Rengi: 5YR 7/4 (pembe)

Tanım: Kendinden astarlı. Yüzeyde tozlanma var. Dip kısmı olan buluntu, kozalak görünümündedir ve altında delik bulunmaktadır ve kesik konik formdadır.

Tip: Khios Amphorasi Tip 5 B

Tarihleme: MÖ 4. yüzyıl

Benzerleri: Başdemir, 2019, ÇM. 14 ve Smi. 02; Kırkanlı, 2021, lev. 141; Özbay, 2019, kat. 16; Temur ve Yeniay, 2021, s. 31, resim 3; Kassab Tezgör, 2010a, pl. 28; Doğer, 1990, resim 78; Gülsefa, 2015, kat. 73; Monakhov, 2003, s. 242, fig. 12; Monakhov vd., 2019, 94, no. 48-54; Kızıl ve Yaman, 2017, s. 26, pl. 2, no. 3.

Katalog No: 163

Çizim-Fotoğraf No: 167

Kazı Buluntu No: SBK.14.985

Dip Çapı: 4,4 cm

Korunan Yükseklik: 9,5 cm

Korunan Genişlik: 5,6 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/6 (kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit, kum ve seyrek taşçık

Astar Rengi: 5YR 7/4 (pembe)

Tanım: Astarı aşınmıştır. Dip kısmı olan buluntu, kozalak görünümündedir ve altında delik bulunmaktadır ve kesik konik formdadır.

Tip: Khios Amphorası Tip 5 B

Tarihleme: MÖ 4. yüzyıl

Benzerleri: Başdemir, 2019, ÇM. 14 ve Smi. 02; Kırkanlı, 2021, lev. 141; Özbay, 2019, kat. 16; Temur ve Yeniay, 2021, s. 31, resim 3; Kassab Tezgör, 2010a, pl. 28; Doğer, 1990, resim 78; Gülsefa, 2015, kat. 73; Monakhov, 2003, s. 242, fig. 12; Monakhov vd., 2019, 94, no. 48-54; Kızıl ve Yaman, 2017, s. 26, pl. 2, no. 3.

Katalog No: 164

Çizim-Fotoğraf No: 031

Kazı Buluntu No: SBK.20.578

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Korunan Genişlik: 6,6 cm

Korunan Yükseklik: 8,1 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/6 (kırmızımsı sarı)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözenekli

Katkı Maddeleri: Taşçık, kalsit ve kum

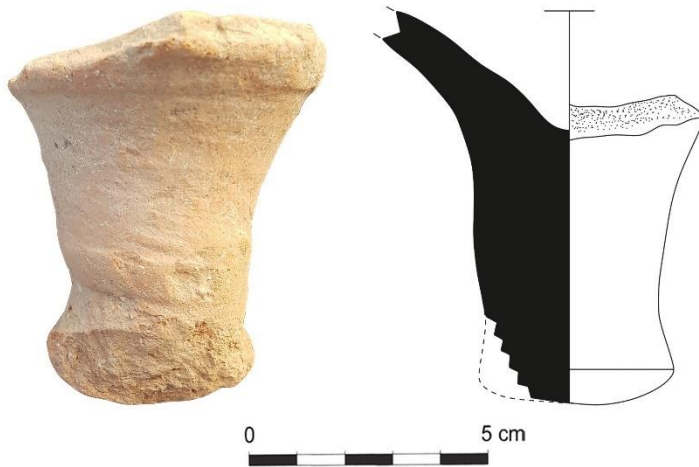
Astar Rengi: 5YR 6/6 (kırmızımsı sarı)

Tanım: Dip kısmı sağlam kalmıştır. Oyuksuz silindirik düz formda dip görülmektedir.

Tip: Khios Amphorası Tip 4

Tarihleme: MS 2.-3. yüzyıl

Benzerleri: Opait ve Tsaravopoulos, 2011, fig. 12.

Katalog No: 165

Çizim-Fotoğraf No: 162

Kazı Buluntu No: SBK.13.19

Buluntu Mekanı: IV nolu

Dip Çapı: 4,2 cm

Korunan Genişlik: 7,0 cm

Korunan Yükseklik: 7,2 cm

Hamur Rengi: 5YR 7/4 (pembe)

Hamur Yapısı: Sert, gözeneksiz ve iyi pişmiş

Katkı Maddeleri: Taşçık, kalsit ve piroksen

Astar Rengi: 7.5YR 7/4 (pembe)

Tanım: Dip kısmı sağlam kalmıştır. Oyuksuz silindirik şekilde aşağıya inen formda dip görülmektedir.

Tip: Khios Amphorası Tip 4

Tarihleme: MS 2.-3. yüzyıl

Benzerleri: Opait ve Tsaravopoulos, 2011, fig. 12.

2.2.4. Knidos amphoraları

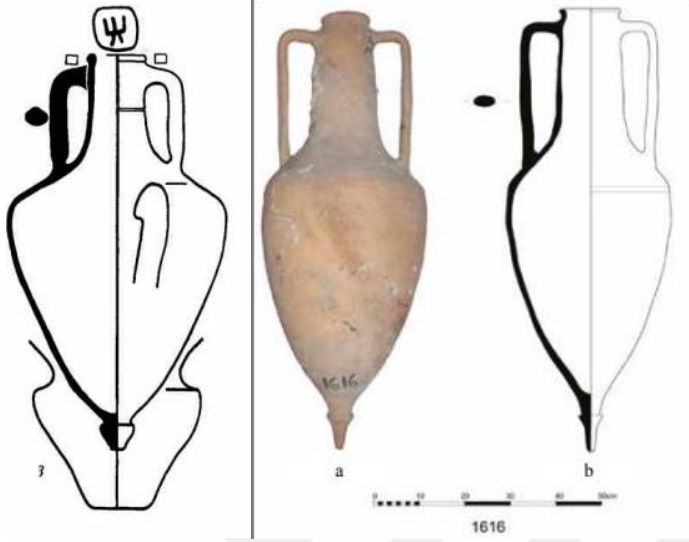
Günümüzde Muğla ilinde Datça yarımadası üzerinde yer alan Knidos (Şekil 2.2.15), Rhodos ile birlikte Hellenistik Dönem'in en önemli amphora üreticisidir ve MÖ 6. yüzyıldan MS 7. yüzyıla kadar amphora üretimine devam etmiştir (Dündar, 2012b, s. 334).

Şekil 42.2.15 Knidos Konum (<http://www.arkeolojidunyasi.com>)

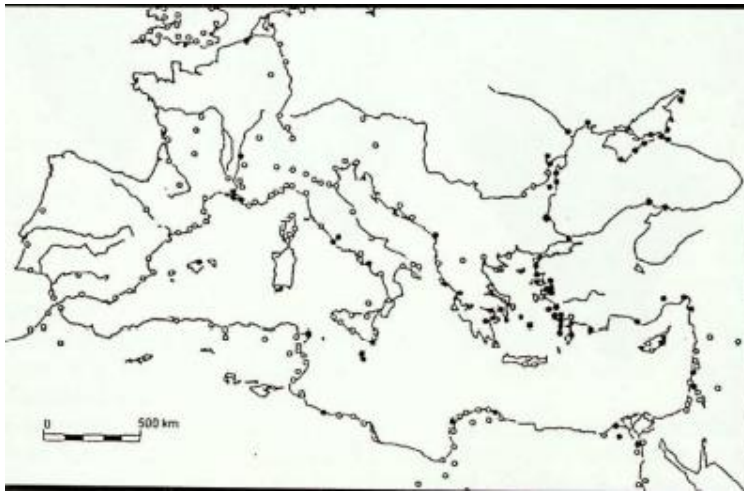
Standart Knidos amphoraları yuvarlatılmış ve dışa çekik ağızlı, yüksek silindirik boyunlu ve ovoid gövdelidir. Boyun, ağzın biraz altında, dışa hafif şişkinlik yapar. Kulplar, üstte boynun hafif şişkinlik yaptığı bu noktada boyuna bağlanır. Kulplar altta uçlarında, omuza dikey olarak birleşirler. Kulplar yüksektir ve oval kesitlidir. Ancak bu amphoraların en karakteristik özelliği dipte görülmektedir. Dip etrafı plastik halka/bilezik eklentili içi dolu küt ya da sivri uçlu topaç görünümlüdür (Zoroğlu, 2020, s. 507). MÖ 3. yüzyılın sonlarında Knidos amphoraları kendine has form özellikleri sergilemektedir. Dışa çekik ucu yuvarlatılmış ağız, kalın ve silindirik boyunlu, omuza dik inen kulplar, keskin profilli boyun-omuz geçişi, alt gövdeye doğru daralır ve daha önceki diptere göre gelişmiş keskin sivri dipli dibin etrafını saran halka görülmektedir (Şekil 2.2.16). Dipte bulunan halka eklentisi, Knidos amphoralarına özgüdür (Kırkanlı, 2021, s. 93). MÖ 2. yüzyılın sonu-MÖ 1. yüzyılın başlarında, bilezik halkanın altındaki dip çıkıntısı en uzun halini alır. Bu dönemde amphoraların boyları Hellenistik Dönem'dekilerden kısa olmasına rağmen, gövdedeki incelme devam etmiş, omuzdan gövdeye geçişteki sert sayılabilecek profilin eğimi yumuşamıştır (Şenol, 2003, s. 35).

Hellenistik Dönemde Knidos amphora üretimini Monakhov iki ana tip altında toplamıştır. Tip I; yüksek silindirik boyunlu, dışa çekik ağızlı ve mantar biçimli diplidir. Tip II ise; Konik uzun boyunlu, dışa çekik ağızlı ve dibin ucu uzamış ve üzerinde halka görülmektedir (Monakhov, 2003, s. 102).

Şekil 43.2.16 Knidos Amphoraları (Monakhov, 2003; Cankardeş Şenol vd., 2019, fig. 4a)

MÖ 4. yüzyılın sonundan itibaren ticaret yollarının açılmasına paralel olarak artan Akdeniz'deki ekonomik canlılık, Knidos kentini de etkilemiş ve üretimlerinde artışa neden olmuş ve geniş coğrafyaya yayılmıştır (Şenol, 2003, s. 37) (Şekil 2.2.17).

Şekil 44.2.17: Knidos Amphora Dağılımı (Şenol, 2003, s. 34)

Katalog No: 166

Çizim-Fotoğraf No: 231

Kazı Buluntu No: SBK.13.1467

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Ağız Çapı: 5,8 cm

Korunan Yükseklik: 7,8 cm

Kulp Kalınlığı: 1,9 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/6 (kırmızımsı sarı)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit ve kum

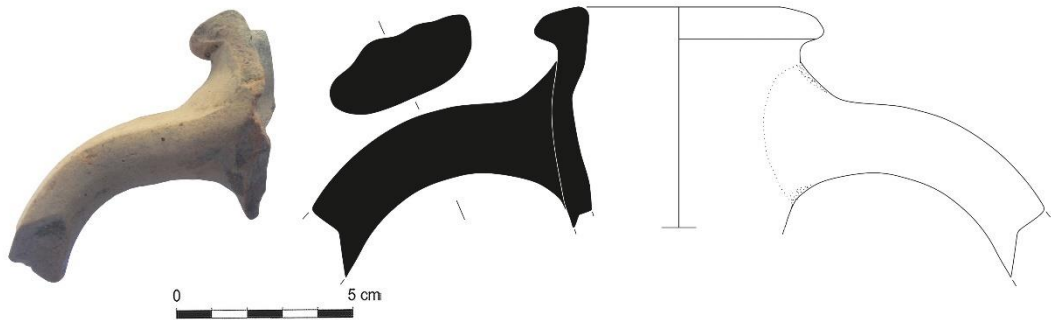
Astar Rengi: 7.5YR 8/3 (pembe)

Tanım: Ağız kenarı ve kulbun bir kısmı sağlam kalmıştır. Dışbükey belirgin dudak altından başlayan kulp ve boyun silindirik görünümündedir.

Tip: Knidos Amphorası A tip

Tarihleme: MÖ 4.-3. yüzyıl

Benzerleri: Monakhov, 2003, s.301-308, fig. 5; Monakhov vd., 2019, s. 228-235; Sezgin vd., 2022, kat. 018.

Katalog No: 167

Çizim-Fotoğraf No: 249

Kazı Buluntu No: SBK.13.1398

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Ağız Çapı: 12,4 cm

Korunan Yükseklik: 5,5 cm

Kulp Kalınlığı: 1,9 cm

Hamur Rengi: 5YR 7/4 (pembe)

Hamur Yapısı: Sert, gözeneksiz ve iyi pişmiş

Katkı Maddeleri: Kalsit

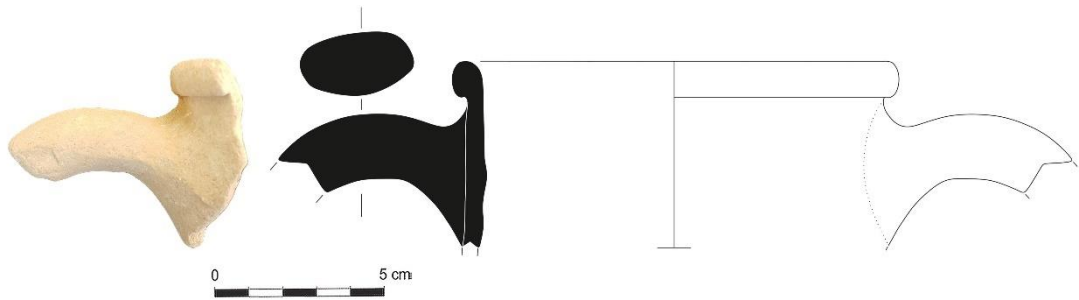
Astar Rengi: 5YR 8/3 (pembe)

Tanım: Ağız kenarı ve kulbun bir kısmı sağlam kalmıştır. Dışbükey belirgin dudak altından başlayan kulp yivsizdir.

Tip: Knidos Amphorasi A tip

Tarihleme: MÖ 4.-3. yüzyıl

Benzerleri: Monakhov, 2003, s.301-308, fig. 5; Monakhov vd., 2019, s. 228-235; Sezgin vd., 2022, kat. 018.

Katalog No: 168

Çizim-Fotoğraf No: 177

Kazı Buluntu No: SBK.13.219

Buluntu Mekanı: XVI no.lu mekan

Dip Çapı: 5,7 cm

Korunan Yükseklik: 5,5 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/6 (kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, gözeneksiz ve iyi pişmiş

Katkı Maddeleri: Kalsit ve kum

Astar Rengi: 7.5YR 7/4 (pembe)

Tanım: Kendinden astarlı, dip aşınmış durumdadır. Mantar görünümlü dip içinde sığ bir oyuk bulunmaktadır.

Tip: Knidos Amphorasi Tip I A

Tarihleme: MÖ 3. yüzyılın ilk çeyreği

Benzerleri: Monakhov, 2003, tablo 71, no. 3; Cankardeş Şenol, 2006, fig. 71.

Katalog No: 169

Çizim-Fotoğraf No: 161

Kazı Buluntu No: SBK.14.76

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Dip Çapı: 4,3 cm

Korunan Yükseklik: 8,7 cm

Korunan Genişlik: 9,4 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/6 (kırmızımsı sarı)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Mika, kalsit ve kum

Astar Rengi: 7.5YR 8/3 (pembe)

Tanım: Dip kısmı sağlam kalmıştır. Dip etrafı plastik halka eklentili içi dolu topaç görünümündür.

Tip: Knidos Amphorası Tip II B

Tarihleme: MÖ 3. yüzyıl

Benzerleri: Cankardeş Şenol vd., 2019, fig. 4a; Gülsefa, 2015, kat. 52-53-54; Doğer, 1990, resim 90; Çibuk, 2019, kat. 9; Şenol ve Aşkın, 2007, 259, kat. 37 ve 39; Kırkanlı, 2021, lev. 190-194; Korkmaz, 2011, kat. 25-31; Monakhov, 2003, s. 308, fig. 78; Dündar, 2012a, fig. 14.

Katalog No: 170

Çizim-Fotoğraf No: 169

Kazı Buluntu No: SBK.16.295

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Dip Çapı: 4,2 cm

Korunan Yükseklik: 7,8 cm

Korunan Genişlik: 7,4 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/6 (kırmızımsı sarı)

Hamur Yapısı: Sert, kötü pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit ve kum

Astar Rengi: Astarı aşınmış.

Tanım: Dip kısmı sağlam kalmıştır. Dip etrafı plastik halka eklentili içi dolu topaç görünümündür.

Tip: Knidos Amphorası Tip II B

Tarihleme: MÖ 3. yüzyıl

Benzerleri: Cankardeş Şenol vd., 2019, fig. 4a; Gülsefa, 2015, kat. 52-53-54; Doğer, 1990, resim 90; Çibuk, 2019, kat. 9; Şenol ve Aşkın, 2007, 259, kat. 37 ve 39; Kırkanlı, 2021, lev. 190-194; Korkmaz, 2011, kat. 25-31; Monakhov, 2003, s. 308, fig. 78; Dünder, 2012a, fig. 14.

Katalog No: 171

Çizim-Fotoğraf No: 050

Kazı Buluntu No: SBK.14.883

Korunan Genişlik: 6,0 cm

Korunan Yükseklik: 7,9 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/6 (kırmızımsı sarı)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit ve mika katkılı

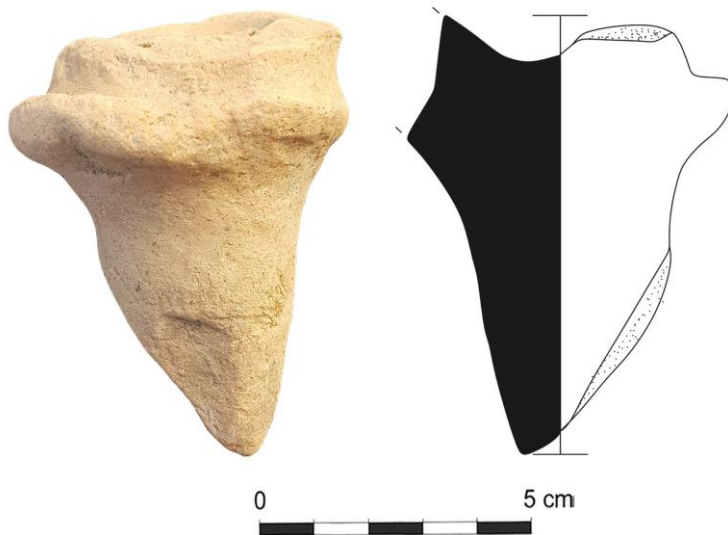
Astar Rengi: Astarsız

Tanım: Dip kısmı sağlam kalmıştır. Dip etrafı plastik halka eklentili içi dolu sivri uçlu topaç görünümündür.

Tip: Knidos Amphorası Tip II G

Tarihleme: MÖ 2. yüzyıl

Benzerleri: Cankardeş Şenol vd., 2019, fig. 4a; Gülsefa, 2015, kat. 52-53-54; Doğer, 1990, resim 90; Çibuk, 2019, kat. 9; Şenol ve Aşkın, 2007, 259, kat. 37; Kırkanlı, 2021, lev. 190-194; Korkmaz, 2011, kat. 25-31; Monakhov, 2003, s. 308, fig. 78; Dündar, 2012a, fig. 14.

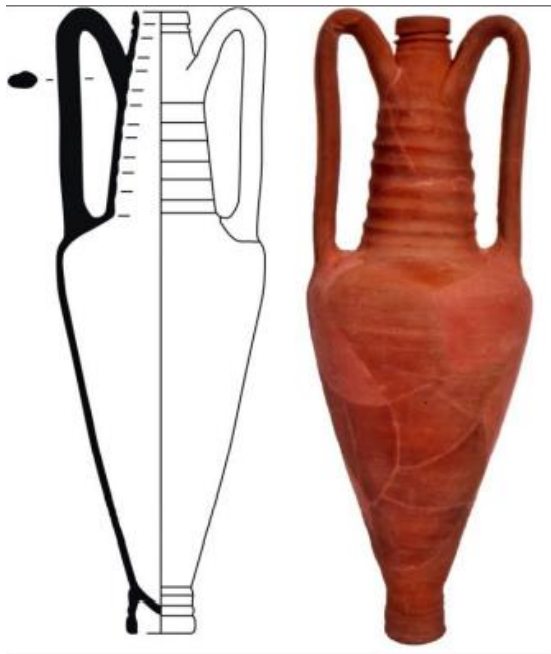

2.2.5. Kapitan II

Yapılan son bilimsel alışmalar Kapitan II amphoralarının Ege bölgesinde, Ephesos civarında üretilmiş olabileciği kanaatine varılmıştır (Kırkanlı, 2021, s. 113), amphoranın i yüzeyinin reçineyle kaplanmış olması nedeniyle de şarap taşımacılığında kullanıldığı düşünülmektedir (Opait, 2017, s. 212).

Karakteristik zellikleri; ağız hizası üzerinden yükselen dik kulplar boyun ve omzun st kısmına tutturulmuş, gövdeye doğru genişleyen boyun üzerinde kalın yivler bulunmaktadır. Gövde dar ovoid formudur, yüksektir (şekil 2.2.18). Dış yüzeyi yivli ya da yivsiz halka dip ve içi boş silindirik dip kısım görülmektedir (Kırkanlı, 2021, s. 111). Kapitan II formlarında hamur, turuncu-kırmızıdan tuğla kırmızısına (2.5YR 5/8-5YR 6/6-7/6-7.5YR 7/6-5/6-8/4-6/6) kadar değişen tonlarındadır. İçerisinde kuvars, şamot, mika, kum katkıları gözlenmektedir (Akkaş, 2020a, s.181). Amphoranın i yüzeyinin reçineyle kaplanmış olması nedeniyle de şarap taşımacılığında kullanıldığı düşünülmektedir (Opait, 2017, s. 212).

Batı Anadolu Bölgesi retimi amphoralar içinde önemli yeri olan Kapitan II, (Middle Roman Amphora 7), MS 2. yüzyılın sonu ve 4. yüzyıl başı arasında üretimi ve ihracatı yapılan amphoralardır (Akkaş, 2020a, s. 179). Balatlar Kilisesi buluntularımız Kapitan II geç dönem dibi formuna benzerliği nedeniyle 3. yüzyıl başı-4. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenmiştir.

şekil 45.2.18 Kapitan II formu (Akkaş, 2020a, şek. 3.3.8)

Katalog No: 172

Çizim-Fotoğraf No: 115

Kazı Buluntu No: SBK.17.557

Dip Çapı: 8,4 cm

Korunan Yükseklik: 17,0 cm

Korunan Genişlik: 12,3 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/6 (kırmızı)

Hamur Yapısı: İyi pişmiş, orta sert ve çok seyrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Taşçık, kum ve kalsit

Astar Rengi: 2.5YR 5/4 (kırmızımsı kahverengi)

Tanım: Kendinden astarlıdır. Dış yüzeyi yivli halka diplidir ve içi boş silindirik dip kısım tamdır.

Tip: Kapitan II

Tarihleme: MS 3. yüzyıl başı-4. yüzyılın ilk çeyreği

Benzerleri: Bezeczky, 2013, s. 149; Akkaş, 2020a, kat. 115-117-118-120-121; Dündar, 2012a, fig. 18; Çibuk, 2019, kat. 22; Akkaş, 2020b, kat-17.

Katalog No: 173

Çizim-Fotoğraf No: 166

Kazı Buluntu No: SBK.14.861

Dip Çapı: 6,9 cm

Korunan Yükseklik: 4,1 cm

Kalınlık: 0,9 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/6 (kırmızı)

Hamur Yapısı: İyi pişmiş, orta sert ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit, taşçık ve kum

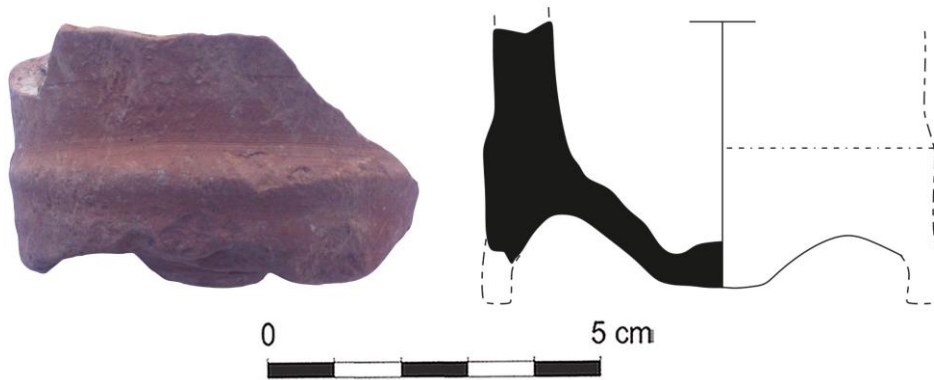
Astar Rengi: 2.5YR 5/6 (kırmızı)

Tanım: Dibin bir kısmı sağlam durumdadır. Dış yüzeyi yivli ve boş olan halka dip kısmı kırık durumdadır.

Tip: Kapitan II

Tarihleme: MS 3. yüzyıl başı-4. yüzyılın ilk çeyreği

Benzerleri: Bezeczky, 2013, s. 149; Akkaş, 2020a, kat. 115-117-118-120-121; Dünder, 2012a, fig. 18; Çibuk, 2019, kat. 22; Akkaş, 2020b, kat-17.

Katalog No: 174

Çizim-Fotoğraf No: 370

Kazı Buluntu No: SBK.19.171

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Korunan Genişlik: 10,0 cm

Korunan Yükseklik: 8,6 cm

Kalınlık: 0,9 cm-1,1 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 6/8 (açık kırmızı)

Hamur Yapısı: İyi pişmiş, orta sert ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit, taşçık ve kum

Astar Rengi: 2.5YR 6/8 (açık kırmızı)

Tanım: Dibin bir kısmı sağlam durumdadır. Dış yüzeyi yivli ve boş olan halka dip kısmı kırık durumdadır.

Tip: Kapitan II

Tarihleme: MS 3. yüzyıl başı-4. yüzyılın ilk çeyreği

Benzerleri: Bezeczky, 2013, s. 149; Akkaş, 2020a, kat. 115-117-118-120-121; Dündar, 2012a, fig. 18; Çibuk, 2019, kat. 22; Akkaş, 2020b, kat-17.

Katalog No: 175

Çizim-Fotoğraf No: 300

Kazı Buluntu No: SBK.yok

Korunan Yükseklik: 10,0 cm

Korunan Genişlik: 7,4 cm

Kulp Kalınlığı: 3,0 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/6 (kırmızımsı sarı)

Hamur Yapısı: Seyrek gözenekli, iyi pişmiş ve orta sert

Katkı Maddeleri: Yoğun taşçık, kum ve kalsit

Astar Rengi: 5YR 6/6 (kırmızımsı sarı)

Tanım: Kulbun bir kısmı sağlam kalmıştır. Ağız hizası üzerinden yükselen dik kulpludur.

Tip: Kapitan II

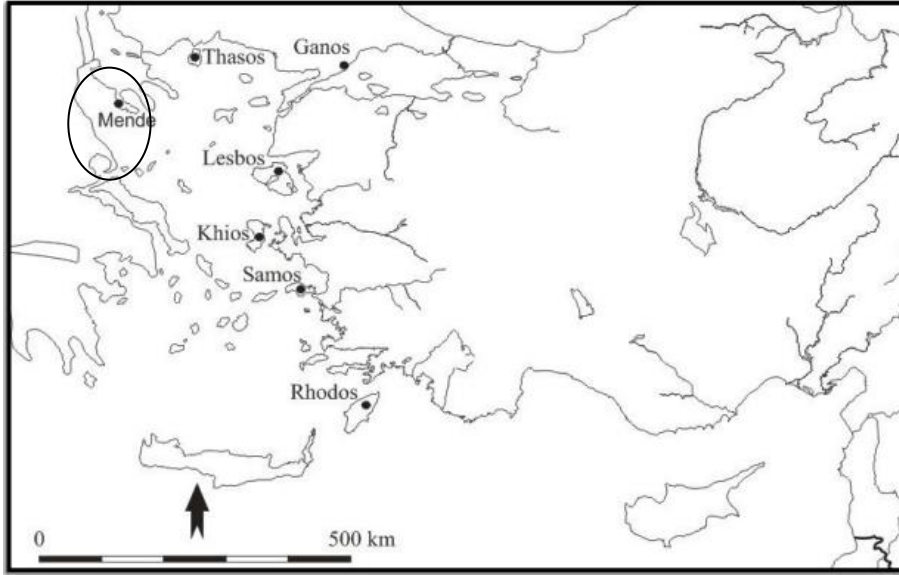
Tarihleme: MS 3. yüzyıl başı-4. yüzyılın ilk çeyreği

Benzerleri: Bezeczky, 2013, s. 149; Akkaş, 2020a, kat. 115-117-118-120-121; Dündar, 2012a, fig. 18; Çibuk, 2019, kat. 22; Akkaş, 2020b, kat-17.

2.2.6. Mende amphoraları

Khalkidiki yarımadasında bulunan Mende (Şimdiki adı Kassandreia), MÖ 5. yüzyılın ortasından itibaren önemli şarap ve amphora üretim merkezlerindendir (Şekil 2.2.19).

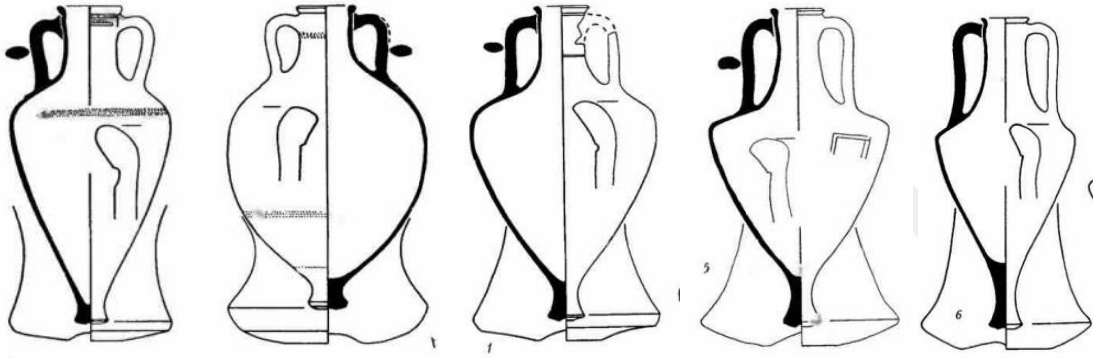

Şekil 46.2.19 Mende konumu (Ceylan, 2019)

Mende'nin en erken amphoraları dışa çekik ağız kenarlı, uzun ve geniş kulplu, kısa silindirik boyunlu ve kısa dipli, yuvarlak gövdeli ve gövdenin alt kısmında yatay boyalı bir banta sahiptir (Cankardeş Şenol, 2006, s. 141; Papadopoulos ve Paspalas 1999, s. 165). Atina, Korinthos ve Porticello gemi batığından ele geçen Mende amphoralarının, MÖ 6. yüzyılın son çeyreğinden MÖ 4. yüzyıla kadar tipoloji oluşturdukları görülmüştür (Lawall 1995, s. 153; 1998, s. 18-19).

MÖ 5. yüzyılın 3. çeyreğine tarihlenen orta Mende amphoraları, bir önceki tipten farklı olarak çıkıntı yapan ya da bir oluk oluşturan boyundan ayrılan dışa eğik bir ağızlı, eğik ve yuvarlak omuzlu ve geniş boyunludur. Eğimli dış hatlara sahip dibin iç kısmında dairesel bir oyuk yer almaktadır. Kuzey Ege bölgesinin genel amphora formlarıyla benzeyen Mende amphoralarının, hamur yapısı; kırmızımsı bej, turuncu ya da kırmızımsı tonlardadır (Kırkanlı, 2021, s. 80; Grace 1953, s.106-107'den). MÖ 5. yüzyılın sonu-MÖ 4. yüzyılın başlarına tarihlenen geç amphoraların boyunlarının ve diplerinin uzadığı görülmektedir. Gövde ise daha köşeli bir forma ulaşmıştır (Cankardeş Şenol, 2006, s. 141). Daha açılı omuzlara sahip olan Mende amphoraları da “geç grup” olarak sınıflanmıştır. Bu amphoralar, genel olarak ucu inceltilmiş dışa çekik ağız

kenarına, profilli ağız kenarının altında tüm boynu saran derin yive ve omuzlara doğru genişleyerek inen silindirik boyuna sahiptir. Ovoid gövde, en geniş bölümünü oluşturan omuzlardan keskin bir dönüş ile altı dışa çekik ve içi dolu tutamak formundaki yüksek dipile bağlanır. Geniş dairesel bir halka tabana sahip dip, eğimli bir dış kenara ve içte sığ bir oyuk ile betimlenmiştir (Cankardeş Şenol, 2006, s. 14; Monakhov, 2003, s. 88-95). Kuzey Ege kökenli amphoralarda olduğu gibi, dudak altından başlayan oldukça basık oval kesitli kulplar, boynun omuzla birleşim noktasına derin parmak baskısı ile bağlanmıştır (Dündar, 2012b, s. 57). MÖ 4. yüzyılda Mende amphoraları Thasos'un etkisinde kalmış ve Thasos amphoraları gibi bikonik forma dönüşmüş ve amphoranın hamur kalınlığı incelmıştır. Düzleştirilmiş omuz ve konik ve ince boyun ve yüksek kulplarla betimlenmiştir. Dip hafif dışa genişledikten sonra dönüş yaparak içte alçak bir oyukla son bulur. (Kırkanlı, 2021, s. 8) (Şekil 2.2.20).

Şekil 47.2.20 Mende Amphoraları Tipolojisi (Monakhov, 2003, tablo 59-66)

Katalog No: 176

Çizim-Fotoğraf No: 192

Kazı Buluntu No: SBK.14.496

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Dip Çapı: 8,4 cm

Korunan Yükseklik: 12,6 cm

Korunan Genişlik: 8,7 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/6 (kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit, kum ve taşçık

Astar Rengi: 2.5YR 6/4 (açık kırmızımsı kahverengi)

Tanım: Sağlam kalan dip uzun, hafif dışa genişledikten sonra dönüş yaparak içte alçak bir oyukla son bulur.

Tip: Mende Amphorası

Tarihleme: MÖ 5. yüzyıl

Benzerleri: Monakhov, 2003, s. 289-296; 2019, s. 143; Monakhov ve Kuznetsova, 2022b, şekil 1-4; 2023, fig. 2, n. 2; Kırkanlı, 2021, kat. 164-166; Cankardeş Şenol, 2006, fig. 224-225; DüNDAR, 2012b, lev. 21-22.

Katalog No: 177

Çizim-Fotoğraf No: 207

Kazı Buluntı No: SBK.13.1479

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Dip Çapı: 7,9 cm

Korunan Yükseklik: 10,6 cm

Korunan Genişlik: 6,6 cm

Hamur Rengi: 5YR 5/6 (sarımsı kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit, kum ve mika

Astar Rengi: 5YR 6/6 (kırmızımsı sarı)

Tanım: Sağlam kalan dip uzun, hafif dışa genişledikten sonra dönüş yaparak içte alçak bir oyukla son bulur.

Tip: Mende Amphorası

Tarihleme: MÖ 5. yüzyıl

Benzerleri: Monakhov, 2003, s. 289-296; 2019, s. 143; Monakhov ve Kuznetsova, 2022b, şekil 1-4; 2023, fig. 2, n. 2; Kırkanlı, 2021, kat. 164-166; Cankardeş Şenol, 2006, fig. 224-225; DüNDAR, 2012b, lev. 21-22.

Katalog No: 178

Çizim-Fotoğraf No: 043

Kazı Buluntu No: SBK.17.294

Buluntu Mekanı: XXIII no.lu mekan

Korunan Genişlik: 6,9 cm

Korunan Yükseklik: 8,3 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 6/8 (açık kırmızı)

Hamur Yapısı: İyi pişmiş sert ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit, taşçık ve mika

Astar Rengi: Astarsız

Tanım: Dip kısmı sağlam kalmıştır. Merkezinde bir oyuk bulunan keskin kenarlı formdadır. Köşelerde kırıklar mevcuttur.

Tip: Mende Amphorasi

Tarihleme: MÖ 5. yüzyıl

Benzerleri: Monakhov, 2003, s. 289-296; 2019, s. 143; Monakhov ve Kuznetsova, 2022b, şekil 1-4; 2023, fig. 2, n. 2; Kırkanlı, 2021, kat. 164-166; Cankardeş Şenol, 2006, fig. 224-225; Dünder, 2012b, lev. 21-22.

Katalog No: 179

Çizim-Fotoğraf No: 093

Kazı Buluntu No: SBK.17.262

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Dip Çapı: 7,4 cm

Korunan Yükseklik: 4,2 cm

Korunan Genişlik: 6,3 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 6/4 (açık kırmızımsı kahverengi)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve seyrek ve gözenekli

Katkı Maddeleri: Taşçık, kalsit katkılı

Astar Rengi: 2.5YR 6/6 (açık kırmızı)

Tanım: Dip kısmı sağlam kalmıştır. Oyuklu, kısa formda dip görülmektedir.

Tip: Mende Amphorası

Tarihleme: MÖ 5. yüzyıl

Benzerleri: Monakhov, 2003, s. 289-296; 2019, s. 143; Monakhov ve Kuznetsova, 2022b, şekil 1-4; Kırkanlı, 2021, kat. 164-166; Cankardeş Şenol, 2006, fig. 224-225; Dündar, 2012b, lev. 21-22.

Katalog No: 180

Çizim-Fotoğraf No: 233

Kazı Envanter No: SBK.13.1479

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Dip Çapı: 7,4 cm

Korunan Yükseklik: 7,2 cm

Korunan Genişlik: 6,5 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 6/3 (açık kahverengi) ve 2.5YR 6/6 (açık kırmızı) alacalı hamurlu

Hamur Yapısı: Sert, kötü pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit ve kum

Astar Rengi: 5YR 7/4 (pembe) renkte kendinden astarlıdır.

Tanım: Dip kısmı sağlam kalmıştır. Oyuklu formda dip görülmektedir.

Tip: Mende Amphorası

Tarihleme: MÖ 5. yüzyıl

Benzerleri: Monakhov, 2003, s. 289-296; 2019, s. 143; Monakhov ve Kuznetsova, 2022b, şekil 1-4; 2023, fig. 2, n. 2; Kırkanlı, 2021, kat. 164-166; Cankardeş Şenol, 2006, fig. 224-225; DüNDAR, 2012b, lev. 21-22.

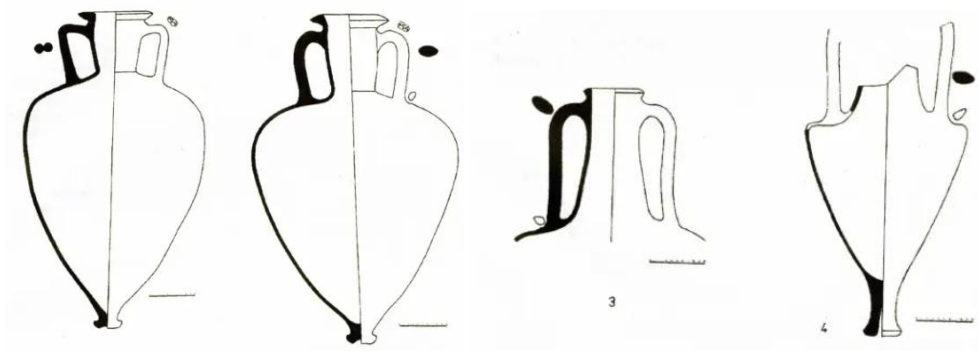
2.2.7. Kos amphoraları

Günümüzdeki adı İstanköy olan Kos, konum olarak Bodrum ve Datça Yarımadası'nın karşısında yer alır ve Anadolu'ya 13 km uzakta Ege adasıdır (Gülsefa, 2015, s. 40) (Şekil 2.2.21). MÖ 5. yüzyılda Kos'ta başladığı düşünülen amphora üretiminde, Helenistik Dönemle birlikte Knidos ve Rhodos'ta da olduğu gibi ani bir artış görülmektedir (Şenol, 2003, s. 40). Antik Dönemde en fazla taklit edilen form olma özelliğine de sahip olan Kos amphoralarının bilinen erken örnekleri, mantar formu ağız kenarına, küresel gövdeye, göreceli olarak kısa boyna, dudak kenarının altından başlayarak omuzda son bulan bazen ikiz, bazen de oval formu kısa kulplara ve içi oyuk kozalak formu dibe sahiptir.

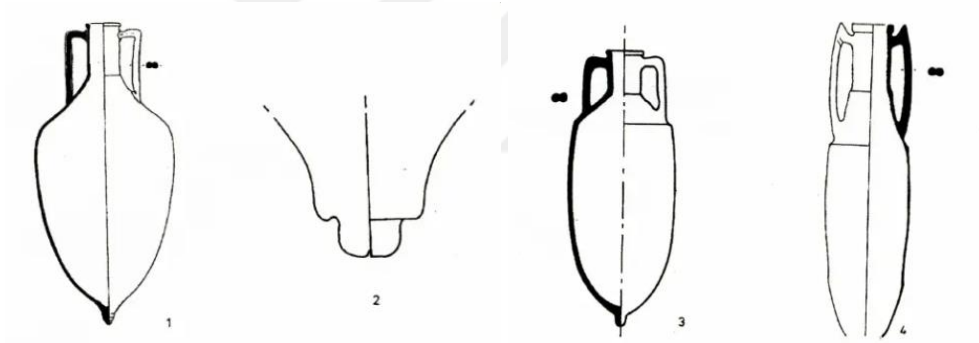
Şekil 48.2.21 Kos (İstanköy) konumu

Kos Adası'nda 1990'lı yıllarda yapılan çalışmalarda tespit edilen bir amphora atölyesinde yerel üretim üç farklı amphora tipinin varlığı göstermiştir (Şekil 2.2.22). İlki; mantar formu ağız kenarlı, kısa silindirik boylu, basık küresel gövdeli ve içi oyuk kozalak formu dipli olup kulpları monofide'dir (tek kulp). İkincisi ilk formu aynı özelliklere sahiptir fakat bifid (ikiz kulp) kulplarıyla farklılık gösterir. Üçüncü form, Kuzey Ege amphoralarını anımsatır ve ucu inceltilmiş dışa çekik ağız kenarlı, silindirik uzun boyludur. Ovoid gövdelidir, omuzlardan keskin bir dönüş ile altı dışa çekik ve içi dolu tutmak formundaki yüksek diplidir. Dudak altından başlayan basık oval kesitli kulplar, boynun omuzla birleşim noktasına derin parmak baskısı ile bağlıdır (Dündar, 2012b, s. 59; Kantzia (1994), s. 332-342'dan). Kos amphoraları mika ve kum katkılı olup, hamur kırmızımsı sarı, pembe ve çok soluk kahverengi renklindedir. Kos amphoraları için tipik bir özellik de dış yüzeyde beyaz bir astarın bulunmasıdır (Hein vd., 2008, s. 1050).

Şekil 49.2.22 Klasik Dönem Kos amphoraları Tip I-II-III (Papuci-Wladyka, 1997, fig. 1)

Hellenistik Dönem Kos amphoraları MÖ 270'lerden MÖ 1. yüzyıla kadar üretilmeye devam etmiştir (Şekil 2.2.23). Klasik Dönem I'in devamı şeklinde çift silindir kulplu amphoralardır. Az mika katkılı ve kırmızımsı sarı renkte hamurludur. Dudağın altından başlayan kulplar zamanla uzayıp incelmektedir (Papuci-Wladyka, 1997, s. 52).

Şekil 50.2.23 Hellenistik Dönem Kos amphoraları (Papuci-Wladyka, 1997, fig. 2)

Katalog No: 181

Çizim-Fotoğraf No: 187

Kazı Buluntu No: SBK.14.728

Ağız Çapı: 9,6 cm

Korunan Yükseklik: 5,0 cm

Hamur Rengi: 10YR 7/3 (çok soluk kahverengi)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve çok seyrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Kalsit ve kum

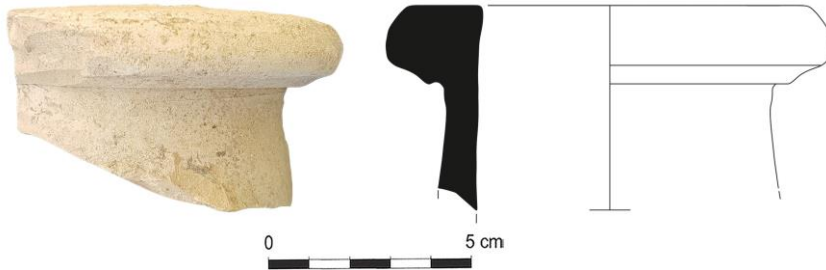
Astar Rengi: 10YR 8/2 (çok soluk kahverengi)

Tanım: Bir kısmı sağlam kalan kalan ağız kenarının üstü düz ve dışa doğru çıkıntılı mantar formdadır.

Tip: Kos

Tarihleme: MÖ 4. yüzyılın üçüncü çeyreği

Benzerleri: Monakhov v.d., 2020, s. 165.

Katalog No: 182

Çizim-Fotoğraf No: 076

Kazı Buluntu No: SBK.13.1425

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Korunan Genişlik: 12,1 cm

Korunan Yükseklik: 9,2 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/4 (açık kırmızımsı kahverengi)

Hamur Yapısı: Kötü pişmiş, orta sert ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit ve mika

Astar Rengi: 10YR 7/4 (çok soluk kahverengi)

Tanım: Dip kısmı sağlam durumdadır. Meşe palamudu şeklinde diplidir.

Tip: Kos

Tarihleme: MÖ 2. yüzyıl

Benzerleri: Papuci-Wladyka, 1997, fig. 2.1; Kırkanlı, 2021, kat. 219; Dündar, 2012, levha 23.

2.2.8. Rhodos amphoraları

Rhodos (Rodos) Adası Anadolu'nun güneybatısında yer alır ve Bozburun Yarımadası'na 18 km mesafededir (Şekil 2.2.24). Erken dönemlerde Rhodos, Knidos, Miletos, Samos ve Klozemanai gibi diğer merkezlerden farklı olarak amphora üretmemiştir. P. Dupont tarafından yapılan araştırmada MÖ 5. yüzyılda böyle bir üretimin gerçekleştiğine dair hiçbir işaret olmadığını ortaya koymuştur. Rhodos ancak MÖ 4. yüzyılda şarap ticaretinde aktif rol almaya başlamıştır. Bu dönemde amphoralar mühürlenmediği için güvenli bir şekilde tanımlamak mümkün olmamıştır. MÖ 3. yüzyılda başlayan mühür uygulaması ile amphoraların tanımlanabilmesi mümkün olmuştur (Monakhov, 2005, s. 70).

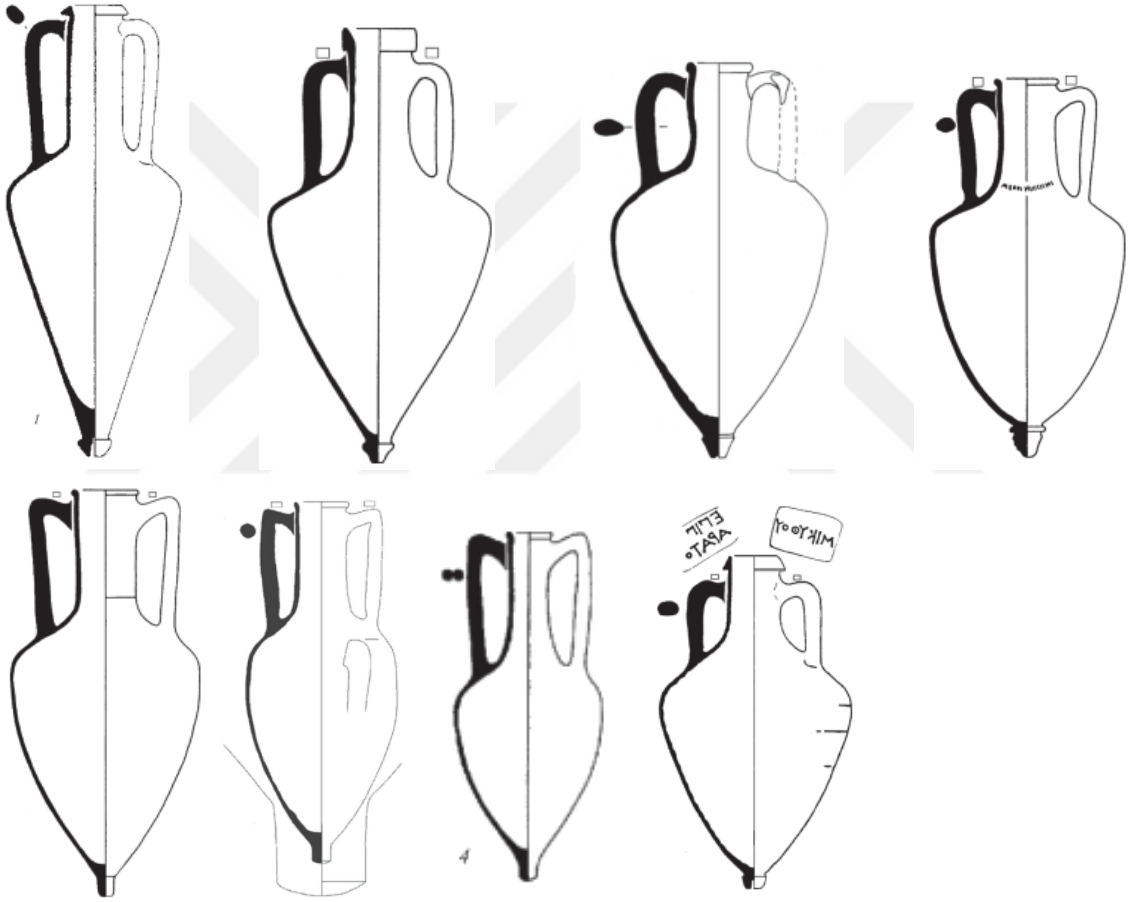

Şekil 51.2.24 Rhodos Konumu

Monakhov'a göre geç Klasik ve Helenistik Dönem'de iki tip amphora üretilmiştir. Birincisi uzun boyunlu (Tip 1), diğeri de kısa boyunlu (Tip 2) olarak sınıflandırılmıştır. Tip 1 MÖ 4.yüzyılın sonlarında ortaya çıkmış, MÖ 3. yüzyılın ilk çeyreğinin sonunda üretilen tek tip haline gelmiş ve ikiyüz yıldan fazla üretimi devam etmiştir. Bu tip birbirini takip eden altı varyanta (1A, 1B, 1C, 1D, 1E, 1F) ayrılmıştır (Monakhov, 2005, s. 71). Tip 2 kısa süre üretildiğinden az örneği bulunmaktadır. Kısa boyunlu, bodur tipli, ağız kenarı gaga biçimli forma sahiptir.

En erken amphoralar Proto-Rhodos amphoraları olarak adlandırılmaktadır ve MÖ 300'e tarihlenmektedir. Amphoralar dışa çekik, üçgen kesitli ağız kenarlı, yüksek boyunlu, ince ve uzun gövdeli, dibi oyuk ve düğme formundadır (Cankardeş Şenol, 2006, s. 111). MÖ 3. yüzyılın ilk çeyreğine tarihlenen Tip IB amphoralarının boyları kısalmış, gövde şişkinleşmiş, ağız kenarı dar açılı üçgen formlu ve oyuk topaç formunda diptir.

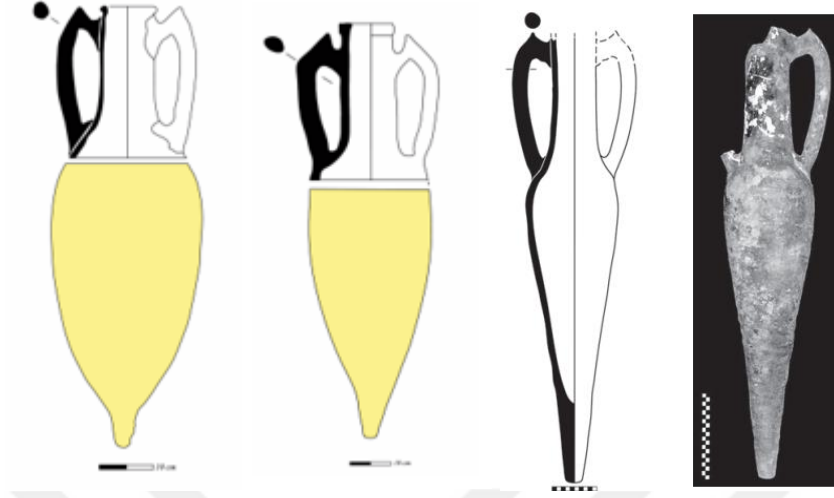
MÖ 3. yüzyıl ortalarına tarihlenen Tip 1C amphoraları kıvrık ağız kenarlı, yuvarlatılmış silindirik basit diplidir. Tip 1D amphoraları MÖ 3. yüzyılın üçüncü çeyreğine tarihlenir ve benzer özellikleri dışında Knidos benzeri dip profiline sahiptir. Tip 1E amphoralarının boynu daha dar ve uzundur, boyun omuz geçişi daha belirgindir ve dibi daha kısa ve belirgindir. Bu tip kendi altında iki varyanta ayrılmıştır. Tip 1E2 amphoralarının kulpları keskin açıyla bükülmüştür ve dipleri daha büyüktür. MÖ 3. yüzyılın son çeyreğine tarihlenmektedir. MÖ 2. yüzyılın ortalarına tarihlenen Tip 1F amphoralarının omuzları daha eğimli hale gelir ve gövde daha özensiz şekillendirilmektedir (Monakhov, 2003, s. 111-121; 2005, s. 71-87) (Şekil 2.2.25).

Şekil 52.2.25 Rhodos amphoraları Geç klasik ve Hellenistik Dönem tipolojisi. Soldan sağa 1A, 1B, 1C, 1D, 1E1, 1E2, 1F ve Tip 2 (Monakhov, 2005, fig. 1-8)

Dışa çekilmiş ucu yuvarlak kalın ağız kenarlı, uzun ve silindirik boyunlu, ağzın altından başlayan ve ağzın hizasında ince ve sivri mahmuz şekilli kavisle aşağı kıvrılan, omuzdan gövdeye bağlı oval kulplu ve içi dolu dipli olan Rhodos amphoraları, MÖ 1. yüzyıldan sonra üretilmeye başlanmıştır (Ceylan, 2019, s.34). Geç Rhodos amphoraları MÖ 1. yüzyıldan MS 2. yüzyıl başlarına tarihlenmektedir ve tip 1 ve tip 2 olarak

sınıflandırılmıştır. MS 1. yüzyılın 2. yarısından itibaren görülen kulp kavislerinin artarak dik açılar oluşturduğu görülmektedir (Aslan vd., 2018, s. 257) (Şekil 2.2.26).

Şekil 53.2.26 Geç Rhodos Amphoraları (Tip 1 ve Tip 2) (Aslan vd., 2018; Sezgin vd., 2022, kat. 25)

Katalog No: 183

Çizim-Fotoğraf No: 245

Kazı BuluntuNo: SBK.13.1467

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Ağız Çapı: 8,6 cm

Korunan Yükseklik: 5,6 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 6/6 (açık kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, gözeneksiz ve iyi pişmiş

Katkı Maddeleri: Mika ve kalsit

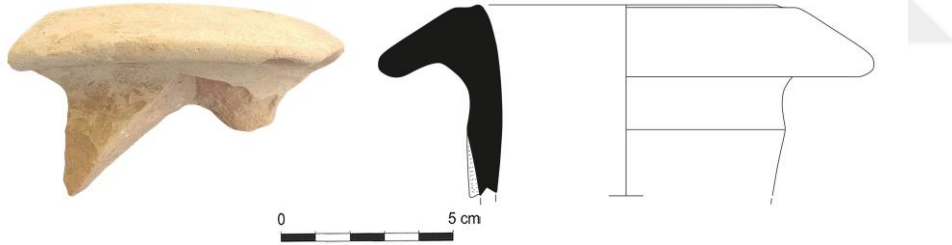
Astar Rengi: 10YR 7/4 (çok soluk kahverengi)

Tanım: Sağlam kalan ağız kenarı dışı çekik inceltilmiş formdadır.

Tip: Rhodos I-A

Tarihleme: MÖ 4. yüzyılın ilk yarısı

Benzerleri: Monakhov, 2003, tablo 79/1.

Katalog No: 184

Çizim-Fotoğraf No: 019

Kazı Buluntu No: SBK.14.776

Ağız Çapı: 10,0 cm

Korunan Yükseklik: 6,3 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 6/6 (açık kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Yoğun kalsit katkılı

Astar Rengi: 7.5YR 8/4 (pembe)

Tanım: Ağız kenarının bir kısmı korunmuştur. Dudak altında belirgin girinti görünmektedir.

Tip: Rhodos I-E

Tarihleme: MÖ 2. yüzyılın ilk yarısı

Benzerleri: Monakhov, 2003, tablo 82; Monakhov vd., 2017, Rh. 1; Monakhov vd., 2019, Rh. 2.

Katalog No: 185

Çizim-Fotoğraf No: 013

Kazı Buluntu No: SBK.21.182

Buluntu Mekanı: XVI no.lu mekan

Dip Çapı: 4,2 cm

Korunan Genişlik: 9,4 cm

Korunan Yükseklik: 10,0 cm

Hamur Rengi: 5 YR 7/6 (kırmızımsı sarı)

Hamur Yapısı: Orta sert, kötü pişmiş

Katkı Maddeleri: Kalsit, taşçık ve kum katkılı

Astar Rengi: 10YR 8/2 (çok soluk kahverengi)

Tanım: Kendinden astarlı dip parçasının içi doludur.

Tip: Rhodos I-E

Tarihleme: MÖ 2. yüzyılın ilk yarısı

Benzerleri: Monakhov, 2003, tablo 82-83; Monakhov vd., 2017, Rh. 5; Monakhov vd., 2019, Rh. 2.

Katalog No: 186

Çizim-Fotoğraf No: 152

Kazı Buluntu No: SBK.11.596

Buluntu Mekanı: IX no.lu mekan

Dip Çapı: 3,3 cm

Korunan Genişlik: 6,0 cm

Korunan Yükseklik: 7,3 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/6 (kırmızımsı sarı)

Hamur Yapısı: İyi pişmiş, orta sert ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit ve kum

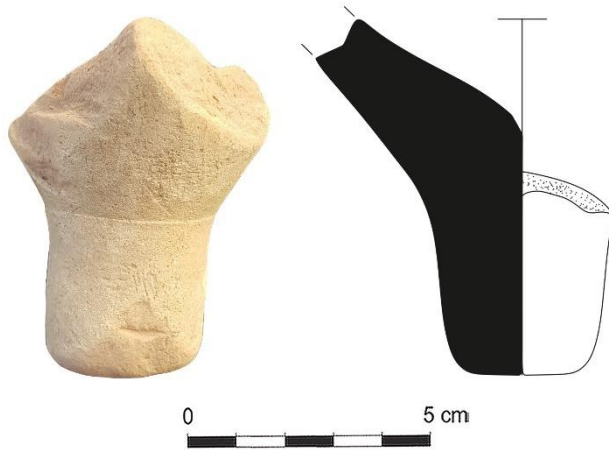
Astar Rengi: 10YR 7/4 (çok soluk kahverengi)

Tanım: Dip kısmı sağlam kalmıştır. Oyuksuz silindirik şekilde aşağıya inen formda dip görülmektedir.

Tip: Rhodos I-E

Tarihleme: MÖ 2. yüzyılın ilk yarısı

Benzerleri: Monakhov, 2003, tablo 82-83; Monakhov vd., 2017, Rh. 5; Monakhov vd., 2019, Rh. 2.

Katalog No: 187

Çizim-Fotoğraf No: 015

Kazı Buluntu No: SBK.21.87

Buluntu Mekanı: XIX no.lu mekan

Dip Çapı: 3,2 cm

Korunan Genişlik:5,1 cm

Korunan Yükseklik: 8,1 cm

Hamur Rengi: 2.5 YR 6/6 (açık kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş, gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit

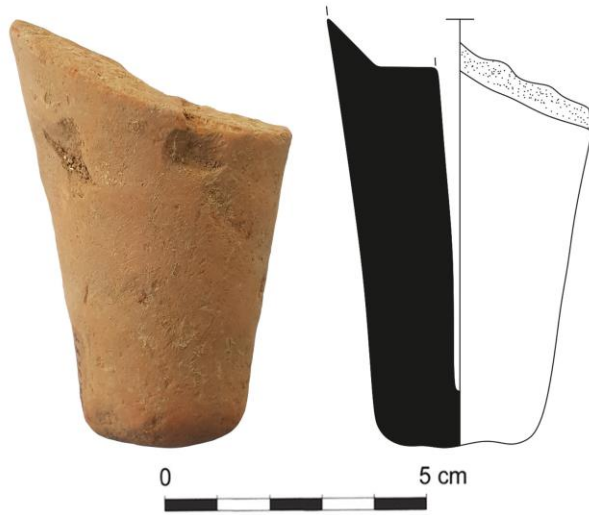
Astar Rengi: 5 YR 7/4 (pembe)

Tanım: Dip kısmı boru şeklinde ve dardır. İçi oyuktur, dibi aşınmış ve taş vardır.

Tip: Rhodos

Tarihleme: MÖ 1. yüzyıl

Benzerleri: Kırkanlı, 2021, kat. 233-234; Bezeczky, 2013, s. 35-Tip c; Gülsefa, 2015, kat. 62.

Katalog No: 188

Çizim-Fotoğraf No: 024

Kazı Buluntu No: SBK.17.328

Buluntu Mekanı: XXIII no.lu mekan

Dip Çapı: 2,3 cm

Korunan Genişlik: 3,7 cm

Korunan Yükseklik: 7,4 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 6/4 (açık kahverengi)

Hamur Yapısı: Orta sert, gözeneksiz ve iyi pişmiş

Katkı Maddeleri: KatkıSIZ

Astar Rengi: Astarsız

Tanım: Dip kısmı boru şeklinde ve dardır. İçi oyuktur.

Tip: Rhodos

Tarihleme: MÖ 1. yüzyıl

Benzerleri: Kırkanlı, 2021, kat. 233-234; Bezeczky, 2013, s. 35-Tip c; Gülsefa, 2015, kat. 62.

Katalog No: 189

Çizim-Fotoğraf No: 042

Kazı Buluntu No: SBK.13.1284

Buluntu Mekanı: XVI no.lu mekan

Korunan Yükseklik: 5,5 cm

Korunan Genişlik: 5,3 cm

Kulp Kalınlığı: 2,5 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/4 (açık kırmızımsı kahverengi) ve 2.5YR 5/6 (kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kum ve taşçık

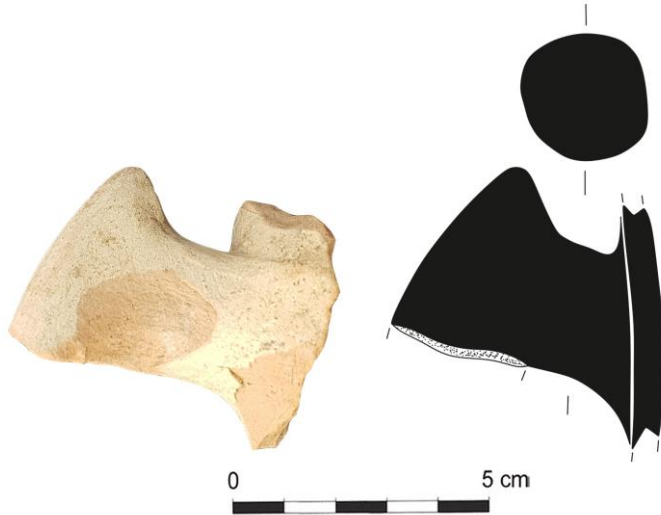
Astar Rengi: 10YR 8/3 (çok soluk kahverengi)

Tanım: Yuvarlak kesitli kulbun boyun bölümüne bağlanan üst kısmı sağlamdır. Kulp kavisleri dik açıdır.

Tip: Geç Rhodos

Tarihleme: MS 1. yüzyılın ikinci yarısı

Benzerleri: Empereur ve Picon, 1989, fig. 1-5; Aslan, 2015, fig. 1, no. 8; Aslan vd., 2018, s. 255/4b.

Katalog No: 190

Çizim-Fotoğraf No: 009

Kazı Buluntu No: SBK.19.128

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Dip Çapı: 3,3 cm

Korunan Genişlik: 7,7 cm

Korunan Yükseklik: 15,5 cm

Hamur Rengi: 2.5 YR 6/6 (açık kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, gözeneksiz ve iyi pismiş.

Katkı Maddeleri: Kalsit ve kum katkılı.

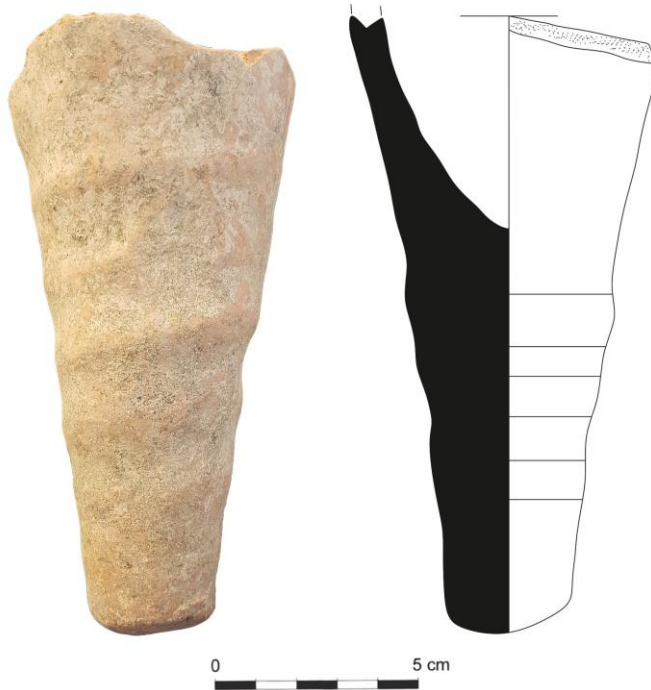
Astar Rengi: 5YR 8/3 (pembe)

Tanım: Dip kısmı boru şeklinde ve dardır. İçi doludur ve üzerinde sarmal izler vardır.

Tip: Geç Rhodos

Tarihleme: MS 1. yüzyıl

Benzerleri: Sezgin vd., 2022, kat. 025; Bezeczky, 2013, s. 40, fig. 22.

Katalog No: 191

Çizim-Fotoğraf No: 269

Kazı Buluntu No: SBK.17.570

Korunan Yükseklik: 17,6 cm

Korunan Genişlik: 7,2 cm

Kulp Kalınlığı: 4,4 cm

Hamur Rengi: 5YR 5/4 (kırmızımsı kahverengi)

Hamur Yapısı: Sert, gözeneksiz ve kötü pişmiş

Katkı Maddeleri: Taşçık, kalsit ve kum

Astar Rengi: 5YR 6/6 (kırmızımsı sarı)

Tanım: Yuvarlak profile sahip kulp gövdeden boyun bölümüne paralel bağlanmaktadır.

Tip: Geç Rhodos

Tarihleme: MS 1. yüzyıl

Benzerleri: Sezgin vd., 2022, kat. 025; Aslan, 2015, fig. 1, no. 8.

Katalog No: 192

Çizim-Fotoğraf No: 045

Kazı Buluntu No: SBK.21.87

Buluntu Mekanı: XX no.lu mekan

Korunan Yükseklik: 13,0 cm

Korunan Genişlik: 8,0 cm

Kulp Kalınlığı: 4,0 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/6 (kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, gözeneksiz ve iyi pişmiş

Katkı Maddeleri: Kalsit ve kum

Astar Rengi: 2.5YR 6/6 (açık kırmızı)

Tanım: Yuvarlak profile sahip kulp gövdeden buyuna paralel bağlanmaktadır.

Tip: Geç Rhodos

Tarihleme: MS 1. yüzyıl

Benzerleri: Sezgin vd., 2022, kat. 025; Aslan, 2015, fig. 1, no. 8.

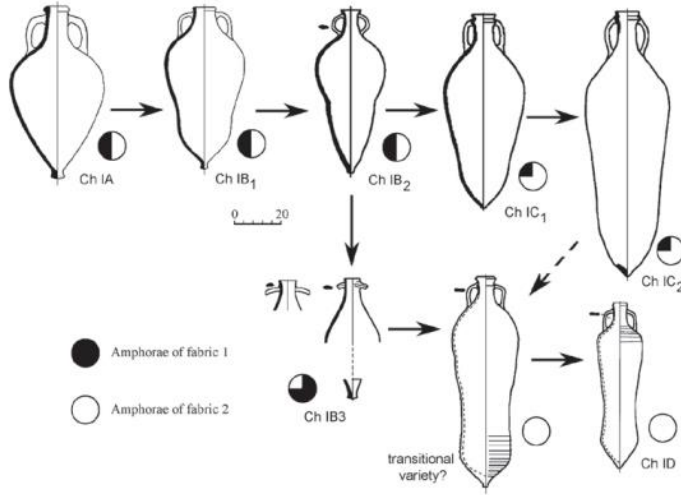
2.2.9. Kolkhis amphoraları

Antik Çağ yazarı, Karadeniz'in doğu kıyısında, bugün Batı Gürcistan olarak adlandırılan bölgeyi Kolkhis olarak adlandırmaktadırlar (Tsetskhladze ve Vnukov, 1992, s. 357) (Şekil 2.2.27).

Şekil 54.2.27 Kolkhis'in konumu (Erol ve Tamer, 2020)

Kolkhis amphoraları “Kahverengi Hamurlu Amphoralar” olarak bilinmektedir ve ilk olarak MÖ 4. yüzyılda üretimine başlanmıştır (Vnukov, 2003, s. 160). Kahverengi hamurlu amphoralar 15-20 litre hacime sahip oldukça büyük kaplardır ve şarap taşımak için kullanılmıştır. Uzun süredir varolan ve önemli ölçüde değişen tipin tamamı için, oval veya uzun bir gövde, geniş bir boyun, silindir biçimli veya basit düz bir ağız kenarı, oval veya yassı kulplu, konik veya konik profile yakın gövde karakteristiktir (Vnukov, 2003, s. 164). Vnukov, Kolkhis ampholarını tek tipe (Ch I tipi) ayırır ve A, B, C, D olmak üzere dört varyantı vardır. Bunlar da kendi içlerinde çeşitli alt varyantlara ayrılır (Vnukov, 2003, s. 160-166) (Şekil 2.2.28). MÖ 4. yüzyıldan MÖ 3. yüzyıla kadar A varyantı Sinop prototipleriyle benzerdir. MÖ 3. yüzyıl sonlarından MÖ 2. yüzyıla a.silelim kadar B varyantı amphoralarda gövdede bel görünümü ortaya çıkmakta ve boyut biraz daha küçülmektedir. MS 1. yüzyıl sonlarından 2. yüzyıl başlarında yerini C varyantına bırakmaktadır. (Tsetskhladze ve Vnukov, 1992, s. 386). MS 4. yüzyılın ilk yarısında amphora üretimi büyük değişiklikler göstermiştir. Karadeniz ve Ege'ye ihracatın artması ekonomiyi yükseltmiş, atölye sayılarını arttırmış ve yeni yerel tiplerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Ch Ic 2 ve Ch Ib 3 amphoralarının özelliklerini birleştiren D adı verilen yeni bir grup ortaya çıkmıştır. Bu grubun içeriğine piroksen ve kuvars da eklenmiştir. Fincan şeklinde ağız kenarlı, ince gövdenin ortasında bel görünümlü ve keskin konik tabanlıdır. Kulplar boyunla paralel görünümündedir. D grubu amphoralar MS 4-5. yüzyıla tarihlenmektedir (Erol ve Tamer, 2020, s. 536-538).

Şekil 55.2.28 Kolkhis Amphoralarının Tipolojik Değişimi (Vnukov, 2011, s. 277 fig. 8)

MS 4. yüzyıl ile MS 6.-7. yüzyıllara ait buluntuların müzelerimizde yeterli miktarda temsil edildiğini belirten Kassab Tezgör tipoloji açısından yeni bir öneride bulunarak bu dönem amphoralarını X Clc ve Y Clc olarak iki gruba ayırmıştır (Kassab Tezgör, 2020, s. 50).

X grubu amphoraların boyundaki çıkıntılar kulp hizasındadır, uzamış kavisli gövde Ch Ic ve alt gruplarıyla benzerdir. Alt ve üst kısım orantısızdır ve alt kısma doğru daha belirgin bir daralma gözlenmektedir. Y grubu amphoralarda ağız kenarı dört farklı profillidir. Boyundaki çıkıntı yoktur, dip daha sivri görünümündedir ve içteki spiral şerit yoktur, kulplar X grubuna benzerdir ve Ch ID tipine benzerlik göstermektedir (Kassab Tezgör, 2020, s. 57) (Şekil 2.2.29).

Şekil 56.2.29 Kassab Tezgör'e göre Kolkhis Amphora Tipolojisi (Kassab Tezgör, 2020, pl. XX, kat. 109; pl. XXI, kat. 112-113 ve 115, pl. XXII kat. 123, pl. XXIII, kat. 126)

Katalog No: 193

Çizim-Fotoğraf No: 248

Kazı Buluntu No: SBK.15.187

Buluntu Mekanı: XVI no.lu mekan

Ağız Çapı: 9,6 cm

Korunan Yükseklik: 6,0 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/8 (kırmızı)

Hamur Yapısı: İyi pişmiş, sert ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Taşçık, kum ve kalsit

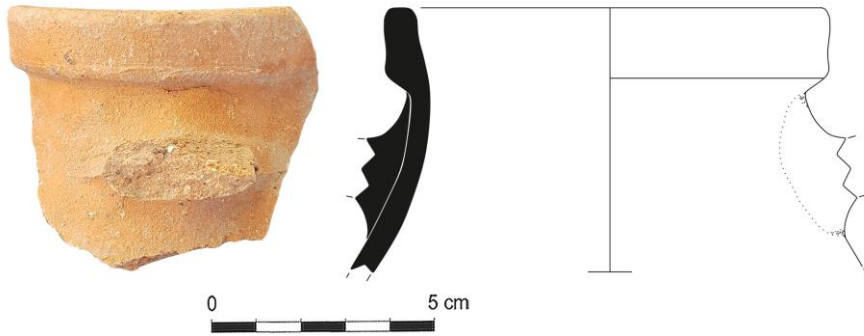
Astar Rengi: 2.5YR 5/6 (kırmızı)

Tanım: Ağız kenarının bir parçası sağlam kalmıştır. Silindir ve basit görünümlüdür.

Tip: Kolkhis Ch IA

Tarihleme: MÖ 4.-3. yüzyıl

Benzerleri: Erol ve Tamer, 2020, fig. 2, no. 4; Vnukov, 2003, tablo 70, no. 3; Kassab Tezgör, 2020, pl. XXII, kat. 117.

Katalog No: 194

Çizim-Fotoğraf No: 228

Kazı Buluntu No: SBK.12.241

Buluntu Mekanı: XVI no.lu mekan

Ağız Çapı: 10,4 cm

Korunan Yükseklik: 8,3 cm

Hamur Rengi: 5YR 5/4 (kırmızımsı kahverengi)

Hamur Yapısı: Kötü pişmiş, orta sert ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Mika, kalsit, kum ve seyrek taşçık

Astar Rengi: 2.5YR 6/6 (açık kırmızı) renkte kendinden aşınmış astarlıdır.

Tanım: Sağlam kalan ağız kenarı parçası dışa dönük üçgen görünümlüdür.

Tip: Kolkhis Ch IA

Tarihleme: MÖ 4.-3. yüzyıl

Benzerleri: Erol ve Tamer, 2020, fig. 2, no. 4; Vnukov, 2003, tablo 70, no. 3; Kassab Tezgör, 2020, pl. XXII, kat. 117.

Katalog No: 195

Çizim-Fotoğraf No: 284

Kazı Buluntu No: SBK.12?.203

Buluntu Mekanı: XVI no.lu mekan

Ağız Çapı: 6,4 cm

Korunan Yükseklik: 11,8 cm

Kulp Kalınlığı: 1,5 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 4/4 (kırmızımsı kahverengi)

Hamur Yapısı: İyi pişmiş, yumuşak ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kum ve kalsit

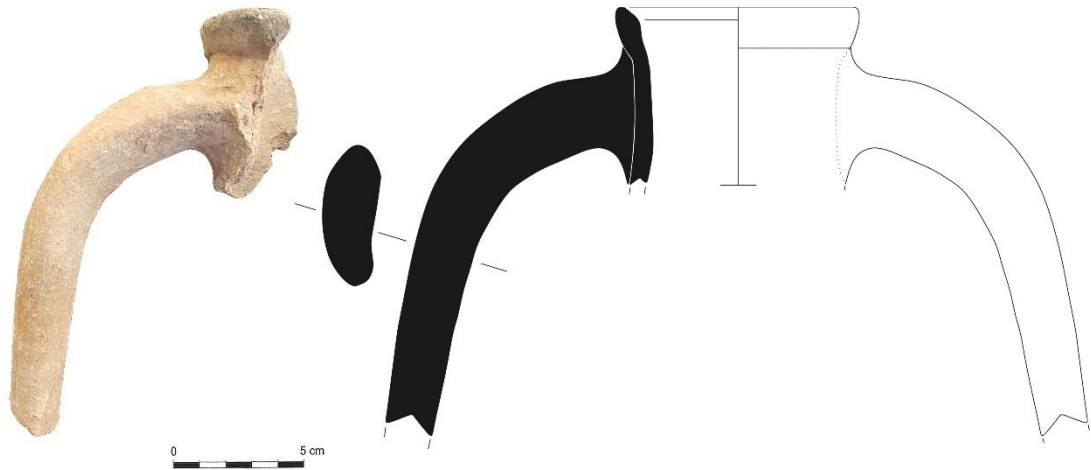
Astar Rengi: 5YR 5/4 (kırmızımsı kahverengi)

Tanım: Ağız kenarı ve kulbun bir parçası sağlam kalmıştır. Dışa dönük ağız kenarlı, dar boyunlu, ince cidarlı, dikey yassı kulba sahiptir.

Tip: Kolkhis Ch IB

Tarihlleme: MÖ 3. yüzyıl sonları-MÖ 2. yüzyıl

Benzerleri: Erol ve Tamer, 2020, fig. 5, no. 1; Vnukov, 2003, tablo 70, no. 5; Kassab Tezgör, 2020, pl. XX, kat. 104

Katalog No: 196

Çizim-Fotoğraf No: 265

Kazı Buluntu No: SBK.15.19

Buluntu Mekanı: XVI no.lu mekan

Ağız Çapı: 6,0 cm

Korunan Yükseklik: 4,7 cm

Kulp Kalınlığı: 1,3 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 4/6 (kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözenekli

Katkı Maddeleri: Kalsit, kum ve taşçık

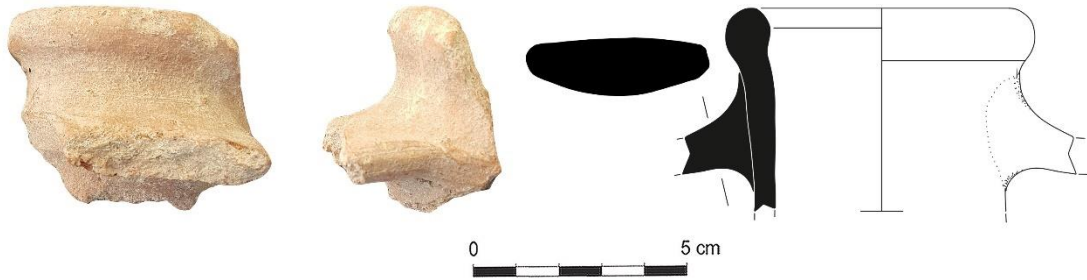
Astar Rengi: 2.5YR 5/4 (kırmızımsı kahverengi)

Tanım: Basit dışa dönük ağız kenarlı ve ince kulpludur.

Tip: Kolkhis Ch Ic

Tarihleme: MS 1. yüzyıl sonları-MS 2. yüzyıl başları

Benzerleri: Erol ve Tamer, 2020, fig. 7, no. 2.

Katalog No: 197

Çizim-Fotoğraf No: 211

Kazı Buluntu No: SBK.14.42

Buluntu Mekanı: XVI no.lu mekan

Ağız Çapı: 8,8 cm

Korunan Yükseklik: 11,7 cm

Kulp Kalınlığı: 2,0 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/8 (kırmızı)

Hamur Yapısı: Orta sert, iyi pişmiş ve çok seyrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Taşçık, kalsit ve kum

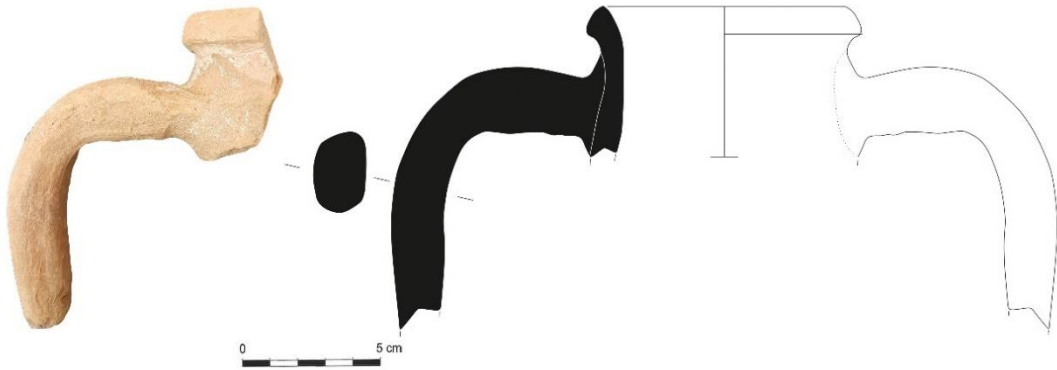
Astar Rengi: 2.5YR 5/6 (kırmızı)

Tanım: Ağız kenarı ve kulbun bir kısmı korunmuştur. Dışa çekik ağız kenarlı, kısa şişkin boyunludur.

Tip: Kolkhis X Clc I

Tarihleme: MS 6-7. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2020, pl. XXI, kat. 113.

Katalog No: 198

Çizim-Fotoğraf No: 201

Kazı Buluntu No: SBK.?.776

Ağız Çapı: 13,4 cm

Korunan Yükseklik: 13,7 cm

Kulp Kalınlığı: 2,1 cm

Hamur Rengi: 5YR 5/6 (sarımsı kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, gözeneksiz ve iyi pişmiş

Katkı Maddeleri: Kalsit, kireç, kum ve az piroksen

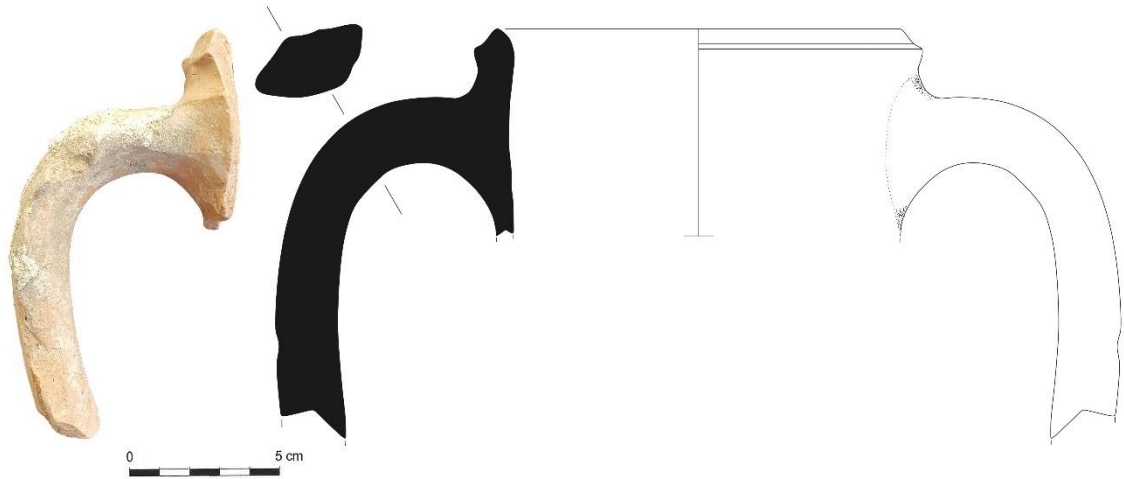
Astar Rengi: 5YR 6/6 (kırmızımsı sarı) renkte kendinden astarlıdır.

Tanım: Ağız kenarı ve kulbun bir kısmı korunmuştur. Dışa çekik üçgen görünümlü ağız kenarlıdır. Üzerinde harç bulunmaktadır.

Tip: Kolkhis X Clc I

Tarihleme: MS 6.-7. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2020, pl. XX, kat. 109.

Katalog No: 199

Çizim-Fotoğraf No: 225

Kazı Buluntu No: SBK.13.1337

Buluntu Mekanı: XVI no.lu mekan

Ağız Çapı: 6,8 cm

Korunan Yükseklik: 6,4 cm

Kulp Kalınlığı: 1,5 cm

Hamur Rengi: 5YR 5/4 (kırmızımsı kahverengi)

Hamur Yapısı: Orta sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Taşçık, kalsit, kum

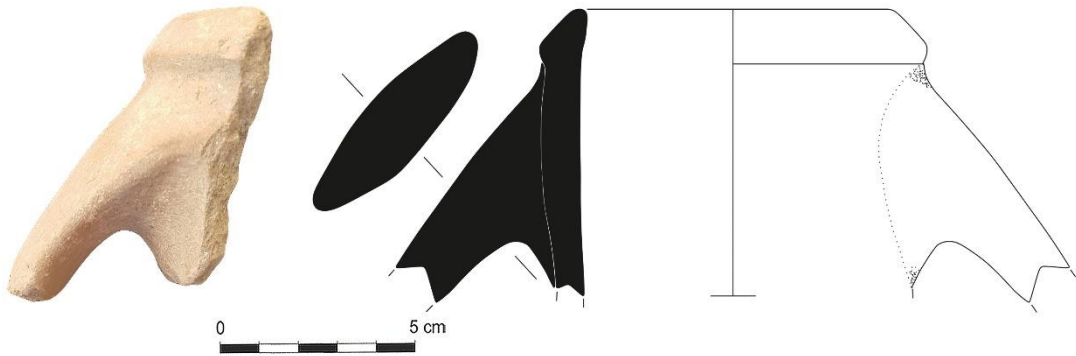
Astar Rengi: 5YR 6/4 (açık kırmızımsı kahverengi) renkte kendinden astarlıdır.

Tanım: Ağız kenarı üçgen olup, altına eklenen düz ve dikdörtgen köşeli kulp, gövdeye hemen hemen hiç eğrilik vermeyecek şekilde eğik olarak bağlanmıştır

Tip: Kolkhis amphorası

Tarihleme: MS 14. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2022, fig. 21.

Katalog No: 200

Çizim-Fotoğraf No: 018

Kazı Buluntu No: SBK.17.34

Buluntu Mekanı: XVI no.lu mekan

Ağız Çapı: 6.9 cm

Korunan Yükseklik: 6.5 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 (pembe)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit, quartz ve taşçık katkılı

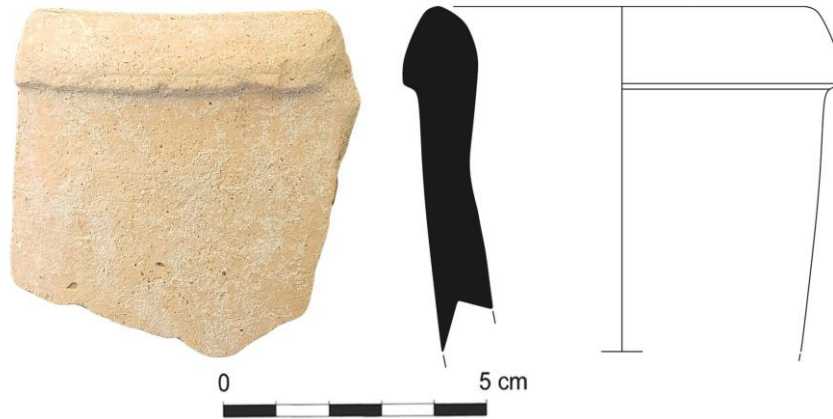
Astar Rengi: 7.5YR 7/4 (pembe)

Tanım: Ağız kısmı sağlam kalmıştır. Üçgen profilli, dışta kalınlaştırılmış ağız kenarlı, silindirik boyunludur.

Tip: Kolkhis amphorası

Tarihleme: MS 14. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2022, fig. 21.

Katalog No: 201

Çizim-Fotoğraf No: 088

Kazı Buluntu No: SBK.17.113

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Dip Çapı: 2,1 cm

Korunan Genişlik: 5,2 cm

Korunan Yükseklik: 5,3 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/6 (kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit

Astar Rengi: Astarsız

Tanım: Sağlam kalan dip parçası içi dolu sivri şekilde sonlanmaktadır.

Tip: Kolkhis Amphorası Ch IC1

Tarihleme: MÖ 4.-3. yüzyıl

Benzerleri: Vnukov, 2003, tablo 73, no. 2; Kassab Tezgör, 2020, pl. XX, kat. 106.

Katalog No: 202

Çizim-Fotoğraf No: 149

Kazı Buluntu No: SBK.13.7

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Dip Çapı: 3,8 cm

Korunan Genişlik: 11,1 cm

Korunan Yükseklik: 6,2 cm

Hamur Rengi: 5YR 7/4 (pembe)

Hamur Yapısı: İyi pişmiş, sert ve seyrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Kalsit, kum ve piroksen

Astar Rengi: 5YR 7/4 (pembe)

Tanım: Sağlam kalan dip parçası içi dolu ve küçük bir çıkıntı ile sonlanır.

Tip: Kolkhis Ch IA

Tarihleme: MÖ 4.-3. yüzyıl

Benzerleri: Vnukov, 2003, tablo 73, no. 3.

Katalog No: 203

Çizim-Fotoğraf No: 182

Kazı Buluntu No: SBK.14.797

Dip Çapı: 5,6 cm

Korunan Genişlik: 8,2 cm

Korunan Yükseklik: 5,3 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/6 (kırmızımsı sarı)

Hamur Yapısı: Sert, çok seyrek gözenekli ve iyi pişmiş

Katkı Maddeleri: Kalsit, kum ve piroksen

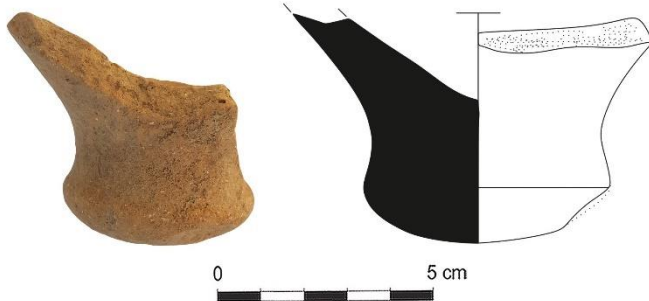
Astar Rengi: 7.5YR 7/4 (pembe) renkte kendinden astarlıdır.

Tanım: Sağlam kalan dip parçası içi dolu ve küçük silindir şeklindedir.

Tip: Kolkhis Ch 1B

Tarihleme: MÖ 4.-3. yüzyıl

Benzerleri: Vnukov, 2003, tablo 74, no. 2.

Katalog No: 204

Çizim-Fotoğraf No: 072

Kazı Buluntu No: SBK.14.881

Dip Çapı: 3,7 cm

Korunan Genişlik: 8,0 cm

Korunan Yükseklik: 8,3 cm

Hamur Rengi: 5YR 3/3 (koyu kırmızımsı kahverengi)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Piroksen ve kalsit

Astar Rengi: 2.5YR 5/6 (kırmızı)

Tanım: İçi dolu küçük dip kısmı sağlam kalmıştır.

Tip: Kolkhis Amphorası

Tarihleme: MÖ 4.-3. yüzyıl

Benzerleri: Vnukov, 2003, tablo 73, no. 5; Kassab Tezgör, 2020, pl. XLI, kat. 112.

Katalog No: 205

Çizim-Fotoğraf No: 170

Kazı Buluntu No: SBK.14.748

Dip Çapı: 6,2 cm

Korunan Genişlik: 8,3 cm

Korunan Yükseklik: 6,2 cm

Korunan Yükseklik: 6,2 cm

Hamur Rengi: 5YR 5/4 (kırmızımsı kahverengi)

Hamur Yapısı: Sert, kötü pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit, taşçık ve kum

Astar Rengi: 5YR 6/3 (açık kırmızımsı kahverengi)

Tanım: Kendinden astarlıdır. İçi boş dip parçası düz diplidir.

Tip: Kolkhis Ch IB

Tarihleme: MÖ 3. yüzyıl sonları-MÖ 2. yüzyıl

Benzerleri: Vnukov, 2003, tablo 73, no. 9.

Katalog No: 206

Çizim-Fotoğraf No: 033

Kazı Buluntu No: SBK.12.208

Buluntu Mekanı: XVI no.lu mekan

Dip Çapı: 3,0 cm

Korunan Genişlik: 5,8 cm

Korunan Yükseklik: 6,2 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 6/6 (açık kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Taşçık, kalsit ve mika katkılı

Astar Rengi: Astarsızdır.

Tanım: Dip kısmı sağlam kalmıştır. Konik diplidir.

Tip: Kolkhis X Clc

Tarihleme: MS 6-7. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2020, pl. XL, kat. 109.

Katalog No: 207

Çizim-Fotoğraf No: 206

Kazı Buluntu No: SBK.yok

Dip Çapı: 4,2 cm

Korunan Genişlik: 10,7 cm

Korunan Yükseklik: 5,2 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/6 (kırmızı)

Hamur Yapısı: İyi pişmiş, yumuşak ve seyrek gözenekli.

Katkı Maddeleri: Kalsit ve kum

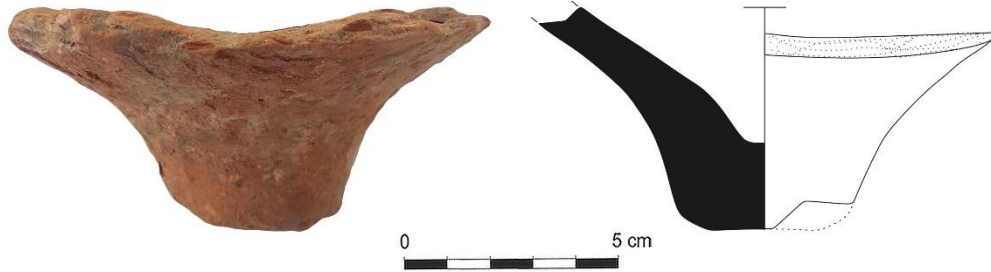
Astar Rengi: 2.5YR 6/6 (açık kırmızı)

Tanım: Yüzey aşınmış durumdadır. Sağlam kalan dip parçası küçük içi dolu formdadır.

Tip: Kolkhis X Clc

Tarihleme: MS 6.-7. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2020, pl. XL, kat. 108.

Katalog No: 208

Çizim-Fotoğraf No: 106

Kazı Buluntu No: SBK.18.367

Dip Çapı: 5,0 cm

Korunan Genişlik: 6,7 cm

Korunan Yükseklik: 5,0 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/6 (kırmızı)

Hamur Yapısı: İyi pişmiş, sert ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Taşçık, kalsit ve kum

Astar Rengi: 2.5YR 5/6 (kırmızı)

Tanım: Kendinden astarlıdır. Sağlam kalan dip parçası küçük içi dolu formdadır.

Tip: Kolkhis X Clc

Tarihleme: MS 6.-7. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2020, kat. pl. XLI, no. 112-113.

Katalog No: 209

Çizim-Fotoğraf No: 068

Kazı Buluntu No: SBK.14.893

Dip Çapı: 2,0 cm

Korunan Genişlik: 6,8 cm

Korunan Yükseklik: 10,0 cm

Hamur Rengi: 5YR 4/4 (kırmızımsı kahverengi)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit

Astar Rengi: 7.5YR 5/4 (kahverengi)

Tanım: Dip kısmı sağlam durumdadır. Kısa sivri diplidir.

Tip: Kolkhis Y Clc IIb

Tarihleme: MS 6.-7. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2020, pl. XLI, kat. 117.

Katalog No: 210

Çizim-Fotoğraf No: 083

Kazı Buluntu No: SBK.17.570

Korunan Genişlik: 6,9 cm

Korunan Yükseklik: 8,0 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 6/6 (açık kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit ve taşçık

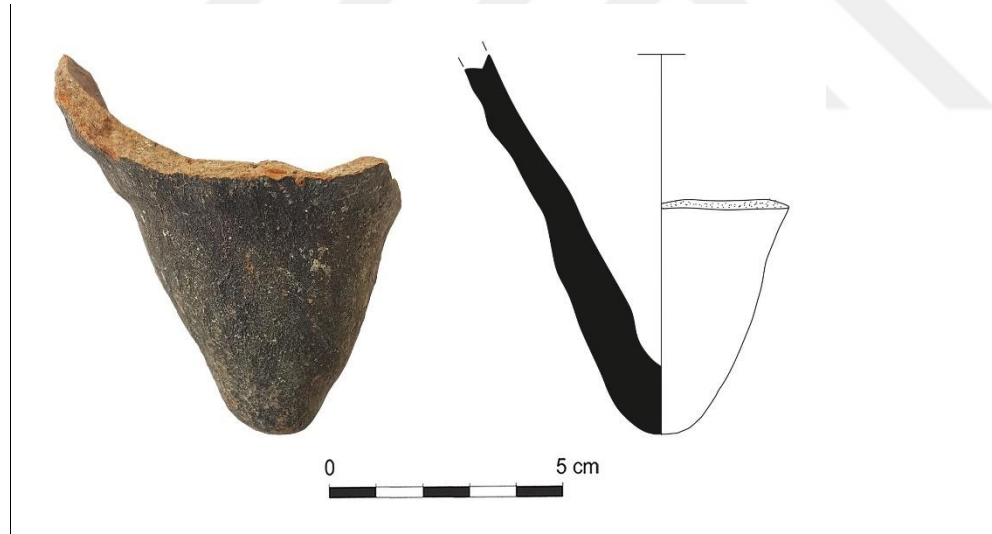
Astar Rengi: Yüzey 7.5YR 2.5/1 (siyah) renktedir.

Tanım: Dış yüzeyde yanma mevcuttur. Dip kısmı sağlam durumdadır.

Tip: Kolkhis Y Clc II

Tarihleme: MS 6.-7. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2020, pl. XLI, kat. 117.

Katalog No: 211

Çizim-Fotoğraf No: 172

Kazı Buluntu No: SBK.14.763

Dip Çapı: 1,9 cm

Korunan Genişlik: 8,5 cm

Korunan Yükseklik: 6,4 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 5/4 (kahverengi)

Hamur Yapısı: Kötü pişmiş, sert ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit ve kum

Astar Rengi: 7.5YR 7/4 (pembe) renkte kendinden astarlıdır.

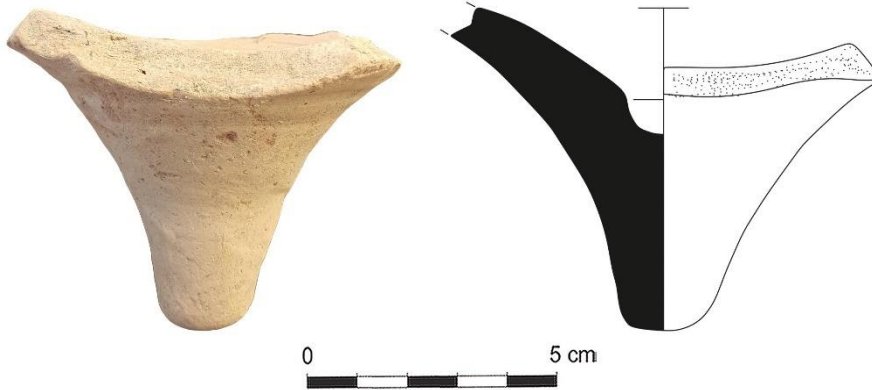
Tanım: Kendinden astarlıdır. Korunma durumu açısından dip kısmı sağlam kalmıştır.

İçi dolu dairesel üçgen formla sonlanmaktadır.

Tip: Kolkhis Y Clc IIc

Tarihleme: MS 6.-7. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2020, pl. XXII, kat. 124.

Katalog No: 212

Çizim-Fotoğraf No: 175

Kazı Buluntu No: SBK.13.1292

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Dip Çapı: 2,2 cm

Korunan Genişlik: 10,4 cm

Korunan Yükseklik: 7,6 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/6 (kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, gözeneksiz ve iyi pişmiş

Katkı Maddeleri: Kalsit, taşçık ve kum

Astar Rengi: 7.5YR 5/3 (kahverengi)

Tanım: Dip kısmı sağlam kalmıştır. İçi dolu dairesel üçgen formla sonlanmaktadır.

Tip: Kolkhis Y Clc IIc

Tarihleme: MS 6.-7. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2020, pl. XXII, kat. 124.

Katalog No: 213

Çizim-Fotoğraf No: 274

Kazı Buluntu No: SBK.21.153

Buluntu Mekanı: XVI no.lu mekan

Korunan Yükseklik: 14,1 cm

Korunan Genişlik: 8,6 cm

Kulp Kalınlığı: 2,1 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/6 (kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, kötü pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit, ve kum

Astar Rengi: 2.5YR 5/4 (kırmızımsı kahverengi) renkte kendinden astarlıdır.

Tanım: Sağlam kalan tek kulp parçası yivsiz görünümündedir.

Tip: Kolkhis Ch IB

Tarihleme: MÖ 3. yüzyıl sonları-MÖ 2. yüzyıl

Benzerleri: Erol ve Tamer, 2020, fig. 5; Kassab Tezgör, 2020, pl. XX, kat. 104;

Vnukov, 2003, tablo 66-2.

Katalog No: 214

Çizim-Fotoğraf No: 250

Kazı Buluntu No: SBK.12.509

Buluntu Mekanı: yüzey buluntusu

Korunan Yükseklik: 15,1 cm

Korunan Genişlik: 6,8 cm

Kulp Kalınlığı: 2,3 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 (pembe)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve çok seyrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Taşçık, kalsit, kum ve piroksen

Astar Rengi: 10YR 8/3 (çok soluk kahverengi) renkte kendinden astarlıdır.

Tanım: Kulbun gövdeye bağlandığı yer sağlam kalmıştır. Düz geniş formdadır

Tip: Kolkhis Y Clc II

Tarihleme: MS 6.-7. yüzyıl

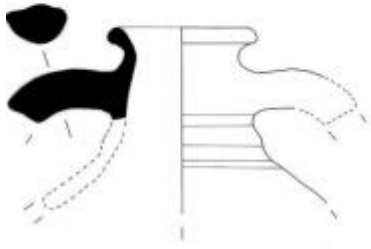
Benzerleri: Kassab Tezgör, 2020, pl. XXI, kat. 110.

2.2.10. Charax amphoraları

Kırım yarımadasında kurulmuş en büyük Roma askeri yerleşimi olan Charax, muhtemelen MS 60-65 civarında inşa edilmiş bir kale yerleşimidir. Charaks, başta Khersonesos olmak üzere Bosphorus'taki emporion ve kolonileri İskit saldırılarından korumak amacıyla inşa edilmiş olup MS 3. yüzyıla kadar yerleşime devam edilmiştir (Öztürk, 2016, s. 891). Yapılan kazılarla yerleşimde ortaya çıkarılan yapılarla tam bir Roma şehri olarak sınıflandırmıştır.

Tüm formu Charax yerleşiminde ele geçen amphoranın tanımlanmasıyla tanınan Charax amphorası, ortalama boyutlardadır ve boynun üst kısmı dışa doğru çıkıntılıdır. Genişletilmiş badem biçimli bir ağız kenarın alta doğru daralmaktadır. Doğrudan ağız kenarının altına takılan kulplar genellikle orta çıkıntılıdır, gövde ise dışbükeydir ve sivri bir dipile sonlanır (Kassab Tezgör, 2022, s. 8) (Şekil 2.2.30). MS 4. yüzyıla tarihlenmektedir (Kassab Tezgör, 2020, s. 27).

Şekil 57.2.30 Charax Amphorası (Kassab Tezgör, 2022, fig. 10)

Katalog No: 215

Çizim-Fotoğraf No: 223

Kazı Buluntu No: SBK.18.135

Ağız Çapı: 6,0 cm

Korunan Yükseklik: 9,5 cm

Kulp Kalınlığı: 1,7 cm

Hamur Rengi: 5YR 5/6 (sarımsı kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, gözeneksiz ve kötü pişmiş

Katkı Maddeleri: Taşçık ve kum

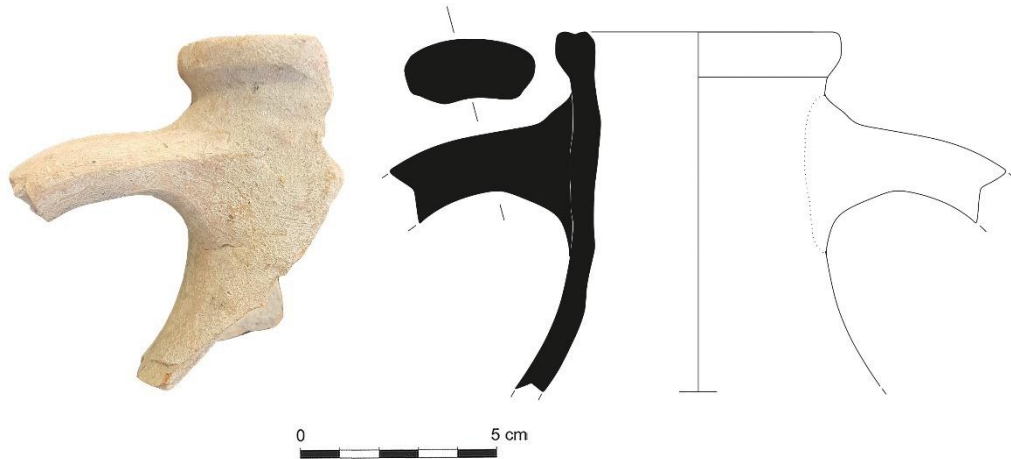
Astar Rengi: 5YR 6/4 (açık kırmızımsı kahverengi) renkte kendinden astarlıdır.

Tanım: Ağız kenarı ve kulbun bir kısmı korunmuştur. Dudak badem şeklinde, dışbükey bir profile sahiptir.

Tip: Charax Amphorasi

Tarihleme: MS 4. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2022, fig. 10.

Katalog No: 216

Çizim-Fotoğraf No: 282-326

Kazı Buluntu No: SBK.12.99 ve 12.275

Buluntu Mekanı: VIII no.lu mekan

Ağız Çapı: 7,3 cm

Korunan Yükseklik: 9,8 cm

Kulp Kalınlığı: 2,1 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/6 (sarımsı kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, gözeneksiz ve iyi pişmiş

Katkı Maddeleri: Taşçık ve kum

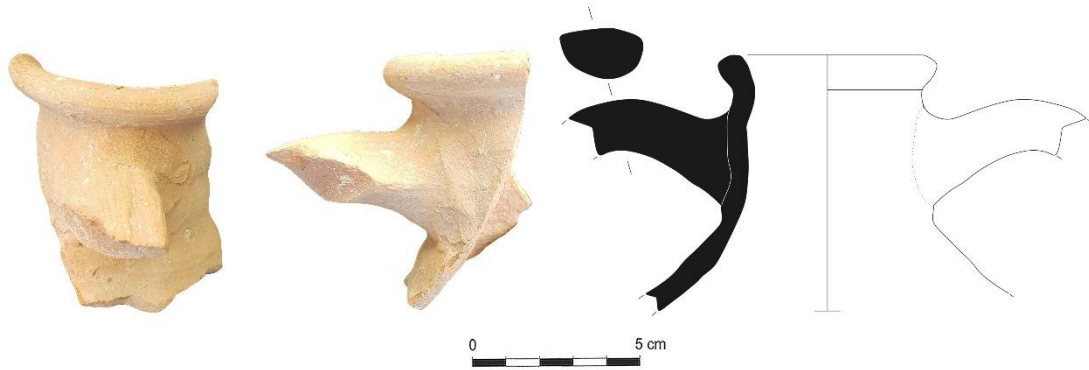
Astar Rengi: 5YR 6/4 (açık kırmızımsı kahverengi) renkte kendinden astarlıdır.

Tanım: Ağız kenarı ve kulbun bir kısmı korunmuştur. Dudak badem şeklinde, dışbükey bir profile sahiptir.

Tip: Charax Amphorası

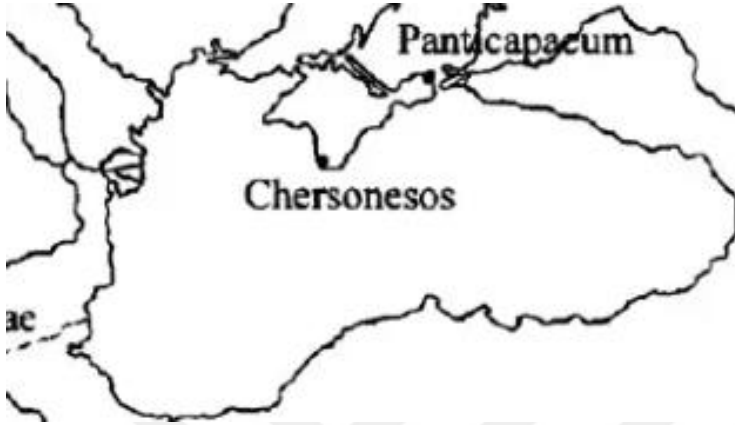
Tarihleme: MS 4. yüzyıl

Benzerleri: Kassab Tezgör, 2022, fig. 10.

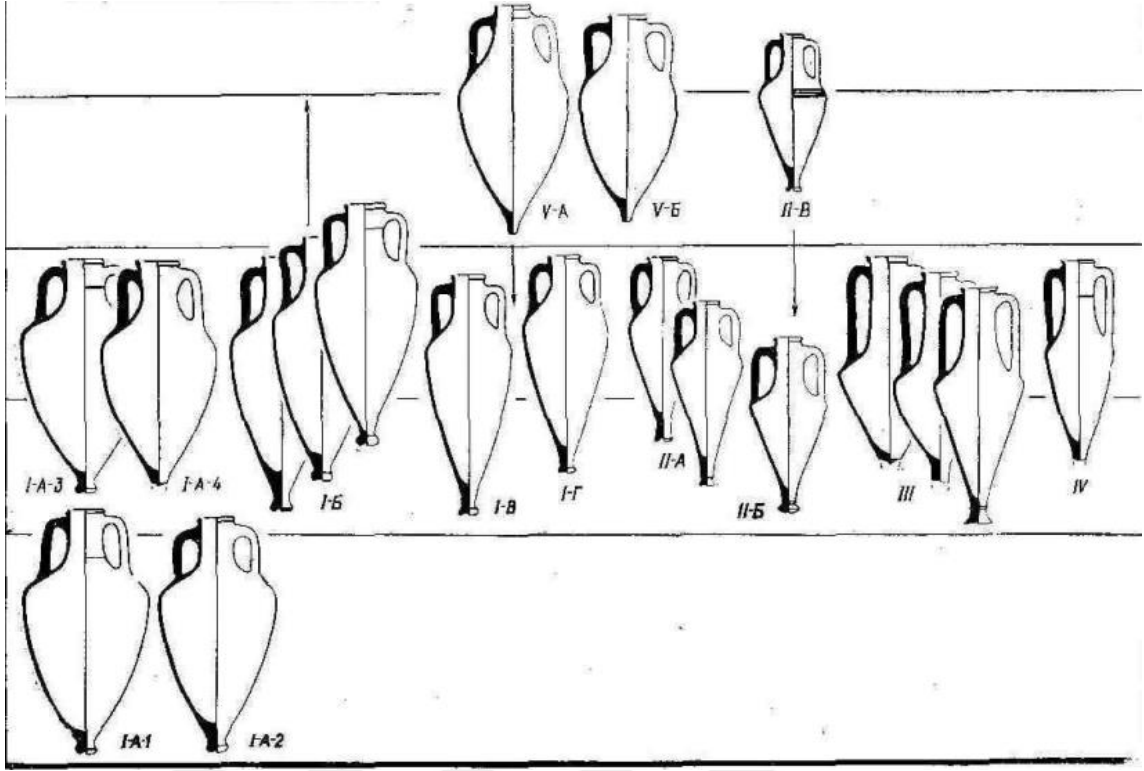
2.2.11. Khersonesos amphoraları

Khersonesos, MÖ 5. yüzyılın sonlarında Herakleia Pontika'dan gelen göçmenler tarafından, Karadeniz'in kuzeyinde, Kırım'ın güneybatısından kurulan bir Yunan kolonisidir (Klenina, 2012, s. 442) (Şekil 2.2.31).

Şekil 58.2.31 Khersonesos Konumu (Klenina, 2012, fig.1)

Khersonesos Amphorası üretimi MÖ 4. yüzyıl sonu MÖ 3. yüzyıl başlarına tarihlenmektedir. Monakhov tarafından detaylı incelemesi yapılan amphoralar 5 tipe ayrılmıştır. Bu tiplerin alt varyantları da bulunmaktadır (Cankardeş Şenol, 2006, s. 51) (Şekil 2.2.32). Amphoralar dar ağızlı olup, şarap ve zeytinyağı taşımakta kullanılmaktadır. Amphoralar birkaç parçanın birleştirilmesiyle yapılmaktadır. Ters duran ağız ve boyun üzerine omuz, gövde parçaları sırayla birleştirilmektedir. Çok sayıda bağlantı izleri olması bunu kanıtlamaktadır. Alt kısım açık bırakılarak elin içeriye sokulması ve şekil verilmesi sağlanmaktadır. En son çömlekçi spiral tekniğiyle amphorayı kapatmaktadır. Bu nedenle dip dışbükey formda ve tabanın iç kısmında kıvrımlar ve düzensizlikler görülmektedir (Monakhov, 1984, s. 115). Kulplar yuvarlak profillidir ve profil tamamlandıktan sonra son kurumadan önce takılmaktadır (Monakhov, 1984, s. 117).

Şekil 59.2.32 Khersonesos Amphora tipolojisi (Monakhov, 1989, tablo 17)

Katalog No: 217

Çizim-Fotoğraf No: 292

Kazı Buluntu No: SBK.13.644

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Ağız Çapı: 7,8 cm

Korunan Yükseklik: 6,5 cm

Kulp Kalınlığı: 2,6 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/6 (kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, gözeneksiz ve iyi pişmiş

Katkı Maddeleri: Kalsit, kum ve taşçık

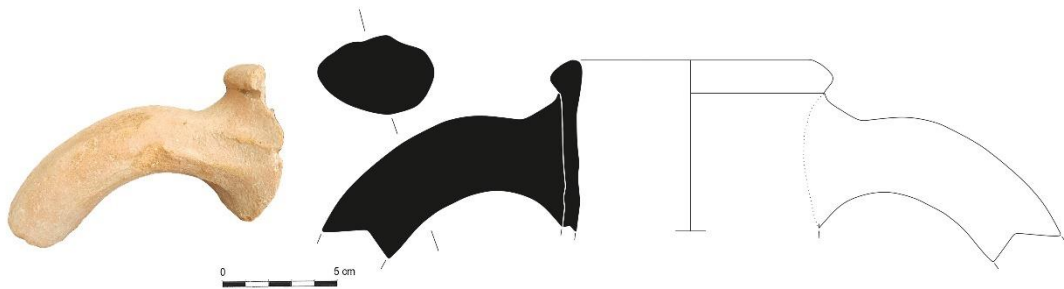
Astar Rengi: 2.5YR 6/4 (açık kırmızımsı kahverengi)

Tanım: Ağız kenarı ve kulbun bir kısmı sağlam kalmıştır. Dışbükey belirgin dudak altından başlayan görülmektedir.

Tip: Khersonesos Amphorası Variant I-B

Tarihleme: MÖ 4.-3. yüzyıl

Benzerleri: Monakhov, 1989, tablo. 5-6; Monakhov vd., 2019, s. 230, no. 6.

Katalog No: 218

Çizim-Fotoğraf No: 165

Kazı Buluntu No: SBK.14.379

Buluntu Mekanı: XVI no.lu mekan

Dip Çapı: 4,8 cm

Korunan Genişlik: 6,7 cm

Korunan Yükseklik: 5,1 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/6 (kırmızı)

Hamur Yapısı: İyi pişmiş, orta sert ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit, kum, taşçık

Astar Rengi: 5YR 6/4 (açık kırmızımsı kahverengi) renkte kendinden astarlıdır. Astarı aşınmıştır.

Tanım: Sağlam kalan dip parçasına, sonda bir halka görünümü verilmiştir.

Tip: Khersonesos Amphorası Variant I-B

Tarihleme: MÖ 4.-3. yüzyıl

Benzerleri: Monakhov, 1989, tablo. 5-6; Monakhov vd., 2019, s. 230, no. 5.

Katalog No: 219

Çizim-Fotoğraf No: 164

Kazı Buluntu No: SBK.13.61

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Dip Çapı: 6,5 cm

Korunan Genişlik: 4,3 cm

Korunan Yükseklik: 4,6 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/6 (kırmızımsı sarı)

Hamur Yapısı: Sert, gözeneksiz ve iyi pişmiş

Katkı Maddeleri: Taşçık, kalsit ve az piroksen

Astar Rengi: 7.5YR 8/3 (pembe) renkte ince astarlıdır.

Tanım: Sağlam kalan dibe, sonda bir halka görünümü verilmiştir.

Tip: Khersonesos Amphorası Variant I-B

Tarihleme: MÖ 4.-3. yüzyıl

Benzerleri: Monakhov, 1989, tablo. 6; Monakhov vd., 2019, s. 232, no. 10.

Katalog No: 220

Çizim-Fotoğraf No: 111

Kazı Buluntu No: SBK.20.495

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Dip Çapı: 6,9 cm

Korunan Genişlik: 5,0 cm

Korunan Yükseklik: 4,8 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/6 (kırmızı)

Hamur Yapısı: İyi pişmiş, orta sert, gözeneksiz

Katkı Maddeleri: kum ve kalsit

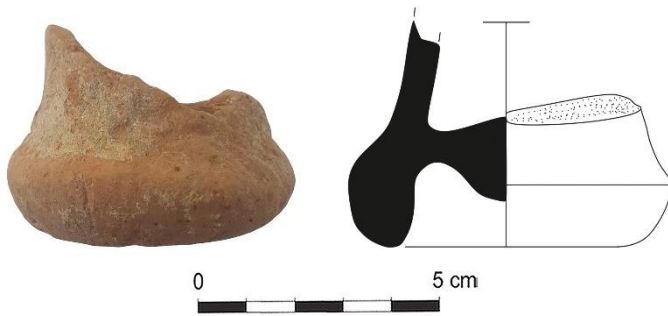
Astar Rengi: Astarsız

Tanım: Sağlam kalan dibe sonda bir halka görünümü verilmiştir.

Tip: Khersonesos Amphorası Variant II-B

Tarihleme: MÖ 4.-3. yüzyıl

Benzerleri: Monakhov, 1989, tablo. 6; Monakhov vd., 2019, s. 232, no. 10.

2.2.12. Kuzey Afrika Amphoraları

Orta büyüklükte silindirik bir amphoranın dışa çekik ağız kenarı, dışta kalınlaştırılmış, iç yüzeyi ise düz veya içbükey, kısa düz boyunlu ve küçük kulak biçimli kulpludur. Kısa ve sivri dipli olup uzun silindirik bir gövdeye sahiptir. Omuz, genellikle yarım daire profili oluşturan kulpları destekleyen, gözle görülür şekilde belirgindir, ancak çıkıntı yoktur. Gövdesi silindir biçimli olan amphoranın kapasitesi yaklaşık 35-40 litre olup zeytinyağı için kullanılmıştır. Kiremit kırmızısı veya turuncu renkte hamur, sert pişirilmiş ve taneli bir yapıya sahiptir. Dış yüzeyi tuzlu su kullanımından dolayı beyaz veya krem bir tonlardadır. Üretimin Kartaca yakınındaki Ariana'da (Panella, 1982, s. 174) ve Hadrumetum, Leptiminus gibi doğu kıyısı boyunca veya yakınında bir dizi bölgede yapılmıştır. MS 2. yüzyılın ikinci yarısından 3. yüzyılın sonuna kadar görülen bu amphora tipinde sonraki varyantlar MS 4. yüzyıla kadar devam etmektedir (Şekil 2.2.33). Batı Akdeniz bölgesinde özellikle Roma ve Ostia'da yaygın olarak dağıtımı yapılsa da aynı zamanda doğu Akdeniz ve Karadeniz'de bulunan örnekleri mevcuttur (Bonifay, 2004).

Şekil 60.2.33 Tip Afrika 1 Örnekleri (<https://archaeologydataservice.ac.uk/>)

Katalog No: 221

Çizim-Fotoğraf No: 087

Kazı Buluntu No: SBK.18.282

Ağız Çapı: 11,2 cm

Korunan Yükseklik: 4,3 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/6 (kırmızı)

Hamur Yapısı: İyi pişmiş, sert ve çok seyrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Yoğun kalsit

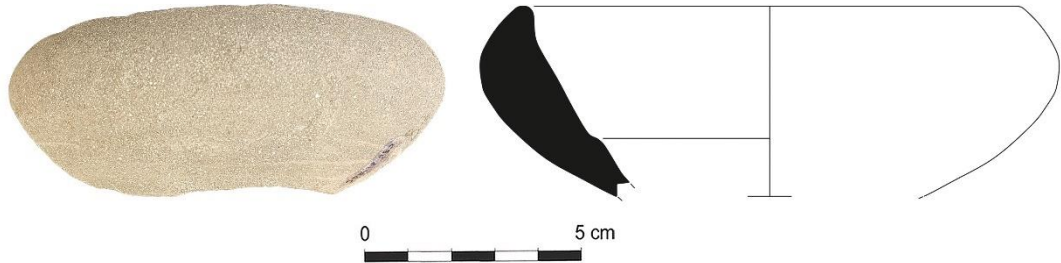
Astar Rengi: 10YR 8/3 (çok soluk kahverengi)

Tanım: Sağlam kalan ağız kenarı yuvarlatılmış ve huni görünümündedir.

Tip: Africana 1

Tarihleme: MS 2. yüzyılın ikinci yarısı-3. yüzyıl

Benzerleri: Essert vd. 2018, s. 967, fig. 18; Bonifay, 2004, s.106, fig. 56

Katalog No: 222

Çizim-Fotoğraf No: 107

Kazı Buluntu No: SBK.13.1454

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Ağız Çapı: 11,2 cm

Korunan Yükseklik: 4,8 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/6 (kırmızı)

Hamur Yapısı: İyi pişmiş, sert ve gözenekli

Katkı Maddeleri: Kalsit ve kum

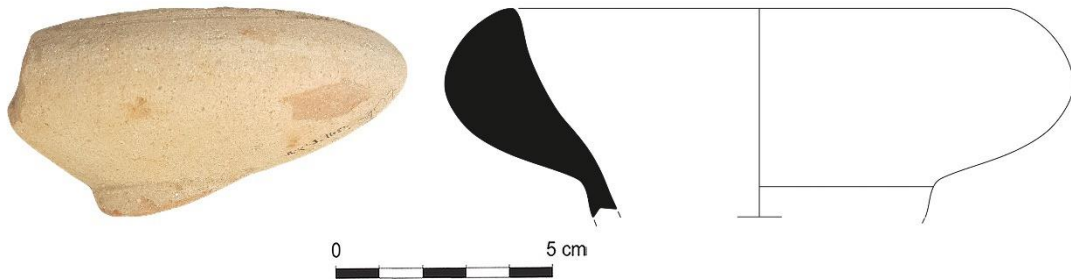
Astar Rengi: 7.5YR 8/3 (pembe)

Tanım: Sağlam kalan ağız kenarı yuvarlatılmış ve huni görünümündedir.

Tip: Africana 1

Tarihleme: MS 2. yüzyılın ikinci yarısı-3. yüzyıl

Benzerleri: Essert vd. 2018, s. 967, fig. 18; Bonifay, 2004, s.106, fig. 56

Katalog No: 223

Çizim-Fotoğraf No: 108

Kazı Buluntu No: SBK.18.250

Ağız Çapı: 12,0 cm

Korunan Yükseklik: 5,3 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/6 (kırmızı)

Hamur Yapısı: İyi pişmiş, sert ve çok seyrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Yoğun kalsit ve kum

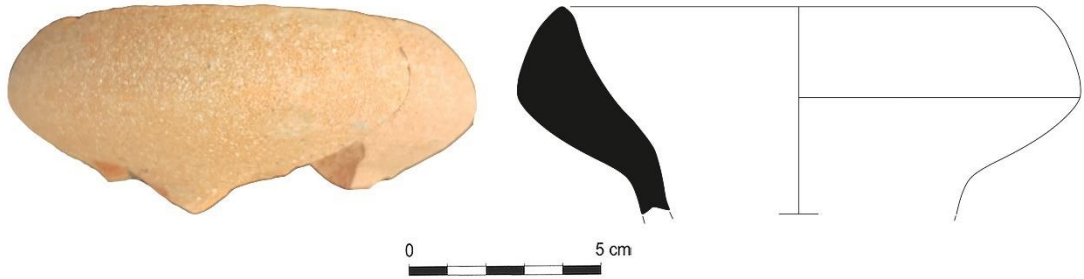
Astar Rengi: 2.5YR 6/8 (açık kırmızı)

Tanım: Sağlam kalan ağız kenarı yuvarlatılmış ve huni görünümündedir.

Tip: Africana 1

Tarihleme: MS 2. yüzyılın ikinci yarısı-3. yüzyıl

Benzerleri: Essert vd. 2018, s. 967, fig. 18; Bonifay, 2004, s.106, fig. 56

Katalog No: 224

Çizim-Fotoğraf No: 118

Kazı Buluntu No: SBK.17.294

Buluntu Mekanı: XXIII no.lu mekan

Ağız Çapı: 12,6 cm

Korunan Yükseklik: 5,7 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/6 (kırmızı)

Hamur Yapısı: Kötü pişmiş, sert ve çok seyrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Yoğun kalsit ve kum

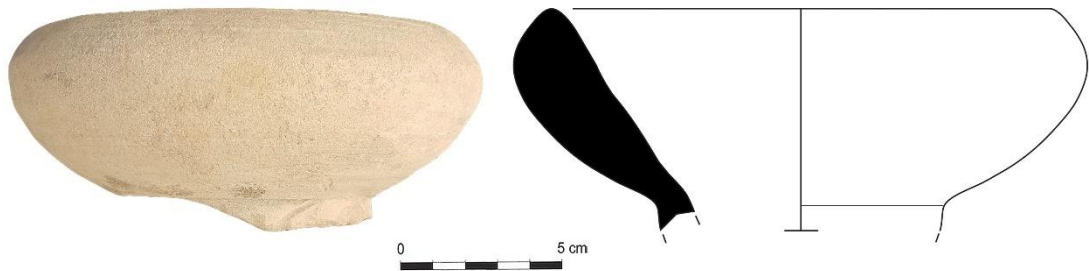
Astar Rengi: 10YR 8/3 (çok soluk kahverengi)

Tanım: Sağlam kalan ağız kenarı yuvarlatılmış ve huni görünümündedir.

Tip: Africana 1

Tarihleme: MS 2. yüzyılın ikinci yarısı-3. yüzyıl

Benzerleri: Essert vd. 2018, s. 967, fig. 18; Bonifay, 2004, s.106, fig. 56

Katalog No: 225

Çizim-Fotoğraf No: 120

Kazı Buluntu No: SBK.21.143

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Ağız Çapı: 12,2 cm

Korunan Yükseklik: 5,0 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 4/6 (kırmızı)

Hamur Yapısı: İyi pişmiş, sert ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kum

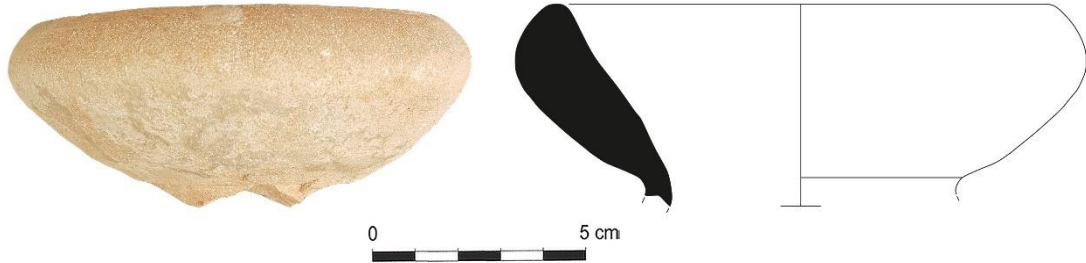
Astar Rengi: 2.5YR 6/8 (açık kırmızı)

Tanım: Sağlam kalan ağız kenarı yuvarlatılmış ve huni görünümündedir.

Tip: Africana 1

Tarihleme: MS 2. yüzyılın ikinci yarısı-3. yüzyıl

Benzerleri: Essert vd. 2018, s. 967, fig. 18; Bonifay, 2004, s.106, fig. 56

Katalog No: 226

Çizim-Fotoğraf No: 122

Kazı Buluntu No: SBK.yok

Ağız Çapı: 12,2 cm

Korunan Yükseklik: 4,0 cm

Hamur Rengi: 10R 5/2 (hafif kırmızı)

Hamur Yapısı: İyi pişmiş, sert ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit ve kum

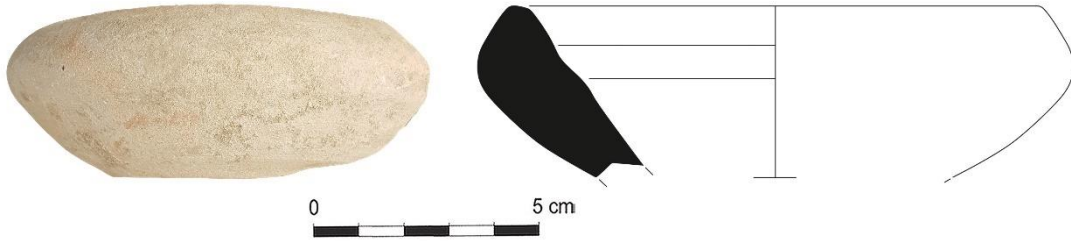
Astar Rengi: 7.5YR 8/3 (pembe)

Tanım: Sağlam kalan ağız kenarı yuvarlatılmış ve huni görünümündedir.

Tip: Africana 1

Tarihleme: MS 2. yüzyılın ikinci yarısı-3. yüzyıl

Benzerleri: Essert vd. 2018, s. 967, fig. 18; Bonifay, 2004, s.106, fig. 56

Katalog No: 227

Çizim-Fotoğraf No: 138

Kazı Buluntu No: SBK.21.36

Buluntu Mekanı: XX no.lu mekan

Ağız Çapı: 14,4 cm

Korunan Yükseklik: 4,6 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 6/8 (açık kırmızı)

Hamur Yapısı: İyi pişmiş, sert ve çok seyrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Kalsit, mika ve kum

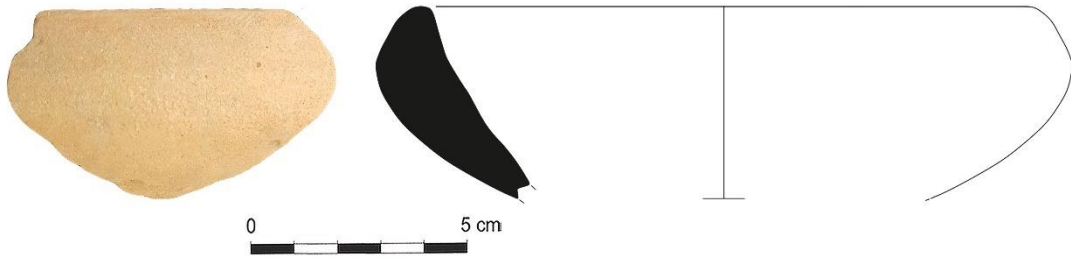
Astar Rengi: 2.5YR 6/6 (açık kırmızı)

Tanım: Sağlam kalan ağız kenarı yuvarlatılmış ve huni görünümündedir.

Tip: Africana 1

Tarihleme: MS 2. yüzyılın ikinci yarısı-3. yüzyıl

Benzerleri: Essert vd. 2018, s. 967, fig. 18; Bonifay, 2004, s.106, fig. 56

Katalog No: 228

Çizim-Fotoğraf No: 141

Kazı Buluntu No: SBK.21.217

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Ağız Çapı: 12,8 cm

Korunan Yükseklik: 4,3 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/6 (kırmızı)

Hamur Yapısı: İyi pişmiş, sert ve çok seyrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Kalsit ve kum

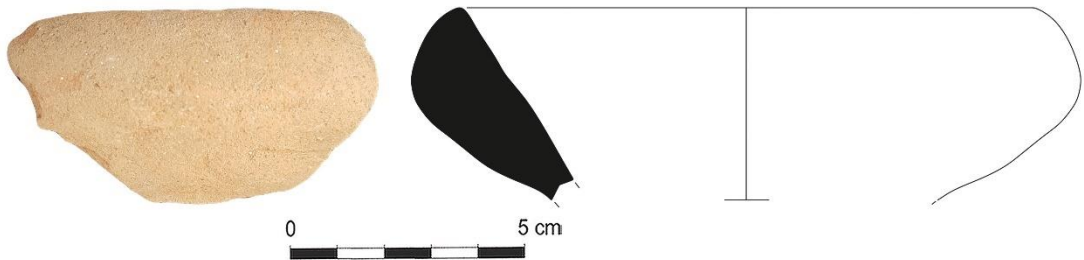
Astar Rengi: 5YR 6/4 (açık kırmızımsı kahverengi)

Tanım: Sağlam kalan ağız kenarı yuvarlatılmış ve huni görünümündedir.

Tip: Africana 1

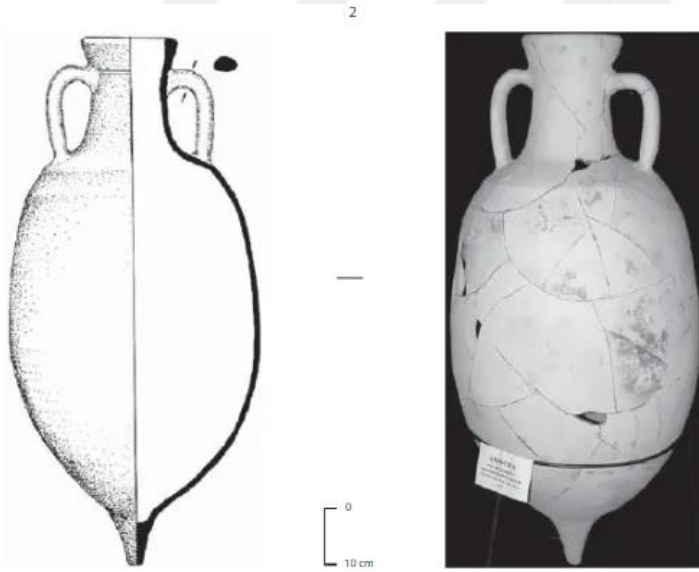
Tarihleme: MS 2. yüzyılın ikinci yarısı-3. yüzyıl

Benzerleri: Essert vd. 2018, s. 967, fig. 18; Bonifay, 2004, s.106, fig. 56

2.2.13 Dressel 24 amphoraları

Huni şeklinde ağızlı Dressel 24 amphoralarının Geç Hellenistik Dönem’de Erythrai yakınlarında üretildiği, formun değişmesiyle son hali LRA 2 amphoraları olduğu ileri sürülmektedir (Bezeczky, 2013, s. 72). MÖ 1. yüzyıldan MS 3. yüzyılın sonuna kadar üretimi ve ticareti yapıldığı bilinen Dressel 24 amphoraları, çoğunlukla Batı Anadolu’da üretilmiş, Doğu Akdeniz ile birlikte tüm Akdeniz ve Karadeniz’e ihraç edilmiştir (Akkaş, 2020a, s. 195). A. Opait tarafından 2007 yılında yapılan çalışmada, Dressel 24’ ait en erken formların MÖ 1. yüzyılla birlikte görülmeye başladığı ve MÖ 1. yüzyıldan itibaren iki alt tip oluşturarak üretildiğini belirtmiştir (Opait, 2007, s. 628). Dressel 24 amphoraları genel olarak, kavisli bir huni şeklinde dışa açık, uçlardan içe çekik ağız kenarlı, konik yapıda omuzlara doğru genişleyen uzun bir boyunlu, ağız altında başlayıp omuz üstünde son bulan dik açılı kulplu, oval gövdeli ve sivri diplidir (Bezeczky, 2013, s. 72) (Şekil 2.2.34). İkinci alt tipte genel tipolojiden farklı olarak ağız ve boyun geçişi arasında belirgin yiv görülmektedir (Akkaş, 2020a, s. 195).

Şekil 61.2.34 Dressel 24 Amphorası (Opait, 2007, fig.1)

Katalog No: 229

Çizim-Fotoğraf No: 123

Kazı Buluntu No: SBK.20.304

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Ağız Çapı: 10,4 cm

Korunan Yükseklik: 5,9 cm

Hamur Rengi: 10YR 6/3 (soluk kahverengi)

Hamur Yapısı: Kötü pişmiş, sert ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit, taşçık ve kum

Astar Rengi: 10YR 7/3 (çok soluk kahverengi)

Tanım: Sağlam kalan ağız kenarı dışa açık kavisli bir huni görünümündedir.

Tip: Dressel 24 Amphorası

Tarihleme: MÖ 1. yüzyıl-MS 3. yüzyıl

Benzerleri: Opait, 2007, s. 635-636, fig. 1-2; Bertrand, 1995, s.358, fig. 1; Akkaş, 2020a, kat. 122-126; Bezeczky, 2013, Pl. 11, 116-129.

Katalog No: 230

Çizim-Fotoğraf No: 237

Kazı Buluntu No: SBK.20.76

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Ağız Çapı: 12,8 cm

Korunan Yükseklik: 6,1 cm

Hamur Rengi: 2.5Y 7/3 (soluk kahverengi) ve 5YR 6/6 (kırmızımsı sarı)

Hamur Yapısı: Kötü pişmiş, sert ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit, taşçık ve kum

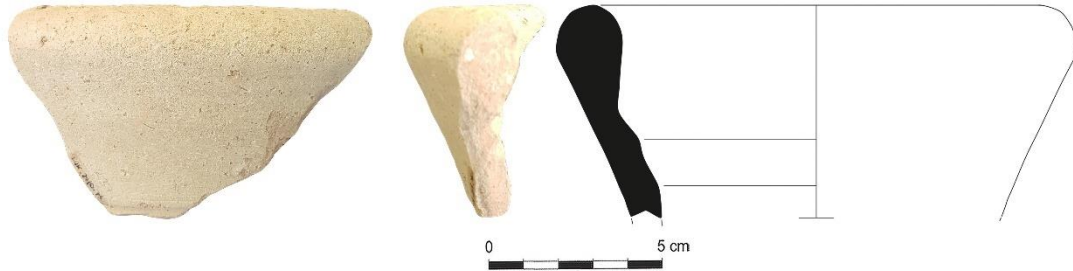
Astar Rengi: 2.5Y 7/3 (soluk kahverengi)

Tanım: Sağlam kalan ağız kenarı dışı açık kavisli bir huni görünümündedir.

Tip: Dressel 24 Amphorası

Tarihleme: MÖ 1. yüzyıl-MS 3. yüzyıl

Benzerleri: Opait, 2007, s. 635-636, fig. 1-2; Bertrand, 1995, s.358, fig. 1; Akkaş, 2020a, kat. 122-126; Bezeczky, 2013, Pl. 11, 116-129.

Katalog No: 231

Çizim-Fotoğraf No: 124

Kazı Buluntu No: SBK.20.578

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Ağız Çapı: 15,0 cm

Korunan Yükseklik: 4,8 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/6 (kırmızı)

Hamur Yapısı: İyi pişmiş, sert ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit

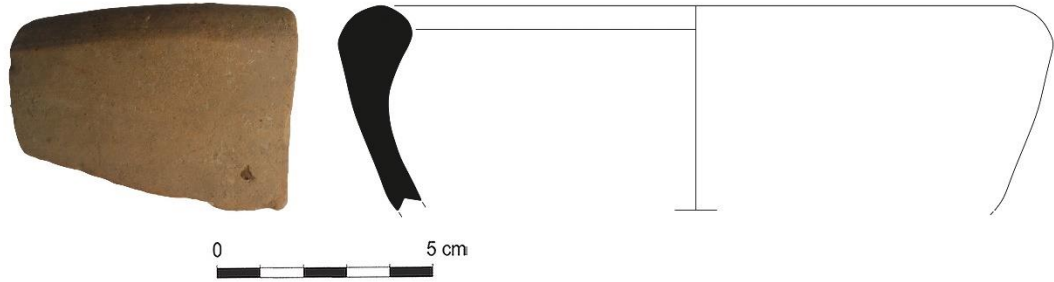
Astar Rengi: 7.5YR 7/4 (pembe)

Tanım: Sağlam kalan ağız kenarı dışa açık kavisli bir huni görünümündedir.

Tip: Dressel 24 Amphorası

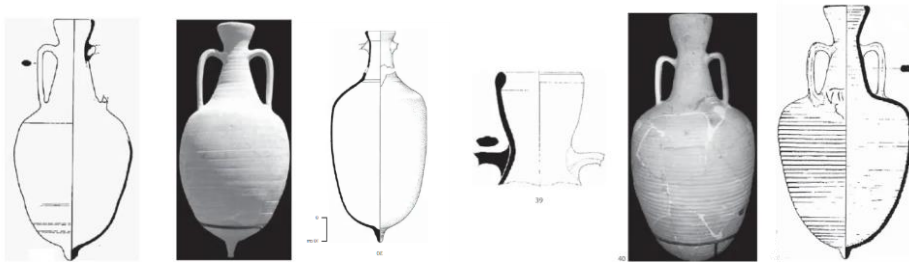
Tarihleme: MÖ 1. yüzyıl-MS 3. yüzyıl

Benzerleri: Opait, 2007, s. 635-636, fig. 1-2; Bertrand, 1995, s.358, fig. 1; Akkaş, 2020a, kat. 122-126; Bezeczky, 2013, Pl. 11, 116-129.

2.2.14. Dressel 24 Similis amphoraları

Dressel 24 Similis grubuna ait amphoraların üretim yerlerinden biri Sakız Adası'nda ortaya çıkarılmıştır, atölyenin üretimlerinin Geç Hellenistik Dönem'e ait olduğu aktif olarak ise MÖ 1. yüzyıldan MS 2. yüzyılın ortasına kadar üretim gerçekleştirildiği tespit edilmiştir (Opait ve Tsaravopoulos, 2011, s. 275). Dressel 24 tip amphoralara benzeyen Dressel 24 similis amphoraları, hafif bantlı veya sadece hafif dışa doğru genişleyebilen basit ağız kenarlarıyla karakterize edilir (Opait, 2007, s. 629). Opait bu amphoraları A, B, C ve D olarak dört alt tip altında incelemiştir. Dressel 24 Similis Tip A, bant şeklinde hafif kabartılmış dışa çekik hafif huni şekli ağız kenarlı, uzun konik boyunlu, uzun dik açılı kulplu, torba şeklinde üzerinde yer yer yivli gövdeli ve küçük içi dolu nokta şeklinde diplidir. Tip B, hafif dışa çekik yüksekliği az, boynundan güçlü bir yiv ile ayrılmış ağız kenarlı, daha kısa silindirik bir boyunlu, ağız bitimi ve omuz üzerine yerleştirilmiş kulplu, Tip A'ya göre daha dar yivsiz oval gövdeli ve içi dolu küçük konik diplidir. Tip C, çok hafif dışa çekik ağız kenarlı, omuzlara doğru genişleyen konik boyunlu, boyun başlangıcı ve omuz üzerine tutturulmuş oval kulplu, keskin omuzlu, dibe doğru daralan gövdeli ve kısa ve küçük içi dolu diplidir. Tip D, dışa çekik huni şeklinde bazen üzeri yivli olan iç bükey yapıda ağız kenarlı, uzun ağız bitiminden omuzlara doğru genişleyen konik bir boyunlu, oval kulplu, geniş omuz ve üzeri yivli konik yapıda büyük gövdeli, çok küçük içi dolu diplidir (Şekil 2.2.35). Dressel 24 Similis grubuna ait formlarda kapasitenin 18-56 lt arasında değiştiği bilinmektedir. Dressel 24 Similis grubuna ait formların alt tipleri özellikler gösterirken, Geç Hellenistik-Erken Roma Dönemi'nde ağız huni şeklinde ve boyundan keskin bir açıyla ayrılmaktadır, MS 1. yüzyılda gövde az çok oval kalmış, MS 2. yüzyılda uzamış, MS 3. yüzyılın ikinci yarısından MS 6. yüzyıla kadar tekrar oval veya küresel bir hal alarak üretimlerini devamı niteliğinde olan LRA 2 amphora grubuna bırakmıştır (Opait, 2007, s. 629-633; Akkaş, 2020a, s. 206).

Şekil 62.2.35 Dressel 24 similis amphoraları (A, B, C, D) (Opait, 2007, fig. 5-8)

Katalog No: 232

Çizim-Fotoğraf No: 140

Kazı Buluntu No: SBK.14.734

Ağız Çapı: 6,8 cm

Korunan Yükseklik: 4,0 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 6/6 (açık kırmızı)

Hamur Yapısı: İyi pişmiş, sert ve çok seyrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Kalsit ve kum

Astar Rengi: 7.5YR 7/4 (pembe)

Tanım: Sağlam kalan ağız kenarı huni görünümündedir.

Tip: Dressel 24 Similis

Tarihleme: MÖ 1. yüzyıl-MS 2. yüzyıl

Benzerleri: Opait, 2007, fig. 3-9; Bondoc, 2016, s.226-227, Pl. V-VI; Akkaş, 2020a, kat. 128-134.

Katalog No: 233

Çizim-Fotoğraf No: 121

Kazı Buluntu No: SBK.12.515

Buluntu Mekanı: XVI no.lu mekan

Ağız Çapı: 10,8 cm

Korunan Yükseklik: 8,2 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/4 (açık kırmızımsı kahverengi)

Hamur Yapısı: İyi pişmiş, sert ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit

Astar Rengi: 7.5YR 7/4 (pembe)

Tanım: Sağlam kalan ağız kenarı huni görünümündedir.

Tip: Dressel 24 Similis

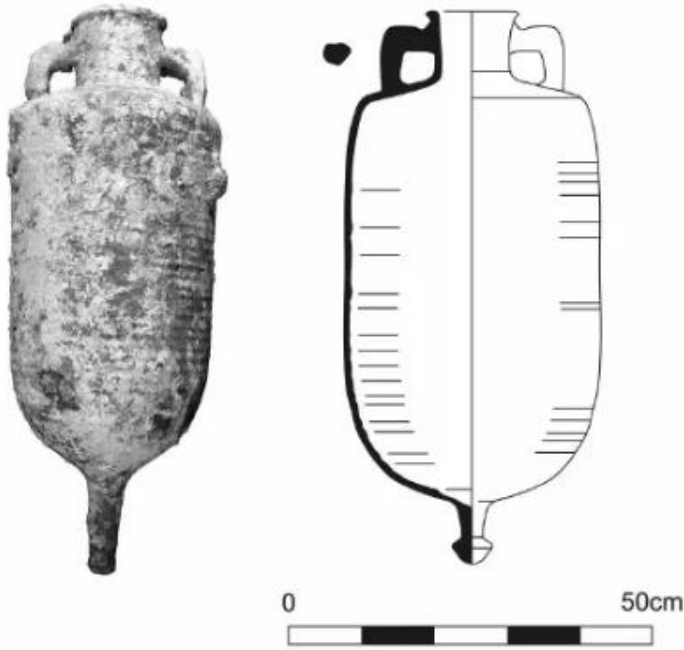
Tarihleme: MÖ 1. yüzyıl-MS 2. yüzyıl

Benzerleri: Opait, 2007, fig. 3-9; Bondoc, 2016, s.226-227, Pl. V-VI; Akkaş, 2020a, kat. 128-134.

2.2.15. Agora G 199 (Zemer 41) amphorası

Roma dönemi büyük formlu amphoralarından biri olan Agora G 199'un, öncelikle Doğu Akdeniz'de, (Kıbrıs) üretildiği tespit edilmiş, sonraki çalışmalar ise bu formun özellikle Kilikya Bölgesi'nde yoğun olarak üretildiği ortaya koymuştur (Bilir, 2017, s. 221). Pinched-Handle Amphoraları adı verilen amphoralar, her iki yanlarından sıkıştırılmış kısa, açısall ve yivli kulpları nedeniyle bu ismi almıştır (Bezeczky, 2013, s. 83). Kısa ve silindirik boyunlu, silindirik, hafif çıkıntılı gövdeli ve basit veya mantar şeklindeki dipleri ile karakterize edilmiştir (Kırkanlı, 2021, s. 142) (Şekil 2.2.36) . İlk örnekleri MS 1. yüzyılın ikinci yarısında Pompei ve Atina'da üreilmeye başlanmış, sonrasında Kıbrıs ve Doğu Akdeniz'de MS 4. Yüzyıla kadar üretilmiş, muhtemelen yerini LRA 1 formlarına bırakmıştır (Bezeczky, 2013, s. 83).

Şekil 63.2.36 Agora G 199 (Zemer 41) amphoraları (Bilir, 2017, şekil 3)

Katalog No: 234

Çizim-Fotoğraf No: 094

Kazı Buluntu No: SBK.20.35

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Dip Çapı: 5,0 cm

Korunan Genişlik: 3,8 cm

Korunan Yükseklik: 5,0 cm

Hamur Rengi: 5YR 5/6 (sarımsı kırmızı)

Hamur Yapısı: İyi pişmiş, orta sert ve syrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Taşçık, kalsit ve piroksen

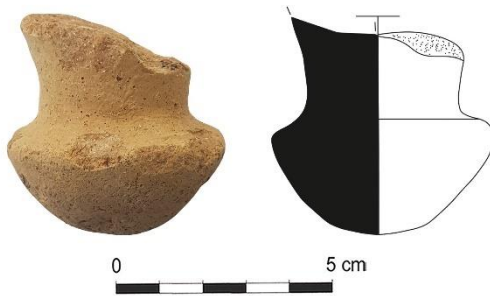
Astar Rengi: 10YR 7/4 (çok soluk kahverengi)

Tanım: Sağlam kalan dip parçası içi dolu ve mantar görünümündedir.

Tip: Agora G 199

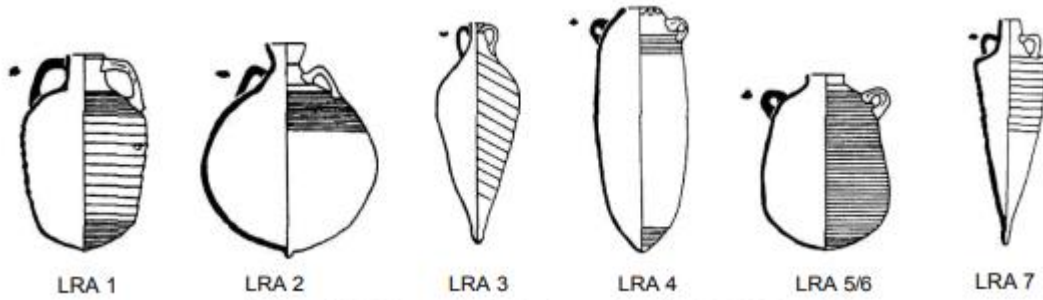
Tarihleme: MS 1.-4. yüzyıl

Benzerleri: Bezeczky, 2004, 83, tip 16; Bilir, 2017, şekil 3; Özcan, 2023, s. 1685, levha 1, no. 3.

2.2.16. Geç Roma amphoraları (LRA)

J.A. Riley'nin yaptığı sınıflandırmaya göre Geç Roma Amphoraları 7 grup altında toplanmıştır (Pieri, 1998, s. 98) (Şekil 2.2.37). Sonrasında yapılan araştırmalarda bu sınıflandırma üretim yerleri ve taklit ürünler dikkate alınarak genişletilmiştir (Pieri, 2005, s. 611). LRA 1 amphora formu, MS 4. yüzyılın ikinci yarısından MS 7. yüzyıla kadar çok popülerdi. Bu amphoralarda bulunan çeşitli özellikler, birbirine çok yakın amphoralar arasında üretim tarihi ve yerinin belirlenmesine izin vermektedir (Kassab Tezgör, 2022, s. 11)

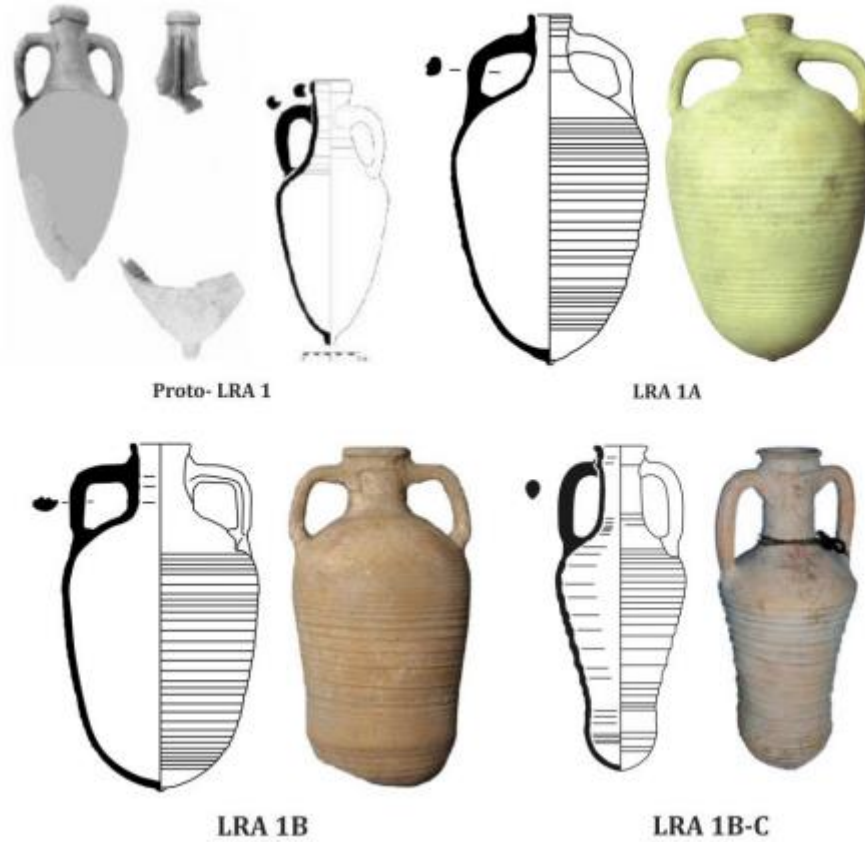
Şekil 64.2.37 Riley'e göre LRA amphora tipolojisi (Pieri, 1998, şekil 1)

2.2.16.1. LRA 1

MS 4. yüzyılda “Proto-LRA 1” olarak tanımlanan Late Roman Amphora, “LRA 1 A” ve “B” olarak adlandırılan alt tipleri ile MS 7. yüzyıla kadar üretimi ve ticareti yapılan Geç antik çağın en önemli amphora gruplarından birisidir (Akkaş 2020a, s. 373). Kilikia, Kıbrıs, Rhodos kökenli oldukları düşünülen LR1 amphoraları form özellikleri kendi içinde değişiklikler göstermiştir. Pieri tarafından tanımlanan LRA 1C formu, LRA 1B formunun daha küçük boyutludur ve MS 7. yüzyılın ortalarına kadar üretilmiş ve “sous tip” olarak adlandırılmıştır. LRA 1 smilis ise daha küçük hacimli, uzun boyunlu ve dar gövdelidir (Pieri, 1998, s. 99). LRA 1A grubun erken örnekleri, MS 4. yüzyılın ikinci yarısı ve MS 5. yüzyılın başlarında üretilmektedir (Söğüt, 2023, s. 38). Akdeniz’de zeytinyağı ve şarap ticaretinde kullanılmak için yaygın şekilde üretilen ve kullanılan LRA 1 amphoraları, Geç Antik Çağ boyunca (MS 4. ve MS 7. yüzyıl) ticarete önemli bir rol oynamıştır. Araştırmalar neticesinde birçok merkezde farklı tarihlerde üretildikleri ileri sürülmektedir (Gülsefa, 2015, s. 54). Bunlar içerisinde Sinop’ta bulunan Demirci Atölyesi de yer almaktadır (Pieri, 2005a, s. 613). LRA 1 amphoraları, yuvarlak, dışa çekik veya düz ağız kenarlı, ağız kenarının altından başlayıp, genellikle dik açıyla omuzda birleşen yivli ve oval kulplu, ovoidal gövdeli,

yuvarlak ya da düğme şeklinde küçük bir çıkıntıyla sonlanan diplidir (Şekil 2.2.38). Genellikle sert yapılı LRA 1 amphorası, bol kireç, kum, piroksen içerikli, gözenekli hamur yapısına sahiptir. Kiremitten, kırmızımsı sarıya (5YR 7/6) ve pembemsi krem (7.5YR 8/2-4) arasında değişen renklere sahip olan formun gövdesi yivlerle dekore edilmiş, üretildiği süre boyunca çok fazla sayıda hamur çeşidi ile farklı boyutlarda üretilmiştir (Kızıllarslanoğlu ve Aytek, 2018, s. 23-24). LRA 1 A grubu, MS 4. yüzyılın 2. yarısı-erken 6.yüzyıl arasında üretilen ilk formdur (Kızıllarslanoğlu ve Aytek,2018, s. 26).

6. ve 7. yüzyıllarda yerini LRA 1B alır ve geniş ağızla karakterize edilmektedir (Pieri, 1998, s.99). İkinci büyük grubu oluşturan LRA 1B, 1 ve 2 olarak iki alt sınıfa ayrılmaktadır. LRA 1B 1; kalın ve yuvarlaklaştırılmış geniş ağız kenarı, ağız kenarını vurgulayan bant ve silindirik boynu bulunan tipin 15-20 litre arasında değişen kapasitesi bulunmaktadır (Kızıllarslanoğlu ve Aytek,2018, s. 26).

Şekil 65.2.38 LRA 1 tipolojisi (Akkaş, 2020a, şek. 3.5.6.)

Katalog No: 235

Çizim-Fotoğraf No: 041

Kazı Buluntu No: SBK.11.205

Buluntu Mekanı: Xf

Ağız Çapı: 9,8 cm

Korunan Yükseklik: 7,9 cm

Kulp Kalınlığı: 2,3 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 7/4 (pembe)

Hamur Yapısı: Sert, gözeneksiz ve iyi pişmiş

Katkı Maddeleri: Piroksen, kum, kalsit

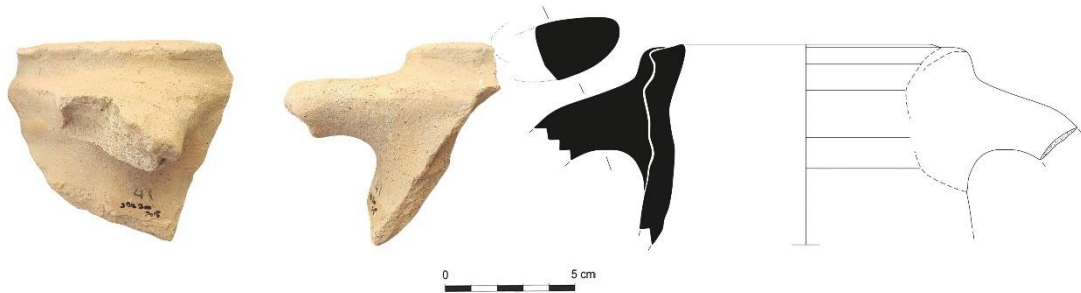
Astar Rengi: 7.5 YR 7/4 (pembe)

Tanım: Ağız kenarı ve kulbun bir kısmı sağlam kalmıştır. Düz ağız kenarı aşağıya doğru genişlemekte ve ağız kenarının hemen altın bağlanan kulp dik açılı görünmektedir.

Tip: LRA 1A

Tarihleme: MS 5. yüzyıl

Benzerleri: Bezeczky, 2013, s. 158; Kırkanlı, 2021, kat. 324; Söğüt, 2023, kat. 6; Alkaç, 2013, s. 114, fig. 9.

Katalog No: 236

Çizim-Fotoğraf No: 261

Kazı Buluntu No: SBK.11.6

Ağız Çapı: 9,6 cm

Korunan Yükseklik: 8,4 cm

Kulp Kalınlığı: 1,8 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/6 (kırmızımsı sarı)

Hamur Yapısı: Orta sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit ve kum

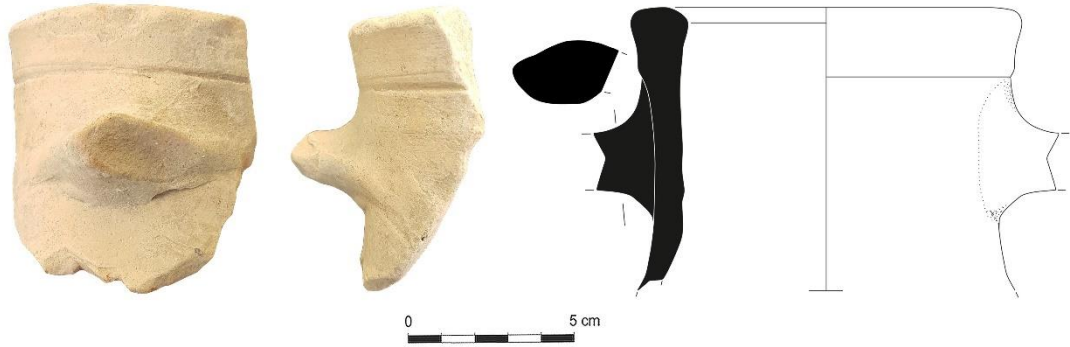
Astar Rengi: 10YR 8/3 (çok soluk kahverengi)

Tanım: Ağız kenarı ve kulbun bir kısmı sağlam kalmıştır. Ağız kenarının hemen altın bağlanan kulp dik açılı görünmektedir.

Tip: LRA 1A

Tarihleme: MS 5. yüzyıl

Benzerleri: Bezaczy, 2013, s. 158; Akkaş, 2020a, kat. 247-253 Alkaç, 2013, s. 114, fig. 9.

Katalog No: 237

Çizim-Fotoğraf No: 288

Kazı Buluntu No: SBK.12.204

Buluntu Mekanı: XVI no.lu mekan

Ağız Çapı: 7,0 cm

Korunan Yükseklik: 6,0 cm

Kulp Kalınlığı: 2,3 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/6 (kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit

Astar Rengi: 2.5YR 5/6 (kırmızı)

Tanım: Ağız kenarı ve kulbun bir kısmı sağlam kalmıştır. Ağız kenarının hemen altın bağlanan kulp dik açılı görünmektedir.

Tip: LRA 1A

Tarihleme: MS 5. yüzyıl

Benzerleri: Bezeczky, 2013, s. 158; Akkaş, 2020a, kat. 247-253; Alkaç, 2013, s. 114, fig. 9.

Katalog No: 238

Çizim-Fotoğraf No: 306

Kazı Buluntu No: SBK.19.199

Buluntu Mekanı: XVIII no.lu mekan

Ağız Çapı: 7,0 cm

Korunan Yükseklik: 7,2 cm

Kulp Kalınlığı: 2,4 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 6/6 (kırmızımsı sarı)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit ve kum

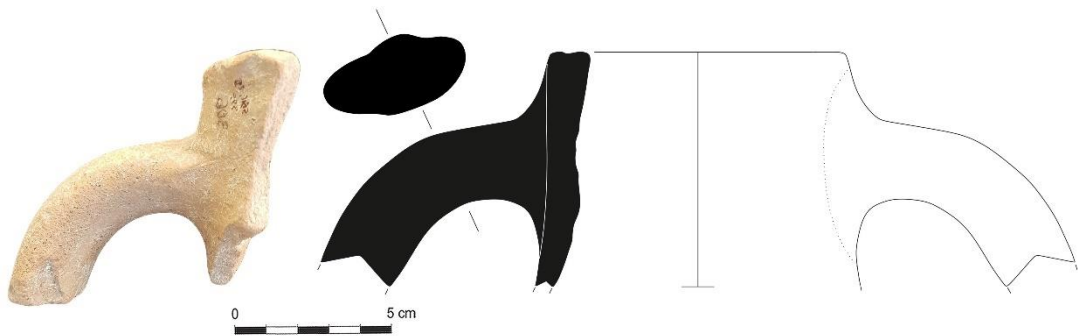
Astar Rengi: 5YR 6/4 (kırmızımsı sarı)

Tanım: Ağız kenarı ve kulbun bir kısmı sağlam kalmıştır. Ağız kenarının hemen altın bağlanan kulp dik açılı görünmektedir. Kulp yivlidir.

Tip: LRA 1A

Tarihleme: MS 5. yüzyıl

Benzerleri: Bezeczky, 2013, s. 158; Akkaş, 2020a, kat. 247-253; Alkaç, 2013, s. 114, fig. 9.

Katalog No: 239

Çizim-Fotoğraf No: 333

Kazı Buluntu No: SBK.20.396

Buluntu Mekanı: XVIII no.lu mekan

Korunan Yükseklik: 12,8 cm

Kulp Kalınlığı: 3,2 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 6/6 (açık kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit ve kum

Astar Rengi: 10YR 8/3 (çok soluk kahverengi)

Tanım: Sağlam kalan kulp, boyuna dik açılı görünmektedir. Kulp yivlidir.

Tip: LRA 1A

Tarihleme: MS 5. yüzyıl

Benzerleri: Bezeczky, 2013, s. 158; Akkaş, 2020a, kat. 247; Tezgör, 2020, pl. XVIII kat. 88-89; Alkaç, 2013, s. 114, fig. 9.

Katalog No: 240

Çizim-Fotoğraf No: 044

Kazı Buluntu No: SBK.14.652

Ağız Çapı: 6,0 cm

Korunan Yükseklik: 4,6 cm

Kulp Kalınlığı: 1,8 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 5/2 (kahverengi)

Hamur Yapısı: Kötü pişmiş, sert ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit katkılı

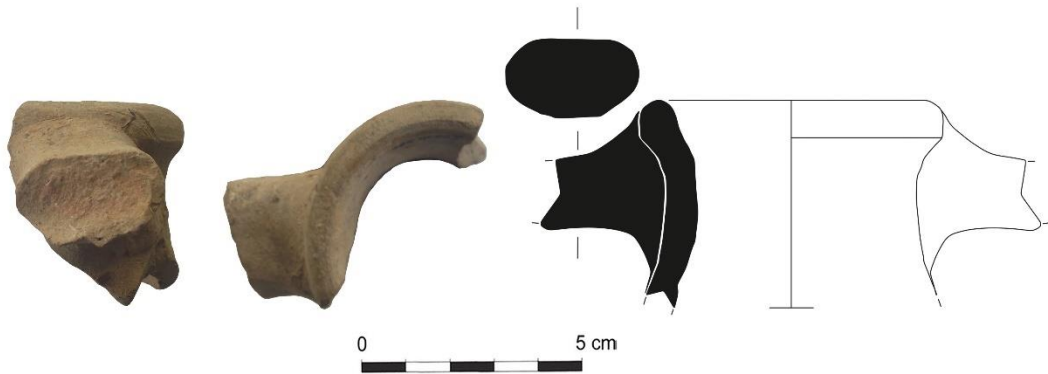
Astar Rengi: 10YR 7/3 (çok soluk kahverengi)

Tanım: Kendinden astarlı. Korunma durumu açısından ağız kısmı sağlam kalmıştır. Dudak altından kulp eklentisi görülmektedir.

Tip: LRA 1B

Tarihleme: MS 6.7. yüzyıl

Benzerleri: Bezeczky, 2013, s. 158; Akkaş, 2020a, kat. 263; Alkaç, 2013, s. 114, fig. 9.

Katalog No: 241

Çizim-Fotoğraf No: 311

Kazı Buluntu No: SBK.12.?

Ağız Çapı: 8,2 cm

Korunan Yükseklik: 6,2 cm

Kulp Kalınlığı: 2 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/6 (kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Taşçık, kum ve kalsit

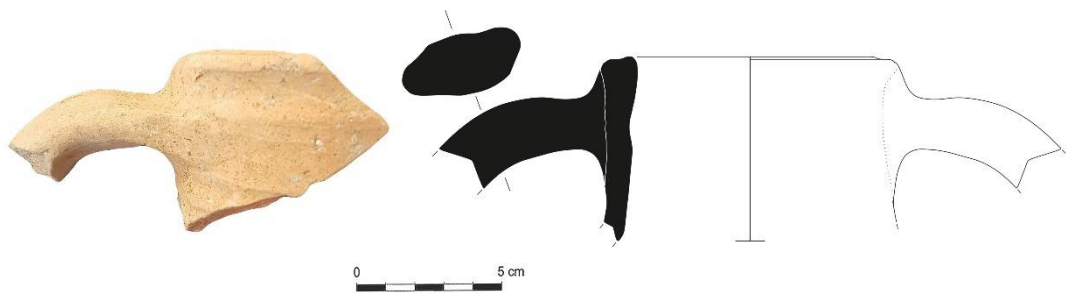
Astar Rengi: 7.5YR 7/4 (pembe)

Tanım: Kendinden astarlıdır. Düz geniş ağız kenarı altından dik açılı kulp görülmektedir.

Tip: LRA 1B

Tarihleme: MS 6.-7. yüzyıl

Benzerleri: Bezeczky, 2013, s. 158; Pieri, 2005a, fig. 15; Kırkanlı, 2021, kat. 326; Akkaş, 2020a, kat. 255; Alkaç, 2013, s. 114, fig. 9.

Katalog No: 242

Çizim-Fotoğraf No: 305

Kazı Buluntu No: SBK.15.181

Buluntu Mekanı: XVI no.lu mekan

Ağız Çapı: 6,4 cm

Korunan Yükseklik: 11,5 cm

Kulp Kalınlığı: 2,5 cm

Hamur Rengi: 5YR 5/4 (kırmızımsı kahverengi)

Hamur Yapısı: Sert, kötü pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Taşçık, kum ve kalsit

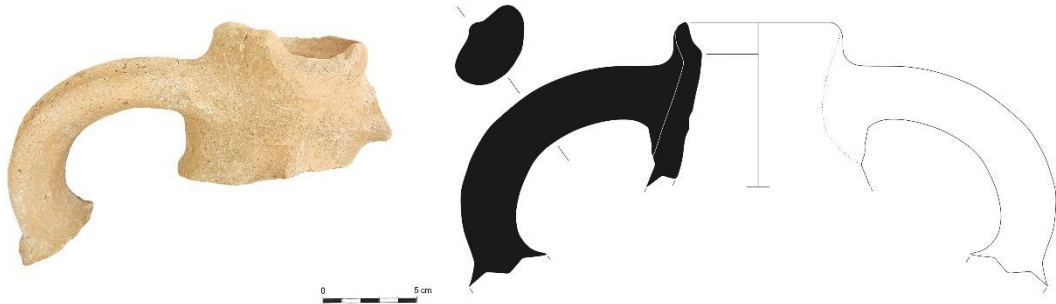
Astar Rengi: 5YR 6/4 (açık kırmızımsı kahverengi)

Tanım: Kendinden astarlıdır. Dışa açık ağız kenarı altından dik açılı kulp görülmektedir.

Tip: LRA 1B

Tarihleme: MS 6-7. yüzyıl

Benzerleri: Bezeczky, 2013, s. 158; Pieri, 2005a, fig. 15.

Katalog No: 243

Çizim-Fotoğraf No: 073

Kazı Buluntu No: SBK.13.073

Buluntu Mekanı: IV no.lu mekan

Ağız Çapı: 11,4 cm

Korunan Yükseklik: 9,6 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/6 (kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit

Astar Rengi: 2.5YR 5/8 (kırmızı)

Tanım: Hafif dışa çekik ve yuvarlatılmış ağız kenarı, boyuna geçişte bir çıkıntı, neredeyse düz inen uzun boyuna sahiptir.

Tip: LRA 1B

Tarihleme: MS 6.-7. yüzyıl

Benzerleri: Bezeczky, 2013, s. 158; Kırkanlı, 2021, kat. 344; Akkaş, 2020a, kat. 260-262; Söğüt, 2023, kat. 10; Alkaç, 2013, s. 114, fig. 9.

Katalog No: 244

Çizim-Fotoğraf No: 190

Kazı Buluntu No: SBK.12.356

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Ağız Çapı: 9,4 cm

Korunan Yükseklik: 9,7 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 4/8 (kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, gözeneksiz ve kötü pişmiş

Katkı Maddeleri: Taşçık, kum ve kalsit

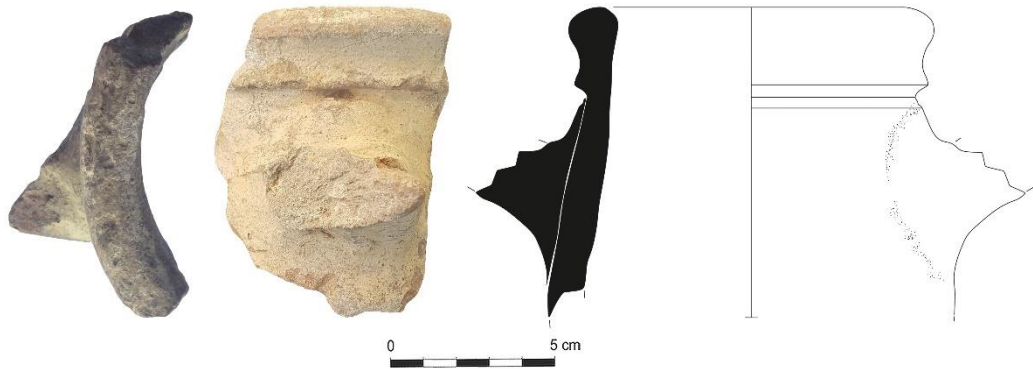
Astar Rengi: 10YR 8/3 (çok soluk kahverengi)

Tanım: Hafif dışa çekik ve yuvarlatılmış ağız kenarı, boyuna geçişte bir çıkıntı, neredeyse düz inen uzun boyuna sahiptir.

Tip: LRA 1B

Tarihleme: MS 6.7. yüzyıl

Benzerleri: Bezeczky, 2013, s. 158; Kırkanlı, 2021, kat. 344; Akkaş, 2020a, kat. 260-262; Söğüt, 2023, kat. 10; Alkaç, 2013, s. 114, fig. 9.

Katalog No: 245

Çizim-Fotoğraf No: 270

Kazı Buluntu No: SBK.13.22

Buluntu Mekanı: IV no.lu mekan

Ağız Çapı: 14,0 cm

Korunan Yükseklik: 13,2 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/6 (kırmızı)

Hamur Yapısı: Orta sert, gözeneksiz ve iyi pişmiş

Katkı Maddeleri: Kum ve kalsit

Astar Rengi: 7.5YR 7/4 (pembe)

Tanım: Hafif dışa çekik ve yuvarlatılmış ağız kenarı, boyuna geçişte bir çıkıntı, neredeyse düz inen uzun boyuna sahiptir.

Tip: LRA 1B?

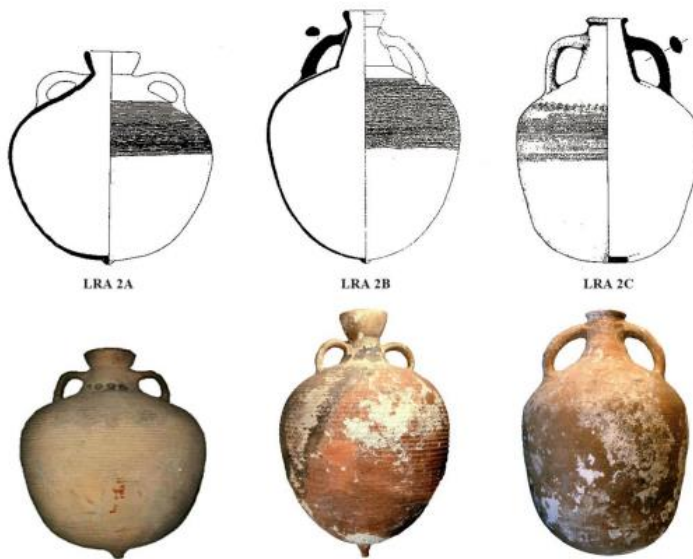
Tarihleme: MS 6.-7. yüzyıl

Benzerleri: Kırkanlı, 2021, kat. 344; Akkaş, 2020a, kat.260-262; Söğüt, 2023, kat. 10; Alkaç, 2013, s. 114, fig. 9.

2.2.16.2. LRA 2

LRA 2 amphoraları, MS 4. ve 7. yüzyıllar arasında yaygın görülmektedir ve genel olarak Dressel 24 amphoraları olarak da adlandırılmaktadır. Bu amphora tipinin kökeni Ege ve Karadeniz Bölgesi olarak düşünülmektedir. LRA 2 amphora formları, tipolojik ve kronolojik farklılıkları göz önüne alınarak, LRA 2 A/B/C olarak üç alt tipe ayrılmıştır (Pieri, 1998, s. 100; Akkaş 2020a, s. 218). LRA 2A, dışa çekik huni formunda ağız kenarlı, keskin açıyla gövdeye geçiş yapan kısa boyunlu, boyun altından başlayıp gövdenin üst bölümüyle birleşen oval kesitli kısa kulplu, gövdenin üst kısmında yatay olarak sık yivli ve gövdenin altında düğme şeklinde küçük bir diplidir. LRA 2A formu MS 5. yüzyıl boyunca görülür ve MS 6. yüzyılın ortalarına kadar kullanımı devam eder. LRA 2B, LRA 2A'ya göre daha uzun boyunlu ve üzerinde huni şeklinde kısa yuvarlatılmış dışa çekik ağız kenarlı, boynun üst kısmından başlayıp, omuzda birleşen köşeli yükseltilmiş kulplu, oval gövdeli ve gövdenin altında düğme şeklinde küçük diplidir. Bu örneklerin MS 6. yüzyılın ikinci yarısı-MS 7. yüzyıl arasında kullanıldığı görülmektedir (Kara, 2019, s. 85). LRA 2C ise hafif dışa çekik halka şeklinde ağız kenarlı, LRA 2A ve B tipine göre daha uzun boyunlu, yüksek kulplu, aşağıya doğru genişleyen gövdeli ve dibin olmamasıyla diğer tiplerden ayrılmaktadır (Akkaş 2020a, s. 219; Pieri, 1998, s. 100) (Şekil 2.2.39). LRA 2C amphoraları MS 7. yüzyıl başı-9. yüzyıl arasında üretilmiştir. LRA 2 amphoraları içerisinde yağ kalıntıları ve reçine olması, zeytinyağı ve şarap taşımacılığında kullanıldığını göstermektedir (Kara, 2019, s. 85).

Şekil 66.2.39 LRA 2 Amphora Tipolojisi (Akkaş, 2020a, şek. 3.3.13)

Katalog No: 246

Çizim-Fotoğraf No: 007

Kazı Buluntu No: SBK.12.95

Buluntu Mekanı: VIII no.lu mekan

Ağız Çapı: 13,6 cm

Korunan Yükseklik: 13,1 cm

Kulp Kalınlığı: 2,8 cm

Hamur Rengi: 5YR 7/4 (pembe)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit katkılı.

Astar Rengi: 5 YR 7/3 (pembe) renkte kendinden astarlıdır.

Tanım: Yukarı doğru genişleyen boyunlu, kalınlaştırılmış huni biçimli ağız kenarlıdır.

Kulp eklenti yerinden kırılmıştır.

Tip: LRA 2B

Tarihleme: MS 6. yüzyılın ikinci yarısı-7. yüzyıl

Benzerleri: Bezeczky, 2013, s. 160; Opait, 1984, s. 677-678; Akkaş, 2020a, kat.137;

Kırkanlı, 2021, kat. 247; Başdemir, 2019, ÇM.049; Sazanov, 2007, fig. 3.

Katalog No: 247

Çizim-Fotoğraf No: 048

Kazı Buluntu No: SBK.13.1017

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Ağız Çapı: 12,4 cm

Korunan Yükseklik: 7,4 cm

Kulp Kalınlığı: 3,4 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/6 (kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözenekli

Katkı Maddeleri: Kalsit, taşçık ve piroksen

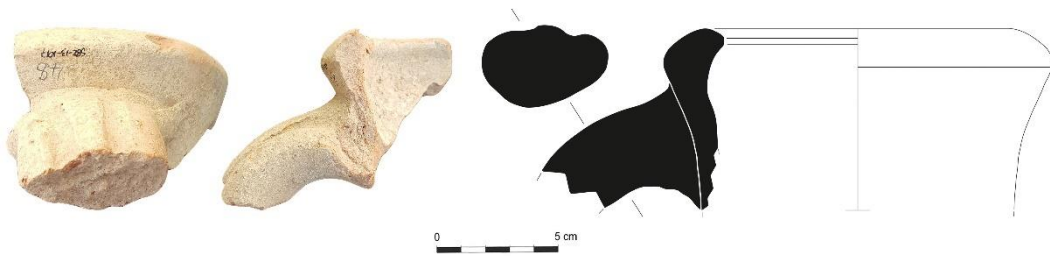
Astar Rengi: 10YR 7/3 (çok soluk kahverengi)

Tanım: Boyundan dışa doğru genişleyen ağız kenarı kalınlaştırılmış ve içe dönük huni biçimlidir. Kulp ağız kenarının altından başlamaktadır ve yivlidir.

Tip: LRA 2B-C

Tarihleme: MS 6. yüzyılın ikinci yarısı-7. yüzyıl

Benzerleri: Bezeczy, 2013, s. 160; Opait, 1984, s. 677-678; Akkaş, 2020a, kat.140; Kırkanlı, 2021, kat.245; Başdemir, 2019, ÇM.047-048; Sazanov, 2007, fig. 3.

Katalog No: 248

Çizim-Fotoğraf No: 119

Kazı Buluntu No: SBK.12.445

Buluntu Mekanı: VIII no.lu mekan

Ağız Çapı: 11,0 cm

Korunan Yükseklik: 7,8 cm

Hamur Rengi: 7.5YR 6/4 (açık kahverengi)

Hamur Yapısı: Kötü pişmiş, sert ve çok seyrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Kalsit

Astar Rengi: 7.5YR 7/4 (pembe)

Tanım: Boyundan dışa doğru genişleyen ağız kenarı kalınlaştırılmış ve içe dönük huni biçimlidir. Boyun gövde ile belirgin bir kavis ile ayrılmaktadır.

Tip: LRA 2

Tarihleme: MS 6.-7. yüzyıl

Benzerleri: Bezeczky, 2013, s. 160; Opait, 1984, s. 677-678; Akkaş, 2020a, kat.137; Kırkanlı, 2021, kat. 247; Başdemir, 2019, ÇM.049; Sazanov, 2007, fig. 3.

Katalog No: 249

Çizim-Fotoğraf No: 173

Kazı Buluntu No: SBK.?.32

Dip Çapı: 4,8 cm

Korunan Genişlik: 7,9 cm

Korunan Yükseklik: 6,6 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/6 (kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Yoğun mika, taşçık ve kalsit

Astar Rengi: 5YR 6/4 (açık kırmızımsı kahverengi) renkte kendinden astarlıdır.

Tanım: Sağlam kalan içi dolu dip en altta düğme şeklinde sonlanmaktadır.

Tip: LRA 2B

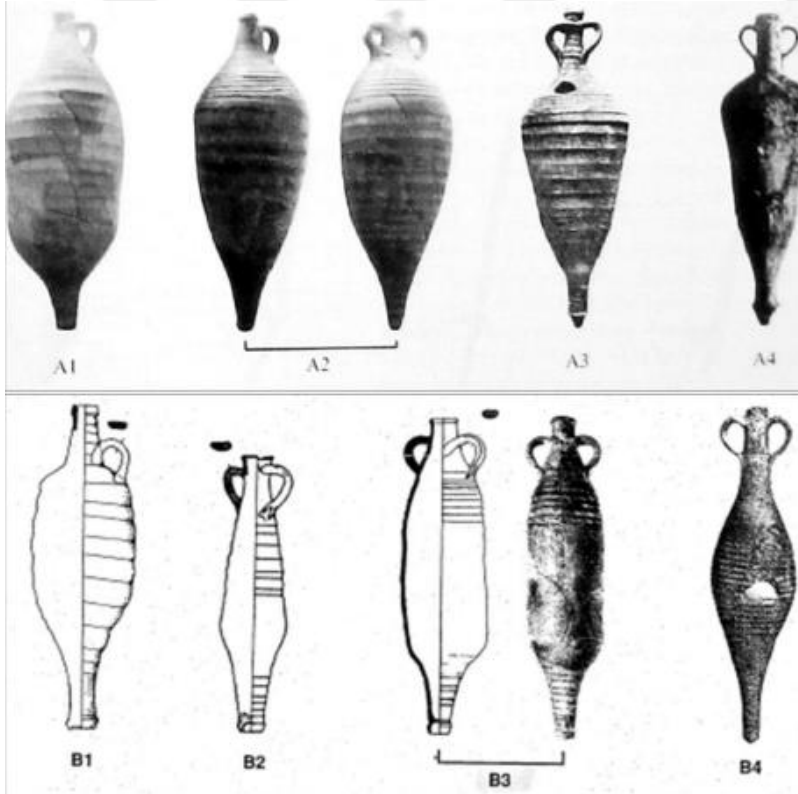
Tarihleme: MS 6. yüzyılın ikinci yarısı-7. yüzyıl

Benzerleri: Akkaş, 2020a, kat. 144-145.

2.2.16.3. LRA 3

LRA 3 amphoraları ince cidarlı ve dar ağızlı, düşük kapasiteli formlardan biridir. Batı Anadolu'da başta Ephesos olmak üzere Sardes ve Pergamon gibi kentlerde üretilen amphoralar, formları ve hamur yapısı ile değişiklik göstermektedir (Palamutçu, 2014, s. 23-24). Doğu Akdeniz'de sık rastlanan tiplerden biri olan bu amphoralar, MÖ 1. yüzyılın sonlarında ortaya çıkmış ve MS 7. yüzyılın başına kadar çeşitli form değişikliklerine uğrayarak varlığını sürdürmüştür (Pieri, 2005b, s. 94). LRA 3 amphoraları tipolojik olarak ve kil özelliklerini temel alarak 2 ana tipe bu tipleri de kendi içinde 4 farklı alt tipe ayırmıştır (Akkaş, 2020b, s. 247). LRA 3A, form özellikleri olarak, 3,7 cm-4,3 cm civarında değişen küçük ağız çapına, ince dudak yapısına, konik boyun, yassı oval kesitli kulplara, eğik açılı yivlerle kaplı gövdeye ve sivri içi boş dip kısmına sahiptir ve MS 5. yüzyıl-MS 6. yüzyıla tarihlenmektedir (Akkaş, 2020b, s. 247; Pieri, 1998, s. 100-101). 3B tipinin özellikleri, kısa boyunlu, belirgin omuzlu, ince kulplu, silindirik dar gövdeli, uzun ve ince içi boş diplidir sahiptir (Akkaş, 2020b, s. 248; Pieri, 1998, s. 101) (Şekil 2.2.40). LRA 3 formlarında yapılan çalışmalarda şarap, zeytinyağı, merhem ve garum sosu taşındığı yönünde tespitler yapılmıştır (Akkaş, 2020b, s. 252).

Şekil 67.2.40 LRA 3 tipolojisi (Akkaş, 2020b, şek. 3.3.17)

Katalog No: 250

Çizim-Fotoğraf No: 154

Kazı Buluntu No: SBK.11.258

Buluntu Mekanı: VIII no.lu mekan

Dip Çapı: 4,5 cm

Korunan Yükseklik: 8,3 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 6/6 (açık kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Mika ve kalsit

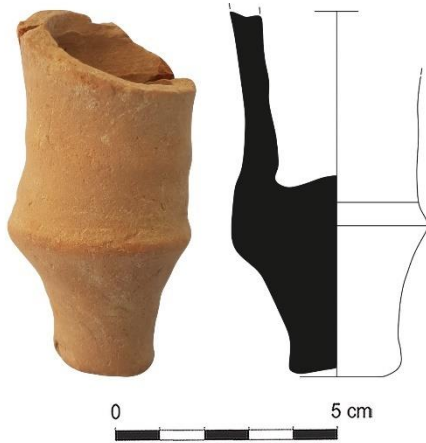
Astar Rengi: 5YR 7/4 (pembe) renkte kendinden astarlıdır.

Tanım: İçi boş, ince ve uzun dip uç kısmında daralarak sonlanır.

Tip: LRA 3/A3

Tarihleme: MS 5. yüzyılın ikinci yarısı-6. yüzyıl

Benzerleri: Akkaş, 2020b, kat. 174-175; Kırkanlı, 2021, kat. 290; Kassab Tezgör, 2022, fig. 18; Palamutçu, 2014, kat. 76-87; Sazanov, 2007, fig. 4.

Katalog No: 251

Çizim-Fotoğraf No: 137

Kazı Bukuntu No: SBK.17.238

Buluntu Mekanı: XVI no.lu mekan

Dip Çapı: 5,0 cm

Korunan Genişlik:5,0 cm

Hamur Rengi: 10YR 6/4 (açık sarımsı kahverengi)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Mika ve kalsit

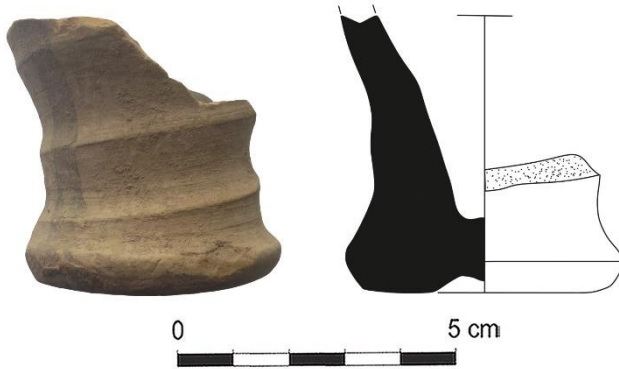
Astar Rengi: 10YR 4/2 (koyu grimsi kahverengi)

Tanım: İçi boş düz diplidir ve üzerinde geniş sarmal deseni vardır.

Tip: LRA 3/B1?

Tarihleme: MS 4. yüzyıl

Benzerleri: Akkaş, 2020b, kat.176.

Katalog No: 252

Çizim-Fotoğraf No: 101

Kazı Buluntu No: SBK.18.250

Kulp Kalınlığı: 1,7 cm

Korunan Yükseklik: 9,2 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/6 (kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit

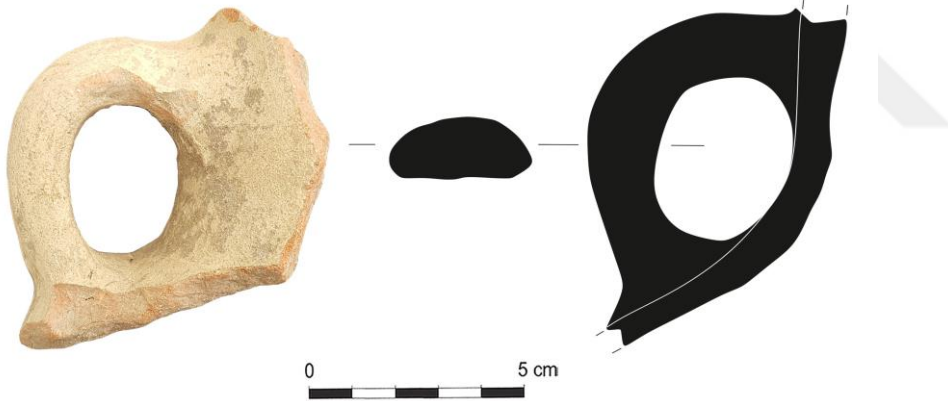
Astar Rengi: 10YR 8/3 (çok soluk kahverengi)

Tanım: Sağlam kalan tek kulp boyundan gövdeye dikey olarak eklenmiştir.

Tip: LRA 3B

Tarihleme: MS 4. yüzyıl

Benzerleri: Akkaş, 2020b, kat. 164; Sazanov, 2007, fig. 4.

Katalog No: 253

Çizim-Fotoğraf No: 112

Kazı Buluntu No: SBK.17.284

Buluntu Mekanı: XV no.lu mekan

Kulp Kalınlığı: 1,9 cm

Korunan Yükseklik: 10,5 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/6 (kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit

Astar Rengi: 7.5YR 8/3 (pembe)

Tanım: Sağlam kalan tek kulp boyundan gövdeye dikey olarak eklenmiştir.

Tip: LRA 3B

Tarihleme: MS 4. yüzyıl

Benzerleri: Akkaş, 2020b, kat. 164; Sazanov, 2007, fig. 4.

Katalog No: 254

Çizim-Fotoğraf No: 329

Kazı Buluntu No: SBK.17.294

Buluntu Mekanı: XXIII no.lu mekan

Kulp Kalınlığı: 1,8cm

Korunan Yükseklik: 11,0 cm

Hamur Rengi: 10R 5/8 (kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit

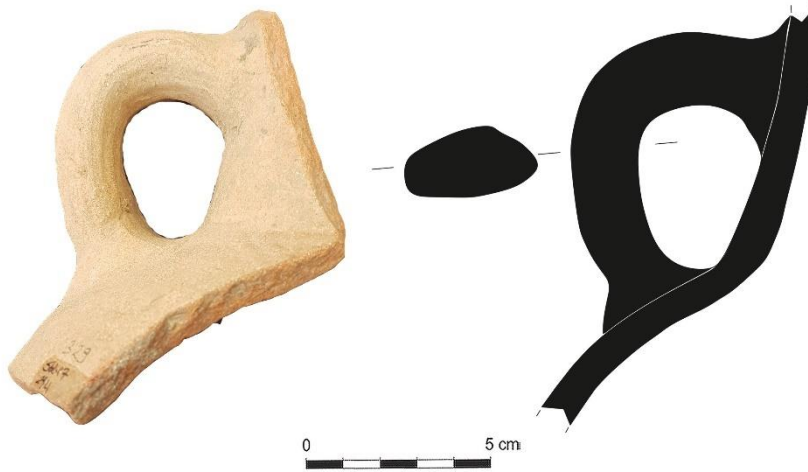
Astar Rengi: 7.5YR 7/4 (pembe)

Tanım: Sağlam kalan tek kulp boyundan gövdeye dikey olarak eklenmiştir.

Tip: LRA 3B

Tarihleme: MS 4. yüzyıl

Benzerleri: Akkaş, 2020b, kat. 164; Sazanov, 2007, fig. 4.

Katalog No: 255

Çizim-Fotoğraf No: 327

Kazı Buluntu No: SBK.18.250

Kulp Kalınlığı: 2,2 cm

Korunan Yükseklik: 10,9 cm

Hamur Rengi: 10R 5/6 (kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit ve mika

Astar Rengi: Astarı aşınmış

Tanım: Sağlam kalan tek kulp boyundan gövdeye dikey olarak eklenmiştir.

Tip: LRA 3B

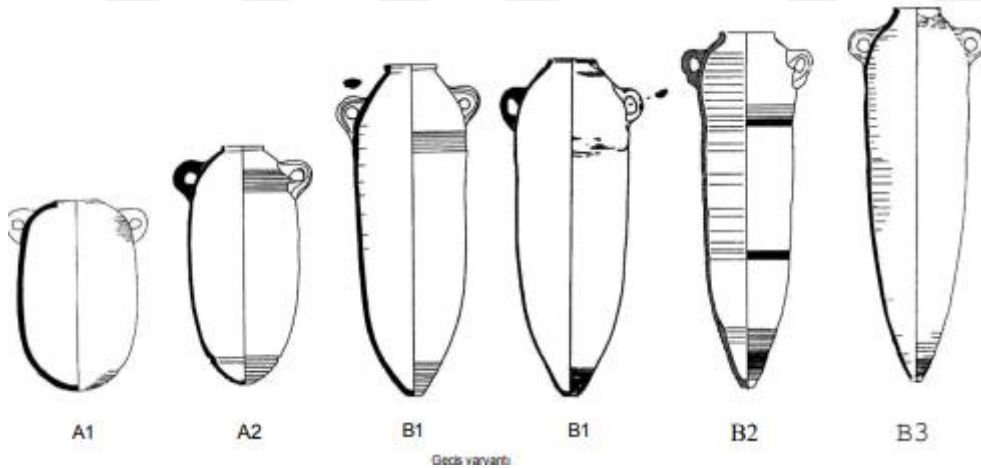
Tarihleme: MS 4. yüzyıl

Benzerleri: Akkaş, 2020b, kat. 164; Sazanov, 2007, fig. 4.

2.2.16.4. LRA 4

Geç antik çağda yaygın görülen ticari kaplarından olan Late Roman Apmphora 4; kısa ucu yuvarlaklaştırılmış ya da dik dışa çekik ağız kenarlı, boyunsuz, gövde üzerinde oval kesitli kulak biçimli yivli halka şeklinde kısa kulplu, kulpların altında ve oval dibin üzerinde ince karakteristik yivlidir. D. Pieri'ye göre LRA 4 A ve B olarak iki gruba ayrılmıştır. LRA 4A iki alt tipe ayrılmış olup, oval gövdeli, boyunu olmayan, LRA B'den kısa, omuz üzerinde kulak şekilli kulplu ve kulp altında derin yivlidir ve gövdeyle birleşik üzeri yivli diplidir. LRA 4B ise üç alt tipe ayrılmıştır ve 4A'ya göre büyük gövdeli, ince uzun torpido formulu, dışa çekik ağız kenarlı, silindirik uzun gövdeli ve üzeri yivli diplidir. Kulplar A tipine göre daha büyük ve köşelidir. Genellikle kırmızı (2.5YR 7/6), çoğunlukla kırmızımsı kahverengi (5YR 5/4) ve nadiren pembe (7.5YR 7/4) ve gri (7.5YR 5/1) tonlarında, yüzeyde kırmızımsı kahverengi, soluk kahverengi (5YR 5/4-5/6) ve nadiren de gri tonları (10YR 5/1) görülmektedir. LRA 4A1 MS 4. yüzyıl başı-MS 5. yüzyıl başı arasına, LRA 4A2 MS 5. yüzyıla, LRA 4B1 MS 5. yüzyıl sonu MS 6. yüzyılın ilk çeyreğine, LRA 4B2 ve 4B3 MS 6. yüzyıl başı ve 7. yüzyıl sonuna tarihlenmektedir (Akkaş, 2020b, s. 409-412; Pieri, 1998, s. 101-102; 2007, s. 304; Kırkanlı, 2021, s. 159-166) (Şekil 2.2.41).

Şekil 68.2.41 Pieri'ye göre LRA 4 amphora tipolojisi (Pieri, 1998, şek. 5)

Katalog No: 256

Çizim-Fotoğraf No: 132

Kazı Buluntu No: SBK.yok

Ağız Çapı: Kırık alınamıyor

Korunan Yükseklik: 11,2 cm

Kulp Kalınlığı: 3,5 cm

Hamur Rengi: 10R 5/6 (kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve çok seyrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Taşçık, mika ve kalsit

Astar Rengi: 10YR 8/1 (beyaz)

Tanım: Ağız kenarı dışa dışa çıkıntılı ve boyun yoktur.

Tip: LRA 4B

Tarihleme: MS 5. yüzyılın ikinci yarısı-6. yüzyıl

Benzerleri: Bezeczky, 2013, s. 170; Pieri, 2005a, fig. 8; 2007, s. 318, fig. 6; Akkaş, 2020b, kat. 273; Sazanov, 2007, fig. 5; 2017, s. 636; Alkaç, 2013, s. 116, fig. 11.

Katalog No: 257

Çizim-Fotoğraf No: 322

Kazı Buluntu No: SBK.21.124

Buluntu Mekanı: XX no.lu mekan

Korunan Genişlik: 6,8 cm

Korunan Yükseklik: 5,1 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/6 (kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit ve kum

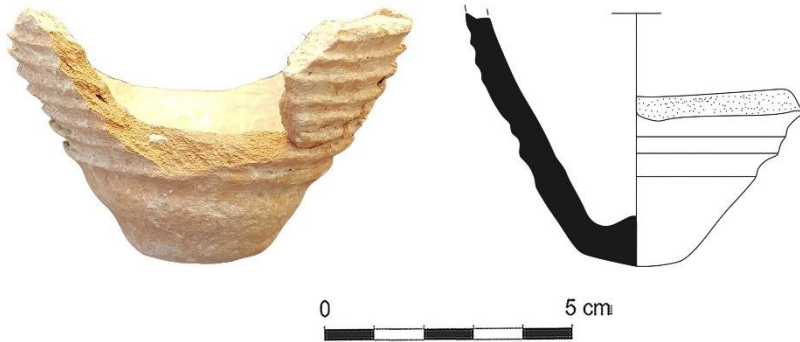
Astar Rengi: 5YR 6/6 (kırmızımsı sarı)

Tanım: Alt kısmı düz olan yivli dip yukarı doğru genişlemektedir.

Tip: LRA 4B

Tarihleme: MS 5. yüzyılın ikinci yarısı-7. yüzyıl başı

Benzerleri: Bezeczky, 2013, s. 170; Pieri, 2005a, fig. 8; 2007, s. 318, fig. 6; Akkaş, 2020b, kat. 281; Kırkanlı, 2021, kat. 347; Sazanov, 2007, fig. 5; 2017, s. 636; Alkaç, 2013, s. 116, fig. 11.

Katalog No: 258

Çizim-Fotoğraf No: 331

Kazı Buluntu No: SBK.11.775

Kulp Kalınlığı: 1,8 cm

Korunan Yükseklik: 9,7 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/6 (kırmızı)

Hamur Yapısı: Orta sert, iyi pişmiş ve çok seyrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Kalsit, taşçık ve kum

Astar Rengi: 5YR 6/4 (açık kırmızımsı kahverengi)

Tanım: Sağlam kalan kulak biçimli tek kulp yivli gövdeye dikey olarak eklenmiştir.

Tip: LRA 4A

Tarihleme: MS 4. yüzyıl sonu-5. yüzyılın ilk yarısı

Benzerleri: Bezeczky, 2013, s. 170; Pieri, 2005a, fig. 8; 2007, s. 318, fig. 6; Akkaş, 2020b, kat. 273; Kırkanlı, 2021, kat. 349; Sazanov, 2007, fig. 5; 2017, s. 634; Alkaç, 2013, s. 116, fig. 11.

Katalog No: 259

Çizim-Fotoğraf No: 320

Kazı Buluntu No: SBK.18.73

Buluntu Mekanı: XVI no.lu mekan

Kulp Kalınlığı: 2,2 cm

Korunan Yükseklik: 9,2 cm

Hamur Rengi: 5YR 5/6 (sarımsı kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit, taşçık ve kum

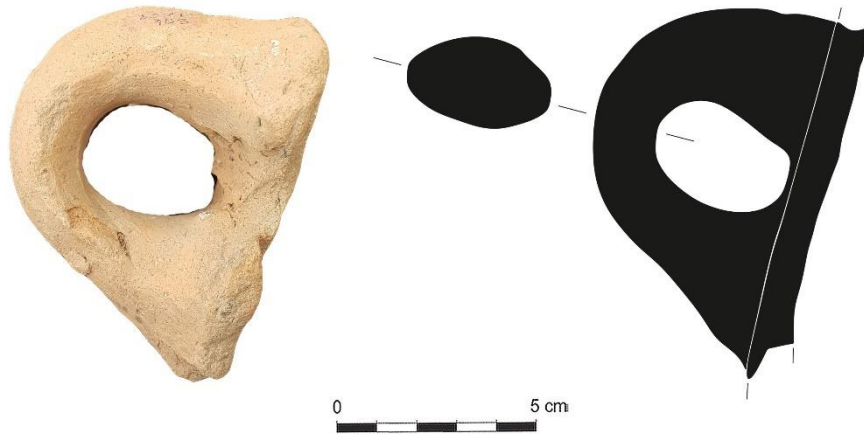
Astar Rengi: 5YR 7/4 (pembe)

Tanım: Sağlam kalan kulak biçimli tek kulp yivli gövdeye dikey olarak eklenmiştir.

Tip: LRA 4B

Tarihleme: MS 5. yüzyılın ikinci yarısı-7. yüzyıl başı

Benzerleri: Bezeczky, 2013, s. 170; Pieri, 2005a, fig. 8; 2007, s. 318, fig. 6; Akkaş, 2020b, kat. 275-276; Kırkanlı, 2021, kat. 350; Ceylan, 2019, kat. 22; Sazanov, 2007, fig. 5; 2017, s. 636; Alkaç, 2013, s. 116, fig. 11.

Katalog No: 260

Çizim-Fotoğraf No: 369

Kazı Buluntu No: SBK.19.174

Buluntu Mekanı: XVIII no.lu mekan

Kulp Kalınlığı: 2,5 cm

Korunan Yükseklik: 10,8 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/6 (kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş

Katkı Maddeleri: Kalsit ve taşçık

Astar Rengi: 2.5YR 6/6 (açık kırmızı)

Tanım: Sağlam kalan kulak biçimli tek kulp yivli gövdeye dikey olarak eklenmiştir.

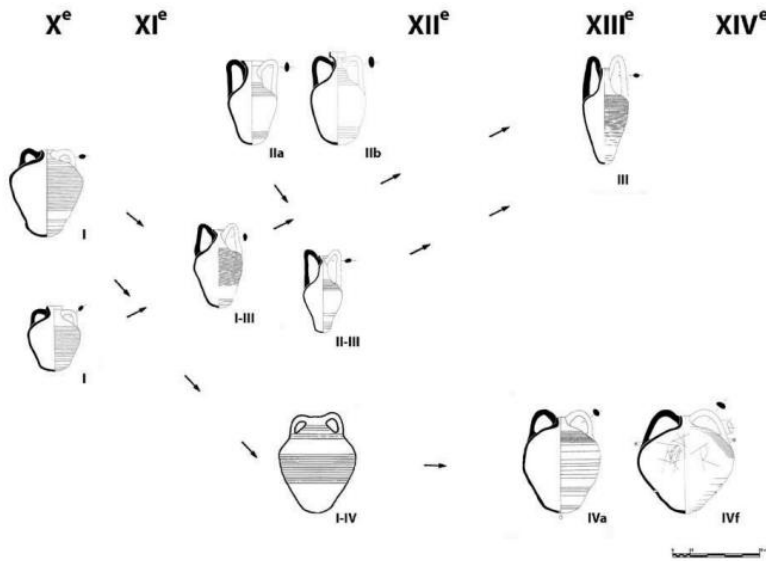
Tip: LRA 4B

Tarihleme: MS 5. yüzyılın ikinci yarısı-7. yüzyıl başı

Benzerleri: Bezeczky, 2013, s. 170; Pieri, 2005a, fig. 8; 2007, s. 318, fig. 6; Akkaş, 2020b, kat. 275-276; Kırkanlı, 2021, kat. 350; Ceylan, 2019, kat. 22; Sazanov, 2007, fig. 5; 2017, s. 636; Alkaç, 2013, s. 116, fig. 11.

yüzyıllara tarihlenmektedir (Günsenin, 1989, s. 269-271). Tip II amphoralar armut gövdelidir. Kulplar omuzdan başlar, ağzın üzerinde yükselir ve yakada birleşir, dudağın altında bir kenar oluşturacak şekilde kıvrılır. Gövdede aralıklı çizgiler bulunmaktadır (Günsenin, 1989, s. 271). MS 10. ve 12. yüzyıllar arasında, çoğunlukla MS 11. yüzyılda üretimi yapılmıştır (Günsenin, 2018, s. 98). Ara tip II-III tipin hamuru devetüyü turuncu kilden yapılır. Amphoralar, tip II'ye benzer bir gövdeye (hatta armut biçimli) sahipken, uzun boyunları ve kalkık kulpları tip III'ü çağrıştırır. MS 10.-11.yüzyıllara tarihlenmektedir (Günsenin, 2018, s. 99). Tip III amphoralar, omuzdan gövdenin ortasına kadar çok sıkı çizgiler gösteren uzunlamasına armut biçimli bir gövdeye sahiptir. Boyun uzun ve koniktir. Yükseltilmiş kulplar ağzın oldukça üzerinde çıkıntı yapar ve oldukça kalın bir kesite sahiptir. Bej, devetüyü ve sert kilden yapılmıştır (Günsenin, 1989, s. 271). MS 12.-13. yüzyıllara tarihlenmektedir (Günsenin, 2018, s. 101). Tip IV amphoralar iri, konik gövdeli, orta yükseklikte çok geniş, yüksek konveks omuzlu, kısa boyunlu ve dışa taşan kulp ağızdan gövdeye bağlanır. Diğerlerine göre daha özenli bir imalatları vardır, hamurları kahverengiden kırmızı-turuncuya kadar değişir ve serttir. Karadeniz bölgesinde birçok tip IV örneği bulunmaktadır (Günsenin, 1989, s. 274-276; Zelenko ve Morozova 2010, 81, pl. 44, no. 1). Bu amphoraların 12. yüzyılda ortaya çıktığı ve 15. yüzyıla kadar dolaşımda olduğu belirtilmektedir (Günsenin, 2018, s. 107) (Şekil 2.2.44). Tip XII amphoraları, tip I'in minyatürlerini andırır ve MS 11. yüzyıla tarihlenirler. Çoğunluğu Bizans şarabı taşımak için yapılan amphoraların omuz ile boyun arasındaki bağlantı orta omuz hizasında gerçekleşir (Günsenin, 2018, s. 113).

Şekil 71.2.44 Günsenin amphoralarının tipolojik değişimi (Günsenin, 2018, fig. 1)

Katalog No: 261

Çizim-Fotoğraf No: 131

Kazı Buluntu No: SBK.14.462

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Ağız Çapı: 6,8 cm

Korunan Yükseklik: 14,3 cm

Kulp Kalınlığı: 2,8 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 6/6 (açık kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş, gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kum, taşçık ve kalsit

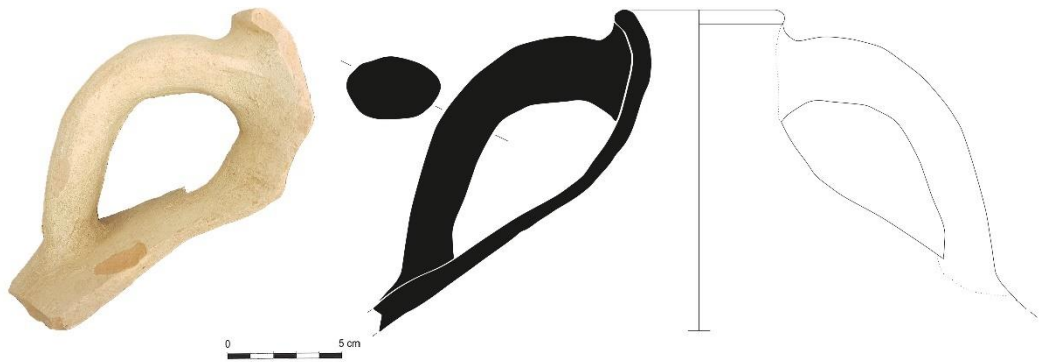
Astar Rengi: 10YR 8/2 (çok soluk kahverengi)

Tanım: İnce astarlıdır. Ağız kenarı hizasında başlayan kulp gövdeye birleşmektedir.

Tip: Günsenin Tip I

Tarihleme: MS 9.-11. yüzyıl

Benzerleri: Günsenin, 1990, fig. 3-4; 2018, fig. 1-2; Sezgin vd., 2022, kat. 087; Şenol, 2003, s. 117; Çibuk, 2019, kat. 45; Kırkanlı, 2021, s. 666; Ceylan, 2019, kat. 23-32; Başdemir, 2019, ÇM. 093-143.

Katalog No: 262

Çizim-Fotoğraf No: 302

Kazı Buluntu No: SBK.13.51

Buluntu Mekanı: IV no.lu mekan

Ağız Çapı: 7,4 cm

Korunan Yükseklik: 7,1 cm

Kulp Kalınlığı: 4,4 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/6 (kırmızımsı sarı)

Hamur Yapısı: Gözeneksiz, sert ve iyi pişmiş

Katkı Maddeleri: Kum ve kalsit

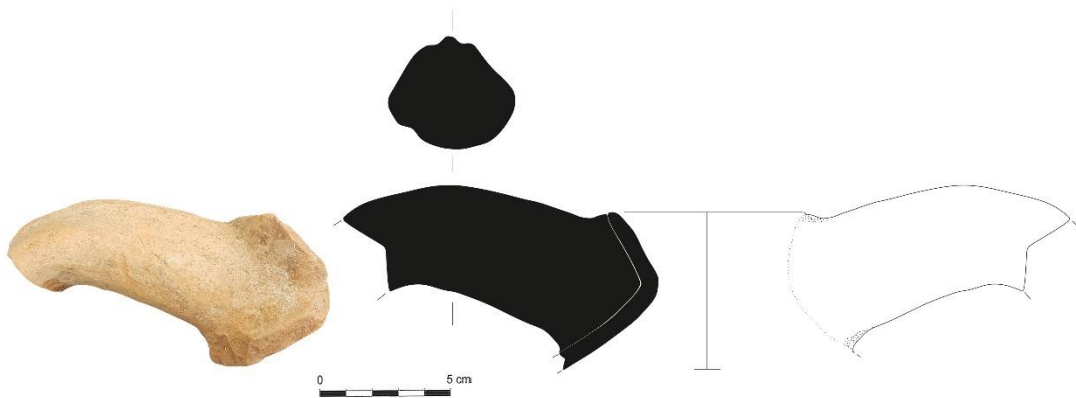
Astar Rengi: 7/5YR 8/2 (pembemsi beyaz)

Tanım: İç ve dış yüzey astarlıdır. Ağız kenarı ve kulp düzensiz birleşmektedir. Ağız kenarı belirgin değildir.

Tip: Günsenin Tip I

Tarihleme: MS 9.-11. yüzyıl

Benzerleri: Günsenin, 1990, fig.3-4; 2018, fig. 1-2; Şenol, 2003, s. 117; Çibuk, 2019, kat.45; Kırkanlı, 2021, s. 666; Ceylan, 2019, kat.23-32; Başdemir, 2019, ÇM. 093-143.

Katalog No: 263

Çizim-Fotoğraf No: 332

Kazı Buluntu No: SBK.13.647/9

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Korunan Yükseklik: 14,3 cm

Kulp Kalınlığı: 3,2 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/8 (kırmızı)

Hamur Yapısı: Orta sert, gözeneksiz, iyi pişmiş

Katkı Maddeleri: Kalsit, kum

Astar Rengi: 10YR 8/3 (soluk kahverengi)

Tanım: Ağız kenarı kırık ve tek kulpun bir kısmı korunmuştur. Keskin kıvrık kulpludur.

Tip: Günsenin Tip II-III

Tarihleme: MS 11.-12. yüzyıl

Benzerleri: Günsenin, 1990, fig. 15; Morozova vd., 2020, fig.1-4; 2018 fig. 8; Başdemir, 2019, ÇM. 150; Walksman, 2018, fig. 1.

Katalog No: 264

Çizim-Fotoğraf No: 365/A-B-C

Kazı Buluntu No: SBK. yok

Korunan Yükseklik: A: 34,0 cm; B: 23,0 cm; C: 15,8 cm

Kulp Kalınlığı: A: 3,8 cm; B: 2,6 cm

Hamur Rengi: A-B: 5YR 5/6 (sarımsı kırmızı), C: 2.5YR 5/6 (kırmızı)

Hamur Yapısı: Orta sert, gözeneksiz, iyi pişmiş

Katkı Maddeleri: Kalsit, kum ve taşçık

Astar Rengi: 10YR 7/3 (çok soluk kahverengi)

Tanım: Gövde parçası ve iki kulpa ait parçalar korunmuştur. Kulplar dik olarak gövdeden yükselmektedir ve ağız hizasının üzerinde kalın, keskin profillidir. Gövde parçaları üzerinde çok sık yivler görülmektedir.

Tip: Günsenin Tip III

Tarihleme: MS 12.-13. yüzyıl

Benzerleri: Günsenin, 1990, fig. 16; 2018 fig. 9; Morozova vd., 2020, fig. 2; Başdemir, 2019, ÇM. 151-152; Morozova, 2012, fig. 1-2; Ceylan, 2019, kat. 33; Şenol, 2003, s. 119; Walksman, 2018, fig. 1.

Katalog No: 264

Çizim-Fotoğraf No: 364/A-B-C-D

Kazı Buluntu No: SBK.44

Korunan Yükseklik: A: 15,0 cm; B: 21,1 cm; C-21,1 cm/D-16,2 cm

Kulp Kalınlığı: 2,9 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 6/6 (açık kırmızı) 5YR 5/4 (kırmızımsı kahverengi)

Hamur Yapısı: Orta sert, gözeneksiz, kötü pişmiş

Katkı Maddeleri: Kalsit ve kum

Astar Rengi: 10YR 7/3 (çok soluk kahverengi)

Tanım: Gövde parçaları ve gövdenin kulpla bağlantı yeri korunmuştur. Kulplar dik olarak gövdeden yükselmektedir. Gövde parçaları üzerinde çok sık çizgiler görülmektedir.

Tip: Günsenin Tip III

Tarihleme: MS 12.-13. yüzyıl

Benzerleri: Günsenin, 1990, fig. 16; 2018, fig. 9; Morozova vd., 2020, fig. 2 Başdemir, 2019, ÇM. 151-152; Morozova, 2012, fig. 1-2; Ceylan, 2019, kat. 33; Şenol, 2003, s. 119; Walksman, 2018, fig. 1.

Katalog No: 266

Çizim-Fotoğraf No: 056

Kazı Buluntu No: SBK.18.85

Buluntu Mekanı: X no.lu mekan

Korunan Yükseklik: 13,1 cm

Kulp Kalınlığı: 2,5 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/8 (kırmızı)

Hamur Yapısı: Gözeneksiz, sert ve iyi pişmiş

Katkı Maddeleri: Kum ve kalsit

Astar Rengi: 10YR 8/3 (çok soluk kahverengi)

Tanım: Korunan kulp parçası ağızdan direkt gövdeye bağlanır. Kulplar ağız hizasının üzerindedir.

Tip: Günsenin Tip IV

Tarihleme: MS 12.-15. yüzyıl

Benzerleri: Günsenin, 1990, fig. 17-18; 2018 fig. 10-15; 2019, şek.2; Zelenko ve Morozova 2010, 81, pl. 44, no. 1; Çibuk, 2019, kat. 44; Kırkanlı, 2021, s. 666; Başdemir, 2019, ÇM. 153-154.

Katalog No: 267

Çizim-Fotoğraf No: 218

Kazı Buluntu No: SBK.260

Korunan Yükseklik: 11,6 cm

Kulp Kalınlığı: 2,9 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 6/6 (açık kırmızı)

Hamur Yapısı: Gözeneksiz, sert ve iyi pişmiş

Katkı Maddeleri: Mika, taşçık ve kalsit

Astar Rengi: 5YR 7/4 (pembe)

Tanım: Korunan kulp parçası ağızdan direkt gövdeye bağlanır. Kulplar ağız hizasının üzerindedir.

Tip: Günsenin Tip IV

Tarihleme: MS 12.-15. yüzyıl

Benzerleri: Günsenin, 1990, fig. 17-18; 2018 fig. 10-15; 2019, şek. 2; Zelenko ve Morozova 2010, 81, pl. 44, no. 1; Çibuk, 2019, kat. 44; Kırkanlı, 2021, s. 666; Başdemir, 2019, ÇM. 153-154.

Katalog No: 268

Çizim-Fotoğraf No: 294

Kazı Buluntu No: SBK.14.634

Korunan Yükseklik: 8,6 cm

Kulp Kalınlığı: 2,7 cm

Hamur Rengi: 5YR 5/6 (sarımsı kırmızı)

Hamur Yapısı: Gözeneksiz, sert ve iyi pişmiş

Katkı Maddeleri: Kum ve kalsit

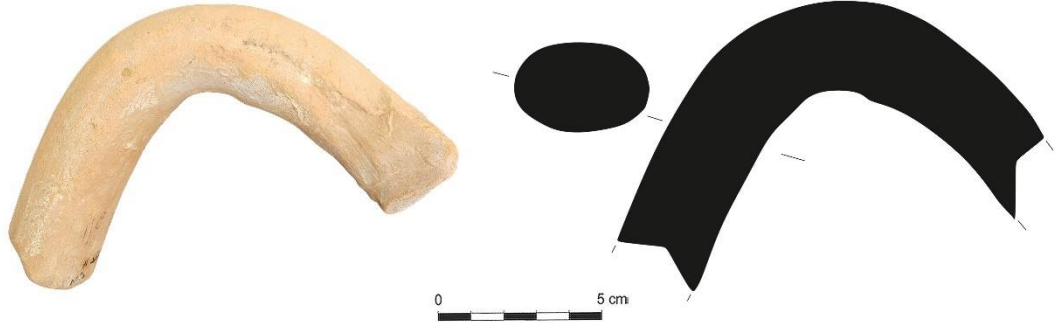
Astar Rengi: 5YR 6/6 (kırmızımsı sarı)

Tanım: Korunan kulp parçası ağızdan direkt gövdeye bağlanır. Kulplar ağız hizasının üzerindedir.

Tip: Günsenin Tip IV

Tarihleme: MS 12.-15. yüzyıl

Benzerleri: Günsenin, 1990, fig. 17-18; 2018, fig. 10-15; 2019, şek. 2; Zelenko ve Morozova 2010, 81, pl. 44, no. 1; Çibuk, 2019, kat. 44; Kırkanlı, 2021, s. 666; Başdemir, 2019, ÇM. 153-154.

Katalog No: 269

Çizim-Fotoğraf No: 035

Kazı Buluntu No: SBK.17.163

Buluntu Mekanı: XVI no.lu mekan

Ağız Çapı: 8,6 cm

Korunan Yükseklik: 6,5 cm

Kulp Kalınlığı: 2,7 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/6 (kırmızımsı sarı)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş, çok seyrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Kalsit, taşçık ve kum katkılı

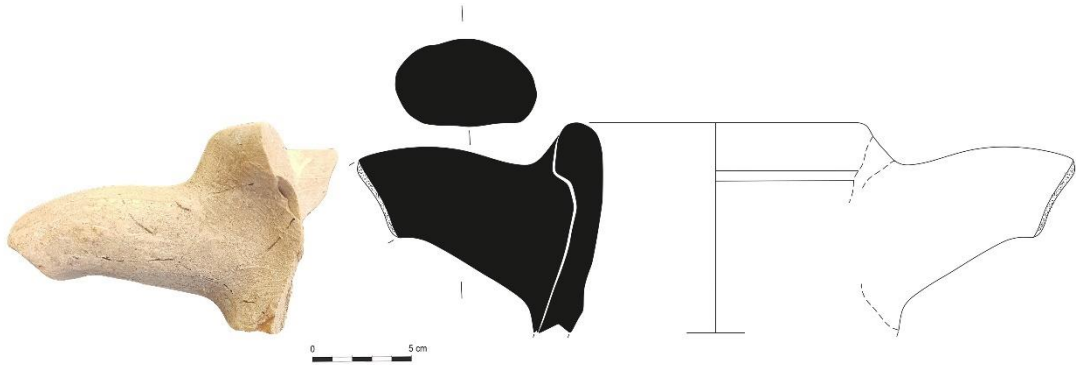
Astar Rengi: 5YR 7/4 (pembe) renkte kendinden astarlı

Tanım: Ağız hizasında bağlanan kulbun eklendiği yerde ıslak sıvazlama izleri bulunmaktadır.

Tip: Günsenin Tip XII

Tarihleme: MS 11. yüzyıl

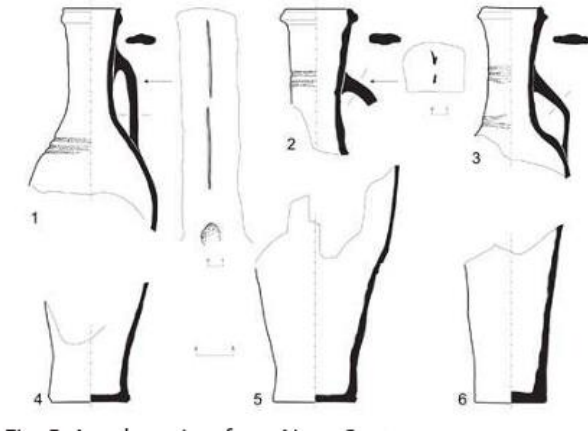
Benzerleri: Günsenin, 2018, fig. 23.

2.2.18. Testi amphoralar

Testi amphoralar, sıvıların tüketilmesi için kullanılan testi formunda, tek kulplu ve düz diplidir (Şekil 2.2.45 ve 2.2.46). Çift çıkıntılı ağız kenarının alt kısmı üst kısmından daha kalındır, boyun yüksek ve dardır ve gövdesi koniktir, omuz aşağı yukarı dışbükeydir. Dikdörtgen kesitli kulp düzdür, boyun ise kulp yüksekliğinde olabileceği gibi alt kısımda ve omuzda da yivli olabilir ve hamur rengi turuncudan kahverengiye değişmektedir (Kassab Tezgör, 2022, s. 13).

Testi amphoralar MS 9. yüzyıl ile MS 11. yüzyılın başlarına tarihlenmektedir (Morozova ve Albertson, 2012, s. 211). Balatlar Kilisesi'nde ele geçen bu formun kökeni Kuzey Karadeniz'de Kerch veya Taman bölgeleri olarak düşünülse de, tam olarak kökeni bilinmemektedir. C SNP grubu amphoralara ağız kenarı açısından benzerliği dikkat çekmektedir (Kassab Tezgör, 2022, s. 14).

Şekil 72.2.45 Testi amphora (Morozova ve Albertson, 2012, fig. 5)

Şekil 73.2.46: Testi amphora (Kassab Tezgör, 2022, fig. 20)

Katalog No: 270

Çizim-Fotoğraf No: 253

Kazı Buluntu No: SBK.21.6

Buluntu Mekanı: XX no.lu mekan

Ağız Çapı: 8,8 cm

Korunan Yükseklik: 7,9 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/6 (kırmızı)

Hamur Yapısı: İyi pişmiş, sert ve çok seyrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Kalsit, quartz ve kum

Astar Rengi: 2.5YR 6/6 (açık kırmızı)

Tanım: Sağlam kalan çift çıkıntılı ağız kenarının alt kısmı üst kısmından daha kalındır. Boyun kısmında yivler görünmektedir.

Tip: Testi Amphora

Tarihleme: MS 9. yüzyıl-MS 11. yüzyılın başları

Benzerleri: Morozova ve Albertson, 2012, fig. 5; Kassab Tezgör, 2022, fig. 20; Zelenko, 2009, fig. 5-6.

Katalog No: 271

Çizim-Fotoğraf No: 264

Kazı Buluntu No: SBK.10.168

Buluntu Mekanı: VIII no.lu mekan

Ağız Çapı: 9,2 cm

Korunan Yükseklik: 7,9 cm

Hamur Rengi: 5YR 5/6 (sarımsı kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit, ve kum, taşçık

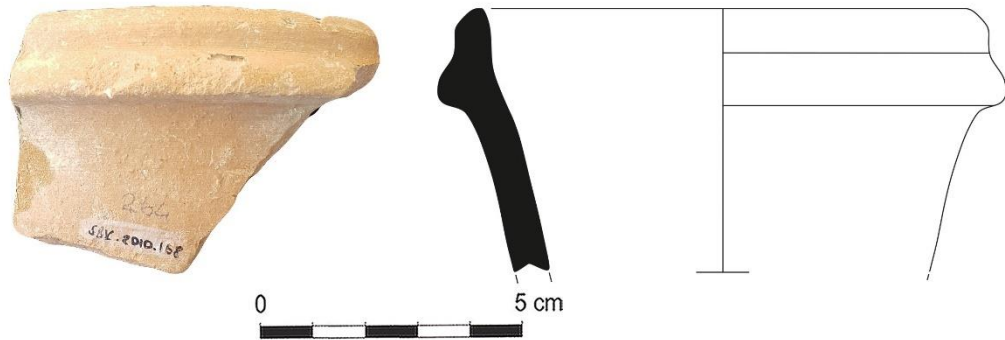
Astar Rengi: 5YR 6/4 (açık kırmızımsı kahverengi)

Tanım: Sağlam kalan çift çıkıntılı ağız kenarının alt kısmı üst kısmından daha kalındır.

Tip: Testi Amphora

Tarihleme: MS 9. yüzyıl-MS 11. yüzyılın başları

Benzerleri: Morozova ve Albertson, 2012, fig. 5; Kassab Tezgör, 2022, fig. 20; Zelenko, 2009, fig. 5-6.

Katalog No: 272

Çizim-Fotoğraf No: 267

Kazı Buluntu No: SBK.11.629

Buluntu Mekanı: IX no.lu mekan

Ağız Çapı: 10,2 cm

Korunan Yükseklik: 5,6 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/6 (kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit ve taşçık

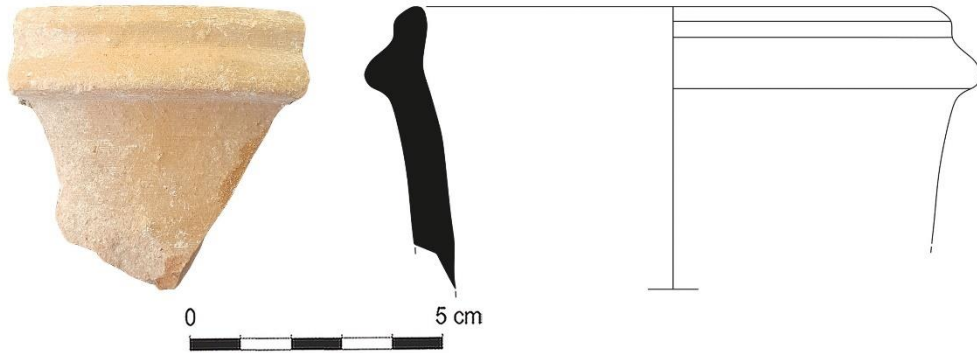
Astar Rengi: 5YR 6/4 (açık kırmızımsı kahverengi)

Tanım: Sağlam kalan çift çıkıntılı ağız kenarının alt kısmı üst kısmından daha kalındır.

Tip: Testi Amphora

Tarihleme: MS 9. yüzyıl-MS 11. yüzyılın başları

Benzerleri: Morozova ve Albertson, 2012, fig. 5; Kassab Tezgör, 2022, fig. 20; Zelenko, 2009, fig. 5-6.

Katalog No: 273

Çizim-Fotoğraf No: 290

Kazı Buluntu No: SBK.11.608

Buluntu Mekanı: IX no.lu mekan

Ağız Çapı: 9,4 cm

Korunan Yükseklik: 5,3 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 6/8 (açık kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit

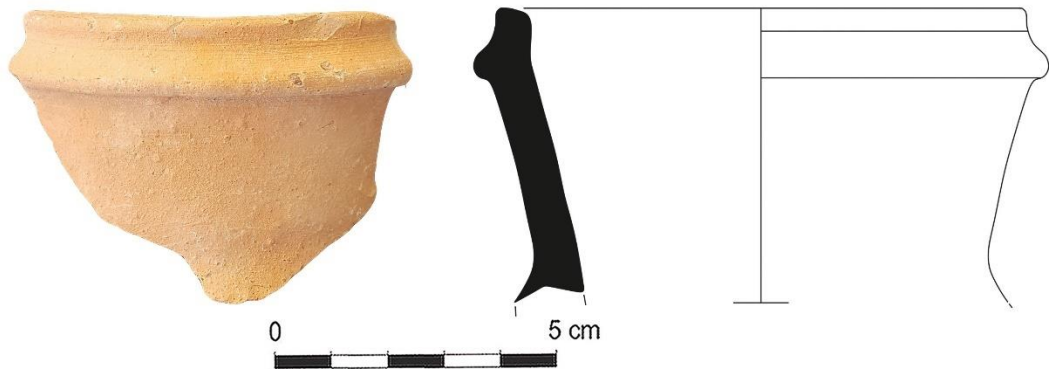
Astar Rengi: 2.5YR 6/8 (açık kırmızı)

Tanım: Sağlam kalan çift çıkıntılı ağız kenarının alt kısmı üst kısmından daha kalındır.

Tip: Testi Amphora

Tarihleme: MS 9. yüzyıl-MS 11. yüzyılın başları

Benzerleri: Morozova ve Albertson, 2012, fig. 5; Kassab Tezgör, 2022, fig. 20; Zelenko, 2009, fig. 5-6.

Katalog No: 274

Çizim-Fotoğraf No: 358

Kazı Buluntu No: SBK.yok

Ağız Çapı: 10,6 cm

Korunan Yükseklik: 23,4 cm

Kulp Kalınlığı: 1,5 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/8 (kırmızı)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit

Astar Rengi: 2.5YR 5/8 (kırmızı)

Tanım: Ağız kenarı, boyun, kulp ve omuzların bir kısmı sağlam kalmıştır ve sağlam kalan çift çıkıntılı ağız kenarının alt kısmı üst kısmından daha kalındır. Boyun yüksek ve dardır. Kulp düzdür, boyunda ve omuzda da yivler bulunmaktadır.

Tip: Testi Amphora

Tarihleme: MS 9. yüzyıl-MS 11. yüzyılın başları

Benzerleri: Morozova ve Albertson, 2012, fig. 5; Kassab Tezgör, 2022, fig. 20; Zelenko, 2009, fig. 5-6.

Katalog No: 275

Çizim-Fotoğraf No: 067

Kazı Buluntu No: SBK.18.399

Dip Çapı: 11,2 cm

Korunan Yükseklik: 8,9 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 6/8 (açık kırmızı)

Hamur Yapısı: İyi pişmiş, sert ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit ve taşçık

Astar Rengi: 5YR 6/6 (kırmızımsı sarı)

Tanım: Dip kısmı sağlam durumdadır. Düz diplidir.

Tip: Testi Amphora

Tarihleme: MS 9. yüzyıl-MS 11. yüzyılın başları

Benzerleri: Morozova ve Albertson, 2012, fig. 5; Kassab Tezgör, 2022, fig. 20; Zelenko, 2009, fig. 5-6.

2.2.19. Tanımlanamayan amphoralar

Katalog No: 276

Çizim-Fotoğraf No: 354

Kazı Buluntu No: SBK.?.195

Kulp Kalınlığı: 2,7 cm

Korunan Yükseklik: 2,4 cm

Hamur Rengi: 5YR 5/4 (kırmızımsı kahverengi)

Hamur Yapısı: Sert, iyi pişmiş ve çok seyrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Kalsit ve taşçık

Astar Rengi: 5YR 5/6 (sarımsı kırmızı)

Tanım: Sağlam kalan kulp yuvarlak bir profile sahiptir.

Tip: ?

Katalog No: 277

Çizim-Fotoğraf No: 355

Kazı Buluntu No: SBK.17.05

Buluntu Mekanı: XV no.lu mekan

Kulp Kalınlığı: 3,4 cm

Korunan Yükseklik: 6,7 cm

Hamur Rengi: 5YR 5/3 (kırmızımsı kahverengi)

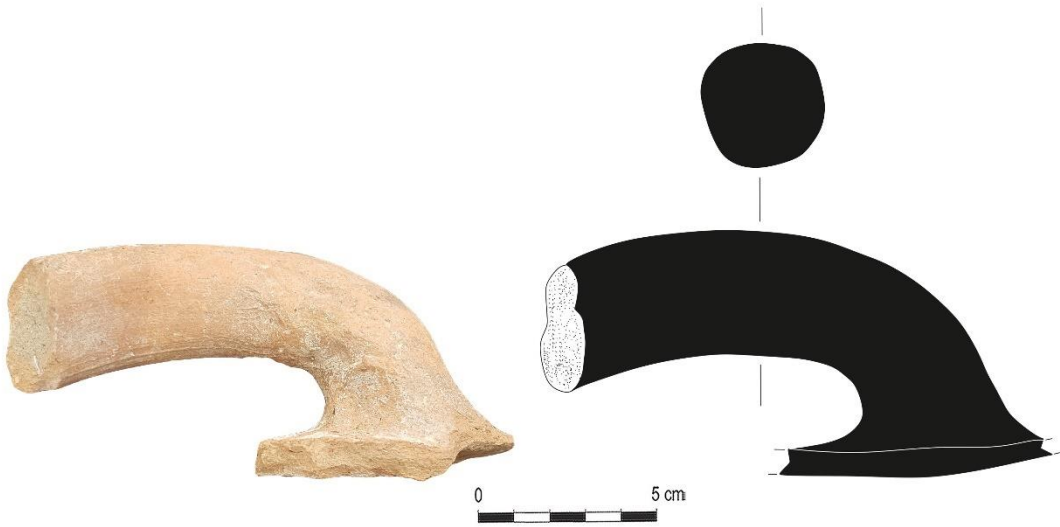
Hamur Yapısı: Sert, kötü pişmiş ve çok seyrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Kum, kalsit ve taşçık

Astar Rengi: 5YR 5/4 (kırmızımsı kahverengi)

Tanım: Sağlam kalan kulp yuvarlak bir profile sahiptir.

Tip: ?

2.3. Amphora Tıparları

Uzun süren deniz yolculuklarında ürünlerin bozulmasını engellemek için içlerinin reçine ve ziftle sıvanması yanında tıpalamaya da ihtiyaç duyulmuştur. Bu ihtiyaca yönelik pişmemiş kil ile tıpalama yöntemi ve pişmiş toprak tıparlar (operculae) kullanılmıştır. Değişik formlarda yapılan tıparlar düz veya tutamaklı olarak yapılmaktadır (Doğer 1990 s. 44-45) (Şekil 2.3.1).

Şekil 74.3.1 Amphora tıpa örnekleri (<http://kenchreai.org/kaa/typology/p-small-handled-stopper>-<http://kenchreai.org/kaa/typology/p-sherd-stopper-lra2>)

Katalog No: 278

Çizim-Fotoğraf No: 150

Kazı Buluntu No: SBK.14.830

Korunan Üst Genişlik: 7,3 cm

Korunan Yükseklik: 8,4 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/4 (kırmızımsı sarı)

Hamur Yapısı: Kötü pişmiş, orta sert ve gözeneksiz

Katkı Maddeleri: Kalsit, kum ve piroksen

Astar Rengi: 7.5YR 8/3 (pembe)

Tip: Amphora tıpası

Tarihleme: MS 1.-2. yüzyıl

Benzerleri: Hayes, 1997, p. 35, fig. 12-1.

Katalog No: 279

Çizim-Fotoğraf No: 356

Kazı Buluntu No: SBK.13.123

Buluntu Mekanı: XVI no.lu mekan

Genişlik: 8,1 cm

Korunan Kalınlık: 2,5 cm

Hamur Rengi: 2.5YR 5/6 (kırmızı)

Hamur Yapısı: İyi pişmiş, sert ve gözeneksiz

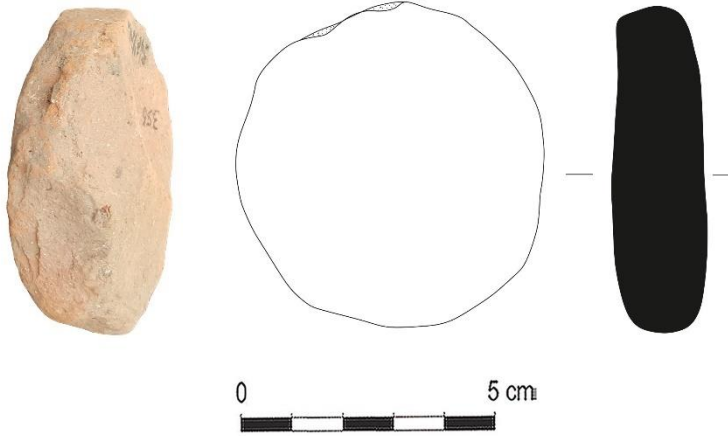
Katkı Maddeleri: Kalsit ve kum

Astar Rengi: Astarsız

Tip: Amphora tıpası

Tarihleme: MS 4.-6. yüzyıl

Benzerleri: Kızılarıslanoğlu, 2016, s. 426, lev. 21, lev. 72/b.

Katalog No: 280

Çizim-Fotoğraf No: 357

Kazı Buluntu No: SBK.16.50

Genişlik: 7,7 cm

Korunan Kalınlık: 2,5 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/4 (açık kırmızımsı kahverengi)

Hamur Yapısı: İyi pişmiş, orta sert ve gözeneksiz

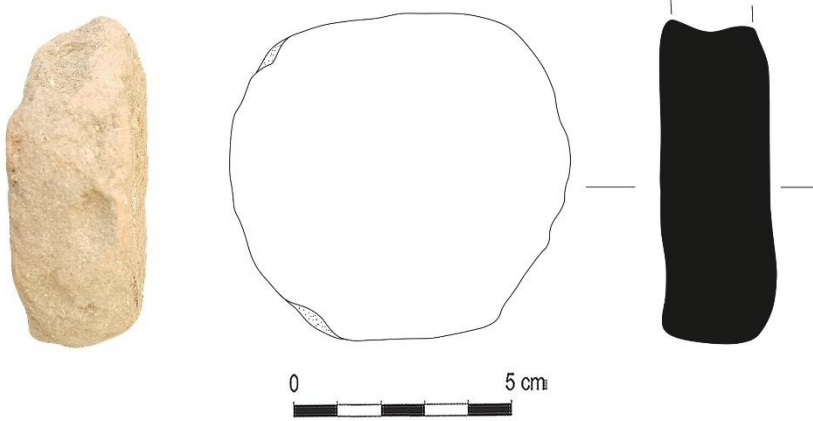
Katkı Maddeleri: Kalsit, taşçık ve kum

Astar Rengi: Astarsız

Tip: Amphora tıpası

Tarihleme: MS 4.-6. yüzyıl

Benzerleri: Kızılağaçlı, 2016, s. 426, lev. 21, lev. 72/b.

Katalog No: 281

Çizim-Fotoğraf No: 371

Kazı Buluntu No: SBK.yok

Genişlik: 7,6 cm

Korunan Kalınlık: 0,6 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/6 (kırmızımsı sarı)

Hamur Yapısı: Kötü pişmiş, orta sert ve gözeneksiz

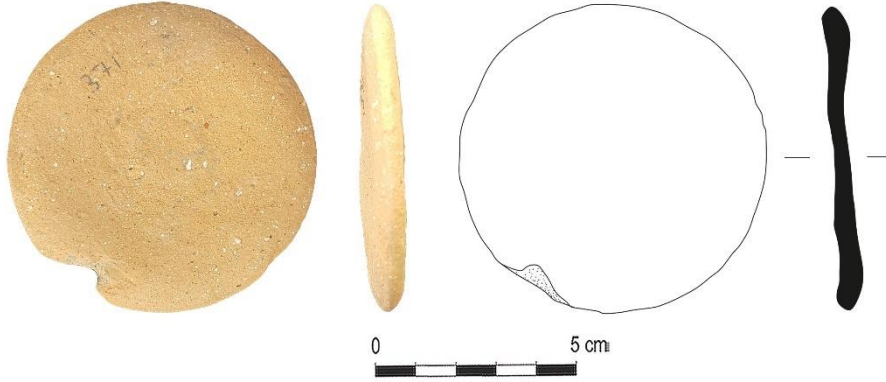
Katkı Maddeleri: Yoğun kalsit ve taşçık

Astar Rengi: Astarsız

Tip: Amphora tıpası

Tarihleme: MS 4.-6. yüzyıl

Benzerleri: Kızılarıslanoğlu, 2016, s. 426, lev. 21, lev. 72/b.

Katalog No: 282

Çizim-Fotoğraf No: 324

Kazı Buluntu No: SBK.21.124

Buluntu Mekanı: XX no.lu mekan

Korunan Genişlik: 6,6 cm

Korunan Yükseklik: 3,8 cm

Hamur Rengi: 5YR 6/4 (açık kırmızımsı kahverengi)

Hamur Yapısı: İyi pişmiş, orta sert ve seyrek gözenekli

Katkı Maddeleri: Kalsit ve kum

Astar Rengi: 10YR 8/3 (çok soluk kahverengi)

Tip: Amphora tıpası

Tarihleme: MS 4-7 yüzyıl

Benzerleri: Heath vd., 2015, fig. 7-8; Katıracı, 2020, s. 248, görsel 19.

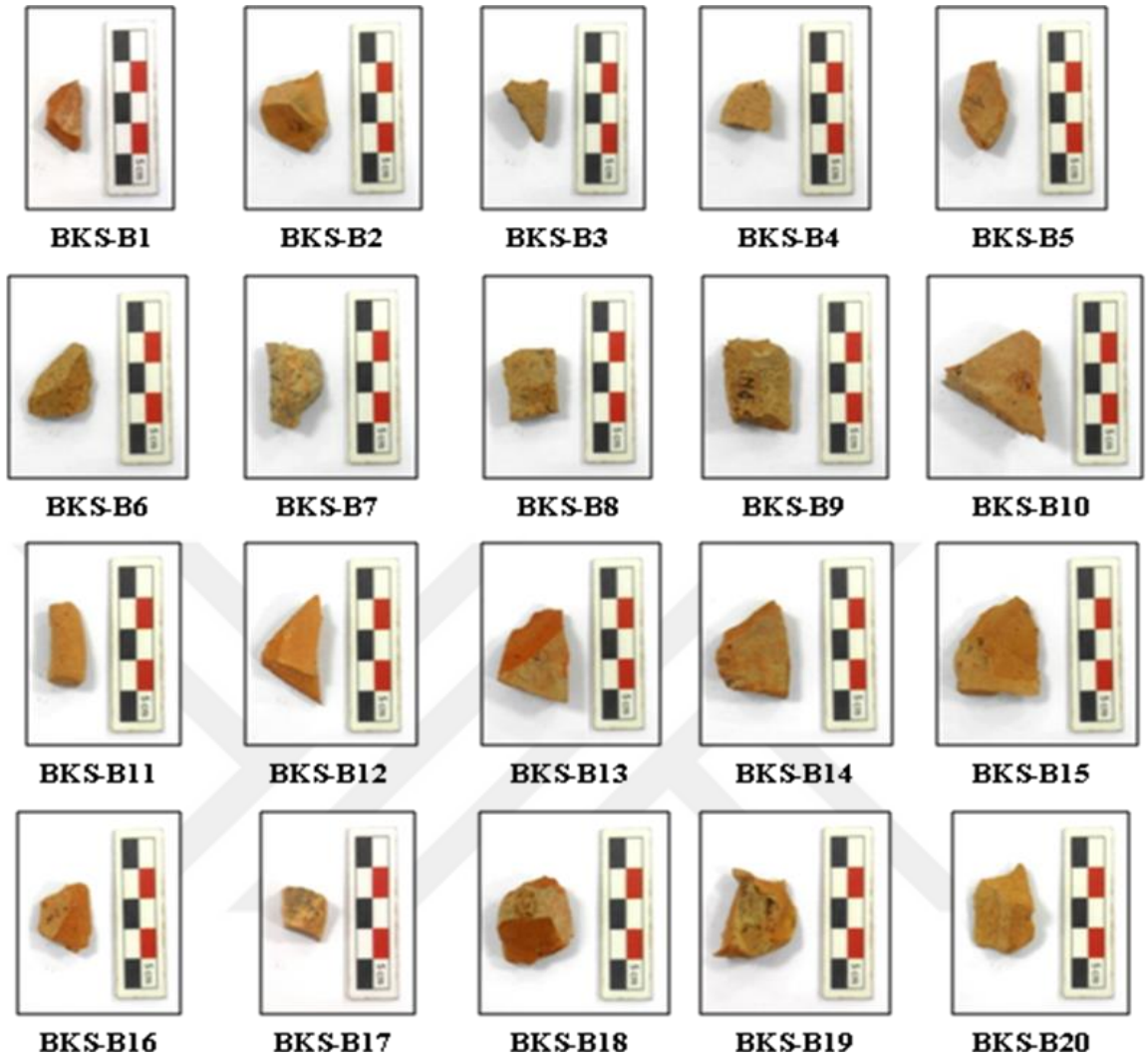

3. AMPHORALARIN ARKEOMETRİK İNCELENMESİ

Arkeometrik incelemeler genelde buluntunun temel fiziksel özelliklerinin, kimyasal malzeme karakteristiklerinin, mineralojik ve petrografik yapısının belirlenmesi çalışmalarını kapsar. Arkeometrik analizler; buluntuların tanımlanmasında, bozulma türlerinin belirlenmesinde ve restorasyon/konservasyon işlerinin yönlendirilmesine hizmet ettikleri gibi yüzey araştırmalarında, kazılar öncesinde, sırasında ve sonrasında da uygulanan analitik ve sistematik yöntemler içerir (Akyol vd., 2013, s. 164). Arkeometri, kültürel varlıkların ve mirasın korunabilmesi için ölçüm teknikleri kullanan fen, sosyal bilimler ve mühendislik alanlarını kullanarak arkeolojinin sorunlarına çözüm üretmektedir (Ataman 2012, s. 87). Doğal maddeler çoğunlukla belirli bir bölgede bulunan kilin özelliklerinden dolayı büyük bileşimsel çeşitliliğe sahiptir. Bu çeşitlilik, bir seramiğin kökenini doğru şekilde tespit etmek için arkeometri biliminde temel yöntemdir. Kil analizleri de seramik çalışmalarının önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Kökenleri bilinen grupların kil analizlerinin yapılması, bilinen üretim merkezlerinde üretilen hamurların özelliklerinin ve çeşitliliğinin belirlenmesine katkı sağlayabilir. Böylelikle aynı merkezde üretilen seramiklerin farklı kaynaklardan elde edilen kil yapısının tespit edilmesi mümkün olmaktadır. Ayrıca üretim merkezleri bilinmeyen seramiklerin kil kompozisyonunu belirlemeye yönelik analizler ve analiz sonuçlarının bilinen ürünlerle karşılaştırılması, hamurların kökeninin belirlenmesine yardımcı olabilir (Cankardeş Şenol vd., 2017, s. 298).

Sinop Balatlar Kilisesi Kazısı buluntularından farklı tiplere ait 20 adet amphora parçasının kimyasal bileşimlerine X-Işınlı Floresans analizi (XRF) ile ulaşılmıştır. Tipolojik olarak sınıflandırdığımız 19 adet Sinope üretimi (BKS-B1-BKS-B19) ve 1 adet Herakleia Pontika amphorasının (BKS-B20) analizi yapılmıştır (Tablo 3.1).

Tablo 3.1 Balatlar Kilisesi Kazısı amphora örnekleri

Sinope üretimi amphoraların ana tipolojik gruplarını temsil eden 19 örnek ile Herakleia Pontika üretimi 1 (bir) örnekte yapılan arkeometrik analizlerle benzer kil karakterine sahip örneklerin kil içeriklerinin tanımlanması amaçlanmıştır. Amphora örneklerin kimyasal içeriğini SiO₂ (ort. %,56,81), Al₂O₃ (ort. %11,52), CaO (ort. %9,81), Fe₂O₃ (ort. %6,50) MgO (ort. %2,73) ve K₂O (ort. %2,43) ile toplam karbonat içerik LOI (ort. %8,55), oluşturmaktadır (Tablo 3.2).

Stronsiyum (Sr) jeokimyasal olarak Kalsiyum'a (Ca) benzer ve kireç içeren maddeler (deniz kabuğu, kireçtaşı gibi) içerisinde bulunur. Stronsiyumun 400 ppm'den fazla olması seramiğin yapılışında kullanılan hammaddenin tamamen denizel olduğunu göstermektedir. BKS-B6 ve BKS-B8 örneğinde SR 400 ppm'in üzerinde görülmektedir. Bu da bize hammaddenin tamamen denizsel olduğunu göstermektedir (Tomay, 2023, s. 180). Bunun yanında kireçtaşı içeren karasal hammadde de ise Stronsiyum (Sr) miktarı

genellikle 150 ppm'den azdır. Ayrıca üretimde karasal hammaddenin kullanılması halinde Zirkonyumun (Zr) da 160 ppm'den fazla olması beklenmektedir (Akyol vd., 2013, s. 167). Amphora örneklerin Sr ve Zr içerikleri ortalama değerler üzerinden ortalama 285,5 ppm ve 157,3 ppm'dir. Amphoralardan Sr ve Zr içeriği belirlenen 20 örnekten üçünün (BKS-B1, BKS-B11, BKS-B17) Sr değeri 150 ppm'in altındadır. Zr içerikleri açısından da 7 örneğin (BKS-B1, BKS-B4, BKS-B8, BKS-B10, BKS-B11, BKS-B16 ve BKS-B17) 160 ppm'den yüksek içeriğe sahip olduğu görülmektedir. Her iki değeri sağlayan 3 örnek BKS-B1, BKS-B11 ve BKS-B17 örneğidir. Sonuç olarak amphora üretiminde çoğunlukla tek başına karasal ya da denize değil karasal/denizel karışımı hammaddenin kullanılmış olduğu görülmüştür.

Seramik örneklerin günümüzün standart üretim verileri ile dayanım özellikleri, XRF analizi ile belirlenen kimyasal içerikleriyle birlikte değerlendirildiğinde, dayanıklı olanların yapılarında %30'un üzerindeki oranda SiO₂ (set örneklerinde ort. %56,81), %10'dan düşük oranda CaO (set örneklerinde ort. %9,81) ve %8'in altındaki oranda Fe₂ O₃ (set örneklerinde %6,5) içermelidir (Akyol ve Aydın, 2017, s. 426). İncelenen seramik örneklerin yüksek SiO₂ ile yakın oranlardaki Fe₂ O₃ ve CaO içerikleri anılan oranlarla nispeten uyumludur. Herakleia Pontika örneği (BKS-B20) en düşük SiO₂ oranına (%42) ve CaO oranı (%18,5) da en yüksek orana sahiptir (Tablo 3.2). Buna bağlı olarak seramiklerin fiziksel özelliklerine yönelik olarak örneklerin dayanımlarının ortalama kalitede bir üretimi yansıtır nitelikte olduğunu söylemek mümkündür.

Tablo 3.2 Sinop Balatlar Kilisesi Kazısı amphora örnekleri XRF analizi sonuçları

Element	Bileşim	BKS-B1	BKS-B2	BKS-B3	BKS-B4	BKS-B5	BKS-B6	BKS-B7
Na ₂ O	%	0,130	0,370	0,048	0,059	0,060	0,060	0,140
MgO		2,46	3,09	2,60	1,73	2,48	2,23	2,79
Al ₂ O ₃		11,57	12,10	12,45	10,93	10,36	13,03	11,14
SiO ₂		63,17	58,80	60,09	51,59	55,31	58,01	56,62
P ₂ O ₅		0,205	0,261	0,227	0,298	0,366	0,381	0,418
SO ₃		0,134	0,143	0,255	0,128	0,255	0,179	0,157
Cl		0,039	0,093	0,021	0,053	0,051	0,033	0,092
K ₂ O		2,09	2,65	2,68	2,46	2,42	2,68	2,02
CaO		4,05	6,74	7,53	12,61	9,14	13,67	10,90
TiO ₂		0,701	0,729	0,699	0,569	0,654	0,797	0,667
V ₂ O ₅		0,026	0,030	0,025	0,013	0,024	0,035	0,024
Cr ₂ O ₃		0,036	0,038	0,023	0,025	0,025	0,031	0,023
MnO		0,069	0,130	0,087	0,098	0,097	0,131	0,097
Fe ₂ O ₃		5,55	7,12	6,39	5,57	6,60	8,02	6,32
LOI*		9,73	7,63	6,73	13,93	12,48	0,330	8,63
Co	ppm	45,6	47,3	41,2	34,2	40,5	62	33,2
Ni		128,1	158,2	75,4	126,3	79,6	110,6	124
Cu		41,2	55,4	75,5	35,1	31	57,8	36,1
Zn		87,4	83,7	98,4	71	75	103,8	86,8
Ga		16	17,8	16,3	19,8	14,7	19,5	14,5
Ge		1,4	1	1,6	0,4	1,6	1,6	1,7
As		4	7,9	9,9	11	11,9	23,8	10,4
Se		0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Br		0,9	2	1,5	2,1	1,9	5	6,1
Rb		85,9	118,9	87	113,3	99,3	99,9	85
Sr		117,8	153,9	244,1	372,5	280,5	664,9	350,4
Y		23,1	26,7	20,8	21,1	20,7	22,2	21,7
Zr		175,6	139,9	154,6	234,8	149,2	154,8	154
Nb		16,9	17,8	20	21,9	12,6	18,2	12,9
Mo		10,5	4,2	8,5	6,6	3,9	4,5	4,7
Cd		2,9	1	1,2	0,6	1	0,8	0,7
In		1	1,2	0,9	1,2	1,2	1,4	0,9
Sn		4,4	3,1	2,9	6,1	1,3	1,6	4,4
Sb		1,1	1	1,4	1,3	1,3	1,5	1,1
Te		1,4	1,5	1,3	1,8	1,6	2	1,5
I		2,4	2,7	2,3	3,1	2,9	5,3	2,6
Cs		4,8	4,9	3,9	5,6	5,5	6,7	4,7
Ba		302	373,4	409,2	598,6	430,6	654	430,4
La		31,1	37,1	25,3	50,2	23,1	42	38
Ce		61	71,6	39,3	99	43	83	36,5
Hf		3,4	3,7	5,5	7	7,3	4,8	3,7
Ta		3,8	4,7	4,9	4,1	3,7	5,1	4
W		3	3,4	3	3,3	2	3,7	3,4
Hg		0,7	0,8	0,8	1,8	0,8	1	0,5
Tl		0,8	0,9	0,9	1	0,7	0,5	0,9
Pb		21,6	35	37,2	52,3	24,3	21,5	13,4
Bi		0,5	0,6	1	0,5	0,6	1,1	0,6
Th		7,2	9,4	8,4	21,3	10,4	9,2	7,7
U		7,3	10,8	7,2	14	7,9	9,5	7,7

(*) LOI: 950°C'de Kızdırma ile Ağırlık Kaybı (Loss on Ignition)

Tablo 3.2'in devamı Sinop Balatlar Kilisesi Kazısı amphora örnekleri XRF analizi sonuçları

Element	Bileşim	BKS-B8	BKS-B9	BKS-B10	BKS-B11	BKS-B12	BKS-B13	BKS-B14	BKS-B15
Na ₂ O	%	0,066	0,100	0,640	0,053	0,150	0,055	0,190	0,050
MgO		3,16	2,38	2,81	3,86	2,06	1,84	1,93	2,39
Al ₂ O ₃		13,45	12,21	12,65	14,41	10,78	11,17	10,44	9,17
SiO ₂		50,42	60,39	62,17	57,59	66,35	58,91	55,53	47,85
P ₂ O ₅		0,346	0,469	0,187	0,338	0,141	0,233	0,202	0,356
SO ₃		0,443	0,147	0,149	0,150	0,109	0,139	0,366	0,334
Cl		0,073	0,039	0,020	0,028	0,152	0,070	0,084	0,024
K ₂ O		2,76	2,19	2,67	3,17	2,24	2,36	2,45	2,45
CaO		13,36	6,50	8,87	4,52	10,24	7,50	8,88	15,55
TiO ₂		0,856	0,769	0,715	0,839	0,692	0,670	0,700	0,487
V ₂ O ₅		0,021	0,025	0,026	0,023	0,026	0,023	0,028	0,015
Cr ₂ O ₃		0,028	0,030	0,027	0,062	0,032	0,036	0,022	0,011
MnO		0,165	0,090	0,091	0,095	0,085	0,081	0,109	0,078
Fe ₂ O ₃		8,05	7,28	6,49	8,16	6,49	6,01	6,13	4,61
LOI*		6,93	7,83	2,54	6,83	0,230	10,64	12,44	16,73
Co	ppm	52,3	34,6	41,3	71,2	28,2	41,9	25,9	17,4
Ni		105,4	86,7	76,1	459,5	83,4	78	71,8	51,2
Cu		53,6	36,7	47,7	49	28,5	35,5	48,6	151,5
Zn		101,2	97,1	84,2	89,8	71,2	79	79,7	106,7
Ga		18,8	15	18,7	23,5	15,4	16,8	15,9	14,3
Ge		0,6	1	2,1	1,8	1	1,4	1,5	0,4
As		15,8	9,8	6,6	7,9	8,6	10,8	10	10,1
Se		0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Br		4,8	3	1,6	2,5	5,1	2,6	3,4	1,2
Rb		101,8	91,1	111,4	133	96,6	98,5	87,7	94,3
Sr		458,1	256,3	348,1	119	263,7	228,2	249,4	279,4
Y		27,4	21,5	22,9	25,6	20,6	22,8	20,8	19,3
Zr		190,4	150	168,3	186,3	138,6	155,6	152,2	108,5
Nb		19,3	13,6	11,8	14,1	9,4	10,4	13,1	13,6
Mo		14,4	3,2	3,9	4,7	3,8	3,5	4	4,5
Cd		1,7	0,9	1,1	1	1	1	0,9	1
In		1,5	0,9	0,9	1	1,1	1	0,9	1
Sn		1,8	4,6	1,1	4	1,3	2,5	1,1	3,4
Sb		1,7	1	2,9	1,1	1,1	1,3	1	1,1
Te		2,3	1,3	1,4	1,5	2,2	0,7	1,4	1,4
I		3,8	2,5	2,5	2,7	2,8	2,7	2,5	2,5
Cs		7,5	6,1	4,7	4,9	5,2	7,2	7	4,5
Ba		613,8	374,7	415,1	562,2	372,8	415,4	377,6	441,7
La		16	28,5	39,5	43	29,8	40,4	32,6	30,5
Ce		103	51,4	68,9	75,5	64	79,1	40,6	46,3
Hf		4,2	7,1	3,8	3,7	4,1	4,6	3,5	7,7
Ta		5,3	3,9	4,3	5,2	3,8	3,7	4,1	6,5
W		3,7	3	3	4,5	3	4,9	2,8	2,8
Hg		1	0,8	0,8	0,9	0,8	0,8	0,8	0,8
Tl		0,9	0,4	0,9	0,6	0,9	0,9	0,8	1
Pb		29,7	29,2	25,8	24,4	15,7	19,9	20,3	126,4
Bi		1,1	0,6	0,6	0,7	0,6	0,6	0,8	0,8
Th		9	9	8,6	7,2	8,1	8,7	6,6	9,5
U		10	8,1	7,5	8,2	7,8	11,3	7,7	7,8

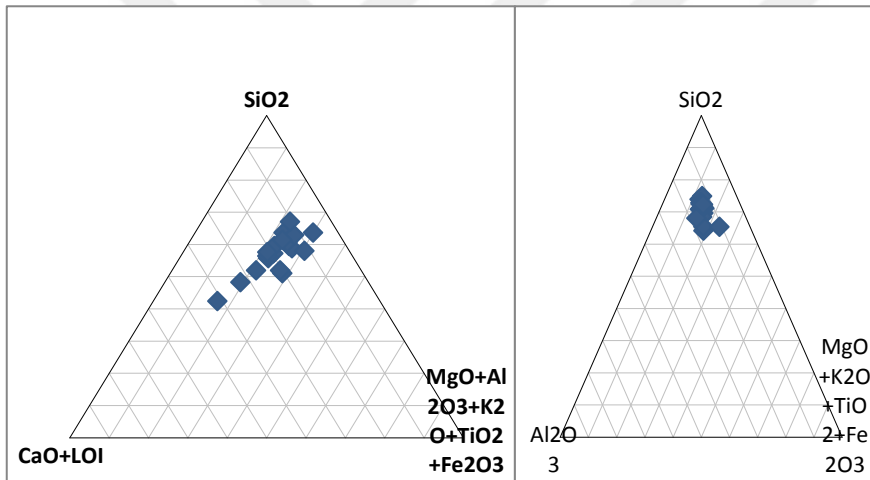
(*) LOI: 950°C'de Kızdırma ile Ağırlık Kaybı (Loss on Ignition)

Tablo 3.2'in devamı Sinop Balatlar Kilisesi Kazısı amphora örnekleri XRF analizi sonuçları

Element	Bileşim	BKS-B16	BKS-B17	BKS-B18	BKS-B19	BKS-B20	Ortalama
Na ₂ O	%	0,110	0,840	0,500	0,051	0,051	0,186
MgO		1,89	2,39	2,39	8,53	1,64	2,73
Al ₂ O ₃		10,55	16,30	11,67	8,44	7,65	11,52
SiO ₂		56,47	62,78	60,99	51,25	42,00	56,81
P ₂ O ₅		1,533	0,167	0,395	0,785	0,492	0,390
SO ₃		0,103	0,108	0,102	0,213	0,110	0,186
Cl		0,052	0,050	0,044	0,041	0,034	0,055
K ₂ O		2,13	3,31	2,26	2,23	1,33	2,43
CaO		10,12	5,55	10,56	11,50	18,50	9,81
TiO ₂		0,666	0,748	0,717	0,517	0,504	0,685
V ₂ O ₅		0,027	0,023	0,027	0,020	0,011	0,023
Cr ₂ O ₃		0,026	0,025	0,022	0,106	0,011	0,032
MnO		0,078	0,118	0,079	0,172	0,137	0,104
Fe ₂ O ₃		5,77	6,84	6,20	7,47	5,03	6,50
LOI*		10,53	0,730	4,73	8,83	22,47	8,55
Co	ppm	25,2	42,7	35	74,4	41	41,8
Ni		72,6	93	83,1	582,3	59,8	135,3
Cu		34,9	35,4	40,8	99,1	32,3	51,3
Zn		83,2	88,3	82,9	85,3	69,5	86,2
Ga		16,3	22,8	20,6	11,3	10	16,9
Ge		1,5	1,7	0,5	0,4	1,7	1,2
As		8,6	24,1	10,8	21,2	14,8	11,9
Se		0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Br		5,7	1,6	2,9	2,9	2,2	3,0
Rb		94,5	128,3	97,7	73,2	45,5	97,1
Sr		305,6	106,9	360,4	281,2	269,1	285,5
Y		22,3	31,8	22,4	20,4	22	22,8
Zr		165,1	201,8	142,5	116,8	106,9	157,3
Nb		11	13,8	11	17,4	10,3	14,5
Mo		5,2	4,2	3,3	3,5	3,5	5,2
Cd		1	0,9	0,8	0,9	1,1	1,1
In		0,7	0,9	0,8	0,9	1	1,0
Sn		2,1	4,6	3,2	4,2	2,2	3,0
Sb		1,1	1,2	0,7	1	2,1	1,3
Te		1,4	1,5	1,1	1,2	1,6	1,5
I		2,8	2,6	4,5	2,2	3	2,9
Cs		4,9	4,6	6,2	3,9	6,7	5,5
Ba		365,4	620,4	266,9	422,7	464,4	445,6
La		34,2	32,8	31,2	20,7	31,3	32,9
Ce		51,4	76,4	49,2	33	37	60,5
Hf		3,9	3	4,9	4,5	4,5	4,7
Ta		3,8	4	4	6,7	3,8	4,5
W		3	3,2	3	5,1	2,9	3,3
Hg		0,8	0,8	0,8	0,5	0,9	0,8
Tl		0,8	1,1	0,9	1,3	0,9	0,9
Pb		14,3	28,7	15,5	325,1	19,3	45,0
Bi		0,6	0,7	1	0,5	0,8	0,7
Th		8	11,4	8,1	1,1	6	8,7
U		8,2	8,1	6,5	7,4	7,1	8,5

(*) LOI: 950°C'de Kızdırma ile Ağırlık Kaybı (Loss on Ignition)

Amphora örneklerin içeriğinde belirlenen yüksek CaO (kireç), zaman içerisinde amphoraların yapısına nüfuz etmiş olmalıdır. Analiz edilen amphora örnekleri kireç ve karbonat içerikleri açısından farklılaşmaktaysa da ana element içerikleri ile ele alındığında (kil grubu element içerikleri ile yapılan gruplamada, Triangle Plotting) nispeten benzer, kimyasal içeriğe sahip oldukları anlaşılmaktadır (Şekil 3.1). Örnekler içinde BKS-B19, yüksek oranda MgO içeriği ile diğer örneklerden ayrılmaktadır. Orta incelikte hamur ve katkı maddesi yapısına sahip oldukları, örneklerin içerik analizleri ile ulaşılan ana element içeriklerine göre gruplandırıldığında en genel anlamda nispeten benzer teknolojiyi kullanan atölyelerde benzer katkı maddelerini kullanarak üretim yapıldığı anlaşılmaktadır.

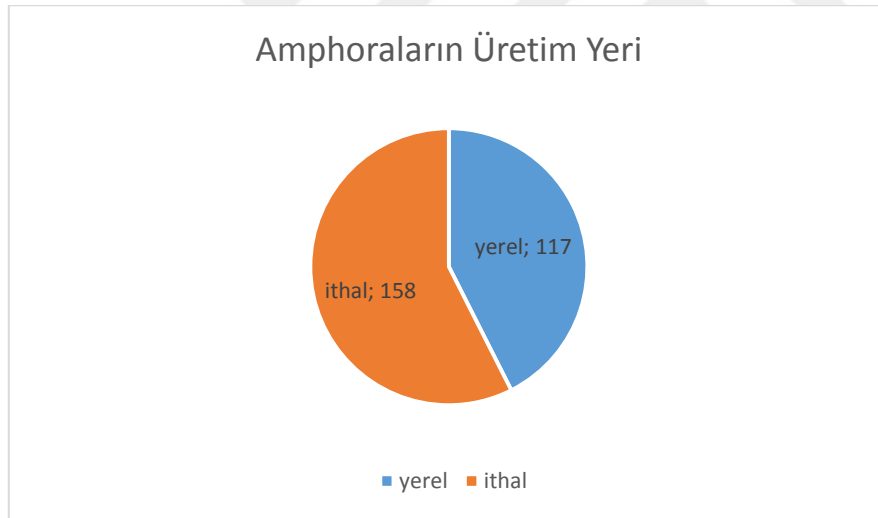

Şekil 3.1 Sinop Balatlar Kilisesi Kazısı amphora örneklerinin XRF analizi ile belirlenen ana element içeriklerine göre yapılan gruplandırmalar (Triangle Plotting) (a) SiO₂ – CaO+LOI – MgO+Al₂O₃+K₂O+TiO₂+Fe₂O₃ ve (b) SiO₂ – Al₂O₃ – MgO+K₂O+TiO₂+Fe₂O₃.

4. SONUÇ

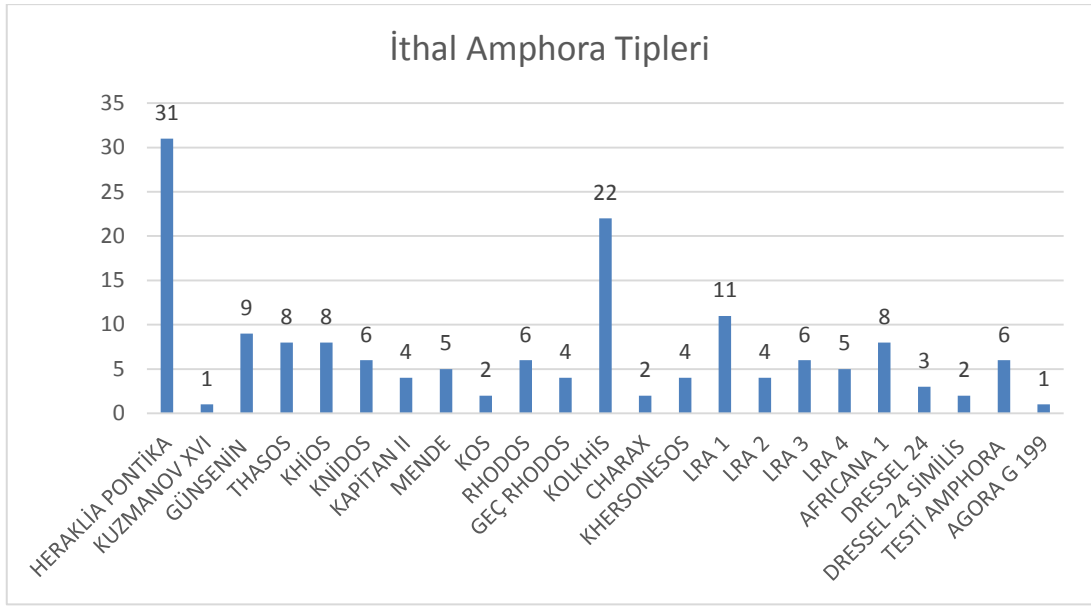
Antik dönem deniz ticaretinde Karadeniz'in önemli bir liman kenti olan Sinope antik kentinin Klasik Dönem sonlarından itibaren geliştirdiği ticari bağlantılarının ve amphora üretim geleneğinin açıklanmasına katkı sağlamak amacıyla Balatlar Kilisesi'nde ele geçen amphoralar bu tez çalışması kapsamında incelenmiştir. Bu tez kapsamındaki amphoralar üretim merkezleri, tipolojileri, hamur ve üretim özellikleri göz önüne alınarak yerel ve ithal olmak üzere iki ana gruba ayrılmıştır. Benzer örneklerle karşılaştırmalar yapılarak Balatlar Kilisesi'nde ele geçen amphoraların tipolojik değişimleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Bu tez çalışmasında 2010-2021 yıllarında yürütülen kazı çalışmalarında formu belirlenebilen 282 buluntu değerlendirmeye alınmıştır. Yapılan çalışmalar sonucunda ithal tiplerin yerel üretim örneklerine göre sayıca fazla olduğu görülmüştür (Şekil 4.1). Ayrıca ithal amphoraların tip çeşitliliği de yerel üretimlere göre fazladır.

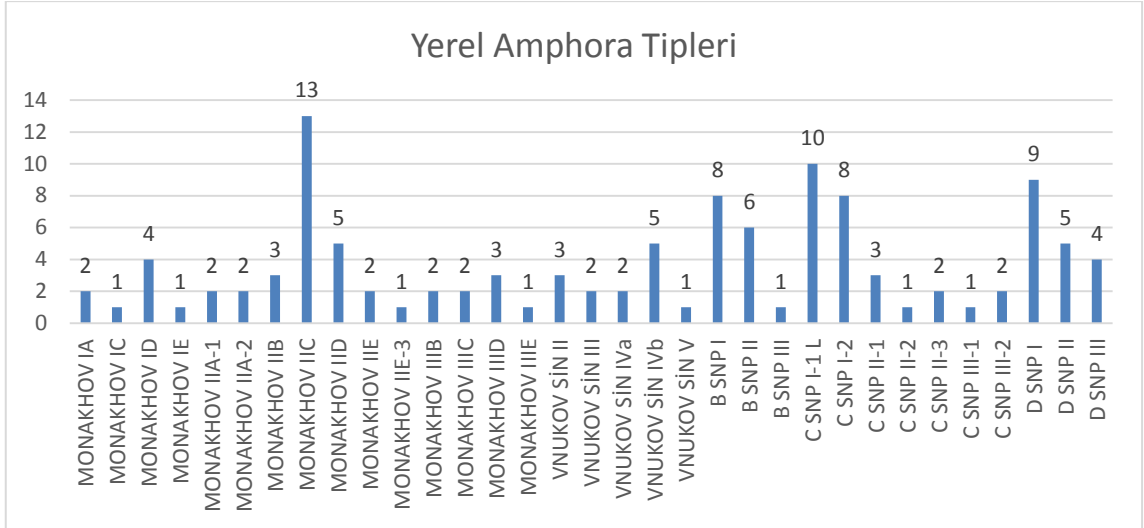
Şekil 4.1: Amphoraların Üretim Kökenlerine Göre Dağılımı

Karadeniz (Herakleia Pontika, Kolkhis, Khersonesos, Charax, testi amphora, Kuzmanov XVI), Marmara (Günsenin-Ganos), Ege (Rhodos, Kos, Kapitan II, Thasos, Mende, Knidos, Khios, Dressel 24 ve Dressel 24 similis) amphoraları dışında, Akdeniz (LRA 1-4, Agora G 199) ve Kuzey Afrika amphora tiplerinin bulunduğu tespit edilmiştir (Şekil 4.2). İthal grubun çeşitliliği ait olduğu dönemdeki ticari hareketliliğin fazla olduğunu işaret etmektedir. Klasik dönem sonlarından Bizans Dönemine kadar olan dönemde Karadeniz, Ege ve Akdeniz kıyıları ile ticaretin devam ettiği görülmüştür.

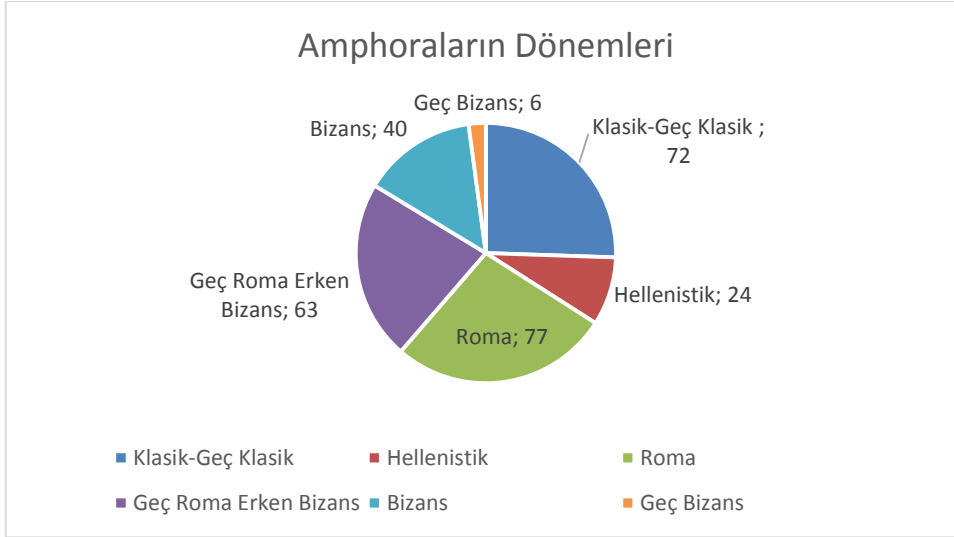
Şekil 4.2 İthal Amphora Tiplerinin Sayısal Dağılımı

Tez kapsamında değerlendirilen amphoralardan 117 adet örneğin Sinope üretimi olduğu tespit edilmiştir. Karadeniz’in kuzeyinde ele geçen Sinope üretimi amphoraları tipolojik olarak sınıflandıran Monakhov tarafından tanımlanan Klasik dönem (MÖ 4. yüzyıl) Tip I ve Tip II’nin (36 adet) amphoraları yoğunlukta olduğu görülmektedir (Şekil 4.3). Roma ve Geç Roma Dönemleri’nde ise Kassab Tezgör B SNP I-III ve Kassab Tezgör C SNP I-III tipteki amphoralar yoğunluktadır. Sinope antik kenti ve çevresinde yaklaşık 1990-2000 yıllarda yürütülen kazı çalışması ve yüzey araştırmalarında MÖ 4.-2. yüzyıllarda üretim yapan Zeytinlik ve Nisiköy Atölyeleri açığa çıkarılmıştır. Ayrıca Demirci Köyü’nde MS 2.-3. yüzyıl MS 4.-6. yüzyıl arasında üretim yaptığı belirlenen 7 atölye sayesinde kentte yoğun amphora üretiminin gerçekleştiğini göstermektedir. Balatlar Kilisesi’ndeki buluntuların tip yoğunluğu ile Sinope kentindeki üretim yoğunluğu paralellik göstermektedir. Kentin ihtiyaçlarını öncelikle yerel üretim amphoralarla karşılanmaya çalışıldığı, ithal edilen amphoraların ise çoğunlukla Batı Anadolu coğrafyası üzerinden temin edildiği ifade edilebilir. Sinope’nin içinde bulunduğu Karadeniz Bölgesi başta olmak üzere, Ege ve Akdeniz bölgesinde üretilen amphora tiplerinin bulunması, Balatlar Kilisesi ve kentin temel ihtiyaçlarının karşılanmasında bu bölgelerle yakın kültürel ve ekonomik ilişkiler kurduğunu göstermektedir.

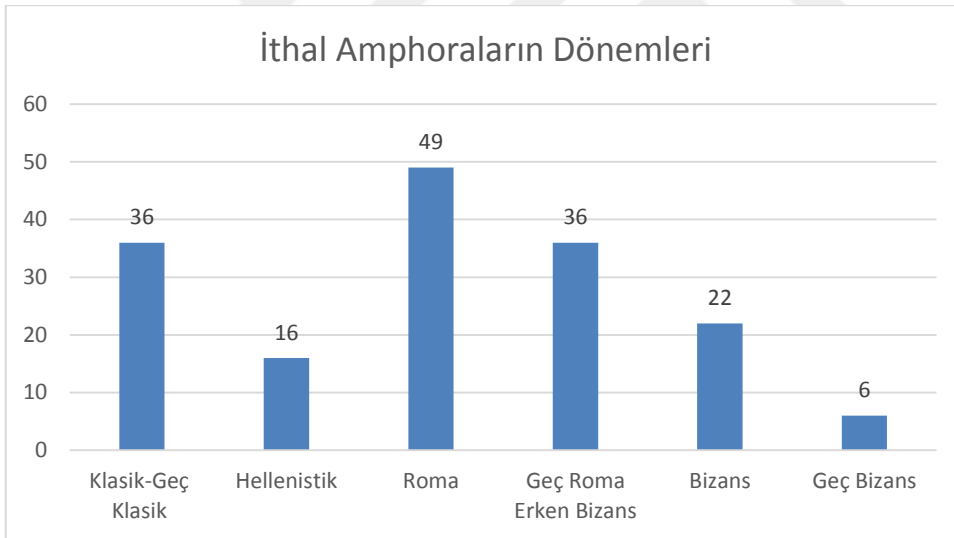
Şekil 4.3 Yerel Amphora Tiplerinin Sayısal Dağılımı

MÖ 5. yüzyıldan MS 14. yüzyıla kadar olan dönemlere ait (Klasik, Hellenistik, Roma ve Bizans) yerel üretim amphora buluntuları tespit edilmiştir (Şekil 4.4). MÖ 4. yüzyıl amphoralarının (Klasik Dönem) sayısal olarak fazla olması, kentte o dönemde başlayan üretimin ve ticaretin yoğun olmasının yanı sıra yerel amphora üretiminin çoğunlukla tercih edildiğini düşündürmektedir. Ayrıca 2022 yılında kazı alanının güney yönünde açığa çıkarılmaya başlanan Klasik Dönem sonuna ait villa yapısı ile ilişkilendirmek mümkündür. Roma Döneminde (MS 2.-3. yüzyılda) bir imparatorluk hamamı olarak inşa edilen ve sonrasında kiliseye dönüştürülen Balatlar Kilisesi 19. Yüzyıla kadar kilise, mezarlık, üretim ve depolama gibi farklı işlevlerle kullanılmıştır. 2010 yılından günümüze kadar kazısı devam eden Balatlar Kilisesi'nde, MS 4.-6. yüzyılda yerel üretim amphoraların fazla olması, belirtilen dönemde ana kilisenin aktif olarak kullanılması ile bağlantılıdır. Ayrıca bu dönemde Demirci Atölyesi'nin varlığı amphora buluntuların yoğunluğunda etkilidir.

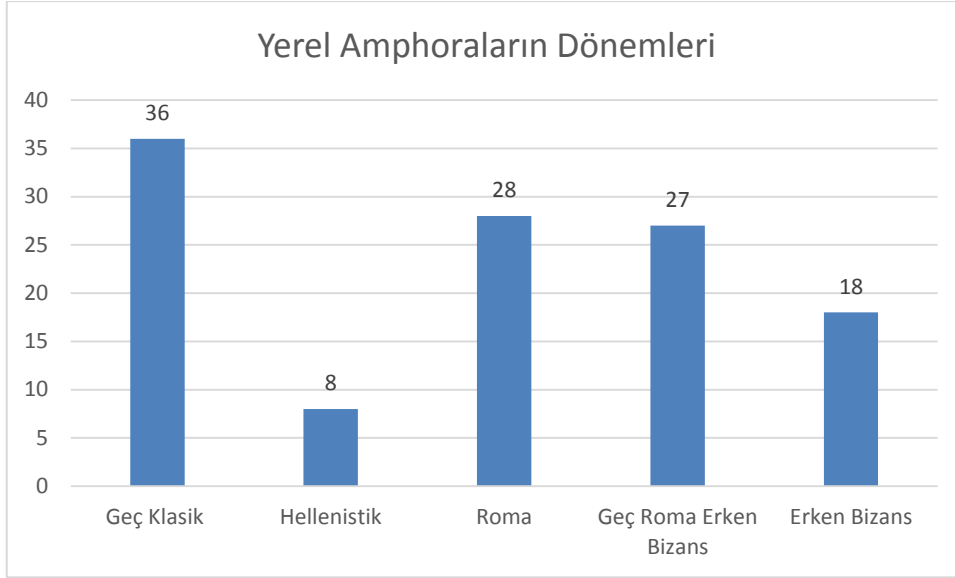
Şekil 4.4 Amphoraların Dönemlere Göre Dağılımı

İthal amphoraların dönemleri tüm buluntularla doğru orantılı olarak görülmektedir. Yoğunluk Klasik, Roma ve Hellenistik Dönemlere aittir (Şekil 4.5).

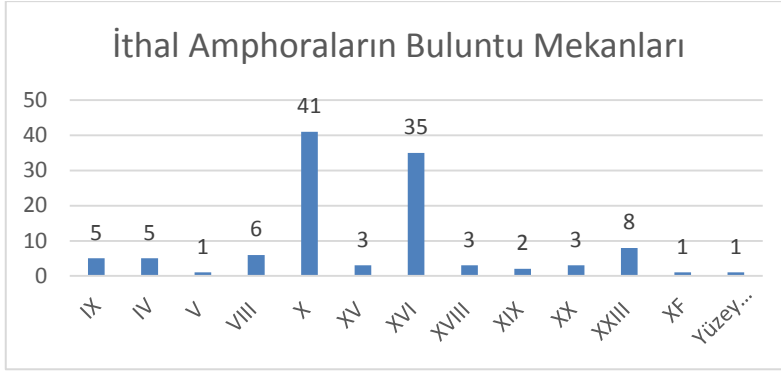
Şekil 4.5 İthal Amphoraların Dönemlere Göre Dağılımı

Yerel amphoralarda da ithal amphoralarla aynı dönemlerin yoğunluklarının benzerliği bu dönemlerde karşılıklı ticaretin varlığını işaret etmektedir (Şekil 4.6).

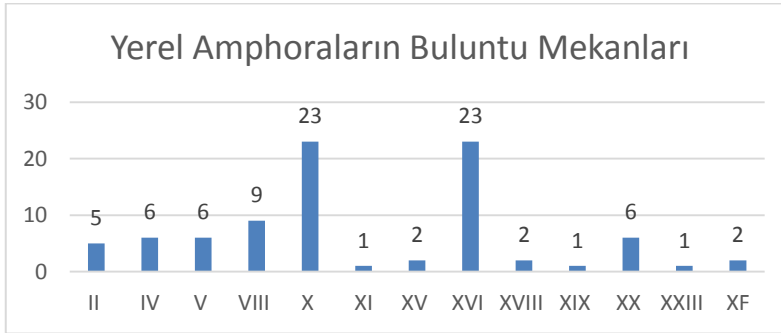

Şekil 4.6 Yerel Amphoraların Dönemlere Göre Dağılımı

Balatlar Kilisesi'nde 2010 yılından bu yana yürütülen kazılarda buluntuların büyük çoğunluğu taş, kerpiç gibi mimari unsurlardan oluşan yapı molozu tabakalarından ele geçmiştir. Bununla birlikte yıkılma ve zaman içinde doğal veya insani etmenlerle dağılan toprak tabakasından ele geçen buluntular da mevcuttur. Üst üste dizilen yapı katmanlarında ve yapının temel seviyesinden çoğunlukla Hellenistik-Roma Dönemi buluntularının ele geçtiği görülmektedir. Bununla birlikte yapının bazı bölümlerine ait temel seviyenin Bizans Dönemi'nde mezarlık alanı olarak kullanılmasından dolayı tabakalaşma dizilimi farklılık göstermektedir. En yoğun buluntu mekânı X no.lu (Palaestra) ve XVI no.lu (Frigidarium) dır. İthal ve Sinope üretimi amphoralar olarak gruplandırdığımızda da buluntu mekanlarında da aynı yoğunluk görülmüştür (Şekil 4.7 ve 4.8). Roma hamamı evresinden sonra MS 5. yüzyıla birlikte mezarlık alanı olarak kullanılan Palaestra da yoğunluk ve çeşitliliğin fazla olması taşınmış toprak olma nedeniyle olabileceğini düşündürmektedir. Frigidarium bölümünde mozaikli ve tonozlu mezarlar ile stylobat bulunmaktadır.

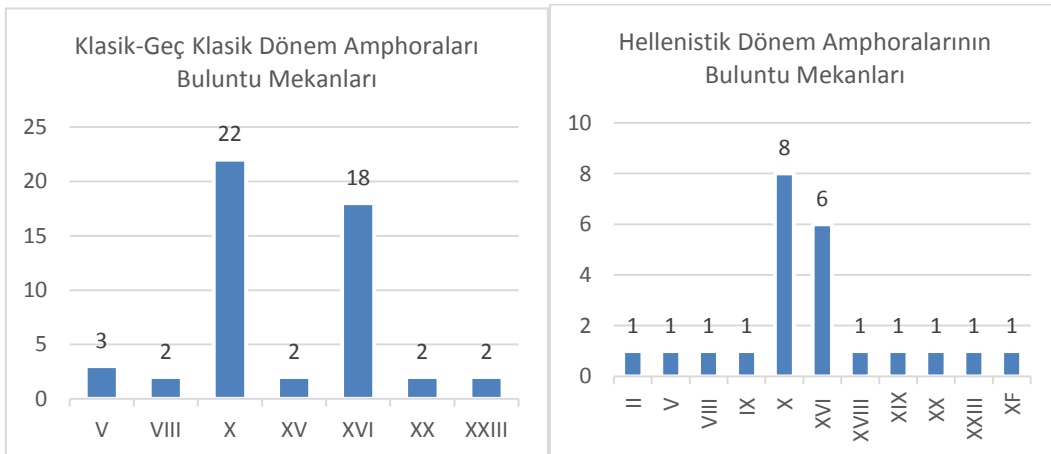

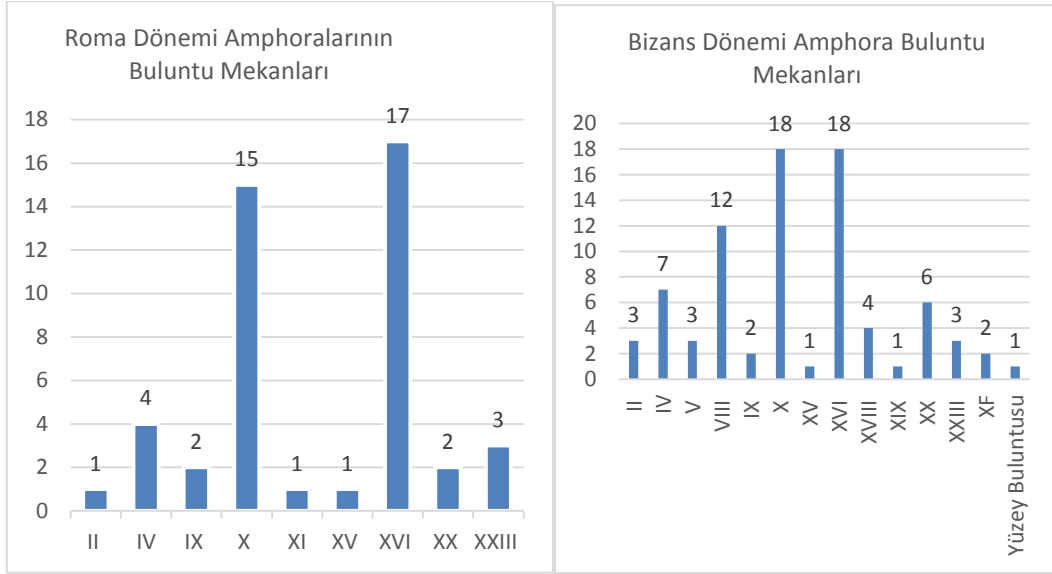
Şekil 4.7 İthal Amphoraların Buluntu Mekanlarına Göre Dağılımı

Şekil 4.8 Yerel Amphoraların Buluntu Mekanlarına Göre Dağılımı

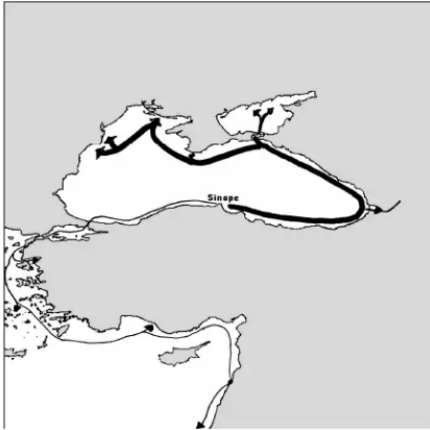
Dönemsel olarak değerlendirildiğinde buluntular Klasik ve Hellenistik Dönemde yine X ve XVI no.lu mekanlarda yoğunlaşmaktadır. Roma Dönemi'nde aynı mekân buluntuları fazla olmasına rağmen erken dönemde X no.lu mekânda daha fazla görülürken Roma Dönemi'nde XVI no.lu mekânda buluntu sayısı daha fazladır. Bizans Dönemi'nde ise VIII no.lu (Caldariumun içi) ve IV no.lu mekanlarda (Tepidariumun güney havuzu) buluntu sayısında artış gözlemlenmiştir. Bizans Dönemi'nde kilise olarak kullanılan yapıda bu mekanlarda buluntunun artmasını bize açıklamaktadır (Şekil 4.9).

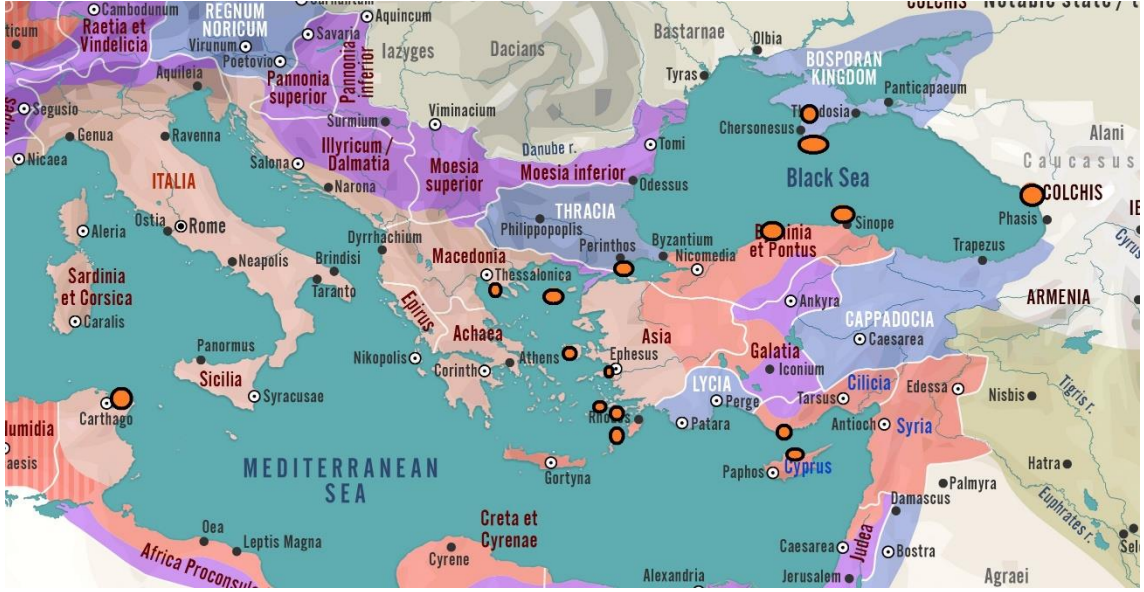

Şekil 4.9 Amphoraların Dönemlere Göre Mekansal Dağılımları

Antik çağda, özellikle Helenistik ve Roma dönemlerinde Karadeniz'de ticaret trafiğinin oldukça yoğun olduğu buluntularla kanıtlanmıştır. Karadeniz, Ege ve Akdeniz'e yapılan ticaret rotasını gösteren De Boer'in haritası (Şekil 4.10) ile Balatlar Kilisesi buluntuları haritası (Şekil 4.11) bu rota ile örtüşmektedir.

Şekil 4.10 Helenistik dönemde Karadeniz ve Akdeniz'deki Sinope amphora ticaret yolları (De Boer, 2006, fig. 5)

Şekil 4.11 Amphoraların Üretim Merkezleri Dağılım Haritası

Ayrıca kullanılan kil ve üretim yöntemleri açısından benzer özellikler gösteren Herakleia Pontika ve Sinope üretimi yerel amphoraların ortak ve farklı yönlerinin belirlenmesi açısından yapılan arkeometrik incelemeler kullanılan kil ve içindeki katkı maddelerinin cinsinin belirlenmesi yönünde yeni verilere ulaşılmasını sağlamıştır. Yapılan bu disiplinlerarası çalışmada Sinope üretimi yerel amphoraların yapısal özelliklerinin ve karakterinin belirlenmesi mümkün olmuştur. Elde edilen sonuçlar kil hammaddesinin hangi bölgelerden temin edildiği, Sinop ve çevresindeki olası kil yataklarının varlığının araştırılmasına dışında Karadeniz, Ege ve Akdeniz kıyılarında dağılım gösteren Sinope üretimi amphoraların kil özellikleri ile uyumluluk gösterip göstermediği gibi araştırmalara öncülük edecektir.

KAYNAKLAR

- Akkaş, İ. (2015). *Parion Arkaik, Klasik ve Hellenistik Dönem Amphoraları*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Akkaş, İ. (2020a). *2008-2019 Yılları Arası Amphora Buluntuları Işığında Parion Antik Kenti Roma ve Erken Bizans/Geç Roma Dönemi Ticari İlişkileri*. [Yayımlanmamış doktora tezi], Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Akkaş, İ. (2020b). Parion Yamaç Hamamı Ticari Amphora Buluntuları (MÖ 1. yüzyıl-MS 7. yüzyıl) *Arkhaia Anatolika* 3, 178-243. DOI: 10.32949/Arkhaia.2020.21
- Akkurnaz, F. B. (2016). *Eski Yunan ve Roma Kapları ve İşlevleri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Akurgal, E. (1956). Sinop Kazıları. *Türk Arkeoloji Dergisi*, (6), 48-62.
- Akyol, A.A., Kadioğlu, Y.K., Şenol, A. K. (2013). Bybassos Hellenistik Ticari Amphoraları Arkeometrik Çalışmaları. *Cedrus*, 1, 163-177.
- Akyol, A. A., Aydın, S. (2017). Olba Kazısı Tiyatro Seramik Buluntuları Arkeometrik Çalışmaları. *Seleucia*, 7, 411-439.
- Alekseeva, E. M. (1997). *Antičnyj Gorod Gorgippija*. Editorial URSS.
- Alkaç, E. (2012). *Hellenistik Dönemde Khios'ta Mühürlü Amphora Üretimi ve Mühürleme Sistemleri*. [Yayımlanmamış doktora tezi], Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Alkaç, E. (2013). Silifke Müzesi'nden Doğu Akdeniz Üretimi Amphoralar. *Cedrus*, 1, 107-124.
- Arsen'eva, T., Kassab Tezgör, D., Naumenko, S. (1997). Un dépôt d'atelier d'amphores à pâte claire. Commerce entre Héraclée du Pont et Tanaïs à l'époque romaine. *Anatolia Antiqua*. *Eski Anadolu*, 5(1), 187-198.
- Aslan, E. (2015). Kekova Adası 2012-2013 Yılı Sualtı Araştırmalarında Bulunan Amphoraların Tipolojik Değerlendirmesi/Typological Assessment of the Amphorae Found in the 2012-2013 Kekova Island Underwater Survey. *Olba*, 23, 321.
- Aslan, E., Erdoğan L. U., Orhan, U., Kılıç, Y. (2018). Kekova'da Bulunan Bir Grup Rhodos Amphorası. *Cedrus*, 6, 249-263.
- Ataman, O. Y. (2012) Arkeometride Spektrometri Yöntemleri In Akyol, A. A., K. Özdemir (Eds.), *Türkiye'de Arkeometrinin Ulu Çınarları: Prof. Dr. Ay Melek Özer ve Prof. Dr. Şahinde Demirci'ye Armağan*. İstanbul: Homer Kitabevi.
- Başdemir, B. (2019). *Troas Bölgesi Buluntusu Ticari Amphoralar: Tipolojik ve Fonksiyonel Bir Analiz*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Baylan, S., (2008). *2006-2007 Tralleis Kazılarında Ele Geçen Amphoralar*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Bertrand, E. (1995). Nouvelles données pour L'identification de L'amphore Dressel 24. *Revue Archéologique de l'Est*, 46, 357-360.
- Bezczky, T. (2004) "Early Roman Food Import in Ephesus: Amphorae from the Tetragonos Agora." *Transport Amphorae and Trade in the Eastern Mediterranean. Acts of the International Colloquium at the Danish Institute at Athens, Monographs of the Danish Institute at Athens*. 5: 85-97.
- Bezczky, T. (2013). *The Amphorae of Roman Ephesus*. Viyana: Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften.

- Bilir, A. (2017). Roma İmparatorluk Dönemi ve Geç Antik Çağ'da Kilikya Bölgesi'nde Amphora Üretimi. In Pınarcık, P., Gökce, B., Erkek, M. S., Coşgun Kandal, S. (Eds.), *Prof. Dr. Recep Yıldırım'a Armağan*, (219-255). Bilgin Kültür Sanat Yayınları, Ankara.
- Bondoc, D. (2016). Roman Amphorae From Slăveni, Olt County, Romania. *Arheologia Moldovei*, 39(1), 215-229.
- Bonifay, M. (2004). *Etudes sur la céramique romaine tardive d'Afrique*. Oxford: Archaeopress, British Archaeological Reports 1301, International Series.
- Brashinsky, I. B. (1963). Ekonomicheskie Svyazi Sinopi v IV-II vv. do n. e. In Blavatskiy V. D. (Eds), *Antichniy Gorod*. (pp. 132-145) Moskova: SSCB Bilimler Akademisi Yayınevi.
- Bryer, A., Winfield, D. (1985). *The Byzantine Monuments and Topography of the Pontos*. 2 vols. Dumbarton Oaks Research Library and Collection.
- Cankardeş Şenol, G. (2006). *Klasik ve Hellenistik Dönem'de Mühürlü Amphora Üreten Merkezler ve Mühürleme Sistemleri*. Ege Yayınları.
- Cankardeş Şenol, G., Alkaç, E., Abdelgawad, M. (2017). The Results of Clay Analysis of Stamped Amphora Handles of Miletus and Rhodian Peraea in Alexandria (Egypt). *Olba*, (25), 285-316.
- Cankardeş Şenol, G., Çibuk, K., Gölcük, R. (2019). Kocaeli Müzesi'nden Mühürlü Ticari Amphoralar. *TÜBA-KED, Türkiye Bilimler Akademisi Kültür Envanteri Dergisi*, 20, 11-19. DOI: 10.22520/tubaked.2019.20.001
- Ceylan, F. (2019). *Edirne Arkeoloji ve Etnografya Müzesinde Bulunan Ticari Amphoralar*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Conovici, N., Alexandrescu, P. (1998). *Histria: Les Résultats Des Fouilles*. In Bucarest : Editura Enciclopedică (eds), Bükreş/Paris: Diffusion de Boccard.
- Csiky, G. (2015). Sinope in the Early Medieval Economy of the Black Sea Region (Questions and Problems). *Antaeus* 33, 315-344.
- Çağnis, P. (2019). *Marmaray Tüp Geçit Kazıları Sirkeci İstasyonu'nda Ele Geçen Karadeniz Kökenli Amphora Mühürleri (Herakleia Pontika, Sinope, Amastris ve Khersonesos)*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Çibuk, K. (2019). *Kocaeli Müzesi Amphora Koleksiyonu*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.
- De Boer, J.G. (2006). *Sinopean Amphorae on the Western Pontic Coast. Pontos Euxeinos. Beiträge Zur Archäologie und Geschichte Des Antiken Schwarzmeer und Balkanraumes*. Langenweissbach: Beier+Beran.
- Demirci, Ş., Akyol, A. A. (1996). Sinop Amfora Atölyelerinden Ele Geçen Örneklerle Bir Çalışma. *XI Arkeometri Sonuçları Toplantısı, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları-1810/Anıtlar ve Müzeler Genel Müdürlüğü Yayınları Sempozyum Serisi-48*, 53-62.
- Demirci, Ş., Akyol, A. A., Türkmenoğlu, A. (1997). Characterization of the Ceramics Obtained from Antic Amphora Workshops in Sinop Region, *Caesaraugusta*, 73, 141-148.
- Demirel, Y. (2020). *Sinop Demirci Atölyesi Amphoralarının Dağılımı*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Diodorus, S.: II. 45; *Library of History, Volume II: Books*
- Dobрева, D. 2018. Thracian city economy as part of the global Sinopean wine trade. In L. Vagalinski, M. Raycheva, D. Boteva and N. Sharankov (Eds.), *Proceedings of the First International Roman and Late Antique Thrace Conference "Cities, Territories and*

- Identities” (Plovdiv, 3rd-7th October 2016) (Bulletin of the National Archaeological Institute 44), pp. 309-321. Sofia, National Archaeological Institute with Museum.*
- Doğer, E. (1990). *Antik Çağda Amphoralar*. Sergi Yayınevi.
- Doonan, O. (2004). *Sinop Landscapes: Exploring Connection in a Black Sea Hinterland*. UPenn Museum of Archaeology.
- Dündar, E. (2012a). A Group of Amphorae from Side Museum and A New Type of Amphora: The Lycian Amphora?. *Archäologischer Anzeiger*, 1, 43-61.
- Dündar, E. (2012b). *Patara Kazılarında Ele Geçen (1989-2010 Yılları) Arkaik, Klasik ve Hellenistik Dönem Ticari Amphoralar ve Amphora Mühürleri*. (Yayımlanmamış doktora tezi), Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Empereur, J. Y., Picon, M. (1989). Les Régions de Production D'amphores Impériales en Méditerranée orientale. *Publications de l'École Française de Rome*, 114(1), 223-248.
- Er, Y. (2012). *Klasik Arkeoloji Sözlüğü*. Phoenix Yayınevi.
- Erol, A. F., Tamer, D. (2020). Evaluations on Colchian Amphorae Retrieved from Fatsa/Cıngırt Kayası Excavations. *Rei Cretariae Romanae Fautorum-Acta*, 46, 527-541.
- Essert, S., Koncani-Uhač, I., Uhač, M., Šoštarić, R. (2018). Plant remains and amphorae from the Roman harbour under Flacius Street in Pula (Istria, Croatia). *Archaeological and Anthropological Sciences*, 10, 955-971.
- Garlan, Y. (1990). Remarques Sur Les Timbres Amphoriques de Sinope, *Comptes Rendus Des Séances de l'Académie Des Inscriptions*, 134, 490-507
- Garlan, Y., Kassab Tezgör, D. (1996). Prospection D'ateliers D'amphores et de Ceramiques De Sinope, *Anatolia Antiqua*, 4(1), 325-334.
- Garlan, Y., Tatlıcan, İ. (1998). Fouilles d'ateliers Amphoriques à Nisiköy et à Zeytinlik (Sinop) en 1996 et 1997, *Anatolia Antiqua*, 6(1), 407-422.
- Garlan, Y., Kara, H. (2004). *Les Timbres Ceramiques Sinopéens Sur Amphores et Sur Tuiles: Trouves à Sinope: présentation et catalogue*. İstanbul: Paris: Institut Français d'Études Anatoliennes Georges Dumézil; de Boccard.
- Gates, C. (2012). *Antik Kentler*. Koç Üniversitesi Yayınları.
- Grace, V. R. (1953). Wine Jars, C. Boulter, (Ed.) Pottery of the mid-fifth Century From A Well in the Athenian Agora, *Hesperia* 22, 2, 101-110.
- Gülsefa, G. (2015). *2006-2013 Myndos Kazılarında Ele Geçen Amphoralar ve Amphora Mühür Buluntuları*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Gündoğdu, S. (2012). *Sinop Balatlar Yapı Topluluğu Analitik Çözümlemesi ve Koruma Önerileri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Günsenin, N. (1989). Recherches Sur Les Amphores Byzantines Dans Les Musées Turcs. *Recherches Sur La Céramique Byzantine*, 267-76.
- Günsenin, N. (1990). *Les Amphores Byzantines (Xe-XIue Siecles): Typologie, Production, Circulation D'apres Les Collections Turques* [Yayımlanmamış doktora tezi], Université de Lille.
- Günsenin, N. (1992). Ganos: Bin Yıldır Şarap ve Amphora Üreten “Kutsal Dağ”, *Türk Arkeoloji Dergisi*, 30, 197-208.
- Günsenin, N. (2018). La Typologie Des Amphors Günsenin. Une Mis Aupointnouvelle, *Anatolia Antiqua*, 26, 89-124.

- Günsenin, N. (2019). A Günsenin IV Amphora from Küçükaly. *Anatolia Antiqua*, 27, 279-284.
- Hayes, J. W. (1997). *Handbook of Mediterranean Roman Pottery*. Norman: University of Oklahoma Press.
- Heath, S., Rife, J. L., Bravo III, J. J., Blasdel, G. (2015). Preliminary Report on Early Byzantine Pottery from a Building Complex at Kenchreai (Greece). *ISAW Papers*. <http://doi.org/2333.1/q83bk6k7>
- Hein, A., Georgopoulou, V., Nodarou, E., Kilikoglou, V. (2008). Koan Amphorae from Halasarna—investigations in a Hellenistic Amphora Production Centre. *Journal of Archaeological Science*, 35(4), 1049-1061.
- Hetto, O. (2021). *Sinop Balatlar Kilisesi Kazısı Erken Bizans Dönemi Mozaiklerinin İkonografisi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- Hiebert, F. T., Smart, D., Doonan, O., Gantos, A. (1997). Survey of the Hinterland of Sinop, Turkey, *American Journal of Archaeology*, 101, 377.
- Kantzia, C. (1994). Ένα κεραμικό εργαστήριο αμφορέων του πρώτου μισού του 4ου αι. π. Χ. *Γ' Επιστημονική Συνάντηση για την Ελληνιστική Κεραμική: Χρονολογημένα σύνολα, εργαστήρια, 24-27 Σεπτεμβρίου 1991 Θεσσαλονίκη*, 323-354.
- Kara, Ü. (2019). *Geç Antik Çağ'da (MS 4.-7. yüzyıl) Doğu Akdeniz'de Üretilen Ticari Amphoralarda Dipinti, Graffiti ve Mühür Kullanımı*. [Yayımlanmamış Doktora Tezi], Ege Üniversitesi, İzmir.
- Kassab Tezgör, D. (1995). Demirci-Sinop Anfora Atölyelerinin Kazısı. In İ. Eroğlu, N. Ülgen, H. Eren, F. Bayram, N. Tarlan, N. Tatlıcan, A.H. Ergürer, Y. Morkaya (Eds.), *17. Kazı Sonuçları Toplantısı, 2. Cilt.* (pp. 277-291). T.C. Kültür Bakanlığı Milli Kütüphane Basımevi.
- Kassab Tezgör, D. (1996). Fouilles Des Ateliers D'amphores à Demirci Près de Sinope en 1994 et 1995, *Anatolia Antiqua*, 4, 335- 354.
- Kassab Tezgör, D. (1997). Fouilles Des Ateliers D'amphores à Demirci Près de Sinope, *Revue Archéologique 1997*, 180-184.
- Kassab Tezgör, D. (1998). Prospection Sous-Marine Pres de la Côte Sinopéenne. Transport D'amphores Depuis L'atelier et Navigation en Mer Noire, *Anatolia Antiqua*, 6, 443-449.
- Kassab Tezgör, D. (2001). Rapport de la Fouille de Demirci-Sinop 2000, *Anatolia Antiqua*, 9, 215-225.
- Kassab Tezgör, D. (2002). *La Production Sinopeenne et Ses Relations Avec La Colchide a L'epoque Romaine*. In *Pont-Euxin Et Commerce. La Genèse de la "Route de la Soie"*. [Actes du IXe Symposium de Vani, 1999], Editörler: M. Faudot, A. Fraysse ve E. Geny, (Besancon, Paris), 199-218. Besancon, Institut des Sciences et Techniques de l'Antiquité.
- Kassab Tezgör, D. (2006). Excavations of the Workshop of Amphoras of Demirci, Close by Sinope, Dzebanı, *Journal of the Georgian Archaeology, Tbilisi 17-18*, 166-168.
- Kassab Tezgör, D. (2010a). Typologie Des Amphores Sinopeennes Entre Les Iie-IIIe s. et le VIe s. ap. J.-C. In D. Kassab Tezgör, N. Inaishvili (Eds.), *Les Fouilles Et Le Matériel De L'atelier Amphorique de Demirci Près de Sinope*, *Varia Anatolica* 22, (pp. 121-140. Istanbul: Instituts français d'études anatoliennes Georges Dumézil.
- Kassab Tezgör, D. (2010b). Le Réseau Commercial Des Amphores Sinopéennes Entre Les Iie-IIIe s. et le VIe s. de Notre Ère. In D. Kassab Tezgör, N. Inaishvili (Eds.), *Patabs I. Production and Trade of Amphorae in the Black Sea. Actes de la Table Ronde internationale de Batoumi et Trabzon, 27-29 avril 2006*, *Varia Anatolica* 21 (pp. 167-173). İstanbul: Instituts français d'études anatoliennes Georges Dumézil.

- Kassab Tezgör, D. (2010c). Fouilles et Projets de Recherche à Sinope. *Premières Rencontres d'Archéologie de l'Institut Français d'Études Anatoliennes-Archéologies et espaces parcourus* (Vol. 1, pp. 85-99). İstanbul: Institut Français d'Études Anatoliennes Georges Dumézil.
- Kassab Tezgör, D. (2011). Types Amphoriques Romains Tardifs Produits Simultanément à Demirci Près de Sinope et Dans D'autres Centres. In C. Tzoché, T. Stoyanov, A. Bozkova (Eds.) *PATABS II, Production and Trade of Amphorae in the Black Sea*. Sofia: Bulgarian Academy of Sciences, National Archaeological Institute with Museum; St. Kliment Ohridski University of Sofia, (pp. 259-264).
- Kassab Tezgör, D. (2020). *Corpus Des Amphores Romaines Produites Dans Les Centres De Mer Noire: Collections des Musées de la Côte Turque de la Mer Noire (Ereğli, Amasra, Sinop, Samsun, Giresun, Ordu, Trabzon et Amasya)*. Oxford: Archaeopress Archaeology.
- Kassab-Tezgör, D. (2022). Amphorae at Balat and Consumption Practices During the Roman and Byzantine Periods. *Anatolia Antiqua*, 30, 1-8.
- Kassab Tezgör, D., Tatlıcan, İ. (1996). Sinop- Demirci Anfora Atölyelerinin 1995 Kazısı. 17. *Kazı Sonuçları Toplantısı*, 2.cilt, 353-365.
- Kassab-Tezgör, D., Tatlıcan, İ. (1998). Fouilles Des Ateliers D'amphores à Demirci Près de Sinop en 1996 et 1997. *Anatolia Antiqua*, 6, 423-442.
- Kassab Tezgör, D., Dereli, F. (2002). Sinop-Demirci Amphora Atölyeleri 2000 Kazısı. 23. *Kazı Sonuçları Toplantısı*, 2. cilt, 235-242.
- Kassab-Tezgör, D., Lemaître, S., Pieri, D. (2003). La Collection D'amphores d'Ismail Karakan à Sinop. *Anatolia Antiqua*, 11, 169-200.
- Kassab Tezgör, D., Kebuladze, N., Lomitashvili, D., Zamtaradze, M. (2007). Les Sites de Gudava et D'İlör (Colchide): Amphores de Sinope et Amphores Locales de l'époque Romaine. *Anatolia Antiqua*, 15, 197-214.
- Katırcı, S., (2020). *Tripolis Amphoraları*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Kırkanlı, E. (2021). 1977-1988 Erythrai Kazıları Ticari Amphora Buluntuları. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kızıl, A., Yaman, A. (2017). A Group of Transport Amphorae from the Territorium of Ceramus: Typological Observations. *Anatolia Antiqua. Revue Internationale d'archéologie Anatolienne*, 25, 17-32.
- Kızılsırlanoğlu, H. A. (2016). *Antik Çağ'da Elaiussa Sebaste'nin Amphora Üretimi ve Ticari İlişkileri*. [Yayımlanmamış doktora tezi], Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum
- Kızılsırlanoğlu, H. A., Aytekin, A. İ. (2018). Elaiussa Sebaste Üretimi" Geç Roma 1" Amphoralarının Geleneksel Tipoloji Yöntemi ve Geometrik Morfometrik Analizlerle Değerlendirilmesi. *Masrop*, 12(2), 16-44.
- Klenina, E. (2012). Byzantine Bone Wares from Khersonesos in Taurica: Interpretation and Chronology. In B. Böhlendorf-Arslan, A. Ricci (Eds.), *Byzas 15 - Byzantine Small Finds in Archaeological Contexts* (pp. 441-456) Ege Yayınları.
- Koçak, Ö. (1993). *Eskiçağ Tarihinde Sinope*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Korkmaz, H., (2011). 2007-2008 Yıllarında Belentepe ve Mengene Yöresindeki Sondajlarda Ortaya Çıkarılan Amphora Dipleri ve Mühürlü Amphora Kulpları (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

- Köroğlu, G. (2010). 2010 Yılı Sinop Balatlar Kilisesi Kazıları. *Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, 33. Kazı Sonuçları Toplantısı*, 3, 65-76.
- Köroğlu, G. (2018). Balatlar Yapı Topluluğu İçindeki Bizans ve Osmanlı Dönemi Kiliseleri, *Uluslararası Mysia Olympos'u Araştırmaları Çalıştayı-Araştırma II 8-11 Mayıs 2014, Orhaneli-Bursa*, 132-147.
- Köroğlu, G., Tok, E. (2018). Sinop Balatlar Kazısında Ortaya Çıkarılmaya Başlanan Erken Bizans Dönemi Döşeme Mozaikleriyle İlgili İlk Veriler. *Journal of Mosaic Research*, (11), 121-135.
- Köroğlu, G., Yıldırım, Y. S., Kan Şahin, G., Hetto, O. (2022) Dünyü ve Bugünüyle Balatlar Kilisesi Kazıları, *Sinop Kültür ve Turizm Sempozyumu Bildiriler Kitabı Cilt-I 21-24 Ekim 2021, Sinop*, 75-86.
- Ksenophon, *Hellenika, Xenophon in Seven Volumes, 1 and 2*, çev. C. L. Brownson, London, vol. 1: 1918; vol. 2: 1921.
- Lawall M. L. (1995). *Transport Amphoras and Trademarks: Imports to Athens and Economic Diversity in the Fifth Century B.C. turques* [Doctoral dissertation, Université de Michigan]. USA
- Lawall M. L. (1998). Bolsals, Mendean amphoras, and the date of the Porticello shipwreck, *The International Journal of Nautical Archaeology*, 1998, 27.1, 16-23.
- Monakhov, S. J. (1984). Производство амфор в эллинистическом Херсонесе. *Вестник древней истории*, (1), 109-128.
- Monakhov, S. J. (1989). Амфоры Херсонеса Таврического IV-II вв. до н. э. Федеральное государственное бюджетное образовательное учреждение высшего образования Саратовский национальный исследовательский государственный университет имени НГ Чернышевского.
- Monakhov, S. J. (1992). Динамика форм и стандартов синопских амфор. In *Греческие амфоры: Проблемы развития ремесла и торговли в античном мире* (pp. 163-204).
- Monakhov, S. J. (1993). Les amphores de Sinope. *Anatolia Antiqua*, 2(1), 107-132
- Monakhov, S.J. (2003). *Греческие амфоры в Причерноморье: типология амфор ведущих центров-экспортеров товаров в керамической таре; каталог-определитель*. Саратов: – Изд-во «Киммериды», изд-во Саратовск. ун-та.
- Monakhov, S. J. (2005). Rhodian amphoras: developments in form and measurements. In V. Stolba, L. Hannestad (Eds.), *Chronologies of the Black Sea Area in the Period c. 400-100 BC*. Aarhus University Press.
- Monakhov, S. J., Rogov, E. Y. (1990). Keramicheskie komplekсы nekropolya Panskoe I [Ceramics Complexes of the Necropolis Panskoe I]. *Antichnyy mir i arkheologiya*, 122-151.
- Monakhov, S. J., Kuznetsova, E. V., Churekova, N. B. (2017). Амфоры V-II вв. до н. э. из собрания государственного историко-археологического музея-заповедника "Херсонес Таврический".
- Monakhov, S. J., Kuznetsova, E. V., Chistov, D.E., Churekova, N.B. (2019). *Античная амфорная коллекция Государственного Эрмитажа VI-II вв. до н. э. Общество с ограниченной ответственностью "Амирит"*.
- Monakhov, S. J., Kuznetsova, E. V., Tolstikov, V. P., Churekova, N. B. (2020). Амфоры VI-I вв. до н. э. из собрания Государственного музея изобразительных искусств им. АС Пушкина. Саратов. *АС Пушкина. Саратов*.
- Monakhov, S. J., Kuznetsova E. V. (2021). Синопские амфоры из Прикубанского меотского некрополя. *Античный мир и археология*, (20), 261-294.

- Monakhov, S. J., Kuznetsova, E. V. (2022a). Sinopean Amphorae of the First Half of the 4th Century BC from the Prikubanskiy Maeotic Necropolis. In *Pontic Space: Towards New Perceptions of the Ancient World* (pp. 273-300).
- Monakhov, S. J., Kuznetsova, E. V. (2022b). Мендейские» амфоры из Прикубанского некрополя: вопросы хронологии. *Археологические вести*, 35, 145-153.
- Monakhov, S. J., Kuznetsova, E. V. (2023). Knidian Amphorae of the 4th–Early 3rd Centuries BC from the Maeotian Necropoleis of the Kuban. *Uluslararası Propontis Arkeolojisi Dergisi*, 1(1), 47-82.
- Morozova, Y., Albertson, J. A. (2012). Morozova, I. I., Albertson, J. A. (2012). Byzantine Shipwrecks Explored by the Centre for Underwater Archaeology in the Black sea. *Ten Centuries of Byzantine Trade (5th-15th centuries)*, 208-214.
- Morozova, Y., Waksman, S. Y., Zelenko, S. (2020). Byzantine Amphorae of the 10th-13th Centuries from the Novy Svet Shipwrecks, Crimea, the Black Sea: Preliminary Typology and Archaeometric Studies. *Multidisciplinary Approaches to Food and Foodways in the Medieval Eastern Mediterranean 4*, (pp. 429-446). Lyon: MOM Editions.
- Opait, A. (1984). Beobachtungen zur Entwicklung der zwei Amphoratypen. *Peuce*, 9, 311-327.
- Opait, A. (2007). From DR 24 to LR 2?. In M. Bonifay, J. C. Trégia (Eds.). *LRCW 2*, BAR International Series 1662 (pp. 627-642). Oxford: Archaeopress
- Opait, A. (2010). Sinopean, Heraklean and Chersonesan “carrot” Amphorae. *Ancient civilizations from Scythia to Siberia*, 16(1-2), 371-556.
- Opait, A. (2017). Amforele Descoperite in Necropolele de la Braniște și Tîrzia. *Arheologia Moldovei*, 40(1), 209-224.
- Opait, A., Tsaravopoulos, A. (2011). Amphorae of Dressel 24 Similis Type in the Central Aegean Area (Chios–Erythrai–Kyme). *Annual of the British School at Athens*, 106, 275-323.
- Özbay, F. (2019). Klazomenai Fgt (Feride Gül Tarlası) Sektöründen Ele Geçen İthal Ticari Amphoralar. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (59), 74-94
- Özcan, F. Ç. (2023). Side’den Bir Grup Kilikya Tip 1 (Agora G199/Zemer 41) Amphora. *Vakanüvis-Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi*, 8(2), 1667-1692.
- Öztürk, Ö. (2016). Pontus: Antik Çağ’dan Günümüze Karadeniz’in Etnik ve Siyasi Tarihi. Mart 08, 2017 tarihinde Nika Yayınları. *Ankara: <https://ozhanoturk.com/adresinden/alindi>*.
- Palamutçu, S. (2014). *Ephesos Liman Alanı’ndan Ele Geçen Lr 3 Tipi Amphoralar*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Papadopoulos, J. K., Paspalas, S. A. (1999) Mendaian as Chalkidian Wine. *Hesperia*, Vol. 68 (2), 161-188.
- Papuci-Władyka, E. (1997). A research report on Hellenistic pottery: Cos amphoras. *Studies in Ancient Art and Civilization*, 8, 47-54.
- Panella, C. (1982). Le anfore africane della prima, media e tarda età imperiale, tipologia e problemi. In *Actes du colloque sur la céramique antique (Carthage, 23-24 juin 1980)*. CEDAC. Dossier. 1: 171-186.
- Pieri, D. (1998). Les importations D'amphores Orientales en Gaule Méridionale Durant l'Antiquité Tardive et le Haut Moyen Age (IVe-VIIe s. apr. J.-C.). Typologie, Chronologie et Contenu. In *Importations d'amphores en Gaule du Sud, du Règne d'Auguste à l'Antiquité tardive* (pp. 97-106).

- Pieri, D. (2005a). Les Centres de Production d'amphores en Méditerranée Orientale Durant l'Antiquité Tardive: Quelques Remarques. In *LRCW 2. Late Roman Coarse Wares, Cooking Wares and Amphorae in the Mediterranean: Archaeology and archaeometry* (pp. 611-625). Archaeopress.
- Pieri, D. (2005b). *Le Commerce Du Vin Oriental À L'époque Byzantine (Ve-VIe Siècles): Le Témoignage Des Amphores En Gaule* (Vol. 17400). Institut français du Proche-Orient.
- Pieri, D. (2007). Béryte Dans le Grand Commerce Méditerranéen. *Topoi Orient-Occident*, 297-327.
- Sazanov, A. (2007). Les Amphores Orientales D'époque Protobyzantine Au Nord de la Mer Noire: chronologie et typologie. In *LRCW 2: late Roman coarse wares, cooking wares and amphorae in the Mediterranean: archaeology and archaeometry* (pp. 803-815). Archaeopress.
- Sazanov, A. (2017). Les Amphores LRA 4. Problèmes de Typologie et de Chronologie. In D. Dixneuf (Ed.), *LRCW 5: late Roman coarse wares, cooking wares and amphorae in the Mediterranean : archaeology and archaeometry/LRCW 5: la céramique commune, la céramique culinaire et les amphores de l'Antiquité tardive en Méditerranée : archéologie et archéométrie* (pp. 629-650). Centre d'Études Alexandrines, Alexandrie, Égypte.
- Sazanov, A. (2021). C Snp I Amphoras: Typology and Chronology. In *Historical, Cultural, Interethnic, Religious and Political Relations Of Crimea with the Mediterranean Region and the Countries of the East, Materials of the V International Scientific Conference Sevastopol, June 02-06, 2021*. (pp. 244-248).
- Sezgin, Y., Şenol, A. K., Cankardeş-Şenol, G. (2022). *İzmir Arkeoloji Müzesi Ticari Amphoraları*, Ege Yayınları.
- Söğüt, Y. (2023). *Mersin 34. Cadde Kazısı Roma ve Geç Roma Amphoraları (LRA)*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Strabon, Geographika, *Geographika: Antik Anadolu Coğrafyası Kitap XII-XIII-XIV*, çev. A. Pekman, İstanbul, 2000.
- Şenol, A. K. (2003). *Marmaris Müzesi Ticari Amphoraları*. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü.
- Şenol, A. K., Aşkın, E. (2007). Amphoralar Işığında Kentin Ticari İlişkileri. In Serra Durugönül Ed.), *Dağlık Kilikia'da Bir Antik Kent Kazısının Sonuçları: Nagidos/Results of an Excavation in an Ancient City in Rough Cilicia*, Adalya Ek seri 6. (pp. 241-296). Suna – İnan Kırac Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Enstitüsü.
- Tatlıcan, İ. (1996). Sinop, 1994 Zeytinlik Amphora Atölyesi Kurtarma Kazısı. *VI. Müze Kurtarma Kazıları Semineri*, 24-26 Nisan, Didim, 335-341.
- Temur, A., Yeniay, G. (2021). Samsun Müzesi'nden Bir Grup Amphora. *Karadeniz Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 7(12), 19-37.
- Tomay, B. (2023). *Myra'nın Limanı Andriake Kazılarında Ele Geçen Ticari Amphoralar*, [Yayımlanmamış Doktora Tezi], Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Tsetskhladze, G. R., Vnukov, S. Y. (1992). Colchian Amphorae: Typology, Chronology, and Aspects of Production. *Annual of the British School at Athens*, 87, 357-386.
- Vnukov, S.Yu. (1993). New Types of the Late Synop Amphorae, *Rossijskaja Archeologija*, 3, 204-213.

- Vnukov, S. Yu. (2003). *Prichernomorskie Amfory I v.do n.e-II v.n.e. 1* (Morfologiya) (Black Sea Amphorae of the 1st c. B.C.-2nd c. A.D.(Morphology), Moskova: Institut Archeologii RAN.
- Vnukov, S.Yu. (2010). Sinopean Amphorae of the Roman Period. *Ancient Civilizations from Scythia to Siberia*, 16(1-2), 361-370.
- Vnukov, S. Yu. (2011). " Colchean" Amphorae from Abkhazia. In C. Tzochet – T. Stoyanov – A. Bozkova (Eds.) *PATABS II, Production and trade of amphorae in the Black Sea*. (pp. 259-264). Sofia: Bulgarian Academy of Sciences, National Archaeological Institute with Museum; St. Kliment Ohridski University of Sofia.
- Vnukov, S. Yu. (2016). Eshche Raz o Tipologii. Evolyutsii i Khronologii Svetloglinyanykh (pozdnegerakleyskikh) Uzkogor! Lykh Amfor. *Rossiyskaya Arkheologiya*, 2, 36-47.
- Vnukov, S. Yu. (2017). Редкая синопская амфора римского времени. *Краткие сообщения Института археологии*, (249-I), 329-332.
- Waksman, S. Y., Skartsis, S. S., Kontogiannis, N. D., Todorova, E. P., Vaxevanis, G. (2018). Investigating the Origins of two Main Types of Middle and Late Byzantine Amphorae. *Journal of Archaeological Science: Reports*, 21, 1111-1121.
- Yıldırım, N. (2020). Sinope’de Bulunan Dorik Mimari Bloklar Üzerine Gözlemler. *Cedrus*, 8, 177-199.
- Zeest, I. B. (1951). Novye Dannye o Torgovykh Svyazakh Bospora s Yuzhnym Prichernomor'em, *Vestnik drevney istorii* 2, 106-116.
- Zeest, I. B., Iraida, B. (1960). Keramicheskaya Tara Bospora. *Materialy i Issledovanya po Arkheologii SSSR* 83, 1-179.
- Zeest, I.B., Marchenko, I.D. (1962). Nekotorye Tipy Tolstostennoy Keramiki iz Pantikapeya. *Materialy i Issledovanya po Arkheologii SSSR* 103, 149-165.
- Zelenko, S. (2009). Shipwrecks of the 9th–11th Centuries in the Black Sea near Soldaya. In *Actas del VIII Congreso Internacional de Cerámica Medieval en el Mediterráneo: Ciudad Real-Almagro, del 27 de febrero al 3 de marzo de 2006*, Vol. 1 (pp. 235-244). Asociación Española de Arqueología Medieval.
- Zelenko, S. ve Morozova, Y. (2010). Amphorae Assemblage from the 13th Century Shipwreck. In D. Kassab Tezgör, N. Inaishvili (Eds.), *Patabs I. Production and Trade of Amphorae in the Black Sea. Actes de la Table Ronde internationale de Batoumi et Trabzon, 27-29 avril 2006. Varia Anatolica* 21 (pp. 81-84). İstanbul: Instituts français d'études anatoliennes Georges Dumézil.
- Zoroğlu, C., Doksanaltı, E. M. (2020). Yeni Bir Knidos Amphora Tipi: Küçük Knidos Amphoraları. *Belleten*, 84(300), 503-542.

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : EBRU BATMAZ

Yabancı Dili : İNGİLİZCE

Eğitim Durumu

Lise : Alaçam Lisesi, 1993

Lisans : Sinop Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, 2020

Yüksek Lisans : Sinop Üniversitesi, Disiplinlerarası Arkeometri Anabilimdalı

Mesleki Deneyim

Prof. Dr. Gülgün Köroğlu başkanlığında Sinop ili Balatlar Kilisesi Kazısı ekip üyeliği 2017-2023

Dr. Öğr. Üyesi Z. Mete Aksan yürütücülüğünde Tübitak projesinde bursiyer (2021)

Dr. Öğr. Üyesi G. Kan Şahin yürütücülüğünde Tübitak projesinde bursiyer (2023)

Yayın Listesi : Gülseren Kan Şahin- Ebru Batmaz, “Sinop Balatlar Kilisesi’nde Ele Geçen Geç Roma-Erken Bizans Amphora Buluntuları: Ön Değerlendirmeler”, 27. Orta Çağ ve Türk Dönemi Kazıları ve Sanat Tarihi Araştırmaları Sempozyumu, 25-28 Ekim 2023, Samsun.